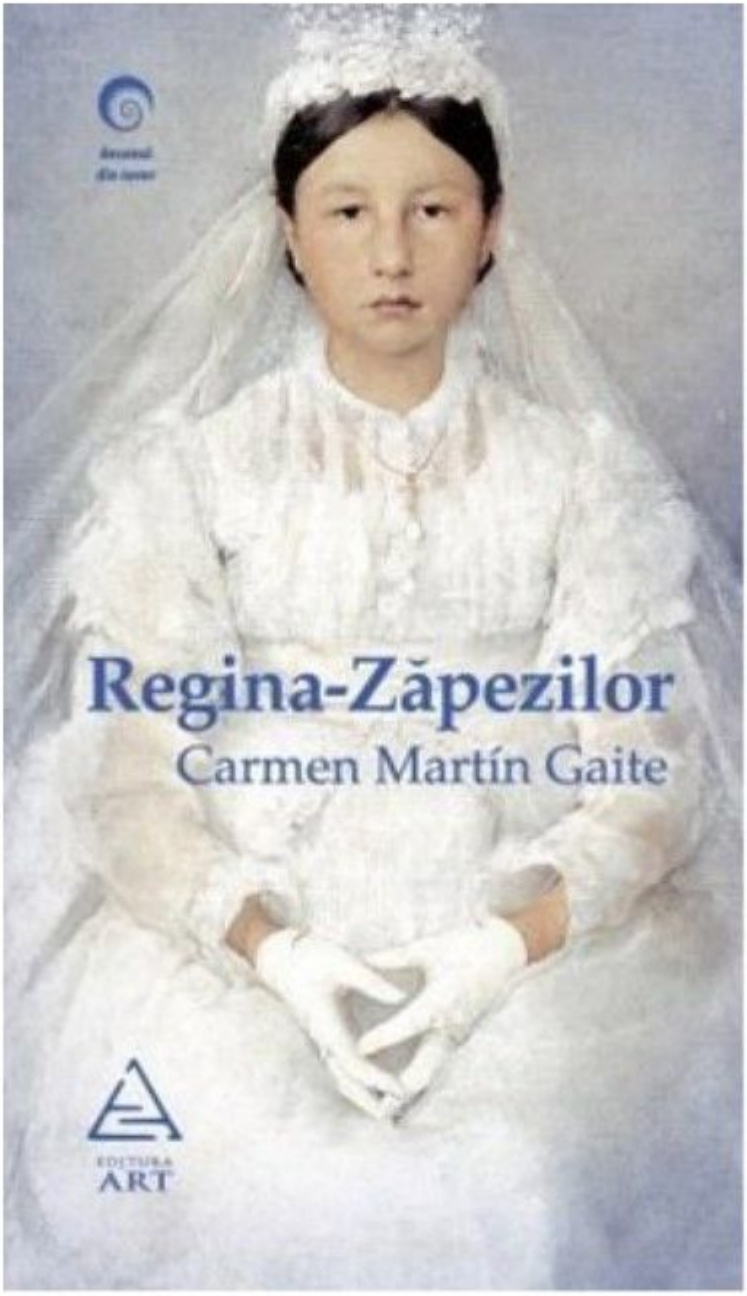
Regina-Zăpezilor
Carmen Martín Gaite
EDITURA
ART

Carmen Martin Gaite

Regina zăpezilor

Colecţia: Desenul din covor

Traducere: Mona Ţepeneag

EDITURA ART

2012

Notă preliminară

Acest roman, la care am început să lucrez încă din 1975, a cunoscut un proces de elaborare plin de peri-peții. Am început să-l scriu „de-adevăratelea” în 1979, prin primăvară, şi am lucrat conştiincios la el până pe la sfârşitul lui 1984, mai ales în toamna acelui an, când am petrecut mai mult timp la Chicago. Eram acolo în calitate de profesor invitat şi locuiam la etajul al şaptesprezecelea, într-un hotel vechi, Blackstone, cu uşă turnantă. Camera avea vedere spre lacul Mi-chigan; îmi mutasem masa lângă fereastră şi-mi petreceam acolo seri întregîiucrând. De aceea asociez mereu Regina-Zăpezilor cu senzația de frig şi dezolare pe care mi-o dădea acel lac imens. Mi se pare că într-un interviu pe care l-am acordat la acea vreme am şi vorbit de acest proiect literar pe care îl consideram destul de avansat, crezând că-l pot termina după întoarcerea la Madrid.

Şi totuşi, de prin ianuarie 1985, din motive strict personale, numai gândul la Regina-Zăpezilor îmi în-gheța inima; aşa că am îngropat acele caiete cât mai adânc în pământ, crezând că nu voi mai avea niciodată chef să le trezesc la viață.

Dar n-a fost deloc aşa. Opt ani mai târziu, imediat după publicarea romanului Nubosidad variable, su-ferind de vidul pe care îl lăsaseră în urma lor Sofia Montalvo şi Mariana Leon1, mi-am reamintit de Leo-nardo Villalba cu o sfâşietoare nostalgie, ca atunci când

1 Personajele romanului Nubosidad variable (n.tr.).

ai nevoie de sprijinul unui prieten căruia i-ai pierdut urma. Şi porneşti în căutarea lui, trebuind să faci față atâtor emoții neprevăzute, cum se întâmplă la orice reîntâlnire, ca un cuțit răsucit în rană.

Prin urmare, am început să caut caietele acelea; îmi aduceam perfect aminte cum arătau, dar nu reuşeam deloc

să dau de ele. De-a lungul celor trei zile de răscolit prin sertare, etajere şi valize, căutarea devenea din ce în ce mai anxioasă şi mai pătimaşă. Când, în sfârşit, le-am găsit, am simţit o uşurare care m-a făcut să-mi dau seama cât de importantă era pentru mine povestea aceea, certitudine din ce în ce mai puternică după ce am început să le citesc în 1992, într-o seară de iulie, la San-tander, hotărâtă fiind să n-o mai abandonez niciodată. Nu-mi mai aduceam aminte nici de cât scrisesem, nici de toate însemnările făcute ca s-o pot continua. Totuşi, mai aveam mult de lucru şi destule enigme de rezolvat. Aproape fără să-mi dau seama, m-am înhămat din nou la treabă şi povestea a prins viaţă. Pentru simplul motiv că nu murise.

Am ţinut să spun câteva lucruri despre acest proces mai ales pentru a preveni reacţia acelora care, întrebându-mă „Şi acum la ce lucraţi?", se miră întotdeauna când află că pentru un roman atât de complicat şi de „special" ca acesta mi-au trebuit mai puţin de doi ani ca să-l scot din pălărie. Şi mai am un motiv: acţiunea se desfăşoară la sfârşitul anilor '70; se înţelege de la sine din moment ce atunci mi-a venit ideea să-l scriu. Cred totuşi că este important să amintesc acest lucru cititorului, deoarece nici localurile de noapte din Madrid, nici traiul într-un sat pierdut sau la închisoarea din Carabanchel nu mai sunt aceleaşi ca acum cincisprezece ani[1]. Cincisprezece ani înseamnă mult timp. Trebuie să-i trăieşti, ca să-ţi dai seama.

Carmen Martin Gaite

Partea întâi

[1] *Cartea a fost scrisă în 1994 (n.red.).*

I
Moartea Rosei Figueroa

Ca aproape în fiecare seară, la apusul soarelui, doamna de la Vila Albă ieşea să se plimbe până la far. N-o însoţea nimeni niciodată. Se ţinea dreaptă şi mergea încet şi frumos, cufundată parcă în tot felul de gânduri, cu privirea aţintită spre cine ştie ce punct îndepărtat dintre nori şi neluându-şi ochii de acolo decât rareori, atunci când, traversând micul sat aflat la jumătatea drumului dintre Vilă şi far, şi-i îndrepta pentru scurt timp către vreunul din oamenii care se uitau la ea, răs-punzându-le la salut cu un zâmbet fugitiv şi distant.

Cu timpul, apariţiile, «i, cu caracterul lor ritualic, şi extraordinar, ajunseseră să facă parte, alături de fenomenele meteorologice, de muncile agricole şi de diversele ceremonii care ritmează scurgerea vieţii în orice comunitate rurală din zori şi până-n seară, din urzeala aceea din care sunt ţesute conversaţiile de zi cu zi. Aşa încât, dacă n-o vedeau trecând, sătenii simţeau că le lipseşte ceva, ca şi cum, bunăoară, don Ambrosio n-ar fi venit să ţină slujba de duminică şi nici n-ar fi catadicsit să dea vreo explicaţie după aceea. Se găsea întotdeauna cineva care să-i remarce absenţa, şi atunci un fel de umbră neliniştitoaţe se aşternea asupra muncilor agricole pe terminate, a cinei modeste, a întoarcerii vitelor de la păşune sau a veseliei din cârciuma de lângă primul povârniş al coastei care duce la farul părăsit.

Cârciuma asta era şi pe post de prăvălie, ţinând mezeluri, unelte, vase, lumânări şi tutun. Aşa se face că în spatele tejghelei din lemn de brad pe care era etalată marfa se făcea cafea, se tăia brânză şi se serveau băuturi clienţilor

obişnuiţi, mult mai numeroşi la căderea serii. Unii preferau să rămână în picioare şi să bea la tejghea, uneori în tăcere, alteori discutând între ei, cu cârciumăreasa sau cu femeile care intrau să cumpere câte ceva ori aşa, pur şi simplu, sub pretextul că-şi caută bărbatul să-l ia acasă, dar de fapt ca să se bucure de căldura adunării.

Când nu-şi găseau bărbatul în încăperea unde se afla tejgheaua, femeile treceau în cealaltă încăpere, din dreapta, despărţită de prima printr-un zid pe care erau agăţate mai multe calendare, o plasă de pescari şi un vechi ceas cu cadru octogonal dintr-un lemn înnegrit. Era o cameră cu bănci înguste şi două mese mari din lemn de brad foarte uzat, în jurul cărora se strângeau băutorii cei mai înverşunaţi, care beau cu gesturi do-moale şi solemne, precum şi pasionaţii de mus[2] şi de domino. Acolo, în fumăraia de tutun şi la lumina unui lung tub de neon care împărţea tavanul în două, mai mereu se găsea câte cineva care, mai devreme sau mai târziu, profitând de o pauză de joc, să se uite lung pe fereastra dinspre drum şi să spună: „Azi n-a trecut doamna." Iar în urma tăcerii care se aşternea întotdeauna după anunţarea acestei veşti, altul putea să adauge ceva în legătură cu vremea, ca atunci când se vorbeşte despre recoltă; putea, de pildă, să spună ceva de genul: „Şi nici măcar n-a plouat azi." Dar de obicei comentariile se opreau aici, pentru că tot ceea ce avea legătură cu ea impunea un fel de respect.

De când cumpărase şi reparase, cu câţiva ani în urmă, Vila Albă, închisă cu apte lacăte după moartea fostei proprietare, de frică să nu fie luaţi drept fantezişti, puţini îndrăzneau să adauge informaţii serioase la cele câteva lucruri care se ştiau în legătură cu viaţa ei personală: cică

---

[2] *Joc de cărţi foarte popular în Spania (n.tr.).*

venea din Brazilia, unde rămăsese văduvă după un moşier bogat, aparent n-avea nici o legătură cu satul, nu avea copii, iar soţul ei sau ea sau amândoi rămăseseră (din motive de afaceri?) destul de buni prieteni cu singurul fiu al donei Ines Guitiân, doamna care era îngropată aici, în cimitirul din sat, „doamna dinainte", cum începuseră să-i spună unii la un timp după sosirea celeilalte, care intrase în posesia vechii case închise cu ziduri groase acoperite de muşchi pe care le escaladau uneori copiii mai îndrăzneţi, nu atât să fure fructe din livadă, cât să se plimbe uşor nedumeriţi şi fascinaţi printre statuile, glorietele şi labirinturile de merişor din imensa grădină părăsită, unde păsările cântau altfel, iar săritura unei broaşte, lunecuşul unui şarpe sau zbenguiala unei şopârle îţi produceau o surpriză neobişnuită.

Fiul donei Ines Guitiân locuia la Madrid, deşi unii spuneau că e mai tot timpul în călătorie; dar din seara aceea îndepărtată de toarfthă, când venise să asiste la înmormântarea mamei sale, lăsând Vila Albă ferecată bine, nu mai pusese piciorul pe acolo decât la ceva timp după ce actuala stăpână o reparase şi se mutase în ea, aparent pentru totdeauna.

Cam pe atunci, după această primă vizită, au început să umble în sat, deşi doar în surdină, diferite zvonuri, născocitede fantezia unor oameni atraşi de poveştile senzuale, macabre sau miraculoase. Cert este că şi atitudinea acelui călător întors pe meleagurile natale dădea apă la moară tuturor acestor zvonuri, mai ales dacă ţinem cont de faptul că vizita iniţială n-a fost nici pe departe singura vizită făcută doamnei de la Vila Albă şi că în cursul acestor vizite – nu atât de frecvente încât să nu mai surprindă pe nimeni, dar nici atât de rare încât să pară excepţionale – a fost văzut în sat de foarte puţine ori şi doar o singură dată a stat de vorbă cu cineva care-l recunoscuse.

Era o dimineață de aprilie, aproape în zori, iar el ieşea din Vilă îndreptându-se cu paşi domoli spre cimitir, ținând în mână un buchet de dalii proaspăt tăiate. O bătrână din sat, care slujise ca femeie de serviciu şi grădinăreasa pe când trăia răposata doamnă, avea să povestească ulterior că, văzându-l intrând atât de devreme pe poarta cimitirului, mărginită de stâlpi de piatră cu ghivece de bronz în vârf, l-a recunoscut şi a dat să i se arunce în brațe plângând.

— Dar nu m-a lăsat, pricepi, nu m-a lăsat. Să-mi cadă brațele, şi mai multe nu, pricepi, parcă făceam ceva necuviincios. Şi el, serios la culme, fără să mişte un deget, de parcă ar fi văzut o stafie, deşi el mi s-a părut mai degrabă că aduce a stafie. A slăbit şi i-a căzut părul.

— Dar i-ai spus cine eşti?

— Da' n-a fost nevoie, femeie, că doar mi-a zis chiar el „Bună, Roşa" de cum m-a văzut şi m-a întrebat de Ramon, la care eu i-am spus că a murit acum două ierni. Iar el: „Ce să-i faci, îmi pare tare rău" şi că ce face Tola.

— Păi, atunci?

— Da' foarte serios, cu ochii în pământ, ceea ce e foarte neplăcut, gândeşte-te şi tu, parcă se grăbea, şi stăteam uite aşa în picioare, unul în fața celuilalt, eu, atât de zăpăcită, că mai-mai să-mi cadă legătura de vreascuri de pe cap, am pomenit de maică-sa, care se purta ca o sfântă, şi l-am întrebat da' băiatul ce mai face, ce nerecunoscător, cum de n-a mai trecut el niciodată să vadă pe nimeni, după ce m-am îngrijit atâta de el şi i-am spus atâtea poveşti, Maică Precistă, n-am mai văzut aşa copil, nu se mai sătura de poveşti, şi după aia tot voia să afle dacă ce i-am povestit se întâmplase de-adevăratelea, şi în ce țară, şi când.

— Şi de băiat ce ți-a spus?

— Mai nimic. Nu ți-am zis, aproape că n-a deschis gura. A făcut o mutră cam ciudată când am pomenit de el, că nu mai stă cu ei, că e bine, ce mai tura-vura, mai nimic.

— Aşa o fi, ce să zic. Dar că e bine nu prea-mi vine să cred. Mie mi-a ajuns la urechi că, după ce-a moştenit-o pe bunică-sa, a apucat-o pe căi greşite, că nimic nu-i mai rău pentru ăştia tineri decât răsfăţul şi să se pomenească plini de bani, mai ales în ziua de azi.

— Am auzit şi eu, dar or fi minciuni, ştii cum e gura lumii. Băiatul ăla era un înger, nu alta! Iar răsfăţul nu i-a venit de la maică-sa, care nu l-a iubit niciodată, n-a iubit-o nici pe soacră-sa şi n-a iubit pe nici unul din noi, ăştia de aici. Femeia aia era un sloi de gheaţă. Şi tot timpul cu mania curăţeniei şi a microbilor, şi să le fiarbă pe toate, şi că la ea în ţară se făcea aşa şi pe dincolo, se uita la noi ca la nişte sălbatici. Ce să-ţi zic, într-o vară, când mi-a spus să nu-l mai pup pe ăla mic, pentru că băgase de seamă că miros urât, n-o s-o uit cât oi trăi. De-aia zic, pricepi, că băiatul ăla era un înger, fiindcă doar el mi-a luat apărarea şi a venit la mine când a văzut că m-au podidit lacrimile: „Nu plânge, Roşa, hai, n-o băga în seamă", şi se agăţa de fustele mele, şi ailaltă cu o mutr^de-ţi făcea frică: „Treci aici imediat, ţi-am spus", iar „el a început să se zbată când a vrut să-l smulgă cu sila de lângă mine; ba chiar să urle că lui îi place cum miros eu şi cum miroase bălegarul, şi pământul, şi gunoaiele puse pe foc şi vacile şi că nu mai vrea să-l dea cu apă de colonie. Doamne Maica Domnului, n-aş fi zis asta niciodată, nici nu ştii ce bătaie i-a tras, acolo pe loc, de faţă cu bărbatu-său şi cu soacră-sa. în ziua aia, am plecat de la ei.

— Şi ei?

— Lor le era frică de ea, pricepi, mereu le-a fost frică de ea. Mă rog, dona Ines nu voia să se bage, că doar ea nu ştia de frica nimănui, iar din bărbatu-său a făcut ce-a vrut. Bine măcar că aia a fost ultima vară când a mai venit pe aici. Şi, să ştii, precis asta a avut legătură cu ceea ce şi-au spus

după plecarea mea, că ceva tot au zis ei, cum să nu zică nimic?, rămăseseră înmărmuriți,

fără să crâcnească, pricepi, ca nişte stane de piatră. Iar ea s-a oprit din bătaie. Nu se aştepta la aşa ceva, nici eu nu m-aşteptam, dar era ca un râu care-şi iese din albie. Vezi şi tu, măcar a servit la ceva.

— Da' ce i-ai spus?

— Păi, că nu mai vreau s-o văd cât oi trăi, dar mă uitam fix în ochii ei, pricepi, fără nici o frică. I-am zis: „Una din noi e de prisos, ori dumneata, ori Roşa Figu-eroa, deci Roşa Figueroa, am înțeles", şi mi-am scos şorțul, şi dusă am fost, era clar că n-o spun în glumă, dona Ines ştie cu cine are de-a face. Mă rog, vreau să zic ştia, săraca, Dumnezeu s-o aibă în pază, dar, de câte ori o pomenesc, mi se pare că o văd în fața ochilor. în sfârşit, ca să mă-ntorc la vorba mea, ştiind cu cine are de-a face, peste câteva zile a trimis după mine, dar numai după plecarea lor. De altminteri, eram şi eu la curent, îi văzusem de dimineață trecând în maşină, că altfel nu mă-ntorceam acolo nici moartă, chiar îi spusesem lui Ramon: „Mai bine mor de foame"; dar plecaseră doar ei, pe băiat îl lăsaseră. Iar ea n-a mai călcat pe acolo, aşa că ceva s-o fi întâmplat între soacră şi noră. N-am aflat nici până în ziua de azi, pentru că dona Ines ştia să-şi țină gura. Dar nici nu m-a certat. Atât mi-a spus: „Aprigă mai eşti câteodată, Roşa!", iar eu i-am zis: „Au şi săracii mândria lor", şi m-am pus pe curățat cartofi; şi asta a fost tot.

— Dar el parcă a mai venit, nu-i aşa?

— Rar. Se duceau nu ştiu unde în timpul verii, iar pe băiat îl lăsau la bunică-sa destul de mult pentru că avea sănătatea şubredă, şi doctorii spuseseră că aici e cel mai bine pentru el. Uneori venea să-l ia taică-su, alteori trimitea şoferul, dar când se făcea toamnă de-a binelea. Ea n-a mai venit deloc, de parcă murise.

— O mai trăi sau o fi murit?

— Da' de unde, femeie, deunăzi i-am văzut poza într-o revistă de-a Antoniei, cu petrecerile care se dau în lumea bună, era îmbrăcată într-o rochie cu ditamai decolteul; nu se vede c-au trecut anii peste ea. O cheamă Gertrudis, dar ei îi ziceau altfel, nu-mi mai aduc bine aminte, că nu i-am auzit prea des numele pe-aici. Donei Ines nu-i plăcea s-o pomenească nici de bine, nici de rău; băiatului i se părea ciudat, şi aşa era. Pe bunică-sa o tot bombarda cu întrebări, dar degeaba. După aia, când a mai crescut, nu mai vorbea nici el de maică-sa, îşi pierduse obiceiul de a pune întrebări şi devenise mai serios, dar habar n-ai cum era el mic. îmi aducea o carte uriaşă cu hărţi pe care o aveau în salonul cu pianul şi-mi arăta locul de unde era maică-sa, undeva pe sus, un loc friguros, spunea el, deşi nu fusese niciodată acolo, şi tot întreba de ce nu s-a dus niciodată acolo. îi cerea bunică-sii să-i spună poveşti de pe meleagurile acelea, iar el născocea altele. Era deştept foc, avea ochii ăia mari, era un înger, ce mai. Şi ce-o mai iubea pe Tola! Şi aşa îşi termina bătrâna Roşa povestirea, când avea timp să o termine, dacă nu cumva îi pleca ascultătorul înainte, insistând că în dimineaţa aceea, când îl văzuse cu buchetul de dalii în mână, fiul donei Ines nu fusese propriu-zft antipatic cu ea, ci păruse mai curând tulburat de amintirea întâmplărilor din trecut, cuprins de tristeţe şi ruşinându-se totodată să o arate. Povestea că până la urmă, văzând-o cum plânge întruna, şi-a scos din buzunarul de sus al vestei o batistă foarte fină şi bine călcată pe care i-a întins-o, iar ea s-a codit s-o desfacă şi să-şi sufle nasul pentru că mirosea atât de frumos, nu ca ea. Şi doar când ajungea în acest punct intercala pentru prima oară scena atât de îndepărtată, dar care o ardea ca pe vremuri, cu străina aceea care avea mania curăţeniei şi era obsedată de mirosurile urâte şi care şi-a bătut copilul când acesta s-a încumetat să susţină sus şi tare o părere diferită de a ei; iar alteori o lua iar de la

capăt, cu toată istoria, fără să-şi amintească ce mai povestise, pentru că bătrânii aşa fac mereu, îşi pierd firul celor spuse şi confundă ce au spus şi ce n-au spus. Şi tot aşa, luând-o când înainte, când înapoi, recunoştea până la urmă că tocmai amintirea acelei scene de demult a făcut-o să-şi sufle nasul fără nici un regret, ba chiar cu satisfacție, în batista curată, murdărind-o de lacrimi şi de muci, mai bine mai târziu decât niciodată, deşi nu era decât o răzbunare fără importanță! Şi că, atunci când tatăl copilului căruia îi plăcea mirosul de grajd şi-a luat rămas-bun de la ea fără s-o lase să-l însoțească la cimitir, ea a vrut să-i dea batista înapoi, iar el a spus că nu, s-o păstreze ca amintire. Şi, zicând toate astea, vocea i se mai îndulcise.

— „în amintirea lucrurilor care nu se mai întorc niciodată, Roşa", mi-a spus el. Şi se uita la mine cu o mare tristețe, de parcă voia să mă sărute. Dar după aia, brusc, a plecat aproape în fugă, fără să-mi mai spună la revedere, ca un suflet prigonit de diavol. Doamne Dumnezeule, grea mai e şi viața asta!

De câte ori povestea întâlnirea aceea, îmbogățind-o de fiecare dată cu noi detalii şi ramificând-o prin multiplele divagații pe care subiectul i le trezea în memorie, Roşa scotea din buzunar batista aceea mare din țesătură fină, cu inițialele E.V.G. brodate într-un colț, ca să-şi şteargă lacrimile care vor îngroşa râurile cu apele lor ce nu se întorc niciodată. Şi când cobora în sat ca să-şi spele rufele, freca batista de o piatră rotunjită şi oblică cu mare grijă, punând-o separat de restul rufelor; deşi uneori nu era cazul să fie atât de precaută pentru că nu ducea la spălat decât batista, care de-aia era întotdeauna atât de curată şi de bine împăturită, că ştia tot satul de batista Rosei. Şi a lăsat cu limbă de moarte ca fața să-i fie acoperită cu ea când o fi s-o îngroape, ultima ei dorință care, câteva luni mai târziu, când a părăsit această lume pentru totdeauna, i-a fost îndeplinită

cu respect şi solemnitate de către ceilalţi consăteni, fără să fi spus cineva ceva sau să fi schiţat nici cel mai mic zâmbet. Dimpotrivă, o pomeneau cu cea mai mare gravitate, deoarece era un sat de oameni care se mândreau cu tradiţia ancestrală a cultului pentru tot ceea ce e enigmatic, imaterial, misterios.

Din motive de aceeaşi natură, nimeni nu s-a mirat când, la câteva zile după înmormântarea Rosei Figueroa, preotul din sat a primit o sumă importantă de bani, anga-jându-se să nu dezvăluie numele expeditorului, pentru a acoperi cheltuielile necesare internării în azil a unicei nepoate a răposatei, o fată handicapată din naştere pe care părinţii, plecaţi în America, o lăsaseră în grija bunicilor, până ce încet-încet o lăsaseră de izbelişte.

Toată lumea a recunoscut în spatele acelei sume de bani aceeaşi mână care-i întinsese Rosei batista cu care a fost îngropată. Iar această presupunere, la început o simplă bănuială, a devenit o certitudine în dimineaţa când a apărut pe drum o ambulanţă, venind din oraşul vecin, din care au coborât doi bărbaţi având sarcina de a o duce pe Tola, care la început se ghemuia cu ochii înspăimântaţi, agăţându-se de gâtul vacii, dar care până la urmă, încurajată de vorbele şi de purtarea blândă a infirmierilor, şi-a schimbat complet atitudinea şi a acceptat să iasă râzând şi bătând din palme din cămăruţa unde îşi petrecuse douăzeci şi şapte de ani, şi, odată urcată în maşină şi ţinând într-qmână o boccea sărăcăcioasă, saluta bucuroasă cu cealaltă mână lumea strânsă să asiste la plecarea ei.

— Plec în călătorie! striga ea. în călătorie!

Nu puţine au fost femeile cărora le-au dat lacrimile' când ambulanţa a dispărut la prima cotitură a drumului, iar cei mai în vârstă şi-au amintit în zilele următoare că Tola, când era mică, se juca vara cu nepotul donei Ines Guitiân, ăla despre care gura lumii spunea fără nici o dovadă că o luase

pe căi greşite şi care, după calculele celor competenţi, ar fi mai aproape de treizeci decât de douăzeci de ani.

Cum era şi firesc, mulţi au presupus că singura explicaţie verosimilă era că vestea morţii Rosei Figueroa ajunsese la generosul ei binefăcător prin intermediul doamnei de la Vila Albă. Binefăcător care, fireşte, a lăsat să treacă mult timp până s-a întors în sat. Sau, cel puţin, dacă s-a întors n-a ştiut nimeni.

II
În celulă sub razele lunii

Julian Exposito era ca un om care şi-a pierdut umbra din momentul în care tovarăşul lui de celulă a fost dus la Spitalul Penitenciar; dintr-odată se simţea vinovat. Chiar el îi împărtăşise în seara dinainte paznicului de serviciu, poreclit „Gogomanul", îngrijorarea sa cu privire la simptomele de amnezie şi de totală desprindere de realitate, pe zi ce trecea mai alarmante, pe care le manifesta deţinutul acela, precum şi în legtură cu lucrurile atât de ciudate pe care le povestea. îi spusese că a ajuns să-i fie frică să stea cu el în aceeaşi celulă, fără să-i dezvăluie însă adevăratele motive ale acestei frici. Se lăsase noaptea şi, stând în întuneric, îşi amintea scânteia de satisfacţie răutăcioasă care se aprinsese în ochii bulbucaţi ai Gogomanului la auzul acestei informaţii, întrebările perfide pe care i le pusese şi aerul de complicitate cu care îi dăruise la sfârşit un pachet de tutun şoptindu-i: „Stai liniştit, măi omule, nu-ţi face griji, dacă-i nebun, l-or închide la balamuc." Nu-şi găsea deloc somnul, chinuit cum era de crampe şi de greţuri violente. Dar nu voia să se agite prea tare, ca să nu-şi trezească tovarăşul de celulă, căruia încerca să-i evite privirea de câteva zile. Stătea nemişcat, cu urechea ciulită la zgomotele

care veneau din patul celălalt şi care dovedeau că vecinul de celulă nu adormise, încercând cu greu să-şi controleze neliniştea din ce în ce mai apăsătoare. Până când, năpădit de o sudoare rece, fu nevoit să se scoale ca să verse.

Celălalt aprinse imediat o lanternă, sări din pat şi-l duse până la closetul minuscul, fără să țină cont de semnele evidente pe care i le făcea ca să-l lase în pace. „Adevărul e că făceam nişte gesturi destul de bruşte, avea să-şi amintească Julian mai târziu, ca atunci când vrei să scapi de o muscă, gesturi provocate de scârba infernală care mă făcea să vărs." Dar celălalt nu se lăsă impresionat. îl ținu de fruntea transpirată cât timp duraseră icnelile şi după aceea, când se culcă la loc cu gustul acela acru în gură şi cu capul plesnindu-i de durere, îi puse pe tâmple o batistă înmuiată în»apă rece şi se aşeză la picioarele patului de parcă aştepta ceva.

— Preferi să las lumina aprinsă sau te simți mai bine pe întuneric? îl întrebă el după un timp.

— Mi-e totuna. Dar tu culcă-te, gata. Lasă-mă în pace.

— Oricum nu mi-e somn. Dacă vrei, tac din gură.

Se făcu linişte. Cum să-i fie somn după ce a dormit

atât de mult toată după-ainjaza! gândi Julian. Dar tăcu din gură. întorcându-se de la plimbare, îl găsi tot dormind. Atunci începu să-l mustre conştiința, pentru că tocmai vorbise cu paznicul şi amintirea acelui zâmbetcu dinții înnegriți în contrast cu expresia îngerească a celui care dormea îl făcu să se simtă un nemernic. Ce-o fi visând de zâmbeşte aşa? Băiatul ăsta avea nişte vise foarte ciudate. Uneori le scria, alteori i le povestea. Şi de obicei chiar el îi cerea să i le povestească, deşi ştia prea bine că le înfrumusețează cu minciuni şi fantezii născocite în timpul orelor de veghe. Dar trebuia să admită că dacă treceau, ca acum, mai multe zile fără să le asculte, celula părea că se goleşte de aer, iar timpul, înăbuşitor ca un nor de plumb,

începea să apese pe acest gol. Şi-i lipseau tiradele pe care le întrerupsese de atâtea ori furios pentru că îl împiedicau să-şi găsească somnul, pline de cuvinte necunoscute, de imagini neaşteptate, rătăcind pe stranii coclauri; era imposibil să le fi visat pe toate, cu siguranţă că le născocea sau le citise prin cărţi, dar ce conta din moment ce timpul trecea atât de repede ascultându-le!

— Te simţi mai bine?

— Un pic.

— Ai băut?

— Ştii foarte bine că nu. Am fost tot timpul împreună. Cu excepţia după-amiezii când am ieşit la plimbare.

— N-ai chef să bei ceva? Poate că nu ţi-ar strica.

— Bine, acceptă Julian, care începea să se simtă cuprins de o slăbiciune plăcută, ca un copil care se lasă în seama altora, legănat de vocea imperturbabilă a unui prieten.

„Fiindcă mi-e prieten, n-am avut niciodată un prieten mai bun", gândi el cu o clarviziune fulgerătoare, presimţind că-l va pierde.

îl văzu că se scoală, aprinde o lumânare şi aşază lanterna pe etajera de cărămizi şi scânduri pe care o fabricase singur ca să-şi pună cărţile. Avea mişcări suple şi mlădioase, de felin; umerii colţuroşi, şoldurile înguste, picioarele lungi şi drepte, pielea bronzată. Era gol puşcă, întotdeauna dormea gol. Dar transpira foarte puţin şi niciodată nu mirosea urât. îşi luă de pe un scaun blugii şi se îmbrăcă. Dar nu-şi puse şi cămaşa. Era o noapte călduţă de început de septembrie. îşi aruncă o privire spre lună printre zăbrelele ferestruicii şi oftă. Apoi se aplecă să ia de sub pat flaconul de whisky pe care îl ţinea acolo printre cărţi, într-o ladă de fructe pe care o furase de la economat, şi veni cu el şi cu două pahare de carton băgate unul într-altul. Despărţi paharele. Se uită să vadă dacă sunt curate.

— Nu ştiam că te simţi rău, credeam că dormi, spuse el aşezându-se şi servind băutura. De aia nu-ţi vorbeam. Cum de multe ori spui că te enervez... îl vrei cu puţină apă?

— Nu, lasă-l aşa, e mai bun sec.

Primele înghiţituri le băură în tăcere. Cei din celula de alături jucau mus şi prin perete se auzeau nişte mormăieli monosilabice şi, din când în când, zgomotul pietricelelor pe care le foloseau ca jetoane. Julian rămase cu ochii ţintă la petele de umezeală, acum uscate, lăsate de ultimele ploi pe peretele jegos din faţa lui, care începuse să se scorojească; celălalt, uşor aplecat în faţă, cu braţele sprijinite pe genunchi şi privindu-şi cu mare concentrare picioarele goale, una din poziţiile lui preferate înainte de a lansa vreo tiradă sau de a scrie ceva într-un caiet. Lumânarea pâlpâia ceva mai în spate, alături de un deşteptător*care arăta ora unu, şi făcea să-i strălucească părul blond-şaten. O şuviţă de păr îi cădea pe frunte.

Brusc, Julian îl văzu că se scoală în picioare, parcă împins de un arc, privind cu ochi rătăciţi spre hainele îngrămădite pe pat. Nu scotea nici o vorbă.

— Ascultă... azi am ieşit la plimbare? întrebă el după un timp.

Julian nu avu puterea să înfrunte privirea aceea intempestivă şi arzătoare care i-o prinsese pe a sa şi-şi plecă ochii, mulţumindu-se să dea din cap. Dar cu un gest atât de slab şi de nehotărât, încât celălalt nici măcar nu-l remarcă.

De ce oare îi punea această întrebare? Nu-i pu-tea spune că, plecând din curte, stătuse de vorbă cu paznicul imposibil.-Nici măcar deformând adevărul, adăugând ici şi eliminând colo câte ceva, cum făcea el probabil cu visele. La asta trebuie să te pricepi, nu poate oricine să mintă bine şi cu talent. în plus, nici nu l-ar lăsa să-şi termine fraza. „Despre ce ai vorbit cu Gogomanul?" i-ar spune. „Asta nu-i un tip cu care să poţi vorbi, mai bine-ţi baţi tatăl... Să fim

serioşi, Julian, hai să fim serioşi. Asta nu merită decât un scuipat când îl vezi şi pe-aici ţi-e drumul."

Julian lăsă capul în jos, ca şi cum i-ar fi auzit într-adevăr mustrările, temându-se totodată ca nu cumva celălalt să-i citească în ochi cât era de zguduit. De la băiatul ăsta te puteai aştepta la orice, chiar şi să reuşească să vadă imaginile provocate de acel şoc, aşa cum i se perindau ele acum pe sub pleoape. Cu capul plecat, Julian revedea sclipirile soarelui de după-amiază în tufele de leandru din curtea închisorii, îi revedea pe Adolfo şi pe Tupamaro sprijinindu-se de zid şi trecându-şi unul altuia un chiştoc de marijuana, doi indivizi jucând pelotă la zid, şi pe toţi ceilalţi, ca o pată mişcătoare, plimbându-se, discutând: râsete, paşi pierduţi, ochi pierduţi spre zidul cel înalt din piatr cu cioburi sclipitoare în vârf, norii care se destrămau sau îşi schimbau alene forma ca rotocoalele de fum ale ţigărilor, fără să se îndrepte nicăieri, zgomotul surd al maşinilor de pe drumul care nu se vede şi poate că nu duce nici el nicăieri, lătratul îndepărtat al unui câine. Şi totul i se părea un tablou idilic, căci în momentul acela încă nu se întâmplase nimic. Apoi cineva a bătut din palme şi toţi deţinuţii au început să se îndrepte agale spre ieşire. Iar la ieşire îi aştepta Gogomanul, cu zâmbetul lui perfid. „El a venit lângă mine pe culoar, el mi-a oferit tutun şi el a început să mă tragă de limbă, a lui e vina. E un tip rău, foarte rău, zău aşa, mai bine-ţi baţi tatăl decât să ai de-a face cu el." Şi-şi tot spunea fraza asta cu încăpăţânare, încercând parcă să scape cât de cât de greutatea care-l împiedica să-şi ridice ochii. Căci semnificaţia acelei scene, a cărei evocare dezlănţuise greaţa de adineauri, îi apărea acum limpede ca apa de izvor.

Nu era prima oară când se găsea cineva, totdeauna cu aceeaşi curiozitate, care să-l întrebe ce face „el Filo", cum îi ziceau unii – prescurtare de la „filozof – tovarăşului său de

celulă. îi intriga faptul că nu se plânge niciodată de nimic, nu se bagă în nici o bârfă, ținându-se deoparte de orice spirit de gașcă; îi enervau frazele lui enigmatice și aerul acela detașat și superior care putea fi luat drept înfumurare. Julian dădea din umeri și evita asemenea discuții, tot așa cum începuse treptat să-și evite așa-zișii prieteni de odinioară. Nu știa nici el prea

bine de ce, știa doar că îl plictisesc. Până într-o zi, când și-a dat seama cu totul întâmplător că prietenia lui cu „el Filo" și discuțiile purtate cu el, întrerupte întotdeauna cu semne evidente de enervare când sosea un al treilea, dădeau apă la moară unor bârfe și glume având

la bază bănuiala de homosexualitate. I-a spus-o într-o seară la cină Artigas, un fost tovarăș de la galeria numărul cinci, pe care îl vedea foarte des înainte. Julian a rămas înmărmurit.

— Ce vorbă-i asta, Daniel? Eu și poponar?

Și totuși nu era în stare să râdă în hohote, batjo-coritor, cu brutalitate și dispreț, așa cum s-ar fi cuvenit să reacționeze la o bănuială de acest soi.

— Tu mă cunoști doar, reluă el cu multă seriozitate și simțind că, în ciuda voinței lui, inima îi bătea în piept cu putere. Nu mă cunoști de ieri, de azi, mă știi dinainte, de pe stradă. O cunoști ge Teresa, îmi cunoști copiii. Cum poți tu să crezi așa eeva?

— Ce dracu', nu eu cred ceva, ăilalți cred. De-aia ți-o și spun, fiindcă suntem prieteni. Și cu asta, basta.

— Și de ce nu mi-ai spus nimic până acum?

— Ce-oi fi vrând? Să ți-o fi spus de față cu el? Nu te lași dus de lângă el! Când voiai să ți-o spun?

— Dar n-are nici anoimă! Nu poți să crezi așa ceva!

— Măi băieți, mie unul nu-mi vine să cred, asta le-am și spus, Julian e un bărbat adevărat; dar, la urma urmelor, cred că-ți dai seama că mie mi-e totuna, la vârsta mea n-o

să mă mai mir de ceva care există de când lumea, fiecare n-are decât să trăiască cum îi place, aşa le-am şi spus, eu unul nu mă bag.

Cu Julian se întâmpla ceva foarte ciudat. Simţea că toată stingherealа ar dispărea de la sine dacă l-ar privi pe Artigas în faţă, râzând şi făcând trei-patru bancuri groase, capabile să restabilească relaţia banală pe care o avusese cu el dintotdeauna. Dar, totodată, simţea că nu e în stare şi ştia că şi celălalt şi-a dat seama.

— N-are nici o noimă, se mulţumea el să repete încet, cu un aer consternat. N-are absolut nici o noimă.

Artigas se îndopă cu macaroane cât îl ţinea gura.

— Mă rog, aşa o fi, n-are nici o noimă, cum zici tu. Dar recunoaşte că ar fi păcat, acum că ţi-au scurtat pedeapsa pentru bună purtare şi că eşti pe punctul de a ieşi...

Auzindu-l pomenind de apropiata lui eliberare, «Iulian se întunecă la faţă. De câteva luni, nevastă-sa nu venise aproape deloc să-l viziteze. îi spuse asta şi lui Artigas. îşi găsise de lucru într-o fabrică de pielărie. Copiii erau la bunica lor. Şi ultima oară simţise că s-a cam săturat de toate.

— Era ciudată, una-două îşi pierdea răbdarea, pricepi? Era mai sigură pe ea. Mi-a spus de la obraz că a suferit mult din cauza mea. Dar fără să plângă. Nu mai plânge ca înainte, îmi vorbeşte aproape cu răutate. Şi s-a făcut mai frumoasă. Zice ea că e obosită de muncă şi că de aia nu poate veni, dar s-a făcut mai frumoasă. Nu mă lasă să mă plâng de nimic, zice că ea a avut mai multe de tras şi că e sătulă de văicărelile mele.

— Aşa e, femeile se satură repede, deşi ai zice că nu. Dar noi suntem de vină. Noi le facem să se sature, îl aprobă cu gravitate Artigas. Spunem noi că sunt o pacoste, că de ce se bagă în viaţa noastră. Dar o spunem fără prea mare convingere. De fapt, ne place să le vedem plângând. Dacă

stai să te gândeşti, totul e o porcărie. Hai, măi omule, mănâncă, ţi se răceşte supa!

Lui Julian nu-i mai ardea de mâncare. îşi aduse aminte că are patruzeci de ani, că şomajul e în creştere, că pentru un deţinut e foarte greu să se reintegreze în societate. Toate ziarele spuneau acelaşi lucru şi publicau reportaje pe această temă delicată pentru care nimeni nu găsise nici o soluţie. Dacă la ieşire nu putea conta pe sprijinul neprecupeţit al Teresei, fără doar

şi poate că avea să recadă în delincventă. Şi numai la gândul ăsta, aripa neagră şi paralizantă a fricii îl izbi ca o lovitură de măciucă, transformându-se pe dinăuntru într-o gheară care-i încleşta măruntaiele. Era o senzaţie binecunoscută. Dar pe măsură ce o recunoştea, simţea că-l cuprinde o ciudă surdă împotriva celui vinovat de reînvierea ei. Pentru că recunoştea totodată, cu un soi de uimire încărcată de vinovăţie, că senzaţia aceasta amorţise parcă sub efectul unei ciudate anestezii. Trecuseră cam trei luni de când îl mutaseră într-o celulă mai omenoasă pentru bună purtare. Şi de această bună purtare avea acum să se aleagă praful din cauza unor zvonuri total neîntemeiate? Sau poate că nu erau chiar neîntemeiate? Iar faptul că nu reuşea să rămână indiferent aflând de aceste zvonuri se datora numai temerii de consecinţe? Sau pentru că îi apărea în faţa ochilor, deşi prin prisma unei oglinzi grosolane şi deformante, legătura lui cu acel tânăr cu un aer absent şi a cărui prietenie era singurul antidot eficace pe care-l cunoscuse vreodată împotriva fricii,^ amintirii propriilor greşeli şi a urâtului zilelor care se scurg spre o cloacă fără speranţă? Şi chiar în clipa aceea, în vreme ce asculta neatent vorbele lui Artigas, Oare nu era mai puternică decât orice dorinţa de a se întoarce în celulă, ca să se simtă la adăpost? învârti lingura în supă fără să mănânce, cufundat într-o tăcere sumbră şi obstinată.

— Şi cu băiatul ăsta, care-i treaba? îl întrebă Artigas, încercând să reia firul cu care începuse discuţia.

Julian scăpă lingura în farfurie anume ca să stropească faţa de masă. Se simţi mai uşurat.

— Ce treabă să fie? izbucni el cu o violenţă care suna exagerat chiar şi în propriile lui urechi.

Ceilalţi se uitau la ei. Artigas îi răspunse coborând tonul:

— Care-i treabacu el, măi omule, nu mai face pe prostul!? Te întreb dacă ţi-ai dat seama că e poponar. Când trăieşti alături de cineva îţi dai seama de lucrurile astea. Cel puţin eu aşa cred. Şi nu ţipa la mine, ai înţeles?

— Ce poponar! Treaba e că e nebun, nebun de legat. Mâine-poimâine ar trebui să-l bage la balamuc. Asta-i treaba şi nimic altceva.

Din ziua aceea, trădarea, care avea să culmineze un pic mai târziu prin denunţul făcut pazniculuicu ochi bulbucaţi, s-a cuibărit încetul cu încetul în mintea lui Julian, odată cu un plan de urgenţă pentru a lupta împotriva fascinaţiei exercitate de tânărul acela asupra lui şi hotărârea de a-i rezista prin toate mijloacele, chiar cu riscul ca această lovitură pe la spate să se întoarcă împotriva sa.

Şi iată că acest lucru se realiza chiar în acest moment, mai repede decât şi-ar fi închipuit. Da, venise momentul să plătească pentru mişelia de care dăduse dovadă, ca o lovitură de pumnal înfipt în măruntaie, ca pe vremuri, când se întorcea acasă de pe la chefuri şi n-avea de ce să se lege ca s-o acuze de propria lui nefericire pe Teresa, a cărei privire curată îi era cel mai greu de suportat. Şi acum la fel. Oricât se străduia, nu era în stare să vadă, în tânărul cu torsul gol care îl privea răbdător de la picioarele patului, un nebun periculos şi nici să considere că, într-adevăr, merită să fie dus la infirmerie.

Auzindu-l cum îşi formulează din nou întrebarea, în termeni mai sacadaţi şi pe un ton mai intim, de somnambul, îşi acoperi faţa cu braţul.

— Am fost cu tine în curte, nu-i aşa? îţi aduci aminte că m-au chemat pentru că aveam o vizită? Vreau să spun în curtea cu leandri...

— Am înţeles, care altă curte să fie? Nu mai spune prostii. N-ai fost nici cu mine, nici cu nimeni. Despre ce vizită vorbeşti? Poate ai visat. Azi n-ai ieşit în curte! Şi lasă-mă odată în pace!

îşi apăsă şi mai tare braţul pe faţă şi i se păru că celălalt se ridicase în picioare, deşi se mişca întotdeauna atât de uşor încât nu putea fi sigur. Nu-l auzea miş-cându-se prin celulă. Nu se auzea decât câte o vorbă nedesluşită a jucătorilor de mus prin perete şi tic-tacul ceasului deşteptător. După câtva timp simţi că nu mai poate suporta orbeşte tăcerea. îşi mişcă uşor braţul, lăsându-l să alunece puţin câte puţin şi, când ajunse cu mâna deasupra ochilor, îşi desfăcu degetele aproape imperceptibil ca să poată privi printre ele.

îl văzu stând cu spatele în dreptul ferestruicii cu zăbrele, aureolat de razele lunii, nemişcat ca o statuie de ceară. Se hotărî să aştepte, ezitând între dorinţa de a spune ceva şi un soi de paralizie care îl împiedica să deschidă gura. Timpul trecea. Simţea o nevoie nebună să înceapă celălalt să vorbească,Ji era frică să-l vadă atât de potolit. în cele din urmă, i se păru că aude un murmur foarte uşor, ceva ca un fel de rugăciune spusă printre dinţi. îşi ciuli urechea: „Cu razele-ţi atingi cealaltă pantă..."[3]

— Pot să ştiu şi eu cu cine dracu' vorbeşti? izbucni el.

---

[3] *Tîi rozas con tu luz la otra ladera, vers dintr-un poem de Carmen Martin Gaiţe, Luna llena (n.tr.).*

— Cu nimeni, îi răspunse prietenul său fără să se întoarcă. Mă uitam la lună. E o noapte atât de fru-moasă!

Julian se revăzu dintr-odată la un bal sub razele lunii, printre lampioane, tarabe multicolore şi miros de gogoşi prăjite. El avea cam vârsta acestui tânăr, iar Teresa ceva mai puțin, părea o fetiță. Tocmai o cunoscuse la o chermeză la Alcobendas. Se auzea un cântec, Está cansado el sol/de tanto y tanto căminar/se va, se va...[4], iar ea îl fredona cu ochii întredeschişi. Apoi s-au îndreptat spre o colină, ținându-se de mijloc, sub luna plină. Ea a spus: „Ce noapte frumoasă" şi s-au oprit ca să se sărute. Ce departe erau toate acestea. Simțea nevoia să povestească cuiva, i-ar fi făcut bine; dar nu putea.

— Nu pot să sufăr luna, se mulțumi el să spună. Mă enervează.

Celălalt continua să-i întoarcă spatele. Poate îşi aducea şi el aminte de o scenă asemănătoare. La început, în fiecare joi venea să-l vadă o fată cu părul roşu. După aia n-a mai avut nici o vizită.

Acum începea din nou să vorbească, dar nu de fata aceea şi nici de ceva real. Recita răspicat, de parcă ar fi fost la teatru.

— Pe mine dimpotrivă. Luna mă calmează. Fiindcă e atât de departe. Un lucru pe care îl poți atinge, îl atingi şi nu mai poți crede în el. în plus, închipuie-ți că luna o poți vedea în diferite feluri.

Se întorsese brusc şi îl privea. îl prinsese cu ochii descoperiți.

— Cum adică în diferite feluri?

---

[4] *„Soarele a obosit / de atâta umblet / şi se duce, se duce..." (Hace frio ya de Franco Migliacci şi Claudio Mattone, cântec prezentat la Festivalul de la San Remo, 1969) (n.tr.).*

— Bineînțeles. Poți să te gândeşti că e plată, sau că e un glob, sau că e o gaură prin care se poate intra. Acum o vedeam ca o gaură şi aşa îmi place cel mai mult, pentru că mă atrage ca şi cum ar fi gata să mă absoarbă. Cunoşti povestea tăietorului de lemne pe care l-a înghițit luna?

— N-am chef de poveşti în seara asta. Am alte griji pe cap.

Aceasta a fost ultima frază pe care a mai spus-o Ju-liân, încercând să rămână în defensivă. Dar după lipsa de convingere cu care-i sunau vorbele chiar şi în propriile sale urechi, îşi dădu seama că a pierdut partida, în plus, celălalt se îndrepta încet spre el, zâmbind în modul acela ciudat.

— Ce griji, măi omule? întrebă el. De ce crezi că şi grijile astea nu sunt tot poveşti? încearcă să le povesteşti şi o să vezi. Totul nu e decât poveste.

Vorbea fără să se uite la el, de parcă ar fi fost singur. Acum se oprise lângă etajeră şi mângâia cărțile cu un gest distrat.

„Ce însemn eu pentru el?", îşi spuse Julian. „Probabil nimic." Şi îl privi cu o ciudă neaşteptată.

— Nu toți ştim să spunem poveşti, zise el printre dinți.

Din celula de alături se auziră râsete, zgomotul unei

mese trase şi apoi tăcere. Erau patru. Probabil că se culcau. Julian văzu că „el Filo" scosese o carte pe care se apucase să o răsfoiască, călare pe un scaun, şi nu-i mai dădea nici o atenție. Sau poate căuta un pasaj anume ca să i-l citească, aşa cum se mai întâmplase. îi vedea din față, în prim-plan, picioarele lungi, acoperite de blugi, desculțe, unul dintre ele atingând aproape marginea patului. Lumina lunii devenise şi mai-neliniştitoare. Julian simțea un nod în gât. întinse brațul şi bău tot ce mai rămăsese în paharul de whisky.

— Auzi... de ce spuneai că ai avut o vizită? După-amiaza nu sunt vizite.

„El Filo” îşi ridică ochii de pe carte şi îl privi mirat.

— Credeam că n-ai chef de vorbă, spuse el.

— M-a trezit luna.

— Aha!

Urmă o pauză. Poate că era puțin supărat şi voia să se răzbune, făcându-l să tânjească după o poveste. Sau îşi făcea timp ca s-o născocească?

— Cum să-ți zic, începu el, şi mie mi s-a părut de mirare să am o vizită, şi ți-am şi spus-o, dar la urma urmelor totul e de mirare, şi cu atât mai mult în situația noastră. Suntem atât de diferiți de tot ceea ce e în jur...!

— Nu mai bate câmpii şi spune odată ce-i cu vizita asta.

în vocea lui vibra nu atât iritarea adultului care doreşte sau respinge o polemică, cât nerăbdarea directă a copilului. „El Filo” închise cartea, ținând un deget printre foi ca semn.

— Eram împreună cu tine în curte când au venit după mine să ies la vorbitor, că mă caută cineva. Mi s-a părut ciudat, dar ție şi mai şi, drept care ai început să te agiți. La început îmi spuneai să nu mă duc, că asta o să-mi atragă numai neplăceri, şi mă țineai de braț ca să mă împiedici. Mi-ai zis: „Vorbitorul e o cursă.”

Julian era sigur că nu spusese niciodată asemenea vorbe, dar se întinse în pat cu satisfacție, dându-şi seama că poate în sfârşit să răsufle uşurat, fără teamă, ca atunci când te trezeşti dintr-un coşmar. Scena reală care avusese loc după-amiază în curte începea să dispară, i se ştergea din amintire. îi plăcea mult mai mult rolul neaşteptat de salvator pe care îl avea în poveste. La urma urmelor, decorul era acelaşi. Nu trebuia decât să intre în rol.

— Şi nu m-ai ascultat? întrebă el.

— Nu. Adevărul e că mi se părea că ai dreptate, dar voiam să mă duc. După aia ai râs de mine fiindcă am rupt o floare de leandru.

— I-auzi, măi frate, ce romantic! Şi cine venise să te vadă? Iubita? Fata aia care venea înainte în fiecare joi?

„El Filo” scăpase cartea pe jos şi-şi sprijinea bărbia pe braţele încrucişate pe spătarul scaunului. Privea în gol, cu ochii de un verde-închis larg deschişi, încercând parcă să-şi amintească ceva.

— Da’ de unde. Era altă femeie. N-o mai văzusem niciodată.

— Şi ce ţi-a spus?

— Aici e aici... Nu-mi mai aduc aminte nimic... Stai puţin... Ba da... Cred că mi-a vorbit despre tata.

— Ce vârstă avea?

— Habar n-am. Era îmbrăcată în gri, cu un fel de văl pe cap. Chipul nu i l-am prea văzut... Ba da, bineînţeles! Era chipul din tablou!... Uneori te zăpăceşti atât de tare, că nu mai sesizezi nici lucrurile cele mai simple... E chipul din tablou, sigur că da, abia acum îmi dau seama!

Avea ochii întredeschişi şi zâmbea absent. Julian îşi schimbă uşor poziţia şi se sprijini pe un cot, încercând să nu facă zgomot. Se temea ca un zgomot cât de mic să nu spargă acea căutare fragilă ca un balon de săpun.

— Ce tablou? întrebă el aproape în şoaptă.

— Gravura aceea mare din casa bunicii, de deasupra pianului. în care se vede o corabie naufragiind în depărtare şi o femeie care îşi ia rămas-bun fluturând o batistă. O femeie minunată. E pe jumătate din profil, sprijinindu-se de faleză, iar faţa îi e acoperită de voaleta fixată pe o pălărie mare. Odată m-am sculat în timpul nopţii şi m-am suit pe pian ca să văd mai bine şi să-mi dau seama dacă plânge. îşi apăsa mâna stângă pe gură, ca să nu strige parcă, ochii nu-i erau înlăcrimaţi, dar era mai groaznic decât dacă ar fi plâns. Niciodată n-am văzut într-un tablou atâta nefericire şi atâta tragedie pe faţa cuiva. Intram uneori în salon când începea să se întunece şi mă ghemuiam într-un colţ ca să-i

ţin tovărăşie, pentru că nu puteam suporta s-o las singură, şi-i vorbeam încetişor ca unei logodnice; mi se părea că mă aude, sigur că da, mă auzea...

— Şi femeia asta din tablou a venit să te vadă? O cunoşteai?

— Personal, nu. Ce-ţi spuneam?

— Că ţi-a vorbit despre tatăl tău.

— Ah, da... Despre tata... Ce-a putut să-mi spună?... Am uitat... Taci un pic din gură... Eu i-am spus: „Să-mi notez”... Sau nu mai ştiu dacă am reuşit să-i spun... Aşa se întâmplă întotdeauna; trebuie să-ţi notezi lucrurile imediat, altfel te apucă lenea şi-ţi spui: „Nu-i nevoie, cum să uit eu ceva aşa de important?” Pentru că ce mi-a spus era important... Dar îmi scapă... Stai puţin.

Julian era gata să aştepte oricât ar fi fost nevoie. N-avea nici o grabă, nu-i era somn, uitase de toate necazurile şi, oricum s-ar fi terminat povestea prietenului său, el nu era obligat să ia nici o hotărâre neplăcută. Era ca în pauza de la cinema. îi propuse deci să fumeze o ţigară de marijuana deoarece altădată, în situaţii asemănătoare, haşişul îl ajutase să-şi stăpânească năvala de deliruri extravagante, vorbindu-i pe un ton afectuos, dorind să-i întindă un colac de salvare, ca în visul de adineauri, când voia să-l convingă să nu se ducă să o vadă pe doamna îmbrăcată în gri. Dar de data aceasta, celălalt îi acceptă cu multă plăcere sugestia. îl întrebă doar dacă i-a trecut greaţa şi dacă nu-l deranjează fumul de ţigară. Julian spuse că nu, că are mare chef de o ţigară şi îi mulţumi pentru atenţie. Se împăcaseră.

Nu le rămăsese decât puţin haşiş. îl ţineau într-o gaură din peretele de la closet, ascuns în spatele unei plăcuţe de faianţă. Julian aşteptă cu ochii închişi, mul-ţumindu-se să urmărească cu urechea diferitele faze ale acelui ritual minuţios şi înregistrându-le în camera obscură a imaginaţiei. Treptat, începea să se simtă din ce în ce mai

relaxat, molipsindu-se parcă de încetineala cu care acestea se succedau.

„Acum desprinde plăcuța de faianță cu grijă. O pune la loc. Ce bine le face pe toate, cât de firesc! Acum iese de acolo. Ia de pe jos cartea care-i căzuse mai înainte din mână şi o pune pe masă. Cu aceeaşi plăcere cu care le pregăteşte pe toate, de parcă ar vrea să se pună pe citit. Dar nu se pune pe citit, pentru că are altă treabă din cauza mea. Fărâmițează deasupra cuverturii o țigară pe care a desfăcut-o. Scoate haşişul din punguța de celofan, aprinde un chibrit şi-l apropie ca să treacă bucățica de culoare cafenie prin flacără şi s-o înmoaie. Face toate aceste preparative pentru mine, ca să-mi povestească mie tot felul de năzbâtii. Nu se ştie dacă în povestirea lui va mai apărea doamna în gri, cu el nu poți să ştii niciodată. Acum fărâmițează haşişul cu vârful degetelor, pulverizându-l deasupra firelor de tutun, amestecă cele două substanțe, le amestecă mângâindu-le ca un copil care se joacă în nisip. Apoi apucă hârtia de țigară, o face căuş şi pune amestecul înăuntru, având grijă să nu se piardă nici un firicel. Acum începe s-o răsucească. Asta îi reuşeşte lui cel mai bine. îi ies țigările mai bine ca oricui, netede, fără nici un cocoloş. Ce degete îndemânatice are, fir-ar el să fie, şi ce mâini lungi şi subțiri! Mâini de om bogat, de artist, care n-a bătut un cui în viața lui. Unii se nasc cu stea în frunte, alții văd numai stele verzi, ce să mai zic, eu de mic am fost silit să iau viața în piept, în timp ce el cânta la pian cu ferestrele deschise spre ditamai grădina, sub tabloul doamnei ăleia cu voaletă; trebuie că a fost mai ciudat încă din copilărie, fără nici un prieten, trăind în puf într-o casă ca-n filme, dacă nu cumva o fi născocit el totul, şi cu bunicuța care-i spunea poveşti... Să fim serioşi, ceva de fetiță tot trebuie el să fi avut, poate că Artigas nu e total pe de lături. Ah, nu, pentru Dumnezeu, nu trebuie să mă gândesc la Artigas, că iar se brambureşte totul şi mă apucă

durerile, asta-i altă poveste, o poveste foarte urâtă. Culmea ar fi să-şi facă apariţia Gogomanul, Doamne, numai asta nu, mă simt atât de bine, orice, numai Gogomanul nu! Dar de altfel eşti un prost, măi Julian, în după-amiaza asta nici măcar nu l-ai văzut pe Gogoman, nu-ţi mai aduci aminte?, n-a venit decât doamna în gri. De fapt, a ieşit dintr-un tablou, dar ţie ce-ţi pasă de unde a ieşit, vorba e că a venit. Acum dă cu limba pe marginea cu lipici a hârtiei. Şi gestul ăsta îmi place foarte mult, poate mai mult ca oricare altul, umezeşte ţigara cu atâta delicateţe. Acum probabil că a terminat, încă puţină răbdare. Probabil că aprinde ţigara şi trage primele fumuri. Acum se apropie. Ce bine e! O fi el un neisprăvit de băiat de bani gata, dar nu ştiu cum am putut să rezist închis aici înainte de a-l cunoaşte."

Simţind atingerea acelor degete lungi care-i întindeau ţigara aprinsă, deschise ochii s-o ia şi începu să zâmbească cu ochii în tavan, aspirând cu voluptate fumul. Apoi se întoarse într-o parte aplecându-se un pic ca să zărească silueta tovarăşului său. Acesta îşi adusese cu el perna şi se întinsese alături pe podea. îşi dădu seama, cu oarecare surprindere, că mâna care-i întinsese ţigara rămăsese pe pat şi că acum, deoarece îşi schimbase poziţia, îi atingea bluza descheiată a pi-jamalei, începu să respire mai rapid, dar nu se mişcă din loc. Mâna nu se mişca nici ea. Se afla pur şi simplu acolo, încrezătoare, pasivă, neliniştitoare, ca un animal poate adormit, poate la pândă, ale cărui intenţii nu le ştie nimeni. în tot cazul, chiar dacă era homosexual, nu semăna nici pe departe cu cei pe care-i cunoscuse Julián în viaţă, mereu gesticulând, neruşinaţi, provocatori. Odată, doar din plictiseală şi disperare, aproape beat, reuşise să cedeze puţin propunerilor unuia de la galeria numărul cinci, dar se enerva numai când îşi aducea aminte. De data asta era cu totul altceva. Cu totul şi cu totul altceva. De aceea îi şi plăcea. Trase din nou adânc din ţigară

şi i-o întinse prin aer, fără să scoată un cuvânt, fără să-i atingă degetele. Mâna îi dispăru din faţa ochilor, îndepărtându-se de pijama şi, odată cu ea, şi bucăţica mică de jăratic roşu. Pe podeaua celulei, lumina lunii se etala în fâşii paralele, alternând cu umbra gratiilor.

— Ce bine de noi, nu-i aşa? spuse Julian. Clasa întâi. Nu-ţi vine să crezi că suntem în puşcărie.

— Nici nu trebuie să crezi, răspunse celălalt imediat. Dacă am crede, n-am mai putea suporta.

— Mie mi se întâmplă uneori să nu mai pot suporta.

— Poate pentru că nu ţi-e gândul decât la ieşire, îţi faci tot felul de proiecte, ţi-aduci aminte de tot felul de păcate, şi atunci, desigur, atunci viaţa e un iad pentru că nu mai ştii ce e înăuntru şi ce se întâmplă afară. Dar dacă ştii că te afli aici şi gata, fără să te mai întrebi unde şi pentru ce, atunci restul devine o minciună, o absurditate şi începi să te simţi bine, nu-ţi mai pasă de nimic. Afară nu mai e aşa, afară, din nefericire, totul pare întotdeauna adevărat. Şi după aia, când ajungi aici, îţi dai seama că tot minciună era.

— Ce era minciună?

— Strada..., libertatea şi aşa mai departe.

— Dar de ce e minciună?

— Pentru că-ţi închipui că poţi cunoaşte totul, că poţi să te duci oriunde, să hotărăşti o mie de chestii în funcţie de tine, şi apoi îţi dai seama că nu-i aşa, n-ai nici un răgaz, trăieşti cu teama că te izbeşti de tot felul de colţuri, de ceilalţi, de timp, de mobilă, de maşini, cu grija să nu te lovească cineva, de parcă ai fi în maşinuţele electrice de la bâlci. Ai impresia că te duci unde ai chef şi că acţionezi după capul tău, dar nici vorbă de aşa ceva, eşti doar aruncat dintr-o parte într-alta, încerci să eviţi tot felul de colţuri şi de legi şi de tentaţii, încerci să alegi între miile de alternative cu care te îmbie lumea mişcătoare, uimitor de nemişcată şi de mişcătoare în acelaşi timp..* O simţi

implacabilă deasupra ta, obligându-te să guşti din plăceri, din emoţii şi din ură ca dintr-o apă otrăvită; năucindu-te cu întrebările, încolţindu-te cu sfaturile: „Ce părere ai? Unde mergem? La ce oră termini? Grăbeşte-te! Ho-tărăşte-te odată!” Atunci te marginalizezi, visezi să trăieşti o aventură împotriva curentului şi iată cum ajungi să te declari în afara legii, ca să scapi de definiţii, dar cazi în delincventă şi te pomeneşti cu altă definiţie pe cap; cu sau fără voia ta, devii un delincvent, poliţia începe să te caute, deci trebuie să fugi ca să nu te găsească, şi uite aşa o iei de la capăt, n-ai cum să scapi şi să-ţi iei zborul, n-ai cum. Până când ajungi aici, în cloaca asta, şi în sfârşit îţi poţi trage sufletul pentru că nu te mai fugăreşte nimeni. Aici e neantul în stare pură, absurdul absolut, da-da, vidul, numai că din vid poţi cunoaşte totul, poţi să călătoreşti pe orice meleaguri. Pentru că locul ăsta le conţine pe toate celelalte. în plus, le-a distilat, aşa că le recuperezi fără colţuri.

Julian se simţea un pic ameţit, nemaifiind în sta-re să urmărească discursul ăsta ca o cascadă. Simţea nevoia să se fixeze într-un punct oarecare şi să tragă o concluzie. Simţea mai ales nevoia să scoată capul la suprafaţă ca să nu se înece.

— Aşadar, tu nu-ţi doreşti să ieşi de aici? întrebă el mirat.

— Ţi se pare că ieşi, dar de fapt intri, îi răspunse celălalt. Intri din nou într-un labirint plin de colţuri ascuţite.

Julian închise ochii. Vedea un coridor pardosit cu dale, lung, interminabil. Trase adânc din ţigara care ajunsese iar în mâna lui, apoi i-o întinse din nou prietenului său. încercă să se concentreze pe imaginea aceea a coridorului. Timpul oprit în loc, o pasivitate absolută.

— Coridor, spuse el, kilometri şi kilometri de coridor de-a lungul galeriei, are o sută nouăzeci şi şase de dale în lungime, le-am numărat de atâtea ori, şi câte două jumătăţi

la capul grilajului, trei-doi-trei-doi-trei... Şi vine momentul în care oricât ai dori să te gândeşti la ceva concret, capul nu-ţi reţine decât ritmul doi-trei, care e mai puternic decât oricare idee, aşa că te opreşti lângă calorifer, îţi aprinzi o ţigară, la ce mă gândeam?, la nimic, nu te gândeai la nimic, şi iar o iei de la capăt. Frontonul de pelotă are treizeci şi doi de paşi, terenul de baschet douăzeci şi patru în lungime şi doisprezece în lăţime, curtea închisorii din poartă în poartă, şaptezeci, celula patru pe trei şi jumătate. Şi mai sunt şi colţurile, te mai izbeşti şi de colţuri.

— Nu există colţuri nici în timp, nici în proiecte, închisoarea nu cunoaşte alt timp decât pe acela al visurilor tale, de aceea are această formă şi este atât de albă. Fiindcă nu există. Eu, unul, aşa o văd! Tu nu o vezi albă? E albul zăpezii, al lunii, albul neantului, am murit cu toţii şi doar ne mai aducem aminte de ce ni se întâmpla altădată, privind printr-un geam fără să mai simţim nimic, ca de la fereastra palatului de gheaţă unde l-a târât pe Kay Crăiasa-Zăpezii. Dumnezeule, ce poveste frumoasă! Păcat că nu-ţi plac poveştile...! Poftim, e aproape pe sfârşite.

Julian simţi ca un presentiment dureros. Nu numai ţigara era pe sfârşite, ci şi altceva. Schiţă cu mâna un gest de refuz.

— Lasă, termin-o tu, spuse el. Mie simt că mi se învârte capul. Mi-a făcut un efect puternic. Poate pentru că sunt pe stomacul gol.

închise ochii. Se făcu linişte pentru mult timp. Acum pe coridorul pardosit cu dale vedea funii co-lorate care se încolăceau din ce în ce mai groase până ce căpătau plasticitatea vâscoasă a unor reptile, la vârf li se iveau nişte limbi strălucitoare care la rândul lor se împleteau între ele sporind încâlcitura; căpătau forme de femei contorsionându-se claie peste grămadă cu sânii dezgoliţi, de soldaţi urlând cu puşca aţintită spre un orizont de foc, de

animale spintecate de sus până jos şi atârnate de tavan, forme care se diluau într-un spasm nesfârşit deasupra petelor de noroi şi de sânge. Bătăile inimii i se acceleraseră şi se ţinea nemişcat, în aşteptare, îşi dădea seama că, odată cu ţigara de marijuana şi ultimii lui stropi de logoree, lua sfârşit un lucru important, nu ştia nici el ce anume, ca pulberea salvelor unui război pierdut, de necuprins, ca ultimele horcăieli ale speranţei. I se făcuse. Somn. Dar era convins că va avea coşmaruri.

— Taci din gură, spuse brusc „el Filo".

Julian se ridică dintr-un salt, cu sufletul la gură.

— Ce se întâmplă? Vine cineva?

— Nu, nu. Dar am în faţa ochilor un loc minunat, şi îl văd atât de limpede, ai zice ceva dumnezeiesc, parcă te-ai întoarce din ndu în rai. Ce mult e de când n-am mai pus piciorul acolo!

Era aşezat pe jos, ţinându-şi genunchii cu braţele. Acum chiar că avea aerul unui smintit. Ţi se făcea un pic frică să-l vezi.

— Ce loc? Cum arată?

— Vrei să vii şi tu? Vrei să vii cu mine?

— Da, spuse Julian cu voce mică.

— Atunci, destinde-te! Şi uită coridorul acela lung, nu-i niai număra dalele. O să vezi, e primăvară şi bate un vânt uşor, dar nu sunt semne de ploaie. Se ajunge pe un

drum de coastă, cu mure şi cu flori pe margine: drumul se opreşte aici. Opreşte-te şi tu. Uite două coline pline de busuioc sălbatic, marea se aude şi se simte, dar încă nu se vede. începem să urcăm pe colina din dreapta, cea mai abruptă, cu vântul suflând din faţă până ajungem la far. Uite, vezi marea? Nu-ţi fie frică, numai laşii se opresc la far, vino după mine. Dacă treci de această limită, trebuie să mergi mai departe sărind din stâncă în stâncă, deoarece nu te mai poţi opri decât ca să-ţi tragi sufletul, iar legănarea

mării acoperă tot restul, uneori ca o pendulare uşoară, „plici-placi”, alteori mânioasă, feroce, spărgându-se într-un jet de spumă acolo jos, de stâncile insuliței pescăruşilor. Sunt cu sutele, cu miile, îi auzi cum țipă? ua-ua-ua, unii lipiți de stânci ca nişte muşte, alții zburând deasupra lor, stăpâni şi seniori ai unui spațiu infinit care li se deschide în față doar pentru ei, plini de mândrie şi de încredere, stăpâni ai timpului. Apoi se înnoptează, farul se aprinde, iar vântul furios te pătrunde prin haine şi îți zburleşte părul; încă se mai poate coborî un pic, deşi începe să fie periculos. Acum, opreşte-te! Şi uită-te, uită-te cât poți, uită-te bine! Timpul s-a oprit în loc. Lasă-ți ochii să zboare fără nici o frică. Marea te cheamă ca să te ducă departe, dar trebuie să rămâi aici, pe mal, fără să încetezi a privi. încetişor! Ai învins. Aici e începutul lumii. Sfârşitul lumii. Timpul nu mai există. Nici colțuri nu mai există. Iar dacă în clipa asta, când e aproape noapte, priveşti fix insulița pescăruşilor şi te gândeşti la cineva, chiar dacă acest cineva e departe, chiar dacă nici măcar nu ştii dacă există, mesajul ajunge până la el şi îl surprinde, „de unde îmi vine această chemare?” îşi spune această persoană, „cine mă cheamă?”. Primeşte precis mesajul... Dacă există, îl primeşte... iar dacă nu există, tot îl primeşte.

Julian n-a mai apucat să audă ultimele cuvinte. A rămas la „timpul s-a oprit în loc”, o frază albă şi unduitoare pe care o vedea zburătăcind deasupra capului ca un drapel alcătuit din pescăruşi, optsprezece în total, fiecare literă un pescăruş, şi-şi simțea trupul eliberat de orice gravitate, plmânii dilatați ca nişte grote scăldate de mare, ritmul sângelui potolit, plici-placi, plici-placi. Nu dorea să întrebe dacă peisajul acela există într-adevăr sau e o simplă halucinație. Dar marea îi curățase plămânii de reptile, de soldați cu puşca, de coridorul pardosit cu dale şi de

băltoacele de sânge. Parcă îi cântase cineva un cântec de leagăn. Şi adormi fără să-şi dea seama cine.

Nu şi celălalt. Celălalt a rămas treaz şi a însemnat tot felul de lucruri într-un caiet până noaptea târziu. Când s-a culcat, se crăpa de ziuă.*

În dimineaţa următoare au venit să-l ia. Habar n-avea că-l duc la Spitalul Penitenciar. N-a pus nici o întrebare. Şi-a strâns lucrurile şi s-a lăsat dus fără să opună nici o rezistenţă. Tovarăşul lui de celulă nu era de faţă în clipa aceea. Nu şi-au luat rămas-bun.

Nu s-au mai revăzut niciodată şi nici n-au mai ştiut nimic unul de celălalt pentru că scrisoarea de adio pe care Julian Exposito a niâzgălit-o pentru el peste câteva zile, când a fost eliberat, n-a ajuns la destinaţie. A scris-o în ultimul moment, înghiţindu-şi lacrimile, cu hârtia pusă pe valiză, şi i-a dat-o pe ascuns unui deţinut care urma să fie internat la Spital după ce făcuse greva foamei.

— Te rog să i-o dainegreşit. E acolo de o săptămână, îl cheamă Leo, Leonardo Villalba.

Dar băiatul acela a murit de o lipotimie, fără să mai aibă timp să deâ scrisoarea. Mai târziu, când mama mortului i-a recuperat lucrurile, a găsit-o în buzunarul pantalonului pe care îl purta fiul ei, alături de o cutiuţă de tutun pe jumătate goală. Era o bucăţică de hârtie foarte mică şi mototolită. A citit-o. Iată ce spunea scrisoarea: „Adio. Plec să mă izbesc de colţuri. Nu te voi uita niciodată. îţi cer iertare.” Şi a păstrat-o plângând, deoarece a crezut că e pentru ea.

III
Insula pescăruşilor

Seara aceea de început de septembrie prevestea ploaie. Soarele arsese foarte tare încă de la amiază, printre grămezi

de nori groşi, alternându-şi aparițiile capricioase cu amenințarea de a nu-şi mai acorda favorurile, aşa că un grup de vilegiaturişti dezorientați şi indolenți renunțară la plăcerile incerte ale plajei, optând pentru un loc în autobuzul care trebuia să facă o excursie, dinainte programată, pe coclauri puțin cunoscute din zonă, ce ofereau privelişti în fața cărora extazul colectiv era garantat de agenția de voiaj. în preț era inclusă, ca o dulce încununare a atâtor emoții promise, şi o gustare cu ciocolată caldă şi tartine de tot felul într-unui din hotelurile vechi de pe coastă, cu nume de perlă, de sirenă sau de pescăruş, cu sufragerie cu pereți de sticlă prin care privirea inertă a zeci de ochi putea să eşueze la nesfârşit pe bătrâna şi nesuferita mare care nu-şi dezvăluia secretele turiştilor profesionişti.

Doamna de la Vila Albă nu auzi claxonul auto-buzului la cotitura îngustă şi abruptă dinaintea câr-ciumii decât când acesta era cât pe ce să dea peste ea şi abia apucă să se ferească. Se agăță cum putu de un tufiş din şanț şi, cu un aer jignit, privi cum dispare după curbă matahala albastră şi argintie a autobuzului care fusese cât pe ce să o lovească venind din dreapta. îşi îndreptă apoi spatele, încercând să-şi desprindă încet şi cu grijă şalul care se prinsese în ghimpii tufişului.

Era vremea murelor, aşa încât câteva boabe fra-gede, strivindu-se de şal, lăsaseră o urmă roşiatică pe fondul gri-deschis al acestuia, încercând parcă să vestească asfințitul sângeriu care peste scurt timp avea să smălțuiască norii grăbiți şi fărâmicioşi. După ce îşi puse din nou şalul pe umeri, doamna începu să culeagă mure din tufiş. Le alegea una câte una, cu multă exigență, ridicându-se uneori pe vârfuri ca să ajungă la o boabă care era mai sus şi mâncându-le cu mare desfătare. Apoi îşi puse câteva deoparte în căuşul palmei şi îşi reluă drumul către far. Era

îmbrăcată cu o rochie mov şi purta o pălărie de paie cu panglică neagră, împodobită cu cireşe artificiale.

Drumul se pierdea printre doug coline unduitoare pe care creşteau busuioc de câmp-şi flori sălbatice; tot acolo se oprise şi autobuzul albastru şi argintiu, gol la sosirea doamnei. Privirea i se încrucişa pentru câteva clipe cu cea a şoferului, care fuma plictisit, proptit de portieră; apoi doamna începu să urce fără nici o şovăială pe colina din dreapta. Mergea fredonând printre dinți:

Ține minte, fata mea, Orice vârstă vei avea Nu încerca să-nvii vreodată O iubire de-altădată Că oricât te-ai strădui Ce-a trecut nu poți iubi...

Turiştii se împrăştiaseră grupuri-grupuri pe deal, iar vântul aducea crâmpeie de voci amestecate cu miros de mare. Mulți dintre ei urcaseră până la promontoriul farului şi începuseră să se fotografieze unii pe alții. Doamna se îndreptă şi ea tot într-acolo, dar fără să se oprească. Odată ajunsă la far, îl depăşi fără a catadicsi să se uite la vreunul din ei, cu pasul hotărât şi expert al aceluia care cunoaşte terenul pe care calcă şi ştie încotro se îndreaptă. Se făcu o linişte ca de aşteptare. Marea era foarte agitată şi excursioniştii priveau uluiți spectacolul acelei femei cu pălărie de paie coborând plină de îndrăzneală pe stâncile de pe faleză. Unul dintre ei, un bărbat cu bărbuță roşie şi aer de professor universitar, se îndepărtă de tovarăşii de călătorie şi se propti de zidul din față al farului privind fascinat în jos, de parcă nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Oh! Where are you going? Come here! Ifs very dangerous, madam![5], începu el să strige până la urmă, vădit alarmat şi scandalizat totodată.

---

[5] *„Unde vă duceți? întorceți-vă! E foarte periculos, doamnă!"; în limba engleză în original (n.red.).*

Dar silueta în mov şi gri sărea mai departe din stâncă în stâncă, fără să-şi întoarcă măcar capul, atentă doar să nu alunece.

Jos de tot, acolo unde stropii de spumă ajungeau până la ea, era o stâncă plată mai mare decât celelalte; din acel punct coborârea devenea de-a dreptul prăpăsti-oasă. Vântul bătea cu putere. Doamna îşi prinse pălăria de paie sub bărbie cu un fular de mătase scos de la gât şi se opri pe platforma aceea tivită de midii şi alte moluşte de mare, lăsându-se mângâiată de vânt, cu ochii între-deschişi din cauza aerului sărat care-i biciuia hainele şi-i ciufulea părul, țeapănă şi sfidătoare în fața mării care i se spărgea la picioare în vârtejuri lăptoase; părea un galion de la prora unei corăbii de altădată. Apoi se aşează pe stâncă prinzându-şi genunchii cu brațele, nasul drept şi subțire cu nările fremătând uşor, cu privirea pierdută pe linia orizontului şi cu un zâmbet trist dansându-i pe buze. Pescăruşii îi împleteau arabescuri deasupra capului, oprindu-se în cele din urmă pe o insuliță apropiată, unde îşi aveau cartierul general. Mai întâi zburau deasupra acelui bastion cu o privire aprigă şi sălbatică în căutarea unui loc gol printre sutele de siluete mişcătoare care îl tapetau în alb, apoi se lăsau în jos cu țipete stridente, se îngrămădeau unii într-alții şi se ridicau din nou în zbor. Cerul se acoperise cu nori, printre care se cernea o lumină albăstrie şi ireală, strălucirea aceea premergătoare furtunii.

Doamna scoase de la piept o scrisoare, o despături încetişor şi începu s-o citească. Scrisoarea spunea aşa:

Dragă Casilda,

Plec la Chicago cu Gertrudis săptămâna care vine. Vom sta un timp destul de îndelungat la sora ei. N-am altă soluție, deoarece aici nu se vede nici o ameliorare; în plus, a prins pică pe psihiatru, aproape la fel de tare ca şi pe mine. Am stat de vorbă cu el acum câteva zile. Părerea lui e că

toate conflictele lui Trud se trag din refuzul ei de a vorbi despre Leonardo sau măcar de a i se pomeni numele; aceasta ar fi la originea agresivității ei. Şi că doar eu aş putea să o ajut, ce să-ți spun, mare scofală a descoperit! M-a iscodit în fel şi chip ca să-şi dea seama dacă am încercat vreodată în mod serios să-i vin în ajutor. Părerea lui e că, cedând la şantaj, devin complicele acestui zid de tăcere cu care ne facem rău unul altuia de atâta timp şi cu consecințe ireparabile. Ca să-mi spună până la urmă că, după el, şi eu aş avea nevoie de o psihanaliză. Mă rog, poate că aşa e, dar e prea târziu ca să mai dăm cărțile pe față şi să reparăm treizeci de ani de greşeli. Aşa încât, ca de obicei, am recurs la câteva formule abile şi evazive care îmi dau iluzia că mă mențin la suprafața apei, deşi, de fapt, mă scufund într-jm puț fără fund. Simt că am ajuns la capătul puterilsr, Casilda, şi mai mult ca oricând am nevoie de tine. Oricât m-aş gândi, ajung mereu în acelaşi impas, la aceleaşi frământări inutile care îmi distrug sănătatea. Singura mea lumină, aceea care-mi vine de la tine, nu mai reuşeşte nici ea să mă încălzească, deoarece străluceşte undeva departe, de parcă mi-ai întinde de undeva, de foarte de sus, o mână pe care nu reuşesc-s-o prind. Cam mai poți tu să speri că totul se va rezolva de la sine? Şi totuşi, cât de mult mi-ar plăcea să fiu alături de tine şi să te privesc când afirmi acest lucru cu ochii în flăcări şi cu frazele acelea ciudate şi poetice care te caracterizează, atât de lipsite de orice logică. Cum îți spuneam şi ultima oară când ne-am văzut: pe de o parte mă exasperezi, pe de alta, mă fascinezi. întotdeauna n-ai făcut decât după capul tău şi de aia m-am şi îndrăgostit de tine, pentru că te invidiam. Căci dintotdeauna – şi până în ziua de azi – ți-ai urmat neabătută calea propriei tale nebunii, fără să te descurajezi şi fără să te laşi tentată de vreo schimbare. Ar fi absurd, după atâția ani, să am îndrăzneala de a mă îndoi de generozitatea şi devotamentul tău față de

mine, dar totodată ştiu că mă disprețuieşti. Ca şi Leonardo. Deşi tu ai mai multe motive să o faci. Voi doi sunteți de un soi deosebit. Faceți parte din acel grup de ființe privilegiate şi superioare pentru care singurătatea e o eliberare, nu o pedeapsă.

Eu, din captivitatea mea, te invoc ca pe o zeiță inaccesibilă. Ceea ce ai şi fost, dintotdeauna, în ochii mei. Dar dă-mi voie să-ți spun încă o dată că în toată această poveste ție ți-a revenit rolul cel mai puțin ingrat. Nu ştiu când ne vom mai revedea. Ai grijă de tine, crăiasa mea. Te ador,

Eugenio.

Doamna de la Vila Albă împături la loc scrisoarea, ținând-o o clipă în căuşul palmei, ca pe o batistă udă. Strângând-o în mână, se gândea că cerneala anumitor cuvinte ar fi putut să curgă şi să se amestece cu sucul violaceu al murelor. Apoi îşi desfăcu pumnul şi începu să sfâşie hârtia în bucățele minuscule, pe care vântul le învolbură imediat purtându-le spre mare într-un dans de cercuri capricioase.

Vocea cuiva care bodogănea în spatele ei o făcu să tresară.

— Toată ziua, bună ziua, vin pe-aici! Ce-or fi căutând? Nu ştiu nici ei... Toată ziua, bună ziua, vin să vadă ceea ce nu văd, să-şi bage nasul unde nu le fierbe oala şi să ia cu ei ce nu pot lua.

Doamna se întoarse. Era bătrânul cu cicatrice pe obraz, care bântuia destul de des pe coclaurile acelea. Doamna îl cunoştea din vedere şi, deşi nu-şi adresaseră niciodată vreun cuvânt, exista între ei un soi de complicitate pentru că fiecare ştia că celălalt îl remarcase. Tocmai sărise pe o stâncă lipită de stânca doamnei şi privea spre mare cu chipul încruntat, încercând să-şi recapete suflarea după un

discurs atât de indignat. Undeva, departe, răsună claxonul unui autobuz.

— Vrei să cobori pe aici? întrebă ea cu faţa luminată

de un zâmbet care o întinerea. Vezi să nu aluneci. Stânca aia se mişcă. Aşteaptă o clipă, să te ajut.

Dar când se ridică în picioare ca să-i întindă mâna, bătrânul sărise deja cu mare uşurinţă pe stâncă. Ateriza foarte aproape de ea, aşa că fu nevoită să-l prindă în braţe văzându-l cum se clatină. Era mic şi uscăţiv. Hainele de pe el erau aspre la pipăit şi miroseau a fum de lemne. în aceeaşi clipă se aprinse farul, iar claxonul autobuzului răsună din nou chemându-şi turiştii.

Profesorul cu bărbuţă roşie fu ultimul care îşi părăsi postul de observaţie. îşi scosese binoclul şi privea, cu neîncredere şi încântare, cele două personaje extravagante bătute de vânt, scoase parcă dintr-o pictură romantică. Acum se aşezau unul lângă altul cu cel mai mare firesc, indiferenţi la intemperii, la lumina care scădea, la furtuna care se apropia, ca şi cum s-ar fi pregătit să-şi bea ceaiul undeva, într-o casă, la adăpost, în faţa focului din şemineu.

— I can't believe it![6] murmură el în sinea lui. They are mad!I

Dar ar fi dat orice ca să se poată preface într-un pescăruş şi să zboare deasupra capetelor lor, să afle cine sunt, despre ce anume discută sau când şi cum făcuseră cunoştinţă. Era o dorinţă imposibil de realizat, dar atât de puternică încât îi crescuse pulsul şi nu se putea mişca din loc. Până când o voce ascuţită de femeie îl trezi din visare.

— Gerald! Come on! We are leauing![7]

---

[6] *„Nu-mi vine să cred! Sunt nebuni!"; în limba engleză în original (n.red.).*

[7] *„Hai, Gerald? Plecăm!"; în limba engleză în original (n.red.).*

Când îşi puse'binoclul în toc, siluetele de pe stâncă redeveniră îndepărtate şi şterse ca vedeniile unui vis. Oftă şi o luă fără chef din loc ca să-şi regăsească tovarăşii de călătorie dintre care unii se aflau deja în autobuz, ascultători, ca nişte automate nepăsătoare în faţa miracolului, în mijlocul povârnişului, alături de nevastă-sa care i se agăţase de braţ şi se văieta de frig, simţi brusc că i s-a făcut lehamite şi de vară şi de obligaţia de a se întoarce la treburile universitare, ca o umbră perfidă a morţii. Şi-şi întoarse capul spre farul ţeapăn şi alb sub norii întunecoşi, despărţindu-se parcă pentru totdeauna de ceva. Era un sentiment sfâşietor, brusc şi secret, pe care nu-l putea împărtăşi nici nevestei, nici nimănui pe lume; ca atunci când, copil fiind, i se smulgea din mână fără nici un menajament un roman din biblioteca bunicului pe care începuse să-l citească în ascuns. Claxonul răsună din nou, cu insistenţă.

— Ducă-se cu Dumnezeu! exclamă bătrânul. Unu' m-a întrebat de când nu mai are farul paznic! Ca şi cum eu aş fi ăla care să-i spun o poveste ca asta primului venit! Nu mai vorbesc de aparatele lor de fotografiat afurisite. Privesc totul prin aparatul de fotografiat şi sunt atât de mulţumiţi să bage cât mai mult în el. Dar ce bagă? Ce duc cu ei? Adevărul e că nu pot să-i sufăr.

Doamna se puse pe râs.

— Pe mine nu mă consideri turistă? întrebă ea.

Se uitară unul la altul. Ochii bătrânului, incrustaţi printre ridurile feţei cu pomeţi proeminenţi, aveau o licărire atât de pătrunzătoare, încât ea şi-i coborî pe ai săi.

— Nu, spuse el cu multă seriozitate. Şi cred că nici dumneata pe mine.

Doamna de la Vila Albă simţea cum îi bate inima foarte tare şi avea gura uscată. începu să adune scoici şi să le

spargă cu o piatră. Scoicile erau reci şi aveau gust de alge. Nu era uşor să le dezlipeşti de cochilie.

— Locuieşti de mult prin părţile astea? întrebă ea cu o voce firavă.

— Nici nu mai ţin minte de când, mi se încurcă datele în cap, spuse bătrânul. Uneori, când ies pe mare şi privesc farul de acolo, din mijlocul apei, timpul se confundă cu eternitatea, cu valurile şi cu norii care nu se întreabă din ce cauză sunt în mişcare sau în ce scop sau de când. Aşa e locul ăsta, te învaţă să trăieşti în afara datelor. Dar în sat o fi existând careva să-şi aducă aminte de când am sosit, probabil că pe la sfârşitul Războiului Civil. Am venit ca învăţător, ca să scap de o dragoste nefericită, şi imediat am ştiut că voi rămâne aici pentru totdeauna. Acum, dat fiind că nu prea mai văd pe nimeni, cei care ţin socoteala timpului mă privesc cu neîncredere, ca pe o fantomă. Poţi întreba pe oricine de Antonio Moura, nu le-am fost niciodată pe plac; or să-ţi spună că sunt ţicnit, poate chiar o să-şi facă semnul crucii. Dar copiilor nu le e frică de mine, întotdeauna am avut copii în jurul meu. Eu nici nu-i chem la mine, nici nu-i gonesc. Vin ei să mă vadă pe ascuns, chiar dacă îi ceartă acasă, pentru că le arăt hărţi şi cărţi şi le spun poveşti. Uneori îi iau cu mine la pescuit. Am o casă în spatele colinei aceleia, lângă o plajă mică printre stânci. Am şi o barcă, pe care mi-am făcut-o singur, aşa cum mi*am construit şi casa. N-am nevoie de nimeni. O să ifior în barca mea, la căderea serii, sub lumina farului. Aşa va fi. O să adorm spu-nându-mi o poveste citită pe apă. Şi după aia, gata. Ca şi cum marea şi-ar recăpăta fragmentul de pe urmă, primindu-l înapoi. Pentru că poveştile sunt aduse de fluxul mareei. Aşa spunea Fabian întotdeauna.

De fusta doamnei de la Vila Albă rămăsese prinsă o bucăţică din scrisoare, pe care se vedea piezişş cuvântul Eugenio, scris cu literă mare. Ea o frecă între degete,

transformând-o într-un mic ghemotoc pe care-l zvârli cât mai departe. Ochii îi străluceau.

— Văd că-ți plac mult poveştile, spuse ea. De ce nu-mi spui şi mie una?

Bătrânul învățător scoase o tabacheră foarte uzată şi începu să-şi răsucească o țigară vădit încântat.

— îți plac şi „dumitale, bineînțeles, asta se vede, spuse el. De când te-am văzut pentru prima oară plimbându-te pe aici am ştiut că vei sfârşi prin a-mi cere o poveste. Dar n-aveam nici o grabă. Vrei o poveste adevărată sau una născocită?

Femeia rămase pe gânduri. Pe fața ei se vedea că se sileşte să zâmbească. Vocea îi tremură un pic când întrebă:

— Crezi că diferența e atât de mare?

— Nu e atât de mare, răspuse el. Dar poveştile adevărate se dovedesc a fi mai exotice.

— Atunci, o poveste adevărată, murmură ea.

Apoi îşi încrucişa mâinile în poală cu ochii întredeschişi. Soarele era un glob uriaş de fontă portocalie puțin turtit la centru şi care avea să incendieze totul în cădere.

— îți voi spune povestea ultimului paznic al acestui far, începu bătrânul după ce trase primul fum din țigara pe care o aprinsese cu o brichetă cu fitil. Pentru că pe vremuri, probabil ştii măcar din romane, farurile nu funcționau automat ca acuma, un far nu era nimic

fără omul care trăia şi se ocupa de el, ideea de far fără paznic ar fi părut la fel de absurdă ca aceea de corabie fără căpitan. Bineînțeles, la început, cu secole în urmă, era vorba de nişte simple ruguri pe care oamenii le aprindeau în punctele înalte de pe coastă; „e acolo o ființă care îmi semnalează o primejdie" gândeau probabil navigatorii văzând lumina aceea în plină furtună. Numele i se trage de la o insulă la intrarea în portul din Alexandria, insula Faros, pentru că acolo s-a înălțat pentru prima oară un turn

pentru a proteja rugul. Ca să nu mai vorbesc de atâtea altele construite de fenicieni şi de romani, de fiecare dată născocindu-se alte ornamente

care să le împodobească! în sfârşit, dacă o ţin tot aşa, nu-i mai dăm niciodată de capăt, deşi Fabián zicea că, dacă vrei să-i dai de capăt, important la o poveste e să începi întotdeauna cu începutul. Şi chiar dacă acum n-o să-ţi spun toată povestea, pentru că nici măcar nu ştiu dacă te interesează, îţi voi zice doar atât: până la folosirea reflectoarelor metalice, perfecţionate mai târziu cu tot felul de sisteme de ceasornicărie şi atâtea alte maşinării, istoria farurilor şi a relaţiei dintre ele şi om este una dintre cele mai pasionante, dar şi mai complicate poveşti, o poveste lungă, alcătuită din faptele eroice a nenumăraţi anonimi. Fabián o cunoştea pe dinafară, dar mai ales o trăia, căci şi-o însuşise. Iată de ce, vorbind despre el, trebuie să încep prin a vorbi despre faruri, deoarece, cum nu-l mai pot vedea, când vreau să mi-l amintesc, ca în clipa de faţă, nu mi-l pot imagina decât povestind ceva, dacă tace mi se şterge din minte; iar dacă închid ochii ca să ascult ce .spune, îl văd întotdeauna în interiorul farului, nu vorbeşte decât despre faruri, din interiorul farului său, pregătind în acelaşi timp chitul ca să astupe câte o fisură sau suindu-se pe scara în spirală ca să curețe lanterna sau să verifice viteza de rotaţie a maşinii, sau completând registrul zilnic de însemnări sau pregătind gustarea pentru nepoată. Nu prinde viaţă şi nu-l pot vedea mişcându-se decât dacă reuşesc să-i reconstitui din nou vocea, ceea ce nu reuşesc întotdeauna. Fabián era paznicul acestui far, presupun că ţi-ai dat singură seama. Doamna privea ţintă insula pescăruşilor.

— Da, spuse ea, mi:am dat seama. Dar spune-mi, în clipa asta reuşeşti să-ţi aduci aminte de vocea lui ca şi cum ai auzi-o? Să reproduci vocea cuiva din amintire e lucrul ceLmai greu, şi totodată cel mai misterios, nu-i aşa?

— Aşa e, foarte misterios, încuviinţă el. Şi n-are nici un rost să ţii cu tot dinadinsul s-o reînvii; vocea celui absent vine când vrea ea, în rafale, ca şi mirosurile. Exact aşa e: un miros dat uitării care te copleşeşte din-tr-odată şi te ţintuieşte locului ca să-l aspiri şi să te recunoşti în el. Acum câteva momente vocea lui Fabián îmi răsuna în cap ca şi cum ar fi stat aici, alături de noi; dar în clipa asta nu, a gonit-o vocea dumitale.

— Vai de mine, îmi pare foarte rău!

— N-are de ce să-ţi pară rău, doream să aud şi vocea dumitale. Să nu-ţi închipui că-mi place să trăiesc numai în cultul morţilor. Deşi, bineînţeles, ce altceva îmi mai rămâne de făcut?

Doamna percepu o notă de amărăciune, de eşec, parcă de lacrimi, în vocea lui Antonio Moura, şi se simţi brusc cuprinsă de emoţie gândindu-se cât de greu i se va părea într-o bună zi să şi-o amintească. Ultima rază micuţă şi rotundă a soarelui se cufundă în mare. Din când în când îi învăluiau rafale giratorii de lumină de la lanterna farului abandonat, controlate în prezent doar de maşini fără chip.

— E mult de când a murit Fabián? întrebă doamna.

Antonio Moura îşi frecă încet ochii cu dosul palmei, ca şi cum s-ar fi şters de sudoare. Apoi oftă şi spuse:

— Iar date! Da, cred că a trecut mult timp. îmi amintesc că era iarnă şi că au venit după mine la şcoală pentru că eram prietenul lui cel mai bun, iar oamenii se mirau că farul nu se mai aprinde. L-am găsit întins pe jos, în vârful scării în spirală. Anghina pectorală.

De câtva timp părea să fie alt om, n-avea chef de vorbă, slăbise. Şi spunea oftând că la ce bun să studiezi atâtea lucruri, să ştii tot felul de poveşti, să te pricepi la tinichigerie, la ierburi de leac, la zidărie, la electricitate şi la desen, dacă nimic din toate astea nu te ajută să-ţi găseşti

pacea sufletească. „Domnia Ta, îi spuneam eu, să nu mori ucis de altă armă decât de aceea

a melancoliei”[8], iar el se uita la mine de parcă nu mă vedea. Adevărul e că de murit începuse să moară cu mult înainte, din clipa în care într-o bună zi i-a plecat nepoata şi nu s-a mai întors. Dar a mai trăit destul timp fără să recunoască asta nici măcar faţă de sine însuşi, deoarece era contrar tezei sale conform căreia singura forţă a omului constă în a învăţa să fie singur. Ar fi însemnat să-şi recunoască înfrângerea. Mai ales că-mi spusese nu numai o dată, pe măsură ce fata creştea: „Trebuie să mă obişnuiesc, Antonio, să n-o iubesc prea mult, trebuie s-o las liberă pentru că mai mult ca sigur o să plece şi, când o pleca, ultimul lucru pe care mi-l doresc pe lume e să aibă remuşcări. Să facă ce vrea ea. Păsările sunt făcute ca să zboare.” A pretins că pleacă să-şi caute norocul. Biata Sila, bunicul îi dăduse aripi, iar iubirea i le-a frânt.

— Iubirea îţi poate juca multe feste, spuse doamna de la Vila Albă.

— Mie-mi spui! Fabián dorea ca nepoata lui să fie liberă, nesupusă şi sălbatică. Aşa o visase el. Şi adevărul e că nu l-a dezamăgit. „Mi-a adus-o marea, spunea el, ca în poveşti.” Dumnezeule, acum chiar că-i aud vocea!

Doamna îşi ridicase cuTuţeală capul şi căuta în zadar privirea acelui chip înclinat şi concentrat.

— Marea? întrebă ea.

---

[8] *Trimitere la un fragment din Miguel de Cervantes, Don Quijote, Partea a Ii-a, capitolul 74: „Nu muri, înălţimea Ta şi stăpâne drag, ci ascultă-mi sfatul şi trăieşte ani îndelungaţi, fiindcă cea mai mare nebunie pe care-o poate face cineva în viaţa asta e să se lase să moară nitam-nisam, fără ca nimeni să-l ucidă şi nici ca alte mâini decât cele ale melancoliei să-l dea gata.” (Cervantes, Don Quijote de la Mancha, vol. II, trad. de Sorin Mărculescu, Editura Paralela 45, 2004, p. 588).*

— Da, a adus-o marea, murmură bătrânul privin-du-şi mâinile vânoase. O poveste nefericită, de aia mai târziu aveau să-i placă atât de mult poveştile nefericite. Iartă-mă, îmi dau seama că-ţi povestesc lucrurile de-a valma, fără nici" o ordine. Fabián a rămas văduv cu o fată foarte frumoasă, dar cam slabă de minte. Se spune că suferea de crize de epilepsie. într-o noapte cu furtună, o corabie engleză a naufragiat nu departe de aici, iar paznicul farului, cum era şi firesc, a ieşit pe mare cu alţi câţiva oameni ca să salveze ce se mai putea salva şi să ajute la evacuarea răniţilor. Unul dintre aceştia, căpitanul vasului, a rămas să locuiască câtva timp la far, îngrijit cu toată atenţia şi dragostea până ce s-a restabilit cdmplet. La plecare spunea că îi pare rău că pleacă şi că în tot timpul acesta nu dusese lipsă de absolut nimic; mai târziu a înţeles toată lumea ce voia să spună. Fabián şi fata lui au rămas şi ei foarte trişti. El îşi îndeplinise la perfecţie sarcina de paznic de far, atât de bine încât la puţină vreme inginerul-şef al regiunii, în urma raportului căpitanului englez, a propus să i se acorde o recompensă. Dar, cum spunea chiar el câţiva ani mai târziu, când îmi povestea toată trăşenia, „vezi şi tu, Antonio, care mi-a fost recompensa, ce recompensă putea să existe pentru cele întâmplate fetei?". Pentru că foarte curând s-a descoperit că fata, care pe vremea aceea avea cam cincisprezece ani, e însărcinată. Bineînţeles că asta era floare la ureche, dat fiind că prin părţile noastre copiii din flori cresc ca buruienile şi nu-i arată nimeni cu degetul; mai rău a fost că, fiind debilă, după naştere a murit. Eu n-am cunoscut-o. Dar Fabián spunea că fetiţa îi semăna leit, deşi era mult mai sănătoasă şi mai hotărâtă, iar în privinţa inteligenţei, infinit mai isteaţă nu doar faţă de săraca maică-sa, dar şi faţă de bunicu-său, „îţi spun eu, Antonio, mai isteaţă decât bunicu-său, care e un înţelept, ca şi tine", şi ne puneam amândoi pe râs uitându-ne la ea cum sare din

stâncă în stâncă. Şi într-adevăr era isteaţă şi foarte precoce. De la mine n-a avut multe de învăţat. Când am sosit aici ca învăţător ea ştia deja să citească, deşi abia împlinise trei ani, iar pasiunea pentru citit a devenit atât de puternică, încât dacă îi cădea o carte în mână, mai bine era să n-ai nevoie de ea, uita până şi de mâncare. Adesea se aciuia pe aici, parc-o văd; picta nişte tablouri mici pe care le intitula Amintire de la far şi le vindea turiştilor. Câte îi mai treceau prin cap! Nu ştia de frică, se încumeta chiar să intre în apă în plină iarnă, când e marea mai furioasă. Pentru că era o fiinţă sălbatică, care punea pasiune în toate. Şi a avut şi ea parte de un roman nefericit. Dar asta e o altă poveste, îşi înălţă capul şi văzu profilul nemişcat şi grav al femeii, care încuviinţa imperceptibil din cap, fără să-şi desprindă ochii de pe insuliţa acoperită de pete albe. Vântul sufla a furtună şi umerii ei fragili se înfiorară.

— Ţi-e frig? întrebă bătrânul aplecându-se spre ea cu solicitudine.

Fără să-l privească, doamna îi adresă un zâmbet plin de încântare.

— Nu, mulţumesc, şopti ea, cu ochii întredeschişi. Am impresia că citesc un roman.

— Aşa e, spuse bătrânul, un roman dintr-acelea care se termină prost şi care îi plăceau atât de mult fetei. întotdeauna, încă de mică, născocea întruna poveşti care se terminau prost şi spunea că astfel putea să plângă privind valurile. Dar cel mai ciudat era modul în care îmbina soiul ăsta de sentimentalism cu felul ei de a fi: sălbatică şi energică. Mie-mi aducea aminte de Elida, protagonista din Doamna mării. E una din cărţile pe care i le-am dat eu să le citească şi a fost încântată. Cunoşti teatrul lui Ibsen?

— Da. Elida e cea care şi-a aruncat inelul în mare drept omagiu unui misterios marinar. Sau mă înşel? După aia mi se pare că se măritä.

Bătrânul învățător o privi cu surprindere.

— Vorbeşti despre ea ca şi cum ai fi cunoscut-o.

— Bineînțeles c-am cunoscut-o. Poveştile bune au avantajul că ajungi să crezi în ele. Şi ce s-a întâmplat cu Sila?

— Nu ştiu, n-am iriai văzut-o de când avea şaptesprezece ani. După cum a lăsat în scris, a plecat să-i ceară socoteală lui taică-său.

— Dar spuneai că a avut şi ea parte de un roman nefericit. Nu ştii cum s-a terminat? Pentru că şaptesprezece ani în viața unei femei mi se par cam puțini pentru a considera romanul încheiat. Credeam că-ți plac cu adevărat romanele.

Bătrânul o privea jumătate interesat, jumătate neîncrezător.

— Aşa e, îmi plac foarte mult. De ce mă întrebi?

Ea începu să râdă şi îl prinse cu brațul de umeri.

— N-are nici o importanță, omule! Am început s-o luăm razna. Dar vina e a dumitale, pentru că ai comparat adineauri poveştile adevărate cu cele născocite.

— Ai dreptate. Deşi cele adevărate, când nu le cunoşti sfârşitul, te țin mai mult cu sufletul la gură.

— Sfârşitul poate fi născocit, îi spuse ea cu tandrețe. N-ai decât să întrebi marea în legătură cu nepoata paznicului de far. Nu stai dumneata de vorbă cu marea?

Tăcură un timp, o tăcere iluminată de strălucirea unui fulger, iar ea simți cum tremură sub hainele aspre corpul acela şubred care pe neaşteptate se aplecă spre ea ca să-i sărute mâna din poala fustei.

— O s-o întreb, fata mea, îi răspunse el în cele din urmă, cu vocea răguşită de emoție. Deşi nu mai e nevoie.

Ultimele cuvinte, rostite foarte încet, fură acoperite de bubuitul unui tunet înfricoşător. Câțiva pescăruşi se

ridicară speriați în zbor, iar doamna de la Vila Albă se ridică brusc în picioare. Nu se mai vedea aproape nimic.

— Trebuie să plecăm, spuse ea. S-a făcut noapte şi furtuna vine peste noi. E imprudent să mai rămânem aici.

— Aşa e, o adevărată imprudență, zise bătrânul şi se ridică oftând, deşteptându-se parcă dintr-un vis.

Apoi, în picioare fiind, privi îndelung marea şi adăugă zâmbind:

— Dar Sila nu cunoştea cuvântul imprudență. Înota până la insula de acolo şi se căță̦ra pe ță̦rm ca să se aşeze printre pescăruşi, nu ştiu de unde îi venea curajul ăsta, şi n-a avut niciodată nici cea mai mică zgârietură.

Mă rog, mint, odată a sărit şi şi-a scrântit glezna.

Doamna nu răspunse. Expresia feței i se întune-case brusc şi începu să urce povârnişul fără să se uite în urmă. Bătrânul se luă după ea. Urcau cu atenție şi în tăcere, ținându-se din când în când de mijloc ca să contrabalanseze forța furtunii. Cu puțin înainte de a ajunge la promontoriul farului, începuseră să cadă picături mari care în câteva clipe se transformară într-o ploaie torențială.

în mijlocul colinei, se opriră câteva clipe ca să-şi ia rămas-bun. Un fulger le ilumina chipurile. Ea era mult mai înaltă decât el.

— îți mulțumesc pentru povestea aceasta minunată, Antonio Moura, zise doamna cu voce liniştită. Data viitoare va trebui să-mi spui urmarea.

Bătrânul o privea vrăjit, cu ochii întredeschişi prin perdeaua de ploaie.

— La ce bun? răspunse el schițând un zâmbet.

Dar de fapt plângea.

Doamna de la Vila Albă se aplecă şi-l sărută rapid pe obraji, apoi se desprinse din îmbrățişare şi o luă la fugă fără să mai spună nimic. Dar peste câțiva metri se opri în loc şi întoarse capul. Apa cădea de pe borul pălăriei şiroindu-i pe

față. Iar bătrânul învățător stătea tot acolo, nemişcat, cu ochii țintă spre fugară, îndurând furtuna fără să se mişte.

— Domnul să te binecuvânteze, fata mea, m-ai făcut să retrăiesc, murmură el printre dinți, de parcă rostea o rugăciune.

Dar ea nu-l mai auzi. Se mulțumi să-i facă semn cu mâna şi să-i strige de departe:

— Ai grijă de dumneata, Antonio! Omul, cât trăieşte, speră!

Apoi o luă din noij la fugă şi dispăru în josul dealului, fără sâ-i pese de ciulinii care i se agățau de fustă.

Când ajunse acasă era udă leoarcă; în noaptea aceea avu febră mare."

IV
Fata cu părul roşu

La ieşirea din închisoare, pe Leonardo Villalba îl aştepta o fată. Avea părul roşu şi era însărcinată. Se apropie de el şi îl sărută.

— Maşina mea e acolo, spuse ea.

Leonardo porni în urma ei fără să răspundă. Nu ştia precis dacă doreşte s-o urmeze şi nici măcar dacă o cunoaşte prea bine. De exemplu, nu-şi aducea aminte cum o cheamă.

Trecură de zidul de piatră exterior şi ajunseră la maşină, o maşină mică, de culoare portocalie, hodorogită şi destul de murdară. Era o după-amiază mohorâtă, cu burniță. Fata se urcă la volan şi-i deschise portiera de partea cealaltă.

— Hai, urcă! Ce-ai rămas aşa în picioare? spuse ea cu o voce nerăbdătoare. Valiza poți s-o pui pe bancheta din spate.

Leonardo se supuse cu mişcări fără vlagă sub supravegherea privirii ei neliniştite. În maşină era frig, iar pe jos se vedeau tot felul de ziare mototolite şi un pachet gol de ţigări. Se ghemui pe locul lui, privind fix prin fereastra maşinii spre unul din turnurile cu gheretă din capul zidului închisorii, păzit de o santinelă. Nu făcea nici o mişcare, ca o marionetă dezarticulată.

— Scoate-ţi rucsacul, o să-ţi fie mai comod.

— Mi-e totuna. Mă simt foarte bine şi aşa.

Maşina se puse în mişcare cu o smucitură bruscă. Făcând manevra ca să demareze, degetele fetei îi atinseseră în treacăt coapsa stângă. Avea unghiile date cu ojă roşie ca sângele, puţin jupuite la vârfuri.

— Presupun că vrei să vii la noi, nu-i aşa? Javier vrea să stea de vorbă cu tine. Sau aveai altceva de gând?

Drumul avea multe hârtoape şi maşina înainta zdruncinându-se. Un arc din spătarul scaunului se agăţase de rucsac. Leonardo simţi în gură un val de salivă amară pe care trebuia să-l stăpânească.

— Habar n-am, spuse el. N-am nici un chef să mă gândesc. Dacă ai putea să te opreşti din întrebări câteva minute, ţi-aş fi foarte recunoscători

Fata cu părul roşu izbucni în ras. Avea un râs distonant, lipsit de orice căldură. Un râs care venea din afară şi afară rămânea, sinuos, amestecându-se cu alte stridenţe mai mult sau mai puţin definite, străine.

— Tu şi recunoscător? Iată o veste bună! Nu ştiam că în puşcărie doctorii reuşesc să facă minuni.

Ploaia se înteţise şi apa şiroia pe geamurile mur-dare. Printre şiroaie se zărgau siluetele şterse ale unor muncitori cu cască, la picioarele unei macarale înalte şi galbene care transporta blocuri de ciment. Aparent nu exista nici o legătură între scena aceea din jurul macaralei şi cea care se juca în interiorul maşinii, la adăpost de ploaie. Şi totuşi,

deşi fiecare scenă evolua în ritmul ei, amândouă se desfăşurau în acelaşi timp sub ochii inerți ai lui Leonardo, ațintiți acum spre profilul fin al tovarăşei sale, atenți mai ales la felul îndărătnic şi neobişnuit în care aceasta strângea din buze.

— Uite ce e, zise el pe un ton împăciuitor, dacă n-am încotro şi ții neapărat să-mi vorbeşti, prefer să-mi spui lucrurile clar şi în cuvinte puține. Nu mă simt bine, crede-mă, şi abia reuşesc să ascult ce mi se spune.

Vocea fetei se îmblânzi.

— Ştiu că nu te simți bine. Tot timpul ăsta am venit din când în când să văd cum te simți şi să-ți aduc ceva de mâncare şi haine, nu ți-a spus nimeni?

Pe fața lui se citea efortul de a se concentra. închise ochii pe jumătate.

— Ba da, zise el, mi se pare că da.

— Şi asta cu toate c-ar fi trebuit să-ți uit până şi numele, după ce la început m-ai tratat cu atâta dispreț, era ca un duş rece, eu veneam dornică să-ți povestesc tot felul de lucruri, iar tu păreai atât de plictisit, de parcă nu aşteptai altceva decât să mă vezi plecând. Noroc că lui Javier nu i-am spus niciodată cât de rău mă primeşti, că, dacă ar fi ştiut, mi-ar fi tras o săpunealâ! Cred că e gelos, deşi nu vrea să recunoască.

— Nu pricep de ce mai veneai să mă vezi dacă-ți dădeai seama că nu-mi face nici o plăcere, spuse el. Voiai tu ceva. Ce anume?

— Nu-mi vine să cred, Leo, că-mi pui asemenea întrebare, mie, răspunse ea furioasă. Ce să vreau? Să te văd, să vorbesc cu tine, pentru că am fost extrem de nefericită din cauza celor întâmplate, voiam să ştii că n-aveam nici un amestec, pentru că uneori nu-ți dai seama cum stau lucrurile. Te prevenisem de mult să fii atent cu ei, că se servesc de tine şi după aia te lasă să plăteşti tu singur

toate oalele sparte, eu ştiam cu cine am de-a face şi mă înfuria să văd că eşti luat de prost. Adu-ţi aminte de seara aceea, acasă la Goyo, cu câteva zile înainte să te aresteze, ţi-am atras sau nu atenţia? Mai ales că-mi uitasem pilula acasă şi nu poate nimeni să-mi scoată din cap că tot în seara aia am rămas însărcinată, iar copilul e al tău.

Leonardo privea ştergătoarele de parbriz care începuseră să funcţioneze. Mişcarea aceea semicirculară care înlătura cu greu picăturile de ploaie îl odihnea. Iar vocea fetei cu părul roşu descrisese parcă şi ea un semicerc, căci îşi schimbase tonul, devenind mai gravă, aproape patetică.

— Toate relele pe capul meu! Eram făcută praf şi

pulbere, te rog să mă crezi. Aşteptam toată săptămâna să vină joia, aveam impresia că n-am chef să povestesc nimănui altcuiva decât ţie toate câte mi se întâmplă. Nu că nu l-aş iubi pe Javier, mă înţeleg foarte bine cu el şi se poartă frumos cu mine, cum nu te-ai purtat tu niciodată, dar ştii foarte bine cum e el în anumite privinţe: el le spune lucrurilor pe nume şi doi şi cu doi fac patru, nu-l scoţi dintr-ale lui, habar n-are ce-i aia nelinişte şi nu se pricepe la sentimente complicate. Tu, în schimb, înţelegi despre ce e vorba, să nu-mi spui acuma că nu-i aşa, chiar dacă nu scoţi o vorbă, chiar dacă poţi petrece ore în şir visând la cai verzi pe pereţi, tu eşti altfel, Leo, tu suferi. Şi n-ai |ăcut niciodată rău nimănui cu bună ştiinţă, doar din răutate; asta recunosc. Toate lunile astea m-am gândit la atâtea lucruri. Ne-am purtat cu toţii urât cu tine, chiar şi eu. Dar şi tu eşti atât de sucit!

Ploaia cădea fără cruţare peste colinele din jur, peste maidanele cu gunoi, peste un depozit uriaş de fiare vechi. Maşinile care veneau din direcţia opusă dispăreau sub împroşcaturi. începeau să se zărească câteva clădiri mai înalte, ţ

— în privința lui Javier, te rog să mă crezi, îşi continuă ea povestea, singura problemă erau banii pentru drumul la Londra, dar dincolo de faptul că n-am făcut rost de ei decât de puțină vreme, când era prea târziu, nici eu nu insistam prea tare, ce-i drept reacția mea poate părea ciudată, deoarece nu eram sigură că vreau să avortez înainte de a şti care e părerea ta. Mă gândeam tot timpul: „Şi dacă e copilul lui Leo? Pentru că în cazul acesta, el e cel care trebuie să hotărască", aşa gândeam din pricina a ceea ce mi-ai spus în seara aceea la Tanger, îți mai aminteşti?

Frazele care se terminau printr-o întrebare îl ne-linişteau cel mai tare; Leonardo dădu din cap în semn de negare, Tanger era un loc cu multă lumină, o lumină pierdută odată pentru totdeauna; unde era oare acum lumina aceea?

— Cum nu? Nu mi-ai spus tu că dorința ta cea mai mare pe lume ar fi să ai un copil numai al tău, pe care mama să ți-l încredințeze şi să nu ți-l mai ceară niciodată înapoi, eram în cafeneaua aceea mică unde Mustafâ cânta din darbuka, spuneai asta foarte serios,

„mi-aş învăța copilul să fie liber", iar eu ți-am zis că eşti nebun, dar mi s-a părut un lucru frumos. N-auzisem niciodată un băiat tânăr să spună ceva atât de ciudat şi de romantic, nu cunoscusem niciodată pe altul ca tine.

Era în august, la puțină vreme după ce ne-am cunoscut, când încă mai pictai şi îmi povesteai visele acelea pe care le aveai noaptea, atât de absurde; ca şi tablourile pe care le pictai. Dar frumoase. Te simțeam prieten într-un fel

cu totul special. încă nu făcuseră dragoste.

Leonardo îşi întoarse cu iuțeală capul spre fata de lângă el. Pentru prima oară în ochi îi mijea o licărire de interes care-i însufleția expresia întregii figuri.

— îți povesteam ție visele mele? întrebă el. îți mai aminteşti de vreunul din ele?

— Mă rog, nu prea bine, spuse ea. Erau mai degrabă nişte poveşti cam trăsnite decât nişte vise. Apărea deseori o doamnă despre care nu ştiai dacă ţi-e mamă sau logodnică, o numeai Regina-Zăpezilor, eu râdeam de tine şi-ţi spuneam: „eşti nebun de-a binelea”, dar de fapt voiam să cunosc sursa acelor născociri; eram sigură că era în legătură cu ceva care ţi se întâmplase în copilărie.

Leonardo deschise fereastra maşinii ca să-şi poată scoate capul. Simţea nevoia să se ude, să respire aerul de afară.

— De altfel, situaţia era diferită în momentul acela, nu decăzuseşi într-atâta, aveai tot felul de proiecte. Ce-i cu tine? Te simţi rău?

— Oarecum. Adevărul e că n-am mâncat nimic. N-ai o ţigară?

— N-am, nu-mi dă voie doctorul să fumez. Dacă vrei, ne oprim mai încolo, la un bar.

Urmă un moment plăcut de tăcere, o pauză în simfonia discordantă în care zgomotele dinăuntru se amestecau cu cele de afară. Leonardo închise la loc fereastra maşinii. Dealurile şi colinele cedaseră locul unor blocuri de locuinţe, guri de metrou şi încrucişări de străzi cu panouri şi stopuri. Avea părul ud leoarcă. Fata începu din nou să vorbească. închise ochii.

— Aveam atâtea lucruri să-ţi spun după ce te-au arestat! Ştii foarte bine că nu mă pricep la scris, dar nopţi întregi îmi repetam în gând toate câte voiam să te întreb, rânduindu-le bine în cap, aveam impresia că te-ar fi ajutat şi pe tine să-ţi pui onîine în amintiri, iar când veneam joia, pe drum, le ştiam pe toate ca şi cum ţi le-aş fi scris într-o scrisoare. Dar la ce bun? Când mă pomeneam pe scaun la vorbitor şi tu îţi făceai apariţia de partea cealaltă a geamului acela plin de găurele, îmi pierdeam complet şirul, era ceva oribil, nu mai ştiam ce vreau să spun şi nu-mi dădeam seama dacă mă crezi idioată, cinică sau mai ştiu eu cum, pentru că lucrul

cel mai groaznic nu era c»-aproape nu scoteai nici o vorbă, ci că te uitai la mihe ca şi cum nu m-ai fi văzut niciodată în viaţă. Desigur, acum îmi dau seama că nu erai în apele tale. Am aflat asta mai târziu. Ce-i cu tine? De ce stai cu ochii închişi?

— Pentru că strada îmi face greaţă şi mă simt rău. Dacă nu te deranjează, aş vrea să taci puţin din gură.

Pătrundeau în inima oraşului, brăzdată de auto-buze, ambulanţe, maşini de poliţie, ciocane pneu-matice, pasaje la înălţime, oameni cu umbrele pe care le închideau când intrau în case, în metrou, în sălile de joc sau în câte un bar ca să le treacă mai uşor du-pă-amiaza şi să-i dea încet-încet de capăt. Leonardo, cu ochii închişi, se străduia din toate puterile să urmărească sporovăială sâcâitoare a fetei cu părul roşu care se izbea de tăcerea lui ca de un zid, ca un element în plus în acel du-te-vino de semne mişcătoare care se aglutinau pe stradă, punând totul pe seama stomacului deranjat, ca şi cum ar fi dirijat pe dibuite un concert fantomă ale crui acorduri ar fi putut să-l calmeze cu condiţia să nu se simtă responsabil de ele. în asta consta secretul, în faptul de a face abstracţie de situaţia personală (de perplexitate, de foame, de greaţă, de frig) pentru a putea lega labirintul din afară cu topografia provizorie şi ignorată a propriului corp. La urma urmelor, totul se reducea la o ţevăraie ascunsă care drena ape reziduale, sucuri gastrice, benzină, sudoare, fum, bani, cuvinte, materii putrezite, moloz. Gândul că acele ţevi de drenaj s-ar putea opri din funcţionare era odihnitor, căci astfel toate lucrurile îşi pierdeau din densitate şi din importanţă.

Fata cu părul roşu nu se dădea bătută, dar adop-tase un ton mai senin. Vorbea iarăşi de Javier, încercând să-l justifice: „Nu-i pasă dacă stai la noi, de fapt ştie ca vina e numai a lui, şi nu vrem nimic altceva decât să-ţi fim de ajutor.” Leonardo îşi dădu seama că îi amorţise un picior,

simțea furnicăturile şi totodată un fel de gâdilare provocată de numele acela, Javier, care îi răsuna fără întrerupere în ureche, lipit parcă de canalul auditiv, Javier-Javier; perceput de-a-ndoa-selea suna şi mai absurd, ca o bolboroseală de copil, Vier-ja-vier-ja-vier-ja, care se îndepărtează înghițită de țignalele de claxoane şi revine la loc, într-un concert lipsit de orice noimă. Furnicăturile din laba piciorului se transformară într-o crampă care îi prindea, încet-încet, tot piciorul.

— ...Eu, una, nu te-am mințit niciodată, Leo, asta trebuie să recunoşti, şi vreau ca prietenia noastră, i-am spus-o şi lui Javier, să rămână în afara afacerilor dintre voi, a cui e vina că te-au arestat, a cui nu e, tu ştii foarte bine că eu, una, te-am apărat întotdeauna.

Leonardo deschise ochii şi se aplecă să-şi frece piciorul amorțit. Nu şi-l mai simțea, de parcă l-ar fi înțepat o gânganie veninoasă. îşi ridică piciorul cu ajutorul mâinilor de pe unul din ziarele aruncate pe jos şi, deplasându-l şi descoperind locul pe care acesta îl acoperise mai înainte, şaptesprezece cuvinte de pe hârtia călcată în picioare îi izbucniră fulgerător în ochi, înfigându-i-se fără voia lui pe retină, în coaste, în gât. Şi pricepu imediat că înțepătura mortală, care acum i se împrăştia în tot corpul, i se trăgea de la scorpionul acela ascuns sub pantof. „Omul de afaceri Eugenio Villalba Guitiân şi soția sa morți într-un accident de circulație în Illinois.” Era titlul unei ştiri pierdute în amalgamul de reziduuri şi gunoaie care se îngrămădesc zilnic în fluxul marelui oraş, şaptesprezece cuvinte pitulate, ascunse, care i se insinuau cu perfidie, ca nişte cheaguri, în sânge. Apucă ziarul cu mâini tremurătoare. Data se afla deasupra chenarului: 20 octombrie.

— ...Toată viața n-ai făcut decât lucruri care nu ți-au adus nici un câştig, vocea aceea străină pălăvrăgea mai

departe, risipindu-ți banii, talentul, sănătatea, aruncând totul pe fereastră...

— Taci naibii odată din gură! în ce zi suntem azi? urlă el cu chipul descompus.

Fata îl privi speriată, v

— în 28, spuse ea.

— 28 octombrie?

— Octombrie, bineînțeles. Dar ce-i cu tine, Leo, spune-mi te rog? Ce ți s-a întâmplat? Ți-ai pierdut mințile? încă n-am ajuns...

Tovarăşul ei, palid ca un mort, se pusese în ge-nunchi pe scaunul maşinii şi trăgea de valiza care se afla în spate. Chipul lui îți făcea frică.

— Opreşte-te la stop! urlă el. Chiar aici!

— Dar de ce, Leonardo? Ți-am spus eu ceva care te-a supărat? Nu te simți bine?

— Lasă-mă în pace! Aici! Trage pe dreapta! O să dea drumul la stop!

Fata ascultă şi făcu o manevră stângace provocând protestele unei maşini care venea din spate, iar Leonardo coborî din mers, fără să mai adauge nici o vorbă, cu valiza într-o mână şi cu ziarul mototolit în cealaltă.

— Leonardo! Unde te duci? Leonardo! Stai puțin!

Nici măcar nu întoarse capul. îl văzu cum tra-versează printre maşini, profitând de ultimele clipe pe verde ale stopului, şi cum, odată ajuns pe celălalt trotuar, face semne cu brațul în care ținea jurnalul ca să cheme un taxi; deschise fereastra maşinii şi începu din nou să strige „Leonardo!" din toate puterile, îşi dădu seama că tot felul de chipuri necunoscute se întorceau s-o privească, dar nu al lui, „Leonardo, Leo!", îl văzu cum se urcă într-un taxi care avea să-l ducă în direcția opusă, gata, nu mai era nimic de făcut, nu putea să întoarcă şi să se țină după el, culoarea la stop tocmai se schimbase, maşinile din spate claxonau, iar

ea nu putea să demareze, cu capul scos pe fereastră şi cu ochii țintă la taxiul care dispărea. „E nebun, e nebun”, repeta ea consternată.

Se făcuse şapte şi jumătate când ajunse într-o piațetă dintr-un cartier modest de periferie şi parcă maşina în fața unei case cu balcoane pătrate ca nişte sertare. Ploaia încetase. Intră într-un bar alături de poarta casei şi se apropie de tejghea. Abia se mai ținea pe picioare. Simțea că o împunge ceva în partea de jos a pântecului.

— Bună, Pepe.

Mirosea a calmar prăjit. Era multă lume în picioare, toți cu fața îndreptată spre televizor şi făcând comentarii înfierbântate. Se retransmitea un meci de fotbal.

— Bună, Ângela. Cu ce te servesc?

— Un coniac şi un pachet de Ducados.

— Omul tău a fost pe aici până acum câteva clipe, cu fata aia brunetă. Mi se pare că te aşteptau.

— Se poate. S-au dus sus?

— Cred că da, nu sunt sigur.

Bău paharul de coniac dintr-o înghițitură şi plăti.

— La revedere, Pepe, mulțumesc.

în lift îşi aprinse o țigară, prima de două luni încoace. Simțea că o apucă durerile facerii.

Partea a doua
(Din caietele lui Leonardo)

I
Aspirația spre ordine

Noaptea trecută, destul de târziu, mi s-a părut că aud zgomote în apartamentul de jos şi am rămas nemişcat cu ochii ţintă la uşă. Ştiam că sunt singur, dar eram mai mult ca sigur că cineva se pregăteşte să urce la mine. Şi aşteptam fără să-mi fie frică.

Mi-e din ce în ce mai greu să fac deosebirea între halucinaţie şi realitate, iar venirea mea aici a accen-tuat ambiguitatea acestei frontiere pe care imaginile o deplasează cum vor ele de pe un tărâm pe altul, aşa că nu contează dacă totul porneşte de la un vis sau din închipuirea mea. Singurul lucru de care eram sigur, aşa cum în clipa de faţă sunt sigur că ţin un stilou în mână, e faptul că cineva începuse să urce pe scară spre camera mea. Iar când uşa s-a deschis şi şi-a făcut apariţia tata, am acceptat acest lucru ca pe ceva firesc.

S-a oprit câteva clipe pe pragul propriului său birou, cuprinzând întreaga scenă cu privirea, ca dintr-un punct foarte îndepărtat, iar eu eram cam nelinişti de reacţia lui în faţa dezordinii datorate prezenţei mele. Şi mai ales din cauză că, până la urmă, reuşisem să deschid casa de bani. Dar el a zâmbit imediat, fără să dea vreun semn de mânie sau de mirare.

Nu era bărbatul care tocmai murise, ci un altul, mai tânăr, cel care mă visa în viitor ca un artist consacrat, scriitor, pictor sau poate muzician. Era îmbrăcat cu o vestă sport şi o cămaşă albă, deschisă la gât.

— Ce mult mă bucur, Leonardo, iată-te în sfârşit acasă! spuse el cu simplitate. Te simţi bine aici?

N-am răspuns nimic. Nu eram în stare.

A închis uşa, a înaintat încet până la micul bar din colţul camerei şi a început să pregătească două cocteiluri în timp ce eu îl priveam din fotoliu fără să clintesc. Avea gesturile unui om care n-are nici o grabă şi care nu va avea niciodată vreo grabă în viaţă. Stătea cu spatele la mine. A durat mult

până să se întoarcă. Când în sfârşit s-a întors, ţinând o tăviţă cu două pahare în mână, nu s-a îndreptat direct spre locul unde eram.

„Şi-a dat seama, m-am gândit eu, sau îşi va da seama imediat.” Şi m-a trecut un fior rece pe şira spinării.

S-a oprit în faţa mesei de pe care deplasasem obiectele lui luxoase de birou şi unde stăteau acum grămadă caietele şi cărţile mele scoase din rucsac, alături de teancurile lui de hârtii la care n-am avut încă timp să mă uit, plicuri burduşite, câţiva dolari, acte, dosare şi fotografii. Apoi, cu acelaşi calm, şi-a îndreptat privirea spre cavitatea metalică din perete. Era goală, cu uşa larg deschisă, ca un mormânt profanat de curând.

Şi în clipa aceea ne-am uitat unul la altul. Nu m-a privit ca judecătorul pe vinovat şi nici eu nu m-am simţit obligat să-mi plec ochii sau să mă prefac. Pur şi simplu ne uitam fix unul la altul, pentru prima oară în viaţă, stabilind între noi un soi de complicitate.

— Ia te uită! spuse el zâmbind. Văd că în sfârşit ai găsit floarea de crin[9]. Ţi-a fost greu?

I-am zâmbit la rândul meu.

— Oarecum. Mai ales din cauza lui S, înţelegi, căruia nu reuşeam să-i dau de rost.

— Nu mă mira, aşa e, spuse el. E o literă subterană şi sinuoasă. îţi mai vine în minte alt adjectiv care s-o definească? Trebuie să înceapă cu litera S; altfel, nu e valabil!

Mi se părea dintr-odată că aud vocea bunicii propunându-mi jocul acela de copii care începea cu: „De la Havana a sosit un vapor încărcat cu...”; apoi se alege o literă şi trebuie să găseşti cuvinte cu această iniţială.

---

[9] *În limba spaniolă: Zis (n.tr.).*

— Secretă? am întrebat eu.

— Bravo. Eşti pe drumul cel bun. Trebuie să te ţii după ea pe poteci întunecate de vis, ca să ajungi la înţelepciune.

S-a apropiat de mine încetişor, mi-a întins unul din pahare şi s-a aşezat pe fotoliu, în faţa mea.

— Cum te descurci în viaţă? Spune-mi şi mie. Căci presupun că n-ai nici o grabă.

Părul îi strălucea, încă foarte negru şi bogat, proaspăt spălat, aproape fără nici un fir alb.

— Te rog, tată, nu mă bate la cap cu viaţa mea! Am exclamat eu nerăbdător. Trebuie să începem cu începutul.

El a rămas cu ochii ţintă pe fereastră şi a spus cu o voce gravă, blândă şi profundă care-mi amintea din nou de vocea bunicii:

— Şi care e începutul?

— Păi, cum să spun, începutul...

Şi am luat-o de la început. Asta a fost tot. Nu-mi amintesc de altceva decât"de plenitudinea acelui moment în care am scăpat de frâiele care acum mă paralizează, pornind în căutarea unui început între atâtea începuturi posibile, uşurinţa cu care mi-am dat drumul la vorbă şi am vorbit fără să mă opresc. Prezenţa tatălui meu – nu ştiu când a plecat şi nici măcar nu sunt sigur că a venit – a fost înlocuită de şuvoiul impetuos al acelui text care acum s-a estompat şi el, după ce mi-a invadat masa amestecând hârtiile mele cu ale lui, care îşi ieşise din matcă, stropind şi cotropind toate cele. Viaţa mea era fluxul acela de cuvinte, deşi totodată o contemplam de undeva de sus, nepăsător, cu ochi de pescăruş. De toate astea îmi amintesc de parcă le-aş avea în faţa ochilor. Dar cu ce am început?

Azi mi-am recitit caietele din ultimii ani având impresia că trec cu mâna peste cicatricele conflictului dintre mine şi scriitură. în toate aceste caiete, după aiurelile cele mai inconsistente care alternează cu însemnări cât se poate de

confuze, urmează pe ici, pe colo câte un spațiu alb după care scrisul devine mai ordonat şi, de-a lungul câtorva rânduri, înainte de a se destrăma încet-încet, se simte dorința de a povesti lucrurile în ordine, ca o promisiune de început adevărat. Aceste momente, în care nevoia urgentă de a ieşi din cercul de confuzii îmi apare ca o problemă de viață şi de moarte, îmi sar în ochi pe hârtie, dovedindu-mi cât de iluzorie e pretenția mea că acum lucrurile s-ar putea desfăşura altfel.

însă, tentaculele cu care mă prind aceste caiete sunt mult mai periculoase, căci mă identific cu faptele şi rătăcirile persoanei care le-a scris, iar evocarea ei îmi abate atenția de la ceea ce caut cu adevărat. încep să iau parte, în ciuda voinței mele, la anumite scene ieşite parcă din-tr-un film mut şi turnate la Tanger, la Amsterdam, la Verona, într-o puşcărie, pe bulevardul Saint-Germain, întâmplări izolate a căror intrigă e lipsită şi de măreție, şi de soluție. Mă văd într-o succesiune de vise, gesticu-lând alături de alte personaje cu contururi imprecise, spunând cuvinte pe care nu le aud, simulând pasiuni pe care nu le simt, atingând din nou trupuri fără nume care se lipesc de mine cu tenacitate, care mă împing la hotărâri ruşinoase sau pur şi simplu banale, sunt condamnat să merg prin locuri în care aş fi preferat să nu pun piciorul, rătăcind la nesfârşit spre oraşe care nu mi-au spus niciodată: rămâi aici!

Şi din toate aceste locuri, dorința mea de evadare se izbeşte de fiecare dată de colțurile ascuțite de pe o scenă, mereu prezentă, care reapare cu atât mai multă viclenie cu cât mă zbat eu mai tare ca să o fac să dispară. Iar această scenă, de care vreau să scap, e tocmai camera asta.

Recitind aceste începuturi de roman, în care băiatul devenit bărbat se întoarce la castelul de unde nu există întoarcere ca să-i ceară socoteală tatălui în legătură cu ceea ce dintotdeauna rămăsese nelămurit, am ajuns dintr-odată

la o frază care, ca atâtea alte fraze ale mele, se adresează celui care a conceput-o în timp ce o scria, un „tu” pierdut pentru totdeauna. Dar care totodată mi se adresează şi mie, celui care sunt în momentul de faţă. Mi s-a tăiat respiraţia. E o frază scrisă cu o mână tremurătoare, la Tanger, cu doi ani în urmă:

Dar opreşte-te din scris, uită-te la mine şi vorbeşte-mi. Te-ai întors cu adevărat? Ai avut acest curaj? Nu e vorba, ca de obicei, de rămăşiţele unui vis de-al tău?

M-am ridicat în picioare, dând.”ascultare acestei voci, ca să pipăi lambriul de pe pereţi, casa de bani, fereastra. M-am aplecat pe fereastră. Am recunoscut de sus aleea cu pietriş pe care am intrat cu trei zile în urmă în apartamentul de la parter, leandrii din grădina cea mică, faţada din spate a celorlalte vile.

— Da, m-am întors! am strigat cu voce tare, de parcă mă trezeam dintr-un coşmar. Nu mai am de gând să mă rătăcesc pe drumuri nojpite. S-a terminat cu pretextele. Acum pot să începveu adevărat.

Apoi am închis toate caietele şi le-am băgat în rucsac. Am eliberat masa de tot ce mai rămăsese pe ea. Deocamdată nu mă voi apuca să cotrobăi prin hârtiile tatei. Le-am băgat la loc în casa de bani şi am tras la loc tabloul care o ascunde. Nimeni nu mă poate deranja, telefonul e debranşat şi începe să se întunece. Chiar dacă sună cineva la uşă, nu deschid. Mă simt plin de avânt, lucid, liniştit. Şi singur. Ancheta trebuie s-o fac singur. Absenţa definitivă a tatălui, imaginea fotoliului gol pe care o am în faţa ochilor, iată deosebirea acestui început de toate cele pe care le imaginasem înainte.

Dar nu mai vreau să bat câmpii. Fiecare lucru la timpul său. Voi începe povestindu-mi momentul sosirii. Romanele bune, aşa spunea el întotdeauna, încep de obicei cu o sosire.

II
Sosirea

După ce taxiul a dispărut, lăsându-mă pe trotuar cu cele două bagaje, am avut câteva clipe de şovăială şi ameţeală. De mai bine de şapte ani nu trecusem de portiţa de fier care duce la faţada din spatele casei, iar gestul mi s-a părut îngrozitor, de parcă mă cufundam în gol. Deşi nu era o cufundare rapidă sau bruscă, ci dimpotrivă, pe măsură ce cădeam, eram amestecat în tot felul de scene penibile la care participam activ ca protagonist şi abia încercam să pricep ce mi se întâmplă că mă şi simţeam propulsat spre altă scenă insuportabilă, fără să am timp să mă dezmeticesc.

„De ce-oi fi venit?, mă întrebam eu. La ce bun?" Incapabil să mă opresc din mers şi să mă întorc, măcar cu gândul, la situaţii cu o atmosferă mai puţin apăsătoare, pe măsură ce lăsam în urmă zgomotele străzii şi recunoşteam contururile grădinii, eram din ce în ce mai prins între două forţe contrarii: una care mă mâna să merg înainte în numele unei inerţii uitate, alta care mă avertiza de pericol sfătuindu-mă să fug din nou de această falsă aventură, să încerc să mă refugiez în alte sălaşuri şi să ascult de alte voci, mai mult sau mai puţin uitate, în locuri zgomotoase unde circulă drogurile şi banii, unde se fac proiecte nesăbuite şi se leagă relaţii decisive. M-am supus până la urmă primului îndemn, dar fără convingere, spunându-mi: „Ce contează, e tot un vis!"

Am aranjat cum m-am priceput camera mare de la parter unde, când am sosit, se îngrămădeau obiectele cele mai diferite: fişiere, mobile demontate, cufere pline de perdele şi de haine vechi, covoare făcute sul, cărţi, vaze de flori, bibelouri un pic sparte sau stricate – o păstoriţă fără degete,

un arlechin fără nas –, dar mai ales o serie întreagă de lăzi de diferite dimensiuni care, deşi păreau să dovedească prin însăşi prezenţa lor o tentativă de rânduială, se integraseră în mod evident în geografia arbitrară a situaţiei, pierzându-şi caracterul de repere în sânul dezordinii care domnea în încăpere, şi confirmau eşecul unei asemenea tentative dând la iveală propriul lor conţinut deprimant: un amestec de prize electrice, şurubelniţe, cabluri, abajururi, piese disparate de feronerie, ghemuri de sfoară, becuri, chei, suluri de plasture şi mai ştiu eu c§. Dar n-am acceptat sub nici un pretext să urc în camerele de la etaj. Am hotărât acest lucru cu acelaşi amestec impetuos de nesiguranţă şi de sfidare care îmi caracterizează întotdeauna intenţiile lipsite de importanţă.

Am rămas pe loc, paralizat, printre obiectele acelea care răspândeau un miros acru de mucegai şi de camfor, iar singura mea rămăşiţă de voinţă pentru a învinge această atonie se concentra în hotărârea de a nu părăsi prima încăpereln care pusesem piciorul – de altfel din pură inerţie, pentru că pe vremuri, când veneam târziu, obişnuiam să intru în casă pe uşa din dos şi nu pe intrarea principală –, refuzând să fac un pas în plus pentru a cerceta restul casei. Astfel încât primul lucru pe care l-am făcut ca să mă ţin tare în acest soi de pariu cu mine însumi – de altfel cu gesturi atât de stângace, că mi-am înfipt o daltă în palma stângă – a fost să condamn uşa care dădea spre apartamentele de sus cu ajutorul unui lacăt uriaş fără cheie, primul de care am dat cotrobăind într-una din lăzi. Presimţeam probabil că dacă m-aş fi apucat să caut altă încăpere de dimensiuni mai potrivite, acest scurt răgaz mi-ar fi fost de-ajuns pentru a mă face să mă îndoiesc de importanţa unei sarcini care în clipa aceea mă stimula şi pe care o consideram fundamentală.

Uşa fusese de curând vopsită şi, dat fiind că lovisem în ea din toate părţile, căutând cu frenezie un loc unde lemnul era mai puţin rezistent, tocul era destul de deteriorat; dar până la urmă lacătul a fost fixat, deşi un pic deformat, şi se profila ca un chip întunecat pe vopseaua albă a uşii.

Când am terminat, eram sleit de puteri şi m-am sprijinit de perete, începând să simt şi primele împunsături de durere la mâna rănită. Abia atunci l-am văzut pentru prima oară în faţa ochilor pe omul acela negru şi înalt pe care îl întrezărisem în grădină şi care, bine înfipt în mijlocul camerei pe picioarele sale puternice şi ţepene, mă privea la rândul lui, concentrat şi impenetrabil. Nu-mi dădeam seama dacă mi se citeşte pe faţă sfidare sau tulburare, dar îl priveam cu multă intensitate, nu atât ca să văd ce crede el despre com-portamentul meu, pe care de altfel părea să-l accepte fără să se mire prea tare, ci pentru că doream din tot sufletul să aflu cine e.

Am simţit o uşoară ameţeală şi ciocanul mi-a căzut din mână, iar el s-a apropiat, l-a luat de pe jos şi l-a pus la loc, lângă celelalte unelte, exact în cutia de unde îl scosesem. Apoi, încă în genunchi lângă cutie, s-a întors spre mine încercând să mă privească în ochi.

— Doamna avea de gând să facă nişte transformări,

spuse el ca şi cum ar fi încercat să scuze halul în care era camera.

Avea o voce melodioasă, cu o umbră de accent portughez. Am dat din umeri murmurând:

— Bineînţeles. Ca întotdeauna, nu-i aşa?

N-aveam nici un chef să-i pun vreo întrebare, dar nu mai încercam în faţa lui sentimentul de nelinişte pe care îl avusesem descoperindu-l în grădină şi aveam impresia că nici el nu se teme, dar că mi-a simţit teama. Acum, văzându-l cum aşază în ordine lucrurile din ladă, cum pune lada deasupra celeilalte şi le sprijină pe amândouă de

perete, trebuia să recunosc că avea mai mult sânge rece decât mine, căci, dacă stai să te gândeşti, dintre noi doi intrusul eram eu.

— Aşa e, spuse el zâmbind. Tare îi plăcea să schimbe lucrurile din loc, asta o calma.

Am tresărit brusc uitându-mă spre uşă, de teamă să n-o văd făcându-şi apariţia şi dând ordine în legătură cu toate acele transformări şi trambalări care încă din fragedă copilărie au fost pentru mine un chin. Când avea un nou proiect, reuşea să creeze o asemenea atmosferă de apăsare, care ne cuprindea vrând-nevrând pe toţi cei din jurul ei, că ne implica astfel pe toţi în activitatea ei frenetică. Dar cel mai ciudat era că o simplă migrenă, un telefon sau o rafală de ploaie puteau să-i modifice brusc dispoziţia sufletească, amânând toate planurile la nesfârşit şi lăsându-ne pe toţi indispuşi, în febrilitatea aşteptării.

Am privit de jur-împrejur. în toată încăperea se puteau vedea urmele ultimei ei crize.

— Nu cred că putea să o calmeze ceva, spusei eu.

Dar el nu mi-a răspuns nimic. Stătea în picioare, la o anumită distanţă, transformându-se dintr-odată în ceea ce era de fapt: un servitor negru care n-are de ce să se amestece în treburile mete şi-mi aşteaptă poruncile. Nici eu n-aveam chef de mai multă familiaritate.

I-am refuzat propunerea de a curăţa şi goli n întregime camera unde, după cum se vedea clar, aveam de gând să mă instalez şi am acceptat doar să mă ajute la deplasarea obiectelor grele, ca să pot instala în centru patul cel mare de fier al bunicii Ines, ale cărui elemente dispersatetrebuiau să-fie dibuite cu multă trudă în grămada de troace din jur. Bineînţeles că pentru asta era nevoie de mult timp şi de multă răbdare, ca la reconstituirea unui puzzle; mi se părea normal să fie o treabă grea. La fel de grea ca încercarea de a aduna toate fragmentele viselor mele în care apăruse

vreodată acest pat, de a le combina şi a găsi cheia poveştii pe care o alcătuiesc.

M-am oprit din treabă ca să-mi scot din rucsacul lăsat lângă perete un carnet cu coperte de pânză, pe care îl începusem la infirmeria închisorii, şi să notez această comparaţie între reconstruirea viselor şi aceea a patului, temă care mi s-a părut extrem de sugestivă. Apoi, sugestiile fiind din ce în ce mai numeroase, m-am aşezat pe jos ca să pot scrie mai comod. Am umplut aşa câteva pagini.

(De altfel, tocmai le-am recitit şi transcris pe curat făcând anumite corecturi în acelaşi caiet în care scriu acum, un caiet galben cu spirală, în format folio. Credeam că mi-ar putea servi drept început. Apoi m-am răzgândit, însemnările e mai bine să le laşi aşa cum le-ai notat.)

Nu ştiu de cât timp stăteam pe jos lângă rucsac; când m-am trezit din cugetări, am regăsit cu ochi buimaci decorul din jur şi am recunoscut totul. Bărbatul cel negru continua să adune elementele patului ca şi cum nu i-ar fi păsat defel de dezertarea mea. Acum ţinea în mână nişte foarfece mari.

M-am sculat în picioare ca să mă pun din nou pe treabă având sentimentul că sunt în mare întârziere. Permisiunea tacită pe care i-o dădusem să se amestece în treburile mele începea să ia proporţii. Dar, mă rog, la urma urmelor – m-am gândit eu uitându-mă la el – cine mă putea ajuta mai bine să montez patul bunicii decât un străin, mai eficace decât un prieten, căci acţiona din afară. Aşa e şi în vise. Apare deseori un necunoscut care stă pe lângă noi, nu se ştie de când, şi a cărui principală intenţie pare a fi aceea de a trece cât mai neobservat, uneori chiar ascunzându-se sau trans-formându-se în altcineva ca să ne încurce. Şi în poveştile bunicii apărea acest soi de personaj secundar, dar fundamental, pe care mai târziu aveam să-l reîntâlnesc de atâtea ori în romane sau filme: martori care aparent nu fac

nimic, care ne privesc pe furiş, dar pot fi mai la curent cu unele lucruri decât s-ar părea.

Acum stătea jos şi tăia cusătura de sfoară de pe o pânză de sac, ambalajul grosolan care proteja căpătâiul patului. Eu însumi îmi dădusem toată osteneala cu un zel febril, aproape cu furie, să cos ceea ce desfăcea el acum, jupuindu-mi degetele de pânza aspră de sac, înţepându-mă cu acul cel gros, stând în genunchi pe jos mai bine de o oră. Până în clipa în care ea a intrat şi m-a întrebat foarte mânioasă de ce fac asta. Nu ne vorbiserăm de mai multe zile.

— Pentru că plec, i-am spus eu, pentru că nu mai suport nici măcar o zi, iar de patul bunicii nu vreau să se atingă nimeni, pricepi?

— Atunci n-ai decât să-l iei cu tine acolo unde te duci! a exclamat ea încercând să-şi stăpânească furia. Dintotdeauna mi s-a părut o vechitură care n-are ce căuta aici.

— Fii fără grijă, o să trimit cât mai repede după el.

Aşa ne-am luat rămas-bun, iar de cuvintele de rămas-bun îţi aduci întotdeauna aminte, fie ele dulci sau acre. Nu le-am uitat în toţi anii ăştia şi, din când în când, din diferitele puncte ale rătăcirilor mele, mă cuprindeau remuşcările, ca pentru o datorie neachitată, din cauza acestui proiect, mereu amânat, de a veni după patul bunicii.

Priveam acum degetele bărbatului acela care mâ-nuia foarfecele de parcă ar fi scos firele de la o rană ori ar fi dezlegat un farmec. La sfârşit, a proptit căpătâiul cel greu de perete şi a pornit-o în căutarea picioarelor patului la celălalt capăt al Camerei. Acestea nici măcar nu erau ambalate. încă o treabă, printre atâtea altele, pe care o lăsasem neterminată în viaţă.

Mintea îmi clocotea de imagini care se suprapuneau peste simplul fapt de a monta patul, ca o şaradă. Era, de altfel, o muncă fizică foarte anevoioasă, pe care n-aş fi fost

în stare să o duc singur la capăt. în urma bărbatului care monta cu îndemânare tot felul de bare de fier sau de lemn cerându-mi prin gesturi fără cuvinte să-i dau o unealtă oarecare sau să-l ajut să tragă somiera, paşii mei deveneau din ce în ce mai şovăielnici, depinzând de propriii lui paşi, ca paşii unui mus care se ține după căpitan. Şi astfel, cât a durat ultima etapă a

acelei acțiuni inventate de mine, a trebuit să recunosc în sinea mea, fără să mă mai dau pe după deget, că nu făceam altceva decât să muncesc sub ordinele lui.

Când patul cel mare, cu globuri aurite în cele patru colțuri şi un îngeraş rotofei sunând din trompetă în pinaclul căpătâiului, a fost în sfârşit instalat în centrul camerei, m-am aşezat pe saltea răsucindu-mi o țigară de haşiş, în timp ce negrul aranja una câte una sculele care stânjeneau accesul dinspre uşa care dădea în grădină, căutându-le câte un loc în diferitele colțuri ale încăperii. Aproape că nu-l auzeai.

Apoi, sub primele efecte binefăcătoare ale haşişului, mi-am dat seama că îşi consideră misiunea încheiată şi se sprijină de uşa spre grădină într-o atitudine de expectativă şi disponibilitate, lăsându-se evident în voia unei plăcute pasivități. Mă uitam la el vag intrigat, ca într-un vis.

— Şi ăsta ce caută în poveste, bunico? Ce poveste grea!

— Ce-i mai greu abia acuma vine, spune bunica. Stătea o pasăre pestriță într-un lămâi cu frunze verzi şi-nțepa cu ciocul frunza, şi apoi cu frunza floarea, precum vezi. Nici noaptea, nici ziua, nici pe pământ şi nici pe mare, nici îmbrăcată, nici dezbrăcată, nici călare, nici pe jos, nici pe drum, nici lângă drum. Ghici ghicitoarea mea.

— Dar explică-mi mai clar, tu care le ştii pe toate, ce e cel mai greu?

— Nerăbdarea o să-ți vină de hac, spune bunica. Ai răbdare ca zăvoarele să se desfacă de la sine, dar nu zăvori

niciodată uşile deschise. Pin pin zarramacatin, coţofana cumințică a trecut pe-aci şi vindea lămâi pe un maravedi. Cel mai greu e să ştii cine a trecut pe aici fără să bagi de seamă şi cine părea să fie şi cine era de fapt.

— Te referi la cineva anume?

— Asta tu trebuie să descoperi, ce Dumnezeu! spune bunica. Ana, Anca, Stanca, Stan, caut-un urangutan, ştii tu oare unde urangutanul se ascunde?

— Da, ştiu, în castan. Dar e vorba de altă ghicitoare, totdeauna te faci că nu pricepi; hai, nu te mai ascunde, unde ai dispărut?

— Un-doi-trei, acum oriunde, toată lumea se ascunde. Ascunde-te şi tu.

— Dar unde să mă ascund? Ceilalți mă găsesc întotdeauna, bunică, mie mi se pare că sunt bine ascuns, dar ei mă văd, mă dau de gol; nu există ascunzătoare sigură.

— Du-te fuga-n ascunziş, după casa din frunziş, uşa casei e ferecată, dar va fi deschisă-ndată, cu-n iatagan cu lama lată, cioc-poc, te rugăm să ieşi pe loc.

Eu mă legănam aşezat pe gleznele ei, ne țineam de mână şi, pe măsură ce psalmodia poezioara, ba îşi apleca fața spre mine, ba îşi dădea capul pe spate; când se îndepărta, râdea, iar când se apropia, nu, devenea serioasă, ba chiar îmi făcea puțin frică, deoarece fața îi încremenea ca în ziua în care am văzut-o moartă, ultima oară când am pus piciorul la Vila Albă, albă era casa moartă, albă era şi bunica moartă, dar în spatele acelei mutre serioase, dacă te uitai mai bine, se putea vedea că încă mai râde un pic.

— Hai, bunică, termină cu ghicitorile, că tot nu le pricep. Mai bine spune-nu' o poveste.

— Să ştii, băiete, că ghicitorile au mult miez, zice bunica, altfel nu ți le-ai mai aminti după atâta timp; ceva, ceva o fi de capul lor.

— O fi patul de vină. Să ştii că mă ia cu ameţeală.

— Te ia cu amețeală? spune bunica. Fă-te bine, moş Martine, că-ți dau pâine cu măsline, dacă nu te vindeci azi, lasă că te vindeci" mâine. Lasă-mă să văd ce ți-ai făcut la mână, n-are rost s-o ascunzi, ce-i în mână nu-i minciună! Ia să vedem. Dar ți-a dat sângele!

— Nu-i nimic; am vrut să închid o uşă.

— Vezi? spune bunica, aşa pățeşte cine vrea să zăvorască uşile deschise – ce-oi fi având cu uşile! – şi să intre acolo unde nu trebuie, ca nevasta lui Barbă Albastră. Ce-ți mai plăcea povestea asta! Ca şi aceea cu Crăiasa-Zăpezii.

— Da, era minunată, îmi place şi acum foarte mult. Cum începea?

— Îți place foarte mult, spune bunica, dar tot n-ai priceput-o cum trebuie, fiindcă nu ai răbdare. Ca să pricepi îți trebuie multă răbdare, să stai la pândă şi să nu te mişti, ca pescarii cu undița. Tu nu poți sta locului.

De câte ori să-ți mai spun?

Închisesem ochii, dar durerea din mână m-a obligat dintr-odată să-i deschid. întreaga încăpere părea că se dilată pierzându-şi colțurile şi reperele, de parcă era din vată. Am străbătut-o cu privirea căutând un element solid; negrul era tot acolo, lângă uşa înspre grădina înnoptată, ca un totem de pază. Stătea nemişcat în postul lui de gardă, în pragul care desparte înăuntrul de afară. Am tras ultimul fum de haşiş şi l-am văzut apropiindu-se cu o scrumieră în mână. Degetele ni s-au atins şi ne-am privit în ochi.

— îți sângerează mâna, spuse el. Mă duc să-ți aduc puțină apă oxigenată.

O luă din loc, încălecând cu picioarele peste barele de jos ale patului şi pachetele împrăştiate pe podea, spre locul unde instalasem lacătul de la care mi se trăgea rana. îşi trecu degetele peste marginea de sus a acestuia, fără să-l forțeze, încercând doar să vadă dacă cedează.

— Unde ai pus cheia? întrebă el, în cele din urmă.

— Nu ştiu. Uşa asta n-o voi mai deschide niciodată.

— Ce spui? Şi nici eu n-am voie s-o deschid?

— N-o deschizi fiindcă nu poţi, zice bunica, fiindcă nu îndrăzneşti, fiindcă te interesează doar ceea ce nu există şi nu înţelegi nimic din ceea ce există; am un bou care ară şi ţarina o-nconjoară, ţarina este rotundă, mâna asta să se-ascundă.

— Ajunge! strigai eu. Nici tu n-ai voie!

Dintr-o lovitură cu mâna am împrăştiat cuvintele cimiliturilor fără noimă, care s-au risipit în aer cu capul în jos transformându-se într-un roi de musculiţe de aur ce şi-au luat zborul aureolând silueta negrului cu o pulbere de lumină care-i cădea de la umeri până la şolduri. Acesta clipi uşor din ochi.

— Foarte bine, spuse el, numai că apa oxigenată este în baia de la etaj. în ultima vreme nu se mai servea nimeni de baia de aici. Avea de gând să facă reparaţii.

Vorbind îmi arătase cu o mişcare a bărbiei altă uşă întredeschisă situată pe peretele din faţă prin care se puteau vedea semnele unor lucrări de zidărie recente.

Iată peisajul pe care îl voi vedea de pe această corabie atunci când voi deschide ochii. Acum am schimbat direcţia corăbiei, aşa că nu se mai mişcă din loc. Altădată, pe vremea lui „a fost odată ca niciodată", porneam în călătorie într-o cameră cu tavanul înalt prin ferestrele căreia intra mirosul mării. „în nopţile cu lună plină, spunea bunica, poţi urca cu mine pe covertă şi-ţi voi spune povestea stelelor." Eu intram tiptil, iar ea îmi făcea loc, fie că era vijelie, fie că avusesem un coşmar. Acum corabia s-a împotmolit şi nu mai pleacă în călătorie.

în dreapta uşii de la baie instalaseră un banc de tâmplărie, iar pe jos, în talaş, se puteau vedea mai multe grămezi de faianţă, doi «aci de ciment şi un bideu ambalat în foi mari de hârtie cafenie cu litere negre.

Era un peisaj care-ți zgâria ochii, suprarealist. Simțeam cum mă cuprinde somnul, dar mă deranja silueta aceea în picioare de lângă uşa cu lacăt.

— Şi care-i problema? Dă ocol prin grădină şi intră pe uşa principală.

În stânga bancului de tâmplărie, la marginea pe-retelui, se zărea dreptunghiul unui mic lift de serviciu, rămas de pe vremea când sufrageria de vară era aici, la parter. Poate că în prezent acest lift nu mai ducea la bucătărie. Ce treabă prostească şi complicată de arheologie! Am închis ochii. Nu mai aveam chef să întreb dacă se mai făceau reparații şi în partea de sus a casei, nu voiam să ştiu nimic despre partea de la etaj. L-am auzit pe negru ieşind în grădină.

— Cum doreşti, spuse el.

III
Mauricio Brito

Am adormit şi m-am transformat în mama mea. Un vis pe care îl am, disimulat sub diverse forme, încă din copilărie, de când am încercat pentru prima oară dorința arzătoare de a mă strecura în corpul şi în sentimentele ei ca să aflu dacă mă iubeşte sau nu, ca să pricep ce e în capul unei femei când se machiază în fața oglinzii, când e culcată fără să doarmă, când se enervează dacă te vede intrând în cameră şi ea aşteaptă pe altcineva, când se uită la tine şi este evident că nu te vede; voiam să găsesc acel loc din corpul ei unde i se putea lua pulsul nelinişt ilor care o frământă, aveam nevoie să aflu la cine şi la ce visează. O curiozitate pe care n-am reuşit niciodată să mi-o satisfac, asemănătoare încăpățânării cu care un copil îşi demontează jucăriile sau ceasul ca să vadă cum funcționează.

Am visat că sosesc într-o noapte cu lună la Vila Albă, locuită în prezent de nişte străini. Grădina era mai mică, mărginită de nişte cotețe ciudate împrejmuite de sârmă ghimpată cu țepi în vârf, dar statuile erau la locul lor, aşa încât m-am îndreptat spre ele pentru că în rest totul era un pic schimbat. Oricum, pe măsură ce mă apropiam, erau din ce în ce mai numeroase. M-am oprit în fața uneia dintre ele, mai mare ca toate, m-am uitat fix la ea şi am văzut că se coboară de pe piedestal. Era mama. M-a luat de mână, fără să mă strângă prea tare, şi a pornit-o din loc cu paşi mai mari decât ai mei, lăsându-mă uşor în urmă. îi vedeam coapsele albe şi goale şi încercam să merg în pas cu ea, conştient că aveam să ne contopim dintr-o clipă în alta.

Eram în acelaşi timp micuțul Kay urmând-o pe Crăia-sa-Zăpezii şi ştiam – în felul acela confuz, dar atât de evident cu care ştii lucrurile în vis – că, pentru a scăpa de primejdie, trebuie să-mi amintesc povestea şi să o povestesc cuiva. Când să ajungem la zidul din spatele casei, s-a întors spre mine şi m-a privit cuprinzându-mă cu brațul pe după umeri. în clipa aceea am simțit cum mă ia cu frig din piept până în vârful picioarelor, un frig îngrozitor care îmi înțepenea toate mădularele, încet-încet, deveneam un sloi de gheață şi trebuia să strig după ajutor înainte să-mi înghețe şi glasul.

Când m-am trezit abia puteam să mai respir, iar bărbatul acela negru era aşezat pe marginea patului. îl apucasem de încheietura solidă a mâinii, agățându-mă de ea ca de un colac de salvare, dar mi-am retras imediat mâna, înăbuşind un strigăt, din cauza durerii puternice, în clipa aceea el şi-a întins brațul, aprinzând o lampă de birou.

— Eşti de mult aici?

— Destul de demult. Ntf îndrăzneam să te trezesc. Se spune că nu e bine să trezeşti omul în timpul unui coşmar, că trebuie lăsat să se termine de la sine.

Zâmbea arătându-şi un şir de dinţi albi şi mari. Mi-am schimbat poziţia şi m-am tras mai spre mar-gine. Saltelele bunicii aveau întotdeauna tendinţa să se înfunde la mijloc.

Negrul a adus un flacon de apă oxigenată pe care l-a destupat. A îmbibat o bucată mare de vată. M-am ridicat în capul oaselor.

— Ia să vedem, vrei să-mi arăţi mâna?

I-am întins palma deschisă. Rana era adâncă, de altfel i-au trebuit câteva zile ca să se cicatrizeze. La contactul cu apa oxigenată, au apărut nişte băşici albicioase de jur-împrejur. Mă ustura foarte tare.

— Te doare?

— Da, nu freca aşa tare.

— Trebuie curăţat bine, spuse el, apucându-mă mai strâns de încheietura mâinii pe care tot încercam să mi-o trag înapoi. Ţi-a intrat praf tot cotrobăind prin vechiturile astea.

M-a curăţat cu multă grijă şi în cele din urmă mi-a bandajat mâna, deşi îi spusesem fără prea multă convingere că nu e nevoie. Privindu-i unghiile mari şi roz care se detaşau pe pielea ciocolatie, simţeam din nou că prind curaj.

Apoi şi-a strâns tot materialul utilizat şi l-a pus lângă lampa de birou, pe marmura unei măsuţe care apăruse ca prin miracol la dreapta patului. Era una din puţinele mobile aduse la moartea bunicii. în sertar, bunica avea obiceiul să-şi ţină tot felul de alifii şi de ustensile stranii a căror utilitate era greu de definit.

— De unde a apărut măsuţa asta?

— Am adus-o aici acum câteva minute, am profitat că dormeai, spuse el. îţi poate fi de folos, nu-i aşa?

— Da, am spus eu uşor încurcat. Dar unde era? îmi arătă peretele din faţă.

— în spatele unor tablouri.

— Nu te-am auzit când ai tras-o.

— Am tras-o uşurel. Ţi-am adus de sus şi lampa asta.

Lumina e cam slabă aici.

S-a lăsat tăcerea. El aştepta parcă să-i spun să plece. Iar eu nu îndrăzneam să-i cer să rămână. Ar fi trebuit să-i mărturisesc prea multe lucruri pe care nu voiam să mi le mărturisesc nici mie însumi. De exemplu, că începea să-mi fie frică de întuneric, frică să dorm singur, că brusc mă simţeam părăsit. Din grădină venea un aer răcoros şi se auzea ciripitul păsărilor, cuprinse de extazul acela zgomotos înainte de a se linişti definitiv la căderea întunericului. Nimeni nu ştie unde se ascund ca să doarmă. Pe jos erau nişte cearceafuri şi nişte cuverturi.

— Şi lenjerie de pat, adăugă el. Căci presupun că vei dormi aici.

— Da, dar n-are importanţă. Pot să dorm oricum. Nu te deranja.

— Mă rog, cum doreşti. Eu sunt un pic grăbit, să ştii. O să te poţi descurca singur cu mâna în halul ăsta?

— Sigur că da, nu-ţi face griji.

— Bun, atunci, dacă n-ai nevoie de altceva... Mă prezint, Mauricio Brito. încântat de cunoştinţă.

Apoi şi-a plecat ochii şi a adăugat:

— Şi-ţi prezint condoleanţele mele.

Mi-a întins mâna pe care i-am strâns-o cu stânga.

— Dar unde te duci? am îngânateu buimac.

îmi dădeam dintr-odată seama că foarte repede omul acela devenise un fel de ancoră de care m-aş fi putut agăţa ca să încep o viaţă nouă.

— Păi, de ieri, eu nu mai servesc în casa asta. Venisem să-mi iau lucrurile. Dar mi-a făcut plăcere să te cunosc. în după-amiaza asta, nu ştiu cum să spun, mi s-a întâmplat ceva ciudat... Don Ernesto tocmai plecase... Ştii cine e don Ernesto^ nu-i aşa?

— Da, administratorul, un adevărat şobolan.

Mauricio a început să râdă.

— Exact. Acum stă toată ziua în biroul răposatului patron, vorbind la telefon, învârtind tot felul de chei şi de hârtii, făcând ordine sau ocupându-se de mesaje, care, evident, sunt foarte numeroase.

— Ce fel de mesaje?

— Păi... tot felul de mesaje, spuse el, după o scurtă şovăială. Telefonează tot felul de oameni, majoritatea de aici, dar mulţi şi din străinătate. Unii care au aflat vestea cu întârziere şi vor să ştie cum s-a întâmplat, alţii pentru afaceri, iar alţii...

S-a oprit dintr-odată, ca atunci când pui frâna brusc, de frică să nu te angajezi pe un teren alunecos.

— Ce-i cu alţii?

— Alţii întreabă de dumneata, bineînţeles, foarte mulţi. Mai ales notarul. Nu mai spun de scrisori, sunt o grămadă sus, don Ernesto ştie de ele. în fiecare dimineaţă lucrează în biroul patronului.

— N-o să mai dureze mult, l-am întrerupt eu energic.

Doar ce-am spus asta şi am simţit o nelinişte ciudată. Era ca şi cum aş fi declarat că venisem ca să poruncesc eu în casa asta şi să hotărăsc eu de soarta ei. Aşa ceva nu puteam suporta. Iar faptul că începeam să mă schimb mă scotea din sărite.

— Te rog, nu-mi mai pomeni de don Ernesto, am spus eu, încercând să vorbesc cu glas liniştit. Despre ce vorbeam?

— Despre nimic important, îţi spuneam că am venit să-mi iau lucrurile în după-amiaza asta şi îmi dădeam seama că îl deranjez pe don Ernesto. „Hai, Mauricio, tot n-ai plecat?", ca şi cum n-ar fi avut încredere să mă lase aici singur, deşi mă cunoaşte foarte bine şi ştie că patronul ţinea la mine. Aşteptam însă un telefon, i-am spus eu, şi până la

urmă, dat fiind că era grăbit, şi-a luat rămas-bun şi a plecat, deşi n-avea nici un chef. Spunându-mi să-i las cheile în vasul de flori. în sfârşit, ca să nu mai lungesc vorba, după telefon îmi scosesem bagajele în grădină, având de gând să închid apartamentul de jos, dar tot nu-mi venea să plec. Probabil că de fapt te aşteptam pe dumneata, să nu râzi, de-aia nu m-am mirat deloc când te-am văzut.

A rămas un timp tăcut, cu ochii în pământ. De la vila vecină se auzea o muzică de rock-and-roll.

— Nu râd, am spus eu. Mi se întâmplă şi mie să am asemenea presimţiri. Dar de unde ai ştiut cine sunt?

— După felul cum te purtai.

— Poate că sunt un hoţ sau un impostor. Ştii ce e un impostor?

— Sigur că da, sunt pline romanele de impostori. Dar nu sosesc niciodată în felul acesta, într-o casă care nu e a lor.

Mă amuza. Mi-am aprins o ţigară şi i-am oferit şi lui una.

— Dar cum sosesc? Stai jos câteva momente, doar nu eşti chiar atât de grăbit.

S-a aşezat la picioarele patului, după ce s-a uitat la ceas. Privea ţigara aprinsă parcă gândindu-se cum să răspundă.

— Nu ştiu, altfel, în tot cazul, spuse el până la urmă. Intră în casă dând tot felul de explicaţii, tocmai pentru că vor să pară că e a lor. Se vede imediat că au calculat totul ca să nu-i poată prinde nimeni cu minciuna şi încearcă să facă totul cu grijă şi cât mai normal. Nici un impostor n-ar face lucrurile ciudate pe care le-ai făcut dumneata. în plus, am văzut şi o fotografie.

— Da? Unde?

— într-o ramă de argint. Eşti fotografiat călare pe cal. Erai mai mic. Dar nu mi-a fost greu să te recunosc.

S-a uitat din nou la ceas. Mi-era la fel de teamă de întreruperea ca şi de continuarea conversaţiei. L-am întrebat de cât timp era angajat şi dacă era mulţumit. Şi din

clipa aceea conversația a căpătat un aspect de interogatoriu, ceea ce probabil că îl cam deranja. Ca şi pe mine de altfel, pentru că se punea astfel capăt unei situații plăcute şi ireale la care ajunsesem la un moment dat, iar eu devenisem, fără să vreau, o persoană în căutare de informații. Mi-a spus că lucra de trei ani acolo în casă şi că acum avea să se întoarcă într-un loc unde mai lucrase multă vreme, în slujba unei doamne singure care nu-i cerea să facă mai nimic; plecase de la ea pentru că aici leafa era mult mai bună. Dar, pe de altă parte, m-a asigurat Mauricio, tatăl meu ținea foarte mult la el. îl angajase la început ca şofer, dar în ultimele luni se pare că era pe post de secretar sau cam aşa ceva. îmi povestea totul în grabă şi cam fără chef, dar, deşi era cam neclar, ba uneori chiar se contrazicea, din povestirea lui se înțelegea că tata fusese acela care ținuse neapărat să-l păstreze în slujbă. L-am întrebat ce se întâmplase cu ceilalți servitori şi servitoare, pentru că pe vremuri erau întotdeauna măcar doi. La întrebarea asta, Mauricio, vădit furios, şi-a plecat ochii în pământ.

— Păi, spuse el, doamna i-a dat pe toți afară înainte de plecarea la Chicago. N-am rămas decât eu ca să aştept ordinele patronului.

— Cum aşa?

— Dânsa n-avea de gând să se mai întoarcă, avea intenția să rămână acolo pentru totdeauna... Săraca, de data asta, adăugă el mâhnit, n-a mai avut timp să se răzgândească.

— Să rămână acolo? am întrebat eu în culmea mirării. Nu spuneai că avea de gând să facă reparații în toată casa?

— Da, dar după aia a uitat. în ultimele săptămâni se certau tot timpul. Au luat-o cam pe la începutul anului. Stăpânul nu mai putea suporta... Hotărâseră să se despartă... Mă rog, cel puțin aşa cred eu.

Mă simțeam cuprins de un val de indignare retrospectivă.

— Dar e absurd! Atunci de ce a plecat cu ea? E evident că nu se puteau despărți, erau condamnați să rămână împreună pentru totdeauna, mâncându-şi sufletul unul altuia şi sufocându-se reciproc. Până în ultima clipă, aşa cum se întâmplă.

Mi-era silă de mine că-mi pierd în asemenea hal controlul în fața unui străin, dar nu mai aveam ce face.

— Mă rog, spuse Mauricio cu o voce gravă, după un timp. Dânsa era bolnavă. Trebuie ținut seama de asta.

Foarte bolnavă.

Apoi, fără ca eu să-l fi întrebat ceva, m-a pus la curent cu unele detalii ale accidentului, cu faptul că mătuşa Ingrid telefonase de două ori de la Chicago ca să ştie dacă mi-am făcut apariția şi că fuseseră îngropați acolo. Acum el era acela care-mi dădea informații în mod spontan, vrând parcă să-mi provoace o nouă reacție şi să-mi ies din mutism. Mi-a dat numele celor care au telefonat şi, bineînțeles, discuția a ajuns din nou la don Ernesto.

începeam să regret că m-am întors, sub povara acelui pomelnic de ființe de care îmi aminteam foarte vag, ca de nişte corbi la pândă, „săracul Eugenio, săraca Trud, după ce că au avut parte de un asemenea fiu", zâmbind, oftând, oferindu-şi serviciile. Notarul, don Octavio Andrade, continua să mă informeze Mauricio, avea nevoie urgentă de mine, trebuia să-i semnez o sumedenie de hârtii. Nu mai puteam da înapoi, trebuia să accept, de voie, de nevoie, acest labirint de date şi cifre care n-aveau nici în clin, nici în mânecă cu complicatul puzzle din capul meu. Cumpărare de terenuri, acțiuni, ipoteci, asigurări de viață, impozite, bunuri comune, subrogare, investiție, cuvinte imprecise şi hrăpărețe care se strecurau pe nesimțite, ca viermii prin orbitele goale ale unei hârci.

— Don Ernesto soseşte în fiecare zi la ora nouă. Dacă vrei, îi las un bilet sus că ai venit.

— Nu, te rog, acum n-am chef să mă gândesc la toate astea. Lasă-l în plata Domnului.

— Vorba e... că nu se aşteaptă să te găsească aici, s-ar putea să se sperie.

— Ce bine-ar fi!

Mauricio se ridicase în picioare, deşi nu părea deloc dispus să plece. Ezita. Era evident că vrea să mă mai prevină de ceva. Până la urmă mi-a mărturisit, luând-o pe ocolite, că în ultimele zile don Ernesto intrase la bănuială cum că aş putea fi la puşcărie. Mi-am ridicat privirea spre el şi am desluşit în ochii aţintiţi asupra mea un fel de complicitate. Pe moment m-am simţit uşurat şi i-am răspuns cu mândrie:

— Aşa şi e. De acolo vin. Am petrecut şapte luni la răcoare.

Dar brusc mi s-a părut că am scăpat de un blestem ca să dau peste altul. De când intrasem în casă nu mă mai gândisem la trecutul recent, care mi se ştersese din cap ca şi cum nici n-ar fi existat. Şi pomenind de cele şapte luni mi-a revenit brusc imaginea unei tinere însărcinate care cu câteva ore mai devreme venise să mă aştepte la poarta închisorii. Dacă presupunerile ei erau adevărate, peste puţin timp aveam să fiu tată. Poate că era adevărat, poate că era o minciună, iar mie putea nici să nu-mi pese, să uit cu desăvârşire de toată povestea. Dar avea să vină pe lume un copil, care era poate al meu, şi care avea să crească fără să mă cunoască.

Am rămas pe gânduri privind harababura de ve-chituri împrăştiate prin cameră şi am avut brusc senzaţia că mă aflu în altă încăpere, mai lunguiaţă şi mult mai mică. Şi mult mai impersonală. Un sălaş ca atâtea altele unde am căutat să mă aciuez pe lângă alţi băieţi şi alte fete cu cearcăne la ochi, nelinişţiţi, excitaţi, aparţinând unei turme condamnate la rătăcire. Dintr-odată îmi aminteam totul

foarte bine. încăperea avea o lucarnă care dădea spre o curte interioară de unde se auzea zgomotul unui lift care urca şi cobora târâş-grăpiş. Pe peretele din faţă era un poster mare cu Mick Jagger, deasupra unei canapele-pat, acoperită de haine aruncate de-a valma. Goyo se simţise rău şi se întinsese un moment pe canapea, apoi ceilalţi îl împinseseră de la spate şi plecaseră cu toţii să preia livrarea de heroină. Rămăsesem singur cu fata cu păr roşu pe care o chema Ângela. Eu începusem să scriu ceva într-un caiet, stând pe jos, uitând că rămăsese cu mine. Fumaserăm mult. Scriam de zor, cu o viteză de nestăvilit; ieri m-am uitat peste cele scrise, sunt aproape de nedescifrat. Sunt ultimele mele însemnări înainte de a intra la închisoare. Aşa nu se mai poate, e ultima mea ocazie ca să scap şi să încep o nouă viaţă, apoi citate din Walt Whitman, din Kafka, din Pavese, invocaţii către mare; şi dintr-odată o mâzgălitură ca un şarpe cu capul în jos ieşind tocmai din cuvântul „mare". De fapt venise ea pe la spate, iar îmbrăţişarea m-a surprins, mi se pare chiar că am scos un mic strigăt. M-a întrebat dacă n-o mai iubesc, iar eu i-am răspuns cu gândul aiurea că „nu". Era goală, dar

la gât avea o earfă de voal. Şi-a scos-o de la gât şi a început să se joace cu ea. Mai întâi mi-a înfăşurat-o în jurul capului, ca un văl, împiedicându-mă să-mi văd clar însemnările din caiet. Apoi în jurul încheieturii mâinilor, legându-mi-le la spate. „Te-am prins, spunea ea, am pus mâna pe tine, am pus mâna pe pasărea rară." M-a răsturnat pe jos râzând şi a început să-mi desfacă nasturii de la cămaşă. „Nu se întorc în nici un caz mai devreme de două ore", îmi spunea ea. Mă tulbura răsuflarea ei, mirosind a whisky, cum mă tulbură şi acum când îmi aduc aminte. Dar mi-am dat seama că mă dau la fund. Trei zile după aceea am fost arestat.

— Şi de ce te-au arestat? întrebă Mauricio. Din cauză de droguri?

Am ridicat capul surprins.

— Da. De unde ştii?

— Păi, cam asta e cauza în ziua de azi, răspunse el pe un ton neutru. Nu se mai fac arestări din motive politice.

— M-am lăsat tras pe*foară, m-am apărat eu fără nici o convingere. Bineînțeles, nu poți fi tras pe sfoară dacă nu te laşi tras pe sfoară. Eram părtaş la cele ce mi se întâmplau. Ştiam foarte bine... Dar totuna e. E o poveste atât de banală! Nu cred că voi mai avea ocazia să-i mai văd pe toții tipii ăia.

— Dar cum se face că ți-au dat drumul tocmai acum? Din cauza părinților? Sau ți-ai ispăşit pedeapsa?

L-am privit uluit. întrebarea aceea atât de logică mă năucea. Dacă începeam să-mi bat capul cu ea trăgând de firul pe care mi-l propunea el, aveau să se ivească multe alte probleme, încurcând foarte tare ițele, încât riscam să pierd din vedere direcția adevăratei anchete – ea însăşi atât de enigmatică.

— Nu... Habar n-am din ce cauză mi-au dat drumul.

Şi nici în ce scop, ca să fiu sincer, am spus eu, simtindu-mă brusc sleit de puteri.

Cred că după aceste cuvinte, aproape pe neaşteptate, Mauricio şi-a luat rămas-bun. Mi-a spus că îi pare rău, dar e târziu şi riscă să piardă trenul. Mi-a explicat unde sunt cheile de la uşa din față, în caz că mă răzgândesc şi vreau să urc în camerele de la etaj.

— De altfel, cred că aşa ar trebui să faci, adăugă el cu un uşor ton autoritar care, spre surprinderea mea, nu mă deranja deloc. S-ar putea să ai o noapte grea, să faci chiar puțină febră, căci rana riscă să se infecteze, în baia mamei dumitale, Dumnezeu s-o odihnească în

pace, e un dulap cu multe calmante şi antibiotice. Baia dă în dormitorul dânsei, pe care l-a mărit anul trecut, iar

patul e făcut, cu lenjerie curată. în plus, găseşti de mâncare în bucătărie. Dac-aş fi în locul dumitale, n-aş ezita nici o secundă, sus o să te simți mult mai bine

decât aici.

Imaginându-mi plăcerea unei băi calde cu spumă după atâtea luni fără urmă de lux simțeam cum mă cuprinde un început de senzualitate.

Dormitorul mamei mirosea întotdeauna a flori. Avea un parfum Dior.

— Mulțumesc, Mauricio. Om vedea, răspunsei eu cu voce şovăielnică.

— Aş fi şi eu mai liniştit, îmi spuse el întinzându-mi mâna.

I-am strâns-o maşinal, urându-i succes.

— La fel şi dumitale, îmi răspunse el. Şi nu te da bătut. Actuala mea stăpână spune întotdeauna că Dumnezeu trimite zorii dimineții, fie noaptea cât de neagră, cu condiția să-i dăm ocazia. Abia aştept s-o revăd. La revedere şi ai grijă de dumneata. Nu mai am timp. O

să pierd trenul.

S-a întors şi a dispărut în grădină. Mintea îmi era atât de goală încât mi-a trebuit un timp destul de lung ca să-mi dau seama că rămăsesem singur şi că n-ar fi trebuit să-l las pe Mauricio să plece fără să zic nimic.

Aveam fără doar şi poate nevoie de el. Dar când m-am dezmeticit şi am ieşit în fugă să-l strig era prea târziu.

Se înnoptase de-a binelea şi ploua cu găleata. Am dat ocol casei. De partea cealaltă a gărdulețului de fier al grădinii circulau maşini, nu prea multe şi nici prea repede, căci era un cartier cu vile, departe de centrul oraşului. Am împins grilajul şi am ieşit în stradă privind în toate părțile. Nu vedeam pe nimeni. Brusc mi-a trecut prin cap că s-ar putea să fi intrat din nou în casă să mai ia ceva şi, deşi când mi-am ridicat ochii spre ferestre n-am văzut lumină nicăieri,

am urcat cele cinci trepte de la faţadă şi am sunat de mai multe ori la soneria intrării principale. Dar n-a venit nimeni să deschidă, iar ploaia se întețea. M-am întors în stradă şi am început să strig uitându-mă în sus şi cu mâinile pâlnie la gură: „Mauricio, Mauricio!" Nu mi-a răspuns decât lătratul unui câine de la vila vecină. Am continuat să strig cu vocea din ce în ce mai răguşită până ce am auzit în spate frânele unei maşini şi m-am întors. Pe partea cealaltă a străzii se oprise ţin Chrysler negru din care tocmai ieşeau două femei şi un bărbat, elegant îmbrăcaţi. Şi-au desfăcut umbrelele privindu-mă cu spaimă şi neîncredere, apoi s-au îndreptat spre una din vilele de vizavi. Am luat-o din loc, în direcţia opusă, cotind-o la primul colţ de stradă. Am aşteptat un timp cu inima bătându-mi tare în piept înainte de a mă încumeta să mă arăt din nou pe acolo. N-aveam nici un chef ca vreun vecin să mă vadă intrând în casă.

Până la urmă am reuşit să intru în casă, după tot felul de precauţii, chinuit din nou de condiţia mea de suspect, de om în afara legii, pe care o retrăiam cu un fior dulce-amar, încântat de ideea acestei identităţi care de atâtea ori mă dusese până în pragul delincventei.

Deşi eram ud leoarcă, am mai zăbovit un pic prin grădina întunecată, evaluând posibilitatea de a sări peste zidul din spate şi recunoscând tot felul de cotloane unde mă aciuiam în copilărie, imaginându-mi care anume mi-ar putea servi acum de ascunzătoare provizorie, dacă aş auzi dintr-odată paşii unui poliţist care, alertat de vecini, ar intra cu lanterna aprinsă şi cu pistolul la brâu: „Sus mâinile!" Ca în vremea copilăriei, când urzeam în închipuire atâtea şi-atâtea poveşti de soiul ăsta, cu urmăriri şi capturări, şi când nu mă simţeam niciodată la adăpost de pericolul de a fi dat în vileag.

Când mi-am dat seama că îmi clănţăne dinţii de frig, am intrat în cameră, am închis uşile culisante, le-am blocat cu

un drug şi am luat o cuvertură din grămada de rufe pe care Mauricio o lăsase pe jos. M-am dezbrăcat şi m-am înfăşurat cu ea întinzându-mă pe patul bunicii Ines. Gaura din saltea m-a făcut să alunec din nou spre mijlocul patului şi am rămas mult timp aşa, nemişcat, ascultând ploaia care bătea în uşă, cu ochii în tavanul scorojit. Am stins lumina. Simţeam că-mi creşte temperatura. Profilul zilelor ce aveau să vină se suprapunea peste acela al formelor nedesluşite din jur şi peste prezenţa impalpabilă a acelora care – deasupra tavanului – decorau celelalte încăperi pe care refuzasem să le vizitez. Toate duceau spre biroul tatălui meu şi mai ales spre casa de bani. Chiar şi cu ochii închişi, geografia aceea de coridoare, scări, goluri şi ziduri mi se contura sub pleoape cu o precizie copleşitoare. Şi m-au năpădit din nou acele refrene suprarealiste, conţinând implicit o întrebare, pe care mi le propunea bunica sub formă de şaradă: „ala bala portocala, chemi cave comandala, an dan diritle, coman cava coman ve, de la pivniţă la pod, de la pat pân' la dulap, câte degete-ai pe cap?"

Aveam toată casa pe cap, cu o mie de degete negre aţintite asupra mea ca tot atâtea ţevi de puşcă, şi ceea ce mă înspăimânta dintr-odată cel mai tare era că e casa mea. Degeaba puneam zăvoare, schimbam cheile şi făceam pe Barbă Albastră cu mine însumi, interzi-cându-mi să vizitez partea de la etaj. Era casa mea şi trebuia să mă ocup de ea. De aceea venisem. Şi ştiam foarte bine asta, ştiam că n-am scăpare. Că până la urmă voi urca.

— Dar nu în noaptea asta, încă nu, bunică, am spus

eu, instalându-mă cât mai confortabil în adânciturile acelei cavităţi dulci şi ancestrale. Lasă-mă să mai stau aici cu tine. Dacă aş mai putea să plâng, ca înainte de venirea Crăiesei-Zăpezii! Dar nu mai pot. Cum e povestea? Cum începea?

îmi strângeam cât puteam de tare ochii uscați. Voiam s-o iau înapoi, să navighez îndărăt, spre începutul acelor veri de demult, aveam nevoje'să intru din nou în împărăția lui „a fost odată ca niciodată", regăsind formula exactă de început. Era pe la începutul verii...

M-am simțit invadat de o explozie de lumină, ca în fața unei bijuterii strălucitoare, de mult îngropată. Toate păsările verii au început să cânte, zburătăcind în sus şi în jos în razele soarelui pentru a ura bun-venit copilului încă inocent pe care un şofer cu un chip oarecare tocmai îl adusese teafaj şi nevătămat la Vila Albă în timp ce părinții plecaseră în călătorie spre meleaguri necunoscute.

— Era pe la începutul verii..., am repetat eu în culmea bucuriei, era pe la începutul verii.

IV
Răpirea lui Kay

Era pe la începutul verii; razele soarelui de aur se zbenguiau vesel în aer, umplând totodată de bucurie inima unui băiețel şi a unei fetițe pe care sosirea zilelor lungi îi copleşea de fericire.

îi desenasem de multe ori în caietele mele pe cei doi copii protagonişti ai lui Andersen, cu care împărtăşeam, datorită condiției mele singuratice de copil bogat şi plăpând, bucuria la sosirea verii. Ei erau destul de săraci, trăiau în două case învecinate care comunicau între ele prin terase, astfel încât sărind pe acoperiş puteau trece cu uşurință dintr-una într-alta ca să-şi povestească basme şi să se joace împreună, plini de încredere pe vremea aceea înfloritâ care nu prezicea nici o nenorocire. Şi dacă nu puteau să se ducă unul la altul, se priveau şi îşi făceau semne prin geamul ferestrelor respective.

Uneori îi desenam astfel, despărțiți, dar uitându-se unul la altul şi zâmbindu-şi prin fereastră; alteori, aşezați unul lângă altul pe scăunelele lor de lemn, înconjurați de multe ghivece pline de flori, deoarece terasele caselor erau pline de clopoței, azalee, lilieci şi trandafiri, sau poate că eu eram acela care inventam toate aceste varietăți ca să-mi iasă desenul mai frumos. Cel mai sigur, deşi nu îmi aduc aminte, e că una din ilustrațiile din cartea cu poveşti pe care bunica, pe vremea când încă nu ştiam să citesc, mi-o dădea ca să mă uit la poze inspirase probabil primul meu desen, iar această primă copie – dacă o fi existat – s-a ramificat într-o mulțime de variante cu adăugiri ieşite din imaginația mea. Pe terasa şi fereastra băiețelului puneam întotdeauna un K. şi pe cele ale fetiței un G., inițiale pe care le coloram întotdeauna în mov, ca şi rochița Gerdei şi cămaşa lui Kay. El era desculț, iar ea purta pantofiori negri şi şosete cu dungi, aşa mi-i închipuiam eu, fetița fiind bineînțeles blondă, iar el brunet. Dar cel mai mult îmi plăcea să desenez, în fundal, ghivece cu flori, executate cu multă migală, emblemă a fericirii pe care o distila vara aceea mitică şi trecătoare: mănunchiuri încărcate, conturate din volute şi spirale, în diferite tonuri de liliachiu, violet şi mov; creioanele colorate astfel se toceau primele, de cât le ascuțeam ca să întăresc marginea petalelor care decorau ca o ornamentație grecească chipurile zâmbitoare al Gerdei şi al lui Kay.

— Foarte frumos, spunea bunica atunci când i le arătam, dar trandafirul aproape că nu se vede în tot hățişul ăsta, or el este cel mai important, căci trandafirii erau florile preferate ale Gerdei; nu uita că datorită lor îşi va recăpăta mai târziu Kay memoria!

Eu mă supăram şi spuneam că nu-i adevărat, că partea a doua a poveştii e o minciună.

— Mă rog, fie cum vrei tu, dar nu apăsa atât de tare

cu creionul şi nu face un talmeş-balmeş cu toate florile ca să se poată vedea trandafirii, nu crezi? Unde s-a mai văzut trandafir de culoare liliachie?

Alteori îmi spunea că e foarte uşor să desenezi copii; de ce nu o făceam pe Crăiasa-Zăpezii?

Crăiasa-Zăpezii nu era reprezentată în nici una din ilustraţiile cărţii şi nici eu n-am îndrăznit s-o desenez vreodată, aşa că poate de aceea o vedeam atât de limpede în minte de parcă o cunoşteam de o viaţă; făcea parte din spaimele acelea atât de puternic prezente, încât nu vrei nici măcar să le spui pe nume. Era foarte frumoasă, dar rece ca gheaţa; şi când venea pe pământ, fulgii de zăpadă începeau să cadă din belşug, terasele deveneau alunecoase şi impracticabile, florile din ghivece se ofileau şi ea însăşi, deşi copiii n-o văzuseră încă niciodată, venea în timpul nopţii pe la ferestre ca să cresteze în straturile de chiciură care se acumulau pe geam desene complicate reprezentând plante, păsări, flori, palate şi personaje din cele mai ciudate. Probabil că făcea asta pe îndelete, în ciuda frigului de afară, cu aceeaşi migală şi grijă cu care încercam eu să imit, cu creioanele colorate, sărbătoarea plină de viaţă a florilor. Dar în vreme ce principalul meu obiectiv era ca soarele să pătrundă prin toate câte le desenam, ea, pentru că-l duşmănea, încerca să i se pună în cale şi să-i împiedice pe aceşti copii ai soarelui să strălucească unul pentru celălalt.

De fapt, chiar dacă uneori li se dădea voie să iasă afară şi să se joace în piaţă cu sania lui Kay, din cauza acelor imagini labirintice şi iscusite care acopereau geamurile ferestrelor, copiilor li se păreau după-amiezile petrecute în casă o tristă pedeapsă cu închisoarea, deoarece nu puteau nici să se vadă, nici să-şi facă semne. Atunci Kay încălzea un ban de aramă şi îl lipea de geam până ce desenele de pe chiciură se topeau; apoi se uita prin gaura aceea şi vedea la cealaltă fereastră un ochi lipit de un rotund făcut în gheaţă

cu acelaşi procedeu. Kay ştia că ochiul acela era al Gerdei, pentru că strălucea ca o stea.

Când bunica ajungea în acest punct al poveştii, mie îmi dădeau lacrimile. încă nu-mi intrase în ochi nici o aşchie de gheaţă şi nici nu fusesem răpit de Crăiasa-Zăpezii. Iar bunica se oprea din povestit şi spunea:

— Prostuţule, de ce plângi?

Ca să-mi spună poveşti, ne aşezam de obicei în fundul grădinii, iar eu o ascultam privind petice de cer albastru printre coroanele înalte ale copacilor şi apoi, pe jos, umbra mişcătoare a frunzelor pe aleile de nisip şi pe chipurile statuilor albe de pe marginea acestora, misterioase şi reci, ascultând parcă tânguirea mării: într-o seară descoperisem că una dintre ele, în funcţie

de razele lunii, semăna cu Crăiasa-Zăpezii, dar mai târziu n-am mai reuşit s-o regăsesc în locul acela şi nici măcar nu eram sigur că am văzut-o, statuile îşi schimbau locul între ele ca să mă tragă pe sfoară, totul era un adevărat talmeş-balmeş, un labirint. Iar Gerda şi Kay erau atât de departe! Mă simţeam prizonier în grădina aceea unde nimic nu era ceea ce părea să fie. Bunica îmi întindea o batistă cu broderie de dantelă pe margine.

— Hai, suflă-ţi nasul! Şi spune-mi care-i păsul.

— N-am nimic, dar aş vrea să-i previn pe copii şi nu pot, mi-ar plăcea să le trimit o pasăre cu o scrisoare în cioc sau aşa ceva. Dac-ar şti ei ce-i aşteaptă!

— Uite ce e, spunea bunica, dacă mai plângi, nu-ţi mai spun mai departe. De ce-mi ceri tocmai poveştile care te fac cel mai mult să plângi?

Dar eu o rugam să spună mai departe deoarece ştiam că oricum, chiar dacă-mi povestea doar prima parte, ceea ce trebuia să se întâmple după aceea se va întâmpla fără doar şi poate. Singura posibilitate ar fi fost ca Gerda şi Kay să nu fie atât de departe, despărţiţi de mine printr-o mie de

obstacole de chiciură, şi să mă poată auzi dacă încep să strig: .Atenție, fiți atenți de-acum încolo!” Dar încă nu s-a născut acela care să ne poată preveni de primejdiile care ne pasc şi pe care soarta ni le trimite când ne aşteptăm mai puțin, ca o înțepătură de insectă în timpul nopții, la deşteptare te pomeneşti cu o băşică plină cu venin pe piele şi nu ştii de unde ți se trage. Aşa încât eram obligat să asist neputincios şi cu inima pe jăratic la ultimele clipe ale acelei perioade fericite din viața Gerdei şi a lui Kay, care habar n-aveau că aceasta era pe sfârşite. Şi o rugam pe bunica să-mi povestească fără să se grăbească, să facă să dureze cât mai mult acel pasaj în care copiii se uită unul la altul şi râd, fără să ştie că de fapt îşi iau rămas-bun, prin rondul cel mic furat chiciurii. Iar vorbele bunicii întârziau răbdătoare – ca şi creioanele mele colorate asupra florilor – asupra fiecărui amănunt, descriind cu metafore scânteietoare sclipirea caldă din ochii lui Kay privind-o pe Gerda, precum şi strălucirea de stea nemuritoare care i se reflecta în ochi când îl privea la rândul ei prin micul rotund de pe geam.

Tot bunica mi-a spus că acele transformări bruşte care au loc în mod misterios la anumite persoane, în-ghețându-le lacrimile, entuziasmul şi tandrețea sunt ca nişte înțepături de insecte în timpul somnului, sunt lucruri care se pot întâmpla oricui şi că nu-i nimic de făcut, un om rău n-are nici o vină dacă a devenit rău; şi zâmbea când o întrebam dacă o să mi se întâmple şi mie într-o bună zi aşa ceva, fără să-mi dau seama. Dădea uşor din cap şi răspundea după aceea eschivând întrebarea, aşa cum făcea întotdeauna, cu zâmbetul enigmatic al aceluia care cunoaşte toate secretele, dar n-are nici un chef să le vândă cuiva pe gratis.

— Ce să ți se întâmple?

— Să-mi intre o aşchie în ochi.

Amândoi ştiam că e vorba de un accident confuz cu cauze nelămurite, ceva greu de lămurit printr-un simplu

răspuns, şi că pentru asta cel mai bine era să închizi ochii şi să arăți cu degetul, cum făceam când, fără să privesc, trăgeam unul din acele mici suluri de hârtie unde ea scrisese meseriile pe care le-aş putea face când voi fi mare şi alegeam cu totul la întâmplare.

— Poate da, poate nu, multe mai vrei să ştii. Aruncă pietricica asta în aer, închide ochii şi spune un număr de la unu la zece.

— Trei.

Numărul pe care-l spuneam eu nu coincidea niciodată cu cel la care se gândea bunica. începea să fredoneze:

— Dacă spuneai şapte, nici nu pierdeai, nici nu câştigai, nici mare necaz n-aveai, ala bala portocala... Asta-I bună, iar dai apă la şoareci? Nu mai plânge, prostuțule, ăsta-i jocul, nu poți să ştii niciodată. Unii se pomenesc cu o aşchie în ochi, iar alții nu.

— Ție ți-a intrat vreo aşchie în ochi? Nu te văd niciodată plângând.

Rămase pe gânduri, cu ochii ațintiți în zare.

— Cine-şi mai aduce aminte, băiețel? Au trecut atâția ani de atunci!

— Câți?

— Cred că nu mi s-a mai întâmplat să plâng dinainte de a se naşte taică-tu; când eram tânără, eram foarte plângăcioasă.

Când bunica pomenea de vremea când eu încă nu eram pe lume, nu mă simțeam în largul meu, mai ales că nu prea părea dornică să dezvăluie poveştile de familie. Cel mai greu îmi era să-mi imaginez că tata, copil fiind, se zbenguise în aceeaşi grădină. Bineînțeles, statuile nu l-ar mai recunoaşte în acel domn înalt şi serios din ziua de azi, care nu mai venea aproape niciodată pentru că mamei nu-i plăceau casele vechi şi nici satele retrase şi lipsite de ftrice distracție. Ei plecau în călătorie spre alte locuri, cu nume exotice, de

unde îmi trimiteau vederi pe care le puneam într-o cutie mare de biscuiți şi le scoteam noaptea să le citesc. întotdeauna el scria pe vedere, iar ea se mulțumea să adauge „sărutări” la sfârşit şi să semneze cu scrisul ei ascuțit. Mama mă intriga mai mult decât tata, mult mai mult, tot timpul mă întrebam de ce are degetele atât de subțiri şi de reci, de ce mă priveşte uneori ca şi cum ar fi vrut să-mi ghicească gândurile, sau să-mi reproşeze ceva, când şi cum îl cunoscuse pe tata, despre ce or fi vorbind în timpul călătoriilor în care nu mă luau niciodată; dar în legătură cu ea chiar că n-avea nici un rost să-i pun întrebări bunicii, căci era evident că trăiau cât mai departe una de alta şi că nu-şi vorbeau decât din pură politețe. Mama era foarte frumoasă, foarte blondă şi aproape la fel de înaltă ca tata, îi plăcea să se îmbrace în culori deschise, schimba foarte des servitorii, rochiile şi mobilele, vorbea rar şi părea tot timpul obosită. Avea mania regulilor de igienă şi de bună creştere. Când am împlinit zece ani şi am început să iau masa împreună cu ei, mă străduiam din toate puterile să mânuiesc cu îndemânare furculița şi cuțitul şi să nu bage de seamă că-i privesc pe furiş, suportându-le tăcerea apăsătoare sau conversația opacă, de obicei în legătură cu felurile de mâncare servite la masă. De altfel, tocmai în cursul unui asemenea prânz am început să bănuiesc că părinții mei nu se iubesc şi am avut certitudinea că lor le intrase deja o aşchie în ochi. Când oare? în ce zi? Iată ceea ce mă interesa în primul rând, voiam să ştiu când şi în ce fel se petrecuseră lucrurile. Bunica, chiar atunci când îmi dezvăluia frânturi din poveştile de familie, nu data niciodată evenimentele, nu le spunea niciodată în ordinea în care se petrecuseră ca să pot pricepe ceva, lăsa să plutească totul într-o ceață obscură, cele spuse şi cele nespuse, cele întâmplate cu adevărat, cele născocite şi felul ei atât de special de a povesti – cu o voce ciudată, care mai degrabă îți

stârnea curiozitatea şi bănuielile – cele trecute, cele viitoare şi cele visate. Eu aş fi vrut să cunosc momentul precis când se petrecuseră lucrurile, ca să nu le pierd şirul, şi totuşi îmi plăcea să mă pierd în desişul fascinant al poveştilor bunicii, singura persoană adultă căreia îndrăzneam să-i pun întrebări, chiar dacă răspunsurile ei erau atât de încărcate de mister.

— La ce vârstă o să-mi sară în ochi aşchia de gheaţă?

Spune-mi, dacă ştii!

Mă mângâia pe păr, îmi trăgea capul în sus apu-cându-mă de bărbie şi, cu un aer de vrăjitoare, care pe mine mă amuza şi mă neliniştea totodată, făcea în joacă şi fără grabă cercuri prin aer cu arătătorul mâinii drepte.

— Mai târziu, mai târziu, când eu moartă o să fiu.

Copacii din grădină se opreau din hora lor haotică, soarele se strecura iarăşi cu încredere printre crengile

bătute de un vânt uşor, vedeam scânteierile lui irizate şi simţeam din nou sub picioare pământul tare şi solid.

— Atunci niciodată, bunică, pentru că tu n-o să mori niciodată.

Bunicii îi plăcea să audă vorbele astea şi mă săruta de fiecare dată când le spuneam.

Fetiţa din povestea lui Andersen avea şi ea o bunică, care le spunea poveşti, ei şi băieţelului din vecini, şi le dăruia cărţi cu poze. într-o seară când se uitau amândoi la una din acele cărţi, Kay începu dintr-odată să-şi frece o pleoapă exclamând cu teamă:„Aoleu! Nu ştiu ce mi-a intrat în ochi, mă doare foarte tare, e ca un ac de gheaţă, şi simt cum mă împunge la inimă."

Pe vremea aceea exista în lume o oglindă fermecată făurită de nişte diavoli; dacă te uitai în ea, nu vedeai decât lucrurile rele şi urâte şi uitai în schimb de cele bune. într-o noapte, diavolii aceia, fremătând de bucurie pentru că făcuseră socoteala tuturor copiilor, mulţi la număr, care

deveniseră răi, căci se uitaseră în timpul zilei în oglindă, n-au fost atenți când s-o atârne ca de obicei în cui. Oglinda, foarte delicată fiind, a alunecat şi s-a spart în mii de bucăți mici cât un fir de praf im-palpabil, care şi-au luat zborul prin atmosferă şi s-au răspândit în lumea întreagă. Dacă se întâmpla ca unul din aceste ciobulețe să sară în ochii cuiva, acela începea să vadă totul în negru, dar cel mai rău era dacă aşchia îi pătrundea până la'inimă; atunci inima începea să i se răcească şi se tot răcea, până când se transforma într-un sloi de gheață.

Gerda se uită în ochiul lui Kay şi nu văzu nimic, dar pe măsură ce încerca să-l liniştească, îşi dădea seama că nu mai părea să fie cel dintotdeauna: începuse să rupă foile din carte şi să arunce cu pietre în ghivece, iar când văzu că Gerdei i se umplură ochii de lacrimi, se porni pe râs spunându-i că e foarte urâtă când plânge şi că şi cartea e urâtă şi că florile sunt oribile. Din ziua aceea, firea lui s-a schimbat întru totul. Se strâmba la bunica Gerdei, în clasă îşi bătea joc de învățător şi nu se mai distra în tovărăşia prietenei sale care începuse să-i pară proastă, zevzecă şi prea mică; toată ziua stătea pe străzi şi se deda la tot felul de jocuri brutale de băieți, devenind cel mai îndrăzneț dintre ei, cel de care se temeau cu toții.

în sfârşit ajungeam şi la episodul cel mai trist al poveştii, acela asupra căruia, în ciuda cruzimii sale, îmi plăcea ca bunica să se oprească cu cât mai multe detalii, la fel ca la acela din iarna de dinainte, în care copiii se uitau unul la altul prin rotundul de pe geam. Tot ceea ce urma acum, anunțând, odată cu sosirea altei ierni, apariția Reginei Zăpezilor, răsuna în mine în altă zonă a inimii, aceeaşi în care bănuiam că avea să pătrundă într-o zi aşchia de gheață, dacă avea cumva să-mi intre în ochi. Mi se părea că toți copacii îşi pier-deau dintr-odată frunzele, întinzându-şi spre un cer de plumb crengile ca nişte brațe descărnate; iar

vocea bunicii, când îşi relua povestirea după o scurtă pauză, dobândea tonul solemn al unui rapsod. Acest preludiu inexorabil al nenorocirii începea întotdeauna cu aceleaşi cuvinte, neschimbate, aşa cum nu se schimbau niciodată – ceea ce n-aş fi acceptat nici în ruptul capului – cuvintele primului paragraf al poveştii („era pe la începutul verii") în care se descria cum primăvara lasă locul verii. Cuvintele de la începutul poveştii erau ca un fel de descântec de fericire, iar acestea din urmă un descântec de pierzanie, iar descântecul, ca şi rugăciunea – aşa cum îmi spusese tot bunica de atâtea ori, iar eu înțelegeam perfect acest lucru – nu admit niciodată nici cea mai mică modificare căci, rostite altfel, îşi pierd orice putere.

.A sosit şi iarna cu cortegiul ei de viscole, copacii au rămas dezgoliți, florile s-au ofilit, iar zăpada a început să cadă cu fulgi bogați de un alb strălucitor, aşternând un cearceaf alb peste oraşul cel negru.

Mai era ceva care nu se schimba niciodată şi care accentua această frază ca şi pe aceea de început. Şi anume faptul că le citea bunica. Sau cel puțin se făcea că le citeşte pentru că le ştia probabil pe de rost, ca şi mine. Apuca volumul cu coperte cenuşii, pe care nu-l mai consulta decât la aceste două pasaje, îşi punea ochelarii şi începea să caute pagina. După ce citea paragraful, şi-i scotea punându-i cu grijă în tocul lor, închidea cartea cum ai închide o carte de rugăciuni şi o punea în poală sau se apleca să o pună pe iarbă.

Din clipa aceea, aşteptam apariția Reginei Zăpezilor cu aceeaşi încordare cu care suportam să iau masa împreună cu părinții, doar că în ceea ce priveşte povestea nu ştiam prea bine dacă preferam ca timpul să treacă mai repede sau să se prelungească la nesfârşit. Parcă aşteptam o condamnare. Uneori speram „să nu vină niciodată", iar alteori „să vină odată".

într-o după-amiază din acelea extrem de friguroase, Kay urcase pe neaşteptate la prietena lui pe care n-o mai văzuse cam de mftlt şi o invitase să iasă cu el la plimbare. îşi adusese şi săniuța, aceeaşi cu care iarna de dinainte petrecuseră împreună momente atât de fericite. Urcară în săniuță alunecând pe zăpadă de-a lungul unei străzi în pantă care cobora până în piața oraşului. în timpul coborâşului, pe care eu îl făceam cu ochii închişi, pradă unei bucurii violente, aproape dureroase, de o intensitate pe care n-am mai încercat-o niciodată în viață, împărtăşeam cu Gerda, aşezată în spatele lui Kay şi ținându-l de mijloc, speranța că băieţelul acela, pe care amândoi îl vedeam din spate, va întoarce capul şi ne va zâmbi cu chipul lui prietenos de altădată, atât cât să-l putem recunoaşte şi să ne spunem: „e acelaşi". Era atât de uşor! Şi putea s-o facă, n-avea decât să se întoarcă spre noi cu aerul acela, doar al lui, după care tânjeam şi cu care îl desenasem în caiete (buzele, trei liniuțe paralele care se subțiau îndreptându-se în sus la colțul gurii); mai mult ca sigur că ştia încă să zâmbească astfel, ce-l costa să ne privească şi să spună: „Sunt acelaşi, celălalt n-a fost decât un vis urât", şi asta putea să se întâmple, speranța că se va întâmpla ne răscolea sufletul, al meu, dar şi al fetiței cu obrajii rumeni şi părul în vânt, ne țineam strâns în brațe alunecând în jos pe suprafața aceea albă în direcția pieței, iar eu profitam de aceste clipe trecătoare ca să-i şoptesc la ureche: „Nu te teme, la nevoie voi fi alături de tine şi te voi ocroti; eu rămân cu tine chiar după plecarea lui Kay." Dar ea nu mă auzea, iar eu mă amăgeam cu gândul că era din pricina vântului asurzitor.

Când ajunse în piață, Kay îşi părăsi prietena şi se duse în întâmpinarea altor băieți mai mari, noii lui prieteni, care îl salutară cu urale, agitându-şi căciulile. „Adio, Gerda, o salută el făcându-i semn cu mâna în timp ce se îndepărta,

mă duc să mă joc cu prietenii." îl priveam amândoi cum dispare în forfota mulțimii aceleia gălăgioase de copii care-şi legau strâns săniile de alte vehicule trase de cai. Din când în când, îl mai întrezăream, dar până la urmă l-am pierdut definitiv din vedere. Săniuțele care reuşiseră să se agate de câte o sanie mai mare erau înțesate de băieți bătând din palme şi vociferând, ciorchini de chipuri schimonosite care dispăreau în grabă sub bolțile pieței, târâte de cai în galop, înfruntând riscul şi viteza. Erau vehicule conduse de locuitorii satului, oameni cunoscuți care se duceau la lucru şi care acceptau, cu sau fără chef, să târască după ei escorta aceea de ştrengari turbulenți. Când ajungeau la porțile oraşului, puştii îşi dezlegau săniuțele şi se întorceau în piață s-o ia de la capăt. Dar Kay, contrar bănuielilor Gerdei, nu se zărea printre ei, nefiind pe nici una din săniuțele acelea. în ceea ce mă priveşte, deşi îl pierdusem şi eu din ochi, îmi era imposibil să mă mai agăț de o asemenea presupunere, deoarece ştiam prea bine unde e şi ceea ce avea să i se întâmple. Dar văzând-o pe Gerda, nemişcată sub arcadele pieței, cu

privirea îngrijorată, pândind săniile care se încrucişau, n-aveam nici un chef să-i spun ceea ce ştiu, mi-era doar milă de ea, dar la ce bun? Alteori renunțam să mă uit la Gerda şi urmăream cum se mişcă buzele bunicii în timp ce-mi spune povestea; uneori îmi trecea prin cap că poate şi ea, ascunzându-mi toate acele poveşti de familie pe care le ştie, are acelaşi sentiment de sfâşiere şi de neputință totodată, ca şi mine, care nu mai scoteam nici o vorbă, compătimind-o pe Gerda, dar fără s-o pot ajuta în vreun fel, căci, la urma urmelor, la ce bun? Poate că era vorba nu atât de plăcerea de a păstra anumite secrete, cât de lipsa ele curaj de a răscoli inutil o rană.

în timp ce tovarăşii săi se jucau, Kay se retrase într-un ungher singuratic şi întunecos din piață, privind fix, ca şi

cum ar fi aşteptat ceva, spre colţul cel mai apropiat, când văzu intrând prin arcada aceea o sanie vopsită în alb şi strălucitoare ca zăpada pe care aluneca, în sanie se afla o persoană înaltă, cu o înfăţişare maiestuoasă, îmbrăcată c»o căciulă şi o haină de blană albă; gulerul hainei eVa atât de înalt, că îi ascundea chipul. Imediat şi fără nici o şovăială, Kay îşi legă săniuţa cea mică de sania aceea mult mai mare şi mai solidă, după care dădură un ocol pieţei şi dispărură în viteză prin aceeaşi arcadă unde se întâlniseră. Sania cea albă traversă multe pieţe şi străzi ale oraşului în timp ce ciudatul ei vizitiu se întorcea din când în când să vadă dacă băieţelul e tot acolo şi-i făcea semne prietenoase, de parcă ar fi fost vechi cunoştinţe. Străzile nu i se mai păreau lui Kay familiare şi când, odată ajunşi în afara oraşului, vru să-şi dezlege săniuţa, fiindcă începea să se înnopteze, persoana care îl trăsese până acolo nu-i dădu voie.

„Mergi mai departe, micuţule Kay, mergi mai departe, îi spuse ea cu o voce gravă, dar fără să se întoarcă cu faţa spre el, acum n-ai încotro şi trebuie să mergi mai departe."

Aceste cuvinte din urmă, „acum n-ai încotro şi trebuie să mergi mai departe", n-au fost niciodată pronunţate de persoana cea înaltă îmbrăcată în alb şi nici de bunica; le adăugam eu, în minte, poveştii, în mod spontan. Pentru că adevărul era că, începând din acest moment, încercam un sentiment de complicitate cu răul. Odată depăşită limita în care încă se mai putea da înapoi, mă lăsam cuprins de o plăcere obscură şi răutăcioasă de a mă alia cu fatalismul situaţiei. Acum n-avea încotro şi trebuia să meargă mai departe, s-o pornească pe căile necunoscute şi fără de întoarcere ale pierzaniei.

După ce trecură, iute ca săgeata, de ultimele porţi ale oraşului şi ieşiră în plin câmp, deasupra capetelor lor se porni o ninsoare cu fulgi tot mai deşi şi tot mai mari, aşa încât Kay nu mai reuşea să vadă nimic pe unde treceau.

înfricoşat, începu să strige, dar nu-l auzea nimeni, iar cele două sănii continuau să alunece pe zăpadă, strâns legate, din ce în ce mai repede. Şi odată cu viteza creştea şi groaza lui Kay. încercă să spună o rugăciune, dar nu-i veneau în minte decât cifre, un şir întreg de cifre albe scrise cu creta pe tabla de la şcoală, îşi aminti de tabla înmulţirii şi începu să o recite stri-gând cât îl ţinea gura, dar nu-l auzea nimeni. Cifrele răscoleau aerul risipindu-se în vânt şi se învolburau în mod haotic în urma lui, biciuindu-i faţa cu vârtejuri de zăpadă, cu fulgi care ajunseseră atât de mari, încât Kay se întreba dacă era vorba într-adevăr de fulgi. Ai fi zis nişte păsări moarte şi îngheţate.

— Dacă vrei, nu mai povestesc, spunea bunica, mă opresc şi mâncăm ceva.

— Nu, spune mai departe, ziceam eu, nu te opri, acum n-ai încotro şi trebuie să spui mai departe.

— Dar nu te mai uita la mine cu privirea asta năucă, zicea ea, parcă ai fi taică-tu. Când era mic şi lui îi plăcea foarte mult povestea asta.

Ai fi spus că face dinadins, intercalând în grabă aluzii la tata în momentele cele mai critice ale poveştii, atunci când mie îmi era imposibil să uit de ea ca să urmăresc nu ştiu ce vagi crâmpeie ale unei istorii pe care nu mi-a spus-o, de fapt, niciodată. Atât au fost, nişte frânturi care-mi biciuiau fără încetare chipul dornic să privească prin uşile interzise, ca fulgii uriaşi de zăpadă ricoşând pe chipul lui Kay. Cum să te preocupe altceva decât soarta acestuia sau să urmezi altă direcţie decât aceea a celor două sănii? A aduce vorba despre tata în asemenea momente n-avea nici un sens!

în cele din urmă, se opriră pe nişte meleaguri pustii, iar persoana care conducea sania cea albă se dădu jos. Era o femeie înaltă, albă şi foarte frumoasă. întindea spre Kay nişte mâini palide şi lungi, iar ochii îi străluceau ca nişte

stele într-o noapte senină de iarnă, numai că era rece, rece ca gheața. Era Crăiasa-Zăpezii.

Uneori ajungeam mai repede, alteori mai încet la acel peisaj pustiu în care Kay şi Crăiasa-Zăpezii s-au privit în ochi pentru întâi»-oară. Eu oftam cuprins de tristețe, dar şi de uşurare' Acum nimic nu mai avea nici o importanță. Bătăile inimii mi se potoleau şi ascultam restul poveştii cu un alt soi de amărăciune, un fel de amestec de apatie şi de resemnare. Dar indiferent dacă această parte a călătoriei mi se păruse lungă sau scurtă, doamna cea albă punea aceeaşi întrebare:

‚Am călătorit foarte repede, nu-i aşa, Kay?"

Kay o privi fără să scoată o vorbă. Bineînțeles, ce era să răspundă? Cum să calculezi timpul în asemenea condiții, când fulgii îți cad pe față ca nişte păsări moarte? Nici eu nu ştiam cum ajunsesem în grădina cu statui, iar bunica nu voia să mă lămurească.

„Dar ce rece eşti, adăugă Crăiasa-Zăpezii. Vino sub haina mea de blană."

Kay o ascultă şi, adăpostindu-se sub veşmântul acelei doamne, avu senzația că e într-o groapă de zăpadă şi începu să tremure şi să clănțăne din dinți.

„Ce-i asta?, întrebă ea. Văd că eşti tot rece."

Şi atunci îl sărută. Kay era deja amorțit de frig, dar sărutul Crăiesei-Zăpezii îl îngheță şi mai în adânc, până în miezul inimii. „O să mă transform într-un țurțure de gheață şi o să mor" fu ultimul gând al lui Kay, în care mai dăinuia o rămăşiță a noțiunii de anormal, deoarece încă reuşea să compare situația din acel moment cu alte situații de dinainte, a căror amintire nu i se ştersese cu desăvârşire din minte. Dar ideea aceea nu dură decât o clipă, ca un fulger de pe urmă. Doamna în veşmânt alb îl sărută din nou, iar Kay, în momentul acela, se simți într-adevăr bine, căci nu mai simțea nimic. Totul era identic, totul era alb pentru

veşnicie. Uită de Gerda şi de băieții din piață, uită de vară, de flori, de poveşti, de tabla înmulțirii şi de toată viața lui de dinainte, până şi de propria lui casă uită şi de străduța în pantă care ducea la ea.

„De acum n-o să te mai sărut, spuse Crăiasa-Zăpe-zii, căci, dacă aş face-o, ai muri."

Dar inima lui Kay era în acel moment la fel de rece ca şi moartea.

V
Floarea de crin

Printre tablourile care împodobesc pereții biroului, există o gravură englezească din secolul al XIX-lea, agățată, după câte îmi amintesc, dintotdeauna în acelaşi loc. Reprezintă un far pe o noapte cu furtună, iar undeva în depărtare se zăreşte o corabie care se scufundă. Gravura e destul de mare, înrămată pe un fond de catifea roşie, iar în spatele ei se ascunde casa de bani. Odată, pe vremea când eram copil, să tot fi avut zece ani, l-am întrebat pe tata dacă acolo îşi ține banii.

— Da, mi-a răspuns el, dar şi alte lucruri care sunt mai prețioase decât banii.

Răspunsul lui m-a mirat şi i-am şi spus-o. Bunica pretindea că singurul lucru pe lume care-l interesează sunt banii. A dat din umeri cu un zâmbet care mi s-a părut plin de tristețe.

— Pe mine bunica nu m-a cunoscut niciodată cu

adevărat, s-a mulțumit el să răspundă. Ce ştie ea despre mine!

Cuvintele acelea au deşteptat în mine două sen-timente contrarii. Pe de-o parte, refuzam ideea că cineva îndrăznea să pună la îndoială înțelepciunea bunicii, dar pe de altă

parte mă consola să descopăr că şi el, ca şi mine, se simțea neînțeles de mama lui.

Şi dintr-odată mirosul de tutun din pipa pe care tocmai şi-o aprindea ne înfrățea şi ne izola de restul lumii, ca doi naufragiați încălzindu-şi mâinile la un foc firav şi vremelnic.

— Deci în cutia asta îți ții secretele? l-am întrebat eu.

— Unele, a spus el, nu toate.

— Dar mamei i le arăți?

A clipit din ochi şi a privit în altă parte. întrebarea părea să-l fi luat prin surprindere.

— In sfârşit..., a spus el, ştii şi tu cum e ea.

— Nu! Nu ştiu! Cum e?

— Vreau să spun că nu e curioasă din fire. N-o interesează secretele, nici ale mele, nici ale nimănui.

— Şi asta e bine sau e rău?

— Nu ştiu ce să-ți răspund, băiete, e pur şi simplu felul ei de a fi.

In vremea aceea începusem să înțeleg, deşi mi-era greu să accept, că unui copil nu i se răspunde niciodată de-a dreptul, aşa că e obligat să crească printre şarade cărora nu le găseşte niciodată răspuns. Iar cutia aceea de fier ascunsă în spatele tabloului era un simbol vizibil al tuturor uşilor ferecate din poveşti.

— De ce ți-ai ascuns secretele în spatele farului?

l-am întrebat eu într-un impuls neaşteptat. Înseamnă ceva anume?

Era o întrebare nevinovată, dar mi-am dat seama imediat că atinsese, strecurându-se prin Dumnezeu ştie ce fisură, un punct vulnerabil al tatei. Se vedea după faptul că se schimbase la față, iar vocea îi devenise mânioasă şi crispată.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Leonardo, ce bazaconii îți ies pe gură! Cred că bunică-ta te-a prostit de tot cu poveştile ei cu zâne, stafii şi vrăjitoare! Cum să-ți treacă prin

cap o asemenea întrebare? îmi place gravura asta, am cumpărat-o de la un anticariat din Chicago,

cu ani în urmă, şi am agăţat-o aici, cum aş fi putut s-o agăţ oriunde în altă parte. Asta e tot. Ai priceput?

L-am privit fără să scot o vorbă. Era prima oară când îl nimeream cu ceva, deşi nu ştiam prea bine cu ce. Iar rezultatul acestei trageri la ţintă mă încânta. Nici el nu era invulnerabil.

— De ce te uiţi aşa la mine? m-a întrebat el cu o voce plină de mânie.

Eram foarte calm. Ca şi atunci când izbucneau crizele mamei contra lui, contra mea sau contra servitorilor, fără nici o explicaţie. Mi se făcea puţin frică, dar mă simţeam superior.

— Aşa te uiţi şi tu la mama când se supără fără motiv. N-am spus nimic care să te supere.

îi vorbisem uitându-mă în continuare la el şi-mi dădeam seama că făcea eforturi să se calmeze. Socotind că a reuşit, mi-a vorbit pe un ton normal:

— Nu m-am supărat. Dar mă enervează întrebările prosteşti.

— Dar tot tu spui că nu e o prostie să pui întrebări, că întrebarea moarte n-are.

— Mă rog, n-are importanţă. Vrei să vezi casa de bani? a întrebat el, ridicându-se în picioare.

— De ce nu?

Era ca un premiu de consolare. în alte condiţii nu mi l-ar fi acordat. Voia s^şteargă impresia lăsată de izbucnirea de dinainte şi să schimbe vorba. Dar eu aflasem un element nou, din multele pe care le înmagazinam, fără să ştiu prea bine în ce scop. Ca şi mie, peisajele cu far nu îi erau câtuşi de puţin indiferente tatălui meu. Mai ales la asta îmi era gândul în timp ce îl urmam până la casa de bani, închisă, şi mă suiam pe bancheta pe care „a tras-o în faţa ei ca să pot

vedea totul de aproape în timp ce-i ascultam explicațiile, şi ele poate excesiv.de amănunțite. Vocea neutră şi senină cu care le rostea contrasta prea mult cu enervarea de dinainte ca să mă poată face s-o uit.

Gravura cu farul se trăgea spre stânga, alunecând pe nişte şine aproape invizibile încastrate în peretele de lemn. în schimb, tubul luminos de deasupra rămânea fix, luminând dreptunghiul de fier care ieşise la iveală, cu o rotiță la mijloc ca un ochi umflat şi misterios brăzdat de dungi şi de tot felul de semne. Iar tata a început să-mi vorbească despre casele de bani care, deşi fabricate în serie în aceeaşi fabrică, se deosebeau între ele având fiecare un anumit cifru, cunoscut doar de proprietarul ei.

Era prima oară în viață când auzeam cuvântul „cifru", asemănător cu cuvântul „cifră", cu care e desigur înrudit. Tatei, care tânăr fiind ar fi vrut să devină scriitor, îi plăcea foarte mult să explice în amănunt înțelesul cuvintelor. în cazul unui seif, era vorba de o anumită combinație cu literele imprimate pe rotiță, care trebuia întoarsă uneori la dreapta şi alteori la stânga. Apoi, după ce făceai asta, băgai o cheiță în broasca de dedesubt şi casa de bani se deschidea.

îmi dădeam seama că aveam în momentul acela o ocazie excepțională şi încercam să-mi ascut mintea ca să pot profita de ea. Mi-am adus aminte de basmul cu Motanul încălțat, cum a reuşit acesta să pătrundă în castelul zmeului prin tot felul de vicleşuguri, făcându-l să creadă că se îndoieşte de spusele lui.

— De necrezut, tată, nu-mi vine să cred dacă nu văd cu ochii mei, am spus eu făcând pe naivul.

— Cum să nu crezi? Mai simplu nici că se poate. Vrei să-ți arăt?

Vocea îi era voioasă, aproape recunoscătoare. Trezisem în el vanitatea de tată şi nu se îndoia de mine.

— Da, dacă nu te deranjează.

— De ce să mă deranjeze?

Şi, în faţa ochilor mei plini de atenţie, a făcut o demonstraţie rapidă şi expertă manipulând rotiţa. De două ori la dreapta şi o dată la stânga. N-am reuşit să văd la ce litere s-a oprit. Dar erau trei. Apoi şi-a scos legătura de chei, a ales o cheiţă mai mică, a băgat-o în broască şi uşa blindată s-a deschis.

— Abracadabra! a spus el. Ai văzut?

în fundul seifului, ca nişte movilite albe, se zăreau sulurile de hârtie pe care am început în sfârşit să le citesc în după-amiaza aceasta. Atunci doar le-am

întrezărit. Apoi a închis seiful la loc, având grijă să mai învârtă o dată rotiţa la sfârşit ca să nu rămână urme ale ultimei litere la care se oprise. Era una din ultimele litere, poate un S, un R sau un T.

— Ai văzut? a repetat el. Acuma mă crezi?

— Da, e formidabil, am spus eu.

— Şi cu asta, basta! Acum tragem tabloul la loc şi gata, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic.

Aşa era întotdeauna, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic; întotdeauna o uşă de netrecut se închidea în faţa întrebărilor care mă preocupau. în fundalul gravurii, luminată din nou de proiector, o'corabie se scufunda în valuri.

Odată cu tata, atmosfera se calmase şi devenise plăcută. Tata s-a aşezat din nou pe un scaun şi şi-a aprins pipa. L-am întrebat dacă vrea să plec şi mi-a spus că nu. Cu intuiţia aceea obscură, dar ascuţită a copiilor când se simt în preajma unei frontiere nesigure îmi dădeam seama că printr-o singură întrebare prea directă sau nelalocul ei puteam să pierd dintr-odată totul. Bunica mă învăţase de-a lungul timpului, încet-încet, arta de a aborda subiectele pe ocolite. M-am aşezat pe jos lângă el. Mama se dusese la

nişte prieteni pentru o partidă de cărţi şi se certaseră pentru că el refuzase să o însoţească. Când a sunat telefonul, mi-a fost frică să nu fie ea. Dar era un telefon de afaceri, ceva care nu întrerupea, decât pe moment, posibilitatea de a ne continua conversaţia.

— Parcă ai fi cu gândul în altă parte, mi-a spus tata când a terminat de vorbit la telefon. La ce te gândeşti?

— Nu ştiu. Mă uitam prin cameră. Mi-ar plăcea, când o să fiu mare, să am o cameră ca asta.

Mi-a ciufulit părul cu mâna. De mângâiat nu mă mângâia aproape niciodată.

— Sper ca atunci când o vei avea să ştii să profiţi de ea mai bine decât mine, a spus el.

Rămăsese cu ochii aţintiţi pe fereastră şi dintr-oda-tă parcă uitase că sunt şi eu în cameră. Momentul era favorabil ca să abordez subiectul fără ca el să-şi dea seama, ca atunci când vrei să prinzi o şopârlă.

— E amuzantă treaba asta cu cifrul. Şi-l alege proprietarul seifului, nu-i aşa?

— Bineînţeles. E un cifru secret.

— Evident. Dar cum îl alegi? Eu n-aş fi în stare să inventez aşa ceva.

Vicleşugul Motanului încălţat a dat din nou roade.

— Cum să nu fii în stare? a spus el. Cum îţi plac ţie jocurile de cuvinte, cum să nu poţi născoci ceva? În-chipuieţi, de exemplu, că încerci să combini iniţialele unor persoane dragi şi obţii numele unei flori, iar acesta, citit pe dos, devine numele unui râu; sau altceva, ce ştiu eu, orice altceva...

— Bineînţeles, am spus eu. O şaradă, ca acelea ale bunicii.

Şi schimbând imediat discuţia, am început să-i vorbesc despre şaradele bunicii, care erau atât de caraghioase, ca să nu-şi dea seama că pricepusem şi reţinusem elementele

şaradei lui. O floare care pe dos e un râu! Spusese „de exemplu”, dar un exemplu atât de ciudat nu se inventează cu atâta repeziciune.

La sfârşit, când m-am dus la mine în cameră, după ce ne-am uitat împreună printr-o carte cu vapoare, mă simţeam în posesia unui secret de mare importanţă, mândru de a i-l fi smuls fără să-i trezesc bănuielile. Era o plăcere ascunsă, clandestină, ca după furtul fără greş al unui portofel.

Despre casa de bani n-am mai vorbit niciodată până acum câteva nopţi, când tata mi s-a arătat în vis, după ce o deschisesem.

Adevărul e că a mers ca pe roate, din primul foc. Cheiţa am recunoscut-o imediat în maldărul de chei pe care mi le-a dat don Ernesto, iar cât priveşte cifrul, eram aproape sigur că-l descoperisem mai demult, deşi nu avusesem niciodată ocazia să confirm sau să dezmint soluţia pe care o găsisem. îmi aduceam foarte bine aminte că răsucise rotiţa de trei ori, ceea ce înseamnă că numele de floare avea trei litere. Toate cuvintele cu trei litere au o vocală la mijloc. Eliminând pe rând vocalele A, O, U şi E, care nu-mi aminteau iniţiala nici unei fiinţe îndrăgite de tata, cea care s-a impus imediat în mijloc a fost iniţiala I a numelui bunicii Ines. După multe cugetări mi-a apărut ca o ipoteză cuvântul „lis”[10], care citit de la coadă la cap devenea numele unui râu, râul Sil. în plus, acest cuvânt includea şi iniţiala numelui meu. Dar S? Nu exista-nimeni în familie al cărui nume să înceapă cu această literă. Asta mă cam descuraja.

Acum câteva zile, după plecarea lui don Ernesto, când am încercat acest cifru şi uşiţa de fier s-a deschis, aproape c-am înţepenit de emoţia surprizei, privind hârtiile fără să

[10] *„Lis”: crin, în limba spaniolă (n.tr.).*

îndrăznesc a le atinge. Şi simţeam plutind deasupra capului litera S ca un semn de întrebare. Acest S era secretul tatei,:îh clipa de faţă, bănuiala mea e şi mai întemeiată. Dar despre asta voi vorbi mai târziu. E un puzzle pe care nu poţi pretinde să-l rezolvi într-o clipită.

Deocamdată sunt uimit de perseverenţa de care am dat dovadă şi de efectele ei pozitive. Faptul de a scrie astfel, pe îndelete, ba chiar cu anumite pretenţii de stil, cum mi se întâmplă în prezent, mi-a calmat angoasa şi a devenit o ocupaţie fără scop precis, căci acesta e inclus în însuşi faptul de a scrie. Am ştiut imediat, din clipa în care am hotărât să nu rămân în apartamentul de jos, că voi înlătura fără nici o şovăială tot ceea ce ar constitui o piedică în această anchetă personală. Cea mai mare primejdie era don Ernesto, pe care îl aşteptam în dimineaţa următoare sosirii mele, instalat chiar în biroul acesta. Foarte de dimineaţă, deoarece abia putusem să dorm. Rana de la mână, care mă chinuia cu împunsături din ce în ce mai dureroase, îmi provocase febră, după cum prorocise Mauricio, aşa încât, cum s-a crăpat de ziuă, am dat ocolul prin grădină bine înfofolit într-o pătură, am luat cheile din vasul de flori şi am urcat în apartamentul de sus după medicamente, ceva cald de băut şi ceva mai mult confort. Negăsind cheile la locul lor, de spaimă, don Ernesto a sunat la uşă cu atâta vehemenţă, încât m-a deşteptat. Aţipisem cu capul pe masa din birou, hotărât să nu mă culc decât după ce mă voi răfui cu el. Am coborât în vestibul, înfăşurat într-un vechi halat de-al tatei, şi i-am deschis. Şocul lui când m-a văzut, mai puternic decât îl imaginaserăm eu şi Mauricio, mi-a accentuat atitudinea glacială, poate şi din cauză că petrecusem toată noaptea amintin-du-mi de Regina-Zăpezilor. Pe de altă parte, recentele umilinţe pe care le îndurasem în închisoare – de care uitasem până în clipa aceea – au reînviat probabil în mine o tendinţă latentă spre

cruzime. Dintr-odată, eram eu acela care puteam să pun condiţii, să privesc cu dispreţ sau să refuz a da socoteală de felul cum mă port. N-am făcut decât să-i cer toate cheile casei („casei mele”, după cum i-am spus) şi i-am comunicat sec că deocamdată am nevoie să fiu singur şi că orice prezenţă mă deranjează.

— Şi mai ales prezenţa dumitale, adăugai eu, privin-du-l ţintă în ochi.

Atunci mi-am adus brusc aminte de ochii unui paznic ipocrit care mă băgase fără nici o explicaţie la infirmerie, dar care nu putea să mă privească în ochi când mă plângeam de ceva.

Nu-mi venea să cred că pot să-i vorbesc astfel, conştient fiind, pe de altă parte, că aspectul meu de om nedormit, cu faţa suptă şi cu barba nerasă de două zile, făcea ca insolenţa mea să apară mai curajoasă şi mai şocantă. îl vedeam ca prin ceaţă, deoarece îmi crescuse febra, dar cred că realmente tremura de frică. E un om mic de statură şi poartă ochelari. Se uita pe furiş la mâna mea bandajată.

— Dar ce-i cu tine, Leo, pentru numele lui Dum-nezeu? Nu cumva ai băut... sau mai ştiu eu ce? Te simţi bine?

— Sunt în toate minţile, dacă la asta te referi. Şi sunt la mine acasă. îmi poţi lăsa numărul dumitale de telefon şi te voi suna dacă am nevoie de vreo informaţie. Dar acum te rog să pleci. Ah, încă ceva, de acum încolo te rog să nu mă mai tutuieşti. Aici eu sunt stăpân şi ar fi bine să nu uiţi asta.

împunsăturile din rana de la mână se înteţeau odată cu răpăiala de cuvinte care-mi ieşeau pe gură, ca o încercare de a mă proteja prin propriul meu corp, ca un antidot împotriva surdelor ameninţări implicite într-o declaraţie de principiu atât de riscantă. „Acum n-ai încotro şi trebuie să mergi mai departe”, recita Kay înlăuntrul meu, clănţănind din dinţi.

Don Ernesto era foarte nervos şi insista, amărât şi servil, asupra necesităţii ăe a avea amândoi cât mai repede o lungă conversaţie. Dar i-am tăiat-o scurt. Mi-a lăsat cheile, numărul de telefon şi mai multe scrisori şi acte pe care am promis că le voi citi. S-a urcat în birou să-şi ia nişte lucruri de-ale lui şi m-am ţinut după el fără să-l pierd din ochi nici o clipă. Tot astfel, şi în tăcerea cea mai deplină, l-am însoţit până la uşă.

Când în sfârşit a plecat, m-am întors în apartamentul de la etaj şi mi-am făcut o baie fierbinte în cada ovală a mamei, în care se coboară pe două trepte. în dormitorul ei, tapisat în roz, toate lucrurile sunt noi şi de o eleganţă sobră. Cea mai mare parte a spaţiului e ocupată de un pat cu baldachin. Tapiseria fotoliilor, cuvertura de pe pat, perdelele şi covorul sunt asortate în tonuri de gri-deschis. Pe pereţi sunt atârnate două picturi abstracte.

Am deschis dulapul din perete şi m-a izbit o rafală puternică de parfum. Avea dintotdeauna acelaşi parfum de la Dior. De altfel, pe o etajeră, alături de batiste, ciorapi şi caseta de piele în care-şi ţinea bijuteriile, am zărit şi flaconul de parfum pe jumătate gol. Am cotrobăit prin lenjeria ei de corp, căutând o pijama bărbătească de mătase, ca acelea cu care se îmbrăca de obicei ca să doarmă. Era o femeie înaltă. Am ales o pijama albă, mi-am pus-o pe mine şi m-am băgat în pat dârdâind de frig.

Nu-mi dau seama cât timp am dormit şi nici de câte ori m-am trezit; am coborât la bucătărie ca să-mi încăl-zesc nişte lapte şi am intrat în biroul tatei. La un moment dat am răspuns la un telefon, apoi am deschis casa de bani. Probabil că nu mult după aceea mi s-a arătat el şi am vorbit despre floarea de crin.

Nu e de mirare că nu reuşesc să ţin socoteala timpu-lui, n-am ştiut niciodată s-o fac. Dar acum, că nu mai am mâna bandajată şi nici nu mai percep lucrurile delirând, îmi dau

seama că îmi rămân multe de făcut. Şi pentru prima oară acest lucru mă bucură şi mă simt în stare să mă înham la treabă cu mintea trează.

Uneori mă ocup de conținutul hârtiilor lăsate de don Ernesto, alteori de ceea ce se ascunde în spatele farului. Iar din acest amestec de trecut şi de prezent se naşte un nou făgaş, intemporal: acela al scrisului.

VI
Saltul în gol

N-am văzut fotografia decât după ce examinasem câteva scrisori dintr-un dosar verde, lăsate la urmă aproa-pe cu spaimă, exact în momentuLîn care, pierdut în marea cantitate de documente, mă oprisem ca să le revăd cu grijă căci începuse să mi se învârtă capul. „Se poate oare ca o asemenea femeie să existe, să fi existat vreodată? Unde a cunoscut-o? Ce fel de femeie era?"

Fotografia era băgată într-un pliculeț, între două foi subțiri de hârtie, împăturite. Am simțit la pipăit că e ceva înăuntru. Apoi am scos-o foarte încet, ca un fo-tograf ce developează o fotografie. Avea marginea albă şi dințată, iar imaginea xfîh centru era în alb-negru. Copleşit de o senzație violentă de uimire şi de vrajă, mi-a fost teamă că-mi pierd orice reper în spațiu. De-oarece ea zbura. Atât. vedeam: silueta unei femei care zboară. în brațele ridicate în sus ținea, ca un steag, ceva alb, poate o haină pe care tocmai şi-o scosese pe cap în timpul saltului. Era desculță, cu trupul abia acoperit de un fel de furou lipit de piele. Picioarele îi erau lungi şi suple, sânii mici. Era silueta unei adolescente. Foto-grafiată din semiprofil, râdea cu părul răscolit de vânt.

Când am reuşit să-mi desprind privirea uluită de pe silueta aceea, am privit în jurul ei, încercând să înțeleg, să

văd dacă nu cumva e vorba de un montaj tip colaj; dar bănuielile acestea că totul ar fi doar o iluzie – în care voiam să cred – au fost repede spulberate. Şi mi s-a tăiat respirația când am recunoscut un peisaj câtuşi de puțin imaginar, întipărit în adâncul sufletului meu, substrat nelipsit al viselor mele. Un loc care nu-mi aparținea decât mie. Pe ce făgaş se strecurase acea alegorie a libertății, ocupând o geografie atât de concretă şi go-nindu-mă de acolo? Căci fără nici o îndoială era vorba de falezele farului, de scena unde se născuseră primele mele revolte, unde prinseseră aripi atâtea dorințe abstracte de aventură şi unde am început să idealizez, aplecat asupra abisului, destinul lui Kay.

Dar tu? Cine eşti tu? Ce faci acolo, nesăbuită, dominând un spațiu unde nu te-a poftit nimeni? Cum îndrăzneşti? Reproşurile mele erau încărcate de uluire şi de invidie, de mânie şi de admirație. Căci fata aceea neîmblânzită sărea de pe ultimele stânci pe fâşia de nisip îngustă şi umedă care, doar când mareea e foarte joasă, înconjoară insula pescăruşilor. Unii dintre aceştia îşi luaseră zborul, alții îşi ridicau ciocul în sus, aşteptând imperturbabili aterizarea ei extraordinară. Era un salt periculos pe care mie, fie şi în momentele de cea mai mare exaltare, nu mi-ar fi trecut prin cap nici măcar să-l încerc.

Dar, de altfel, cine o însoțea până acolo ca să o fotografieze, ca să capteze acel moment unic? Şi când anume? Cu ce ocazie?

Am întors fotografia. Pe dosul ei am citit „Sila, august 1943”. Fără nici o îndoială, era scrisul tatei.

M-am sprijinit cu brațele pe masă şi mi-am ascuns un timp capul între ele, pipăind scrisorile împrăştiate pe masă, mototolindu-le, ba chiar mirosindu-le cu o plăcere deosebită.

Unele sunt foarte scurte, ca nişte însemnări grăbite, şi foarte puţine au o formulă de început. Sunt din epoci diferite, dar asta abia se vede. Şi la urma urmelor totuna e. Majuscula S, cu care sunt întotdeauna semnate, aceeaşi consoană inclusă şi în salba florilor de crin[11], îmi dezvăluia în sfârşit un nume de femeie, destrămând astfel ceaţa care învăluia secretul. Sila, femeia-copil care se aruncă în gol şi vorbeşte ca un filozof, Sila care spune la toate nu, nu vreau, nu-ţi face iluzii, n-ai cum să înţelegi, nu îmi mai pune întrebări, ţi-am mai spus o dată că nu, nesupusă, încăpăţânată, provocatoare, Sila zeiţă a mării, respingând glasurile care încearcă să canalizeze zbuciumul mării spre scopuri cumpătate şi previzibile.

Ei şi ? Aparţin mării, şi marea mă atrage, mă poartă, mă cunoaşte, nu mi-e frică de ea. Te previn, nu te încrede în mine, Eugenio, şi nici nu-mi reproşa mareele din suflet, cu fluxul, vârtejurile şi refluxul lor. Tălăzuirea liberă a vieţii nu se poate explica (nici nu trebuie să încerci a-i căuta o explicaţie), ce putem face, asta nu depinde de noi. Tu spui că din cauza pasiunii ţi-ai pierdut libertatea, dar asta înseamnă că nu cunoşti pasiunea pentru libertatea în sine. Te văd mic, prins între pânze de păianjen cu fire de oţel inoxidabil şi îmbrăcat într-o redingotă albastră din plexiglas.

Tata se află la Santiago, unde studiază Dreptul, se află la Madrid, sau în America de Nord, în statul Illinois, îmi dau seama după plicuri – unele s-au păstrat –, alteori e la Vila Albă, dar asta nu mai are nici o importanţă, ce altceva mai contează acum în afară de rumoarea de maree somnambulă cu care ajunge până la mine în grotă textul rătăcit al acestor scrisori, în momentul în care destinul face ca acel Eugenio, căruia îi sunt adresate şi care le-a păstrat timp de ani de'

[11] *În limba spaniolă: „lis" (n.tr.).*

zile, să nu le mai poată citi, ca nu-mele să i se risipească în vânt, redus pentru totdeauna la o inițială generică: „E” de la „enamorado”[12]. în timp ce „S”, de la „secret”, a prins putere şi a înflorit.

„Sila, Sila, îngân eu, strânge-mi mai tare în jurul gâtului laţul acestui «nu», căci pe mine nu mă doare, spune-mi vrute şi nevrute, vorbeşte, Sila, povesteşte-mi toate absurdităţile care-ţi treceau prin minte când săreai în gol, spune-mi cine te-a învăţat să vorbeşti astfel, ce mult timp ţi-a trebuit ca să vii, Sila! Eram sortiţi să ne întâlnim.”

Simt cum mă cuprind fiorii când îi pronunţ numele. Descoperirea lui mi-a dat peste cap vagile proiecte literare, risipind orice îndoială cu privire la ordinea în care ar trebui să introduc în povestire fragmente din altă poveste, care mi se părea depărtată şi confuză, la ce timp verbal să transcriu pe hârtie bucăţile de discurs din aceste scrisori. în sfârşit, cunosc numele, secret până acum, al celei care le-a scris, nume fulgerător şi cu gust sărat, ca un val ce se sparge neputând să târască după sine decât prezentul, prezentul continuu din basme, care se varsă pe neaşteptate în făgaşul propriei noastre vieţi, curgând pentru totdeauna în albia ei. Gata. Am găsit soluţia. Avansam pe dibuite, dar din momentul în care am scăpat de tunelul obscur al literei S la lumina acestui nume incontestabil care acum putea fi pus în acelaşi rând cu numele Gerdei şi al lui Kay, Sila spune la prezent tot ceea ce are de spus, aceasta e singura regulă în vigoare, deoarece îmi vorbeşte mie, iar timpul ei se contopeşte şi se confundă cu timpul meu. Spune mai departe, Sila, te ascult. Nu-i aşa că vorbeşti pentru mine? Bineînţeles, spune ea, pentru cine altcineva?

---

[12] *În limba spaniolă: „îndrăgostit” (n.tr.).*

Ies astfel la iveală tot felul de afinităţi, chiar şi literare, ceea ce e mai ciudat. La amândoi ne plăceau în copilărie „cărţile vertiginoase”, după cum descrie ea (iar eu zâmbesc citind) marasmul eroului romantic, pe de o parte impresionat de lipsa de măsură a nopţii, a mării sau a furtunii, dar, pe de altă parte, incapabil să domine aceste fenomene.

...aşa e şi cu iubirea, ce nu înţelegi? Trebuie s-o luăm cum vine, ca o explozie, trebuie să ne bucurăm de ea când izbucneşte, chiar dacă e trecătoare, ca şi cum am privi un tablou, căci marea n-o poţi lua la tine acasă, nici chiar la Vila Albă, cât o fi ea de mare, unde ai vrea să încapă?

Ai dreptate, îi spun eu, dar pentru asta există arta. Friedrich, de exemplu, a ştiut să surprindă în pictură această aspiraţie spre infinit pe care o trezeşte natura dezlănţuită în personajele cuprinse parcă de teamă care contemplă neputincioase scena, întorcându-ne aproape întotdeauna spatele. îmi amintesc că odată, cu ocazia unei călătorii la Berlin, i-am trimis tatei mai multe cărţi poştale cu tablouri de Friedrich, peste care poate că am să dau acum, amestecate cu scrisorile tale şi cu cele ale bunicii, semnate pur şi simplu „străinul” – ce altceva mai puteam adăuga? –, deşi eram aproape sigur că îl vor emoţiona evocându-i amintirea unor iubiri zbuciumate pe care mai târziu le va căuta în romane. Sau poate că atunci când l-am descoperit pe Friedrich mă gândeam la tine, fără să te cunosc, cel puţin tot atât sau chiar mai mult decât la tata. Asta se întâmpla în urmă cu patru ani, mi se pare, pe vremea când încă îi mai scriam. A fost o revelaţie fulgerătoare, şi pentru o clipă am simţit că mă confund cu ceea ce aveam în faţa ochilor, auzind parcă zgomotul vântului şi al valurilor. Era într-o dimineaţă, foarte devreme, iar eu eram singurul vizitator din muzeu. Dar, când am ieşit afară, totul a luat sfârşit: pe stradă mergeau oameni, intrau

prin cafenele, se urcau în autobuz, ca şi cum ceea ce trăisem fusese o minciună, iar eu m-am regăsit acelaşi, sfâşiat între nevoia de înrădăcinare şi dezrădăcinare, dilemă la fel de searbădă şi de impersonală ca şi pensiunile în care locuiam şi unde, în aşteptarea somnului, încercam să gonesc amintirile din copilărie, singur în pat sau alături de un amor de o noapte, două corpuri străine unul de altul. Totul mi se părea străin, nimic nu mă atingea, sau cel puțin mă străduiam din toate puterile ca lucrurile să se petreacă pe acest făgaş, astfel încât ar fi absurd să-şi închipuie cineva că străinul acela care fugea de el însuşi s-ar fi putut adresa tatălui său cu vorbe atât de diferite de cele de care mă folosesc acum, eliberat din momentul saltului tău în gol, Sila. Şi bine am făcut, pentru că acum am bănuiala că el n-a priceput niciodată cuvintele tale, nesăbuite ca şi saltul tău, anulând timpul, atingând inefabilul. Sau poate că sunt nedrept, de ce să nu le fi înțeles? Adevărul e că sunt gelos, dacă e să spunem lucrurilor pe nume.

...Ştiu că, după ce ne sărutăm, suntem cuprinşi de dorințe care ne îndepărtează unul de altul. Să nu te crezi mai deştept fiindcă ai remarcat acel fel de „a nu mai fi prezent” pe care îl resimte fiecare dintre noi în legătură cu celălalt din clipa în care pasiunea sărutului s-a stins. Eu sunt mai lucidă decât tine în această privință şi asta nu mă supără, ci mi se pare firesc, ca atunci când, de oboseală, ațipeşti un pic. „Parcă te volatilizezi”, îmi spui tu, şi asta sună ca un reproş. Eu consider că este ca intrarea pe o scenă nouă, ți-am mai spus-o şi ieri, şi nu cred că e un păcat, ba chiar sunt bucuroasă că ți-am spus-o, fiindcă aşa mi se întâmplă în asemenea momente. De exemplu, când nu-ți dau nici o atenție şi stau clipe întregi privind marea. N-are nici un rost în asemenea clipe să mă întrebi furios „la ce te gândeşti?”, obligându-mă să fiu atentă la tine şi să-mi iau ochii de la mare. Degeaba mă sâcâi, trebuie să mă laşi

în pace, pentru că nu sunt în stare să explic la ce mă gândesc. Iar când privesc marea, simt că ating veşnicia. Atâta ştiu. Văd, chiar şi în mod nedesluşit, ce a fost ieri şi ce va fi mâine, şi ce va fi după moartea mea. Şi îmi place vârtejul acesta.

Doamne, Sila, ce frumos! Numai că el te săruta. Eu te înţeleg mai bine fiindcă nu te-am sărutat. Aveam uneori exact aceeaşi intuiţie sau ceva asemănător, când mă refugiam pe falezele abrupte privind valurile care se spărgeau undeva jos, pe ţărmul insulei pescăruşilor, un fel de certitudine a eternităţii, confuză, dar puternică, asemănătoare cu ceea ce mai târziu avea să-mi transmită indirect pictura lui Friedrich, ca şi cum gândirea ar tânji spre spaţiile largi, vrând să sfărâme zăbrelele trupului ca să se facă una cu natura, nemulţumindu-se doar să o contemple, şi începe să se zbuciume încercând să imite vijelia şi norii şi mareele, dar îşi dă seama că nu reuşeşte – înţelegi ce vreau să spun? –, căci e prinsă în trup ca într-o cuşcă.

Iar ea e de acord, bineînţeles, cum să nu înţeleagă, din moment ce eu nu fac altceva decât să spun cu alte cuvinte ceea ce se găseşte în cărţile acelea „vertiginoase”, lupta dintre faptul că suntem atât de mici şi avem ambiţii atât de mari – în alte scrisori vorbeşte despre „visul de a zbura” –, dar cuvântul „vertigo” este cel care rezumă cel mai bine spaima din vise, care. nu e nici mai mult, nici mai puţin decât frica de nebunie, o frică disimulată, ascunsă, ca să nu-i sperie pe ceilalţi, dar pe care ea o cunoaşte, a cunoscut-o dintotdeauna, încă de mică. O cunoştea şi Elida; Elida înseamnă în limba norvegiană veche „cel care vine odată cu furtuna”, iar ea se identifică cu acest personaj cu nume de bărbat, deşi îl poartă o femeie, un nume care apare câteodată în schimburile dintre tata şi Sila, ca o încmcişare

între două săbii. La început numele mi se pare cunoscut, dar mi-e greu să-l localizez.

...Eşti gelos şi pe.Elida? Spui că mama ta n-a avut de lucru şi i-a împrumutat cartea aceea lui don Antonio, şi, mai grav, el mi-a dat-o şi mie s-o citesc. Cum poţi să fii atât de prost? Ca şi cum n-aş fi aşa cum sunt de la vârsta de trei ani, cu mult înainte de a-l citi pe Ibsen. Dacă nu mă crezi, întreabă-l pe bunicul. Deşi, de când s-a întâmplat ce s-a întâmplat între noi, ştiu că îţi vine greu să vorbeşti cu el; evident, să ştii că şi-a dat şi el seama, m-a şi întrebat: „Ce mai face nepotul donei Ines?" Mă rog, treaba ta. O să reuşeşti să-i trezeşti bănuielile în legătură cu ceea ce nu ştie şi nu va şti niciodată din gura mea. Pentru el eşti în continuare prietenul meu mai mare, care mă ocroteşte un pic şi râde de năzdrăvăniile mele ca atunci când eram mică. Dar, ca să revenim la Elida, căci se pare că de la ea ni se trag toate ponoasele, te rog să-mi spui dacă am

ales eu să mă nasc într-un far, ca să-l imit pe Ibsen; ai fi în stare să pretinzi şi una ca asta.

Prea multe informaţii dau năvală dintr-odată, prea multe spectre se fofilează în acest amalgam viaţă-lite-ratură din ce în ce mai voluminos, pe măsură ce citesc. Să începem cu Ibsen, care despre spectre ştia mai multe ca oricine. A trecut multă, foarte multă vreme, de când nu mă mai gândisem deloc la Elida. „Doamna mării" se scufundase şi iat-o că reapare, ca să-şi arunce iarăşi, acum, cu acelaşi gest solemn şi enigmatic, inelul în mare, prezentă ca şi vocea care îmi împrospătează în minte o poveste ce mă impresiona atât de tare altădată. Se deschide astfel alt canal subteran, căci dintr-odată îmi aduc aminte (fapt care până acum nu mi-a trecut niciodată prin cap) că Andersen s-a născut pe insula Odense cu câţiva ani înainte ca Ibsen să vadă lumina zilei în sudul Norvegiei, probabil nu prea mulţi, trebuie să verific, şi probabil că nici kilometrii care despart aceste două puncte

reci şi ceţoase de pe hartă nu sunt prea numeroşi, iar Henrik trebuie să fi auzit vorbin-du-se despre Hans Christian, poate chiar l-a cunoscut, nu ştiu. Oricum, în caietul acesta, scrierile lor se împletesc într-un mod neprevăzut şi misterios, aşa cum imaginea falezelor, cum le vedeam eu, se completează cu aceea pe care mi-o comunică Sila sărind pe deasupra lor, „vertigo" peste „vertigo", o vertiginoasă cursă de galop, cât pe ce să ne facem bucăţi. „Nu, ţine-te bine de mine, căci acum călărim împreună", îmi spune ea.

Elida, fiica unui paznic de far, e căsătorită cu Wangel, un respectabil văduv finlandez, dar rămâne credincioasă amintirii unui misterios marinar, simbol al mării, căruia într-o bună zi îi jurase iubire veşnică, dar care s-ar părea că nu există. Wangel îi pune întrebări în legătură cu acesta, o roagă să-i povestească despre ce vorbeau. Şi brusc îmi aduc aminte de răspunsul ei:

Vorbeam aproape întotdeauna despre mare, fie ea agitată sau calmă. Dar mai ales despre focile care stau la soare pe faleză, despre pescăruşi şi alte păsări de mare. Aveam impresia că toate aceste fiinţe sunt fraţii şi surorile lui.

Era o carte legată în roşu, parc-o văd, editată de Sucesores de Hernando, Arenal 11,1914; bunica o ţinea lângă operele lui Lope, Moreto şi Calderon, şi acesta e volumul în care Sila a citit toată povestea pe care mai târziu aveam s-o citesc şi eu. Poate că unele sublinieri cu creionul erau de mâna ei. Ce emoţionant e să avem aceleaşi amintiri în acelaşi timp, „căci acum coborâm panta împreună, eu mă agăţ cu putere de spatele ei şi închid ochii, ca atunci când mă dădeam cu sania împreună cu Gerda şi Kay. Mi se învârte capul, Sila, o să ne facem bucăţi.

... „M-am hotărât să plec în căutarea comorii", spune Sila. „Acela care îşi anunţă intenţiile nu e un trădător, bunicule. Vreau să terminau tot ceea ce mă leagă de acest

colț de țară, deoarece rostul meu pe lume e să plec. Sau, pur şi simplu, să-mi dovedesc că pot pleca." M-a întrebat dacă îi spun toate astea pentru că sunt hotărâtă să plec şi vreau să-l previn, i-am spus că da, şi am izbucnit amândoi în râs. Apoi a vrut să ştie dacă plecarea în căutarea comorii înseamnă că tot mai visez să-mi găsesc într-o zi tatăl, iar eu l-am privit cu multă seriozitate şi i-am spus: „Da, bunicule, tata mă cheamă, ca şi marea, ştii asta dintotdeauna. Iar eu voi pleca în căutarea lui. Poți să fii sigur." Şi atunci n-am mai râs nici el, nici eu. în cursul după-amiezii, bunicul i-a spus lui don Antonio că îi e frică, deoarece observă la mine semne ale alienării mentale de care suferea mama, îmbinate cu îndrăzneala „bărbatului acela", şi că de aici mi se trag fumurile de independență. Şi că acum îi pare rău că m-a încurajat în acest sens. Vorbeau încet, dar i-am auzit. M-am strecurat în vârful picioarelor pe scara în spirală şi m-am aşezat afară pe stâncile din apropiere. Bătea un vânt puternic. Nimic nu-mi place mai mult în asemenea momente decât

să sorb aerul până mi se face rău. Mi-am privit mâinile şi picioarele şi mi-am dat seama că ele mă pot purta unde vreau. Nu mă simt nici slabă la minte, nici blestemată, nu mă aflu nicăieri şi în acelaşi timp mă aflu pretutindeni, la fel simțea şi Elida.

Unele scrieri sunt foi smulse dintr-un caiet, după ton, fragmente, poate, dintr-un jurnal. Şi presupun că i-au fost trimise tatei destul de mult timp după ce au fost scrise, puse în plicuri care au zburat peste mări şi țări, acelea care îi despărțiseră la o anumită vreme.

Vine şi momentul în care simt că nu mai pot, că am neapărat nevoie de o pauză. Pauza salvatoare a precizării datelor. Ia să vedem, să ne destindem puțin, căci atmosfera e extrem de încărcată. Sila e nepoata ultimului paznic al farului, asta este clar, care a murit înainte să mă nasc eu şi

despre care vorbea uneori Roşa Figueroa, o bătrână servitoare a bunicii; poveşti de la ţară care mai întâi lăsau o dâră de curiozitate şi de mister, dar până la urmă deveneau apăsătoare, pierzându-şi aura de revelaţie, aşa încât începeam să le urăsc cu aceeaşi intensitate cu care la început le îndrăgeam. Printre ele e şi înmormântarea ultimului paznic de far. Aşadar: oricât ar părea de ciudat, acesta era bunicul Silei. Dar când aflu că până la urmă ea a plecat, aşa cum avea de gând, pe urmele îndoielnice ale unui marinar englez pe care nu-l cunoştea, îmi dau seama că mai am încă nevoie de alte informaţii, trebuie să mă deplasez pe alte scene, cum a făcut şi ea. Mă simţeam prins într-un asemenea vârtej, încât am fost silit să cobor din mers. E prea de tot. Deocamdată, renunţ să beau acest pahar până la fund. Departe de desfăşurarea de zi cu zi a faptelor, cufundat într-o epocă în care intrasem ca un pasager clandestin, rătăcit în grădina înăbuşitoare a închipuirilor, cel mai elementar bun-simţ mă povăţuia să deschid o fereastră prin care să poată intra alte voci, alte mărturii.

Adun toate scrisorile semnate cu un S şi le pun cu grijă în dosarul cel verde. O să continui altădată. Dar sunt sigur că îmi aparţin. Şi că tata şi cu mine ne-am împăcat odată pentru totdeauna, că lui îi place nu numai ceea ce fac, dar şi felul delicat în care îmi însuşesc ceea ce până nu demult încă îi aparţinea. Transmiterea puterii a avut loc cu acordul lui. îmi lasă locul liber.

Şi fac apel la bunica, să vedem cum stau lucrurile. Bunica e tot o absenţă, dar scrisul ei, chiar dacă mă duce cu gândul la ghicitori, îmi inspiră, ca şi vocea care mi le recita, toată încrederea, căci îmi e familiar, e binevoitor şi mângâietor. Aş putea ghici în ce dispoziţie era după cea mai mică deviere caligrafică. Şi uite aşa am ieşit dintr-o scenă şi am intrat înfr-alta.

Cu şase ani înainte de naşterea mea, tata îşi termină studiile de Drept şi se află la Chicago. Nu ştiu dacă bunicii îi place sau nu această călătorie. Din acest punct de vedere, pe care aş vrea să-l lămuresc, ipotezele sugerate de scrisorile expediaţ»de la Vila Albă sunt contradictorii. Se pare că a fosf o hotărâre neaşteptată, ca şi cum ar fi fugit de ceva.

îţi închipui că nu-mi dau seama ce se întâmplă cu tine, îi spune ea într-o scrisoare, dar cu cât îmi vorbeşti mai mult de bani, de afaceri şi de persoanele atât de importante pe care le frecventezi, cu atât mai uşor intuiesc ceea ce vrei să-i ascunzi mamei tale.

Şi în altă scrisoare:

întotdeauna mi-a plăcut că ştii ce vrei, cum să nu-mi placă, dar e periculos să îngropi ceea ce încă n-a murit, aşa că ar fi bine să fii sigur de tine.

La un moment dat, pare chiar să aibă anumite mustrări de conştiinţă:

S-ar putea ca eu să fiu vinovată de ceea ce te acuz pe tine, spune ea, în această privinţă ai dreptate. Mă plâng că scrisorile tale ar fi parcă dictate de mine, iar tu te plângi că încerc să pătrund în străfundurile acestei imagini fără să fiu nici măcar sigură că există. Aşa e. Dar nici nu mi-ar plăcea să ştiu că te minţi pe tine însuţi, şi asta mă preocupă în primul rând. Ştiu că de ani de zile îţi încurajez ambiţiile şi te împing să părăseşti această ţară înapoiată şi plină de superstiţii, de care sunt legată prin rădăcinile mele, şi să te desprinzi de fustele mele precum şi de alte fuste şi mai rele. Dar te rog să-mi spui adevărul: te simţi dintr-odată atât de bine acolo? Ai devenit atât de cosmopolit? Mi se pare ciudat, fiule, ce vrei să-ţi spun mai mult?

în schimb, datele despre motivul şi organizarea călătoriei, care constituie partea cea mai lungă a scrisorii, concordă în esenţă cu ceea ce ştiam din copilărie, aşa că sar peste ele,

căci mă plictisesc. în asemenea pasaje, scrisul bunicii este fără cusur şi fără nici o tremură-tură, ca vocea unui şef de stat când îşi pronunţă discursurile. Şi nu există frază care să pună la îndoială, fie şi pe departe, capacităţile unicului său fiu, Eugenio Villalba Guitiân, şi voinţa sa de fier. A plecat la Chicago ca să pună în ordine anumite afaceri de familie, de altfel legate tot de fier, şi să controleze socotelile unui asociat al bunicului, o persoană dubioasă, în care nu puteai avea încredere şi care trebuia deci supravegheată. Cunoştinţele juridice ale tatei, precum şi talentele lui de diplomat vor sta la temelia viitoarei lui averi. Nu e clar dacă bunicul Leonardo fusese tras pe sfoară de acest individ sau dacă amândoi fuseseră părtaşi într-o afacere neclară pe care fiul era nevoit s-o lămurească după moartea tatălui. Totuna e. Nu ştiu nici de cât timp murise tatăl său în momentul când a plecat în Statele Unite. Sigur e că încăpăţânarea de care dădea dovadă nu o moştenise de la taică-său şi că acesta n-avea altă ambiţie decât să scape de cei care încercau să-şi impună propriile lor ambiţii. în tot cazul, e vorba de o poveste veche de care ştiam dinainte de a mă apuca să cotrobăi prin casa de bani. Bunica, atunci când pomenea despre soţul său, ceea ce nu se întâmpla prea des, ridica ochii la cer şi spunea: „Acest biet nenorocit, vai de capul lui, Dumnezeu să-l odihnească." Frază în care apropierea sugerată de adjectivul „acest" era dezminţită de vocea ei, atât de opacă şi de indiferentă încât nu trezea nici o scânteie de curiozitate pentru persoana care purtase odinioară acelaşi nume de botez şi de familie cu al meu. Ba chiar aveam impresia că era o pură născocire, că nu existase niciodată.

în privinţa celuilalt bunic, îmi amintesc că l-am văzut o singură dată, pe vremea copilăriei, când ne-a făcut o vizită aici, în casa de la Madrid, pe care mai mult ca sigur o cumpărase chiar el pentru fflca sa ca dar de nuntă. Dar nu

dormea aici, ci locuia la Ritz. Față de mine n-a arătat nici un semn de dragoste. Avea ochii de culoare deschisă, era înalt şi foarte elegant. în birou există o fotografie înrămată de-a lui, împreună cu fiica sa, cu si-guranță din perioada când tata a făcut cunoştință cu ei. Sunt amândoi în picioare, pe scara monumentală a unei case luxoase, de stil colonial, cu un câine-lup în față.

Suspicioasă ca întotdeauna, bunica era foarte mirată că tata a reuşit să le câştige atât de repede încrederea, „în ciuda felului de a fi, atât de special, al oamenilor de afaceri de acolo, mai ales în ziua de azi". De aceea îl şi sfătuieşte să se poarte întotdeauna firesc, ca un adevărat domn, fără să cerşească favorurile nimănui. Şi dacă tot pescuieşte în ape tulburi, măcar să prindă o ştiucă babană.

Scrisorile tatei lipsesc, aşa că am impresia că descifrez un model de broderie privindu-l doar pe dos. Dar reuşesc în cele din urmă să ghicesc, cu ajutorul imaginației şi o rapidă consultare a Enciclopediei Britan-nica, care putea fi, la puțin timp după sfârşitul celui de Al Doilea Război Mondial, atmosfera acestui mare oraş unde dorința de a uita de război şi de a intra în modernitate era din ce în ce mai mare, ca şi clădirile din ce în ce mai ambițioase, şi devenea motorul şi totodată pârghia noii religii în care banul era rege. Numele unuia dintre cei mai importanți reprezentanți ai acesteia, Walter Scribner, implicat în proiectul aeroportului O'Hare, începuse probabil să se strecoare foarte de timpuriu în scrisorile tatei, deşi bunica, neştiind că acest om îi va fi cuscru, când vorbea despre el nu spunea decât: „acest domn atât de bogat care te invită la el", aluzii care dobândesc o uşoară notă de suspiciune când realizează că e în joc şi fiica lui. La început îşi închipuie că e urâtă ca muma-pădurii nu fiindcă tata n-ar fi fost la înălțime, ci pentru că erau atât de plini de bani; mai târziu i-a cerut probabil să-i trimită o fotografie, după care a început să

presupună că a lăsat-o însărcinată, dar nici vorbă, Gertrud e foarte feministă şi nu pare că şi-ar dori să cunoască durerile facerii.

Dragul mamei, şi asta mi se pare ciudat, căci femeile sunt în mod firesc dornice de copii. Dar cel mai grav e că nu sunt sigură că eşti cu adevărat îndrăgostit de ea; asta e cel mai grav. Nu pot decât să-ți repet că nu mă convingi. Altfel, în fotografii, o găsesc frumoasă, deşi pare foarte rece.

Din acel moment, parcă o văd dând din umeri şi aşteptând vestea acelei nunți ciudate. Ceea ce îi scăpa de sub control n-o mai interesa. Aşa încât accentele de furie care se observă la început în comentariile ei lasă locul încet-încet unui soi de fatalism.

Dar e absurd să spun „la început", „din acel moment" sau „încet-încet". Această succesiune în timp e mai curând invenția mea. Când reciteşti scrisori vechi, cel mai greu e să înțelegi de-a fir a păr povestea la care se referă. Cuvintele se sustrag cronologiei, dobândind alt înțeles când ne apar într-o ordine diferită.

Acest lucru mi-l semnalase mai demult o prietenă arhivistă cu care era cât pe ce să am o idilă la Universitatea din Verona. Dar n-a fost să fie, deşi conversațiile paşnice pe care le aveam cu ea în timpul plimbărilor noastre, la căderea serii, evocau întotdeauna în mine rezonanțe shakespeariene. Ca şi cum fraze din Romeo şi Julieta pluteau pe deasupra clădirilor, îndemnân-du-mă la fel de fel de îndrăzneli verbale tot atât de înflăcărate, menite să o silească să mă creadă şi să-mi dea replica. O chema Clara, era ca o ingenuă din filmele de altădată, micuță, cu ochi tot timpul mirați, şi nu avusese nici un iubit până atunci. De mult nu mă mai gândisem la ea, şi cu atât mai puțin ca acum, invadat dintr-odată de duioşie şi de nostalgie, ca un vânt răcoros care învolbură scrisorile bunicii, amestecându-le cu scrisorile Silei; unele, de altfel, s-au strecurat precis în toată grămada

asta, o adevărată harababură! îmi atrage atenția mai ales o scrisoare trimisă de la Londra la Chicago, în care probabil se referă la logodna tatei cu fiica lui Scribner.

în scrisoarea ta, spune ea, se vede cum vrei să arăți tuturor cu orice preț că ai ajuns la un echilibru perfect. Asta mă îngrijorează. Acel „tu", cel adevărat, pe care l-ai ascuns cât mai la fund, va ieşi într-o bună zi la suprafață ca un cadavru viu. Sper doar să nu trebuiască să mă ocup de el în momentul acela.

E oare o întâmplare că reticențele Silei şi ale bunicii cu privire la nunta tate^au fost păstrate laolaltă? în orice caz, e ceva care bate la ochi. Şi, după părerea mea, deloc inofensiv.

Clara evoca exactacest aspect, al ordinii şi al dezordinii din hârtii. în momentul acela lucra la un studiu în legătură cu Alfieri şi lucrul cel mai grav, spunea ea, e că dăduse peste prea multe documente foarte răvăşite.

Ce bine o înțeleg acum! Am renunțat să o mai văd după o după-amiază de primăvară pe care o petrecu-serăm aşezați în fața bisericii San Zeno. îi ascultam vorbele oarecum absent, iar ea, pentru prima oară, şi-a pus mâna pe mâneca vestei căutându-mi cu îngrijorare privirea, când de obicei se petrecea contrariul, eu eram acela care-i căutam privirea şi ea îşi pleca ochii. „Senti, Leonardo, dimmi", oare pricepeam, oare îmi dădeam seama de prăpastia dintre viață şi hârtii. M-am cutremurat, întotdeauna m-am temut de iubirile romantice, iar iubirea ei nu putea fi considerată decât sub acest unghi: văzusem ochii Julietei, cu acelaşi amestec de îndrăzneală şi de candoare. Peste câteva zile m-am încurcat cu o fată mult mai banală şi mai dezghețată.

Nu dezgrop toate aceste amintiri în mod premeditat, ele au venit de la sine, căci tot ceea ce Clara spunea bâl-bâindu-se, molipsindu-se probabil de poezia amurgului, e adevărat: cuvintele din vechile scrisori se revoltă, ca nişte soldați care rup rândurile, şi nu numai că ne întorc în trecut

revenind asupra unor fapte anterioare – care din punct de vedere cronologic pot fi posterioare –, dar fără să vrea se agață de anumite crâmpeie pierdute din propria noastră memorie. Pe cerul violaceu se vedeau lăstuni care zburătăceau şi se fugăreau țiuind. Doi lei păzesc nemişcați şi pentru eternitate intrarea bisericii San Zeno. Ce-o mai fi făcând Clara?

— Capisci, Leonardo? mă întreba ea cu o voce înăbuşită şi cu ochi strălucitori. Capisci? Dimmi.

Iar eu i-am spus că da, că o înțeleg. Dar nu era adevărat. Singurul lucru pe care îl înțelegeam era faptul că se îndrăgostise de mine; povestea cu hârtiile şi cu dezordinea n-am priceput-o exact decât în ziua de azi. Mai precis, în clipa de față, când îmi dau seama că ancheta cu privire la felul în care s-au întâlnit părinții mei e brusc întreruptă de privirea unor ochi albaştri şi de mult uitați. Care mă privesc țintă, care încearcă să-mi prindă privirea; nu e o născocire de-a mea, nu s-a întâmplat altcuiva, nu e o poveste de Ibsen sau de Shakespeare, Clara m-a privit într-o seară la Verona – pricepi? spune-mi, pricepi? –, cu o privire atât de profundă şi de presantă, care m-a obligat să renunț la alte argumente, să mă confrunt cu acest crâmpei pierdut din propria mea memorie şi să-i răspund cum se cuvine la o întrebare şi acum actuală, după atâția ani, când n-a mai rămas nici urmă din persoana care a pus-o.

Da, Clara, da, te înțeleg. Şi aş dori atât de mult să reînnod cu tine discuția tulburată şi întreruptă din vina mea, din vina spaimei mele nevrotice în fața unor ochi transparenți care căutau protecție şi aprobare în ochii mei, şi nu în ochii aceluia căruia i-am luat locul. Te înțeleg, Clara, da, pentru că mă aflu într-o situație foarte asemănătoare, pot să mă pun în locul tău, singurul mod de a putea pricepe lucrurile şi de a-ți depăşi propriile limite. Litera moartă reînvie la căldura aceluia care se străduieşte

să reconstituie problemele trecutului pornind de la legăturile acestuia cu prezentul, de care nimeni nu poate face abstracție, deoarece însuşi acest demers stârneşte uneori argumente care îi sunt străine.

Iar tu ai dat năvală şi te-ai impus-, nici una, nici două, exact în felul şi din motivele acestea, ca un curcubeu uriaş întinzându-se de la scrierile mele până la aceste scrisori de familie pe care le vampirizez încercând să le pun în ordine, cum făceai şi tu cu scrisorile lui Alfieri. Curcubeu efemer şi fecund. Te rog, nu te stinge încă, lasă monumentele de pe malul lacului Michigan să se contopească cu piațetele şi străduțele din Verona şi fă ca la hotelul Blackstone, lîr etajul paisprezece, unde locuia tata, să apară un balcon de piatră roz în care tocmai trebuie să-şi facă apariția Julieta, care chiar şi apare, iar eu mă uit în sus şi văd cum curba celor şapte culori ale curcubeului începe să slăbească şi să unduiască ca o serpentină.

Şi din acel S care prinde formă se naşte din nou silueta în alb-negru a unei adolescente care se aruncă în gol, iar scena nu mai reprezintă fațada de la Blackstone şi nici balconul Capuleților, ci falezele de la far; ce tare îmi bate inima!, trebuie să fie efectele haşişului.

Respirația mi s-a accelerat din cauza ta, Clara, draga mea, de mult nu mi s-a mai aprins sângele în felul acesta. Aş vrea să mă întorc la după-amiaza aceea în fața bisericii San Zeno şi s-o duc spre alt final.

Țigara de haşiş – aprinsă înainte de a mă trânti pe canapea, imaginându-mi această schimbare de direcție din momentul în care ți-ai pus mâna pe brațul meu şi până când au început să se aprindă primele stele şi leii de piatră şi-au închis ochii – e pe sfârşite. Dacă ți-aş cunoaşte adresa, dar slavă Domnului n-o cunosc, aş lăsa baltă totul şi ți-aş scrie o lungă scrisoare de dragoste în stilul acelora pe care le-a primit tata în diferite etape ale vieții, semnate cu un S.,

scrisori rătăcitoare al căror destinatar pare a fi uneori un simplu pretext. Mi se încinge tot trupul de dorință imaginându-mi cum s-ar înfige această declarație intempestivă, ca o săgeată în spate, în viața ta de astăzi, în hârtiile tale, Clara, dulce fantasmă, miraj fugitiv din ce în ce mai îndepărtat.

Dar mai rămâne bunica, cu ghicitorile ei niciodată ghicite, care nu înceta să-mi spună să am răbdare şi să nu încerc a judeca lucrurile fără a lua în considerare natura lor complicată. „Dacă toate lucrurile ar fi puse la rând, ăsta mai întâi, ăsta după, s-ar termina cu orice mister, obişnuia ea să spună, şi închipuie-ți, băiețel, ce prostie ar fi viața asta fără nici un mister."

Aşa încât în momentul de față ar trebui să fie în culmea încântării, deoarece şi-a găsit un discipol ca în poveşti, un copil pierdut printre hârtiile în care se găseşte poate explicația inexplicabilului, în căutarea unui drum pe care nu ştie cum să-l recunoască printre atâtea alte drumuri care se ivesc prin pădure, unele din când în când parcurse de-a îndărătelea, fără altă posibilitate de a se orienta decât câteva sfaturi vagi: vei vedea un stejar cu ghindele de aur, va trebui să sapi o groapă, dar încearcă să fie exact la locul potrivit, dacă te sperii de flăcările pe care le azvârle balaurul pe nări o să pierzi tot ce ai dobândit, caută-ți de drum, vezi să nu-ți ia cineva talismanul; de fapt, erau întotdeauna conflictele unui adolescent confruntat cu necesitatea de a creşte şi de a-şi ascuți mintea, avansând fără nici o protecție printre nenumăratele primejdii, pe marginea unor prăpăstii care-i amenință memoria şi-i ştirbesc curajul.

Mă ridic din nou de pe canapea. Cred că eşti mulțumită, bunică.

VII

Cobor în sufragerie

Mi-am dat seama că, dacă vreau să mențin gradul indispensabil de concentrare pentnva continua să scriu, trebuie, înainte de toate, să pun X> anumită ordine în noua mea viață.

în primul rând, m-am apucat să consult anunțurile din ziare ca să angajez o femeie de serviciu care să vină în fiecare zi, să facă ordine în casă şi să-mi gătească. I-am spus mai mult sau mai puțin unde sunt lucrurile de care ar putea avea nevoie, i-am dat cheile de la anumite dulapuri, desprinse din trusoul de chei etichetate lăsate de don Ernesto, şi irctm cerut să mă deranjeze cât mai puțin, pentru că am multă treabă. Pare a fi foarte eficientă şi, în plus, găteşte bine.

Totodată, ieri am telefonat la Chicago şi am vorbit cu mătuşa Ingrid. N-am nici o simpatie pentru ea, deoarece n-am văzut-o decât de două ori în viață, dar mi s-a părut logic şi potrivit să o sun. Am vorbit în engleză. Chiar dacă nu se auzea prea bine, era suficient să-mi dau seama că face eforturi zadarnice ca să pară afectuoasă. Aparent, mama era în tratament şi aveau de gând să o interneze într-o clinică de recuperare. Am întrebat-o dacă ea era cea care conducea maşina. Mi-a spus că da. Şi că nu-şi poate explica de ce tata o lăsa să conducă. Vorbele îi erau încărcate de reproş. Amândoi fuseseră incinerați. Apoi mi-a pus diferite întrebări, din pură politețe, în legătură cu viața şi proiectele mele, pe care le-am eschivat cu tot felul de generalități. Voia să ştie dacă m-am însurat şi, când i-am spus că nu, mi-a propus să mă duc pentru un timp la ea dacă mă simt singur. I-am răspuns că am nevoie să fiu singur şi că, în plus, deocamdată nu pot călători în străinătate pentru că nu sunt în regulă cu actele, după care a urmat o tăcere stânjenitoare. I-am explicat că e vorba de probleme cu

justiția la care mi-a spus: „Really?Are you kidding?”[13], cu o voce metalică şi bizară. Nu mi-a cerut nici o explicație în legătură cu natura acestor probleme. Era clar că asemenea cuvinte puneau capăt oricărei încercări de a ne apropia unul de altul.

După ce am închis telefonul, m-am apropiat de o hârtie prinsă cu o piuneză pe peretele biroului cu lista a tot ce aveam de făcut şi am barat cu o linie roşie cuvintele „mătuşa Ingrid”, încercând o adevărată uşurare. Şi atunci când scapi de o obligație plicticoasă, toate celelalte care-ți rămân de făcut par mai uşor de rezolvat.

Dedesubt scrisesem „Notar”. Vorbisem de două ori cu el la telefon, dar trebuia să mă duc să-l văd.

Am coborât s-o rog pe Pilar, femeia de serviciu, să-mi calce costumul de stofă gri, singurul costum decent pe care îl mai am, deşi îmi e un pic larg. Pilar era în sufragerie, unde freca masa cea mare de mahon din mijloc, şi părea încântată că-i cer o treabă urgentă şi legată de propria mea ținută. Probabil că realmente are impresia că aspectul meu nu se potriveşte cu o casă atât de luxoasă.

Mi-a luat hainele şi a deschis cu piciorul uşa cu arcuri care dă spre bucătărie. Unul din canaturi, după ieşirea ei, a continuat să se legene în ritmul unui scârțâit uşor care s-a stins încet-încet.

încă nu coborâsem în sufragerie. în jurul meu, totul era curat şi aranjat la fel ca ultima oară când intrasem aici; iar atmosfera degaja aceeaşi senzație de inutilitate, de aparență luxoasă şi inertă. M-am sprijinit un moment de masa de mahon, privind fix uşile albe care dădeau spre bucătărie, ca în timpul acelor mese încărcate de tensiune şi de tăcere din ultima perioa-dă, când firele care legau triunghiul nostru

[13] *„Serios? Glumeşti?”; în limba engleză în original (n.red.).*

deveniseră nişte cabluri de înaltă tensiune. Aşteptam mâncarea. Apoi desertul. Doar uşa dinspre bucătărie, de câte ori se deschidea, descărca un pic atmosfera acelei ceremonii insuportabile. Ochii mei găseau refugiu într-acolo aşteptând apariţia acelei siluete impasibile al cărei chip, mereu altul, abia îl recunoşteam. Abia îmi mai amintesc câte un nume din ceata de servitori şi servitoare, în continuă schimbare, care intrau privind în gol, atenţi doar la echilibrul tăvii cu mâncărurile care veneau să alimenteze tăcerea.

Pipăind cu vârful degetelor suprafaţa netedă a mesei, mi-am ridicat ochii şi m-am văzut în oglinda ovală din sufragerie, ca o fantomă nelalocul ei, străjuită de o parte şi de alta de două femei goale, purtătoare a două candelabre de bronz. Nu băgasem niciodată de seamă că cea din dreapta râde, cealaltă nu. Le-am privit pe rând, ca să fiu sigur că nu e o halucinaţie şi, cu cât le priveam mai mult, cu atât zâmbetul sfidător al uneia şi aspectul taciturn al celeilalte păreap să se accentueze. Am înţepenit, de parcă imaginea mi s-ar fi fixat într-una din acele fotografii ciudate peste care dai după mulţi ani în fundul unui sertar. („Momentul acela când m-am întors acasă pentru prima oară după dispariţia lor şi am realizat dintr-odată că toate lucrurile îmi aparţin şi că trebuie să fac ceva cu ele şi mi-am dat seama că femeia cu candelabru din dreapta se uită la mine şi râde în timp ce cealaltă îşi pleacă ochii.”) Poate că cineva în spatele meu se pregătea să capteze scena aceea cu un aparat de fotografiat, căci fără îndoială era o ocazie memorabilă. Tata a avut întotdeauna o intuiţie specială în alegerea momentelor pe care le considera el semnificative şi un talent deosebit de disimulare ca să le surprindă. Sila în zbor constituie un exemplu caracteristic al acestui talent. Până în momentul când aparatul făcea „clic” nu-şi dădea nimeni seama că el fotografiază. Fără să vreau, am rămas

un moment nemişcat, pândind, în planul al doilea al apelor sttătoare ale oglinzii, apariția siluetei sale cu fața ascunsă de un patrulater negru. Clic. „Te-am prins. A sosit străinul."

Rolul străinului mi-a fost atribuit în ziua în care tata m-a comparat cu protagonistul romanului lui Camus, după ce i l-am dat să-l citească. Eu unul, în sinea mea, mă identificasem deja cu acest personaj de ficțiune. Dar el a fost acela care m-a învestit în această calitate odată pentru totdeauna când, înapoindu-mi cartea, mi-a spus că nu e de mirare că mi-a plăcut, deoarece protagonistul îmi seamănă. Şi se uita la mine cu ochi pătrunzători, ca şi cum nu-mi rămânea decât să-mi accept acest caracter de neînțeles pe care i-l dezvăluise literatura.

Ne împrumutam unul altuia cărți fără nici o convingere, ba chiar cu o anumită doză de neîncredere, dar niciodată cu indiferență. Devenise un soi ciudat de complicitate, de felul acelora care însoțesc anumite vicii comune, şi cât timp am locuit în aceeaşi casă n-am putut renunța niciodată la schimbul de cărți şi la comentariile care urmau, mai mult sau mai puțin banale, ceremonie din care ea era exclusă de la bun început. Era un fel de tatonare, ca un balon-sondă de recunoaştere a terenului celuilalt. Adevărul e că, oricât încercam să ne prefacem, când am mai crescut şi am început să lipsesc de acasă la orice oră, hoinărelile mele îl necăjeau şi îl intrigau, aşa cum mă necăjeau şi mă intrigau escapadele lui. Iar prin intermediul preferințelor literare şi cinematografice liber exprimate nu era greu să imaginezi modelele care ne influențau comportamentele respective. Altă sursă de informații nu aveam.

Lui îi plăceau romanele cu adultere din secolul al XIX-lea, mai ales O primo Bazilio[14] şi La regenta[15].

---

[14] *Vărul Bazilio (1878), roman al scriitorului portughez Jose Maria Eța de Queiros, analiză a unei familii burgheze de la oraş (n.tr.).*

De exemplu, pasajul în care Ana Ozores înaintează pe străzile oraşului Vetusta îmbrăcată în costum de penitentă şi Âlvaro Mesia o contemplă înflăcărat de la balconul Cazinoului, încordat ca vânătorul pândin-du-şi prada pe care încă nu a prins-o, urmărind cu sufletul la gură apariţia ritmică a piciorului desculţ care apare fugitiv de sub marginea de jos a ţesutului violet pentru a dispărea într-o secundă, îl făcea să delireze de entuziasm.

— în piciorul acesta alb al Regentei, spunea el, se concentrează tot erotismul de pe lume. Habar n-ai! Ce poţi tu să ştii despre erotism de la-toate fetele astea pe care le duci pe şaua motocicletei sau le întâlneşti prin discoteci, şi cu care totul e atât de uşor, nici măcar n-aveţi nevoie să vorbiţi, una mai brează ca alta.

— Hai să fim serioşi, tată, nu vorbi fără să ştii despre ce vorbeşti. Eu unul nu mă bag când e vorba de iubitele tale de altădată.

Dar datorită acelui „Habar n-ai!" eram tentat să-mi imaginez că în tinereţe ciihoscuse poate o iubire romantică cum nu mai există în ziua de azi. Şi în plus eram sigur că această mare iubire nu fusese Gertrud Scribner, fiica unui bancher din Chicago care făcuse avere în perioada crahului financiar.

La rândul lui, şi el încerca să citească în ochii mei un roman pe care nu-l cunoştea, o poveste tulburătoare şi învăluită în penumbră. Tata mergea des la cinema şi, sub influenţa filmelor, probabil că situa pe dibuite modestul meu roman prin .localuri cu tavanul jos, înceţoşate de fum de ţigară şi iluminate de proiectoare asincroni-ce. Dacă închid pe jumătate ochii, mi se pare că mi-a transmis şi mie impresia aceasta ipotetică. Văd ceaţă, multă ceaţă. Mă simt

---

[15] *Pasiunea Anei Ozores (Regenta) (1884-1885), roman realist naturalist al scriitorului spaniol Leopoldo Alas „Clarin" (n.tr.).*

pierdut şi, deşi încerc să-mi fac drum spre anii aceia trecând prin oglinda din sufragerie, nu-mi pot aminti altceva decât sunetul unui pick-up pus la maximum pe o masă, în camera unde mă aflu într-o seară cu un prieten care cunoaşte pe cineva care locuieşte acolo. Căruia dintre prietenii prietenului tău i-o fi aparţinând apartamentul? întrebarea asta a rămas fără răspuns până în ziua de azi. E vorba în general de un apartament puţin primitor, deşi poate găzdui o grămadă de oameni, nu că ar fi spaţios, ci pentru că se pare că e nevoie de puţin spaţiu pentru a despărţi corpurile unele de altele. Şi cu greu îţi poţi da seama sau nu-ţi vei putea da seama niciodată cine e partenerul cui, câte paturi sunt în apartament, cine va rămâne să doarmă în ele şi dacă vom termina culcaţi unii peste alţii – fapt de la sine înţeles – în combinaţii stabilite dinainte sau la întâmplare, în funcţie de cum se va desfăşura petrecerea, care după sosirea noastră pare să se însufleţească, deşi nu s-a arătat nimeni surprins să ne vadă, nu ne-a întrebat nimeni cum ne cheamă – cel mult un gest de salut cu mâna; toţi stăteau mai departe aşezaţi în nişte fotolii desfundate sau pe jos, rămaşi aşa Dumnezeu ştie de când, atât presupuşii stăpâni ai casei, cât şi presupuşii musafiri, în aceeaşi invariabilă atitudine somnolentă şi statică lipsită de orice curiozitate pentru noul venit, capete şi picioare mişcându-se în ritmul strident al muzicii, mâini întinzându-se spre o sticlă oarecare sau pipăind un pachet de ţigări gol – au mai rămas ceva Ducados? –, ochi fixaţi în tavanul cu pete de umezeală sau pe un poster uriaş al lui Marilyn Monroe, alunecând de la gură la picioarele ei dumnezeieşti, cu laba piciorului provocatoare, pe care nici o poală de costum de penitenţă nu riscă s-o ascundă. Nimic nu dă de bănuit că noaptea va căpăta o turnură pasionantă, deşi după câtva timp una din fete, care s-a ridicat în picioare ca să schimbe discul sau să

se aşeze în coridorul dinspre bucătărie sau baie, te-a privit la întoarcere cu mai multă insistenţă, ba chiar s-a mutat din loc, şi iată c-o mângâi pe braţul gol fără ca nimeni să se mire, nici măcar acela care i-a fost probabil partener în serile dinainte, şi poate că fata e tristă sau are o problemă, numai că povesteşte totul într-o formă dezlânată şi fără haz; prost. O poveste asemănătoare cu atâtea altele, pe care le-ai mai auzit, şi pe care mai târziu n-o vei putea asocia cu chipul aceleia care ţi-a povestit-o, în caz c-o vei revedea vreodată; a fugit de la părinţi, n-are de lucru, n-are bani sau e însărcinată, are o idee senzaţională de roman, vrea să plece la Ibiza, cunoaşte pe cineva care ar putea-o găzdui acolo. Atât de multe fete ţi-au spus poveşti de genul ăsta în locuri de genul ăsta, unde se adună indivizi în derivă, uniţi prin condiţia lor de naufragiaţi, care nu se ascultă între ei, dar visează în ascuns să povestească aventuri senzaţionale şi surprinzătoare pentru ceilalţi. Dar tata ar fi dat desigur orice ca să poată bate în mod firesc la uşa unui asemenea apartament sordid pe care nu şi-l putea imagina, să intre înăuntru fără ajutorul unui talisman sau al unei formule magice, fără ca cineva să-i ceară cheia unui cifru care pe dos se citeşte Sil sau să-l întrebe ce profesie are şi dacă e însurat ca să-i facă loc pe o canapea de scai, în faţa intrării unui coridor necunoscut, dar lipsit de nfister, căci n-a dus niciodată la camera interzisă a cărei uşă mă urmărea în vise; dar poate că pe el l-ar excita să-şi imagineze ce va fi făcând într-una din camerele acelea de pe coridor perechea care a dispărut de câtva timp şi încă nu s-a întors, dacă s-au dezbrăcat îndată ce au intrat în cameră, dacă lasă lumina aprinsă, dacă îşi vorbesc sau nu-şi spun nimic, ar da orice ca să nu se simtă nervos în asemenea situaţie, să fie în stare să rămână aşezat acolo fără să se uite la ceas şi fără să aştepte nimic extraordinar, atent la ritmul propriului corp, renunţând la orice proiect imediat, la orice discurs sau

judecată de valoare, care s-au topit la căldura unei beatitudini necunoscute care-l face să abandoneze orice rezervă lăsându-se invadat, încet-în-cet, doar de parfumul fetei care i-a făcut loc lângă ea, care încă n-a deschis gura, nici nu se parfumează cu Diorissimo, dar îl priveşte intens, idealizându-l, căci are tâmplele cenuşii şi aerul unui crai copt de altădată.

O privire francă şi fără echivoc. Probabil că visase de multe ori (ca şi mine care mi-am imaginat de atâtea ori întâlnirea cu o femeie plină de mistere) la o astfel de privire, atât de apropiată, din partea uneia din fetele care mă chemau la telefon sau pe care le duceam pe şaua din spatele motocicletei, prezențe feminine abia întrezărite care-i trezeau neîncrederea şi îl agasau, intuindu-le probabil ca pe un fel de zid de care se izbeau visele lui de seducător tomnatic, tatăl unui băiat care s-a făcut mare, care nu-i explică niciodată nimic, despre care nu ştie dacă a ieşit în oraş sau e închis în camera lui cu o mutră ermetică, de care uneori e mai bine să uiți – „nu ştiam că eşti acasă, te-a căutat o fată la telefon”, „nici eu nu ştiam că eşti acasă”. Trăiam sub acelaşi acoperiş, rumegând însă idei atât de diferite, că aproape de fiecare dată tresăream când ne întâlneam. Pentru mine proble-ma existenței lui era mai incertă pe vremea aceea decât acum. Mi se părea atât de ciudat să-l văd că-şi face apariția, să dau peste el uneori noaptea, când mă aşteptam mai puțin! – „iartă-mă, tată, m-ai speriat, credeam că dormi”; iar uneori se vedea imediat cum tresărim amândoi, cufundați fiind fiecare în gândurile sale, se vedea după felul în care clipeam nervos din ochi timp de câteva secunde, fiecare străduindu-se să iasă din propriul submarin şi să-şi modifice aerul distant şi indiferent. Dar de multe alte ori era clar că întâlnirea nu era câtuşi de puțin întâmplătoare, ci provocată în mod deliberat fie de el, fie de mine, iar cel care stătuse la pândă ca să-l

surprindă pe celălalt era primul care îşi ascundea privirea – „Nu ştiam că eşti aici”, „Ba da, aici eram, aveai nevoie de ceva?”, „Nu, de nimic” –, o umbră spionând altă umbră de-a lungul timpului prin coridoare, cotloane, ferestre şi crăpătura uşilor, uşile acelea care ascund gesturi secrete şi izolează prezența parfumată şi trecătoare a cuiva.

Dar coliziunea dintre aceste două umbre nu fusese niciodată atât de reală cum era evocată în clipa de față, când nici o atingere nu mai era posibilă, în apele de culoare sepia ale oglinzii, între două nuduri de femei, dintre care una îşi dezvăluia capcana teribilului său râs, ținut ascuns ani de zile. Chiar dacă nu-l auzisem coborând, simțeam cum se apropie de mine pe la spate, cu fața ascunsă de dreptunghiul negru al aparatului de fotografiat. „N-are nici un rost să încerci, spun eu, n-o să se imprime nimic, e prea puțină lumină.” „Dar dacă aprind eu sfeşnicele candelabrului?”, întreabă femeia din dreapta cu sânii în aer şi privirea ațintită drept înainte. „E o ocazie specială, nu-i aŞa> Eugenio? S-a întors în sfârşit fiul risipitor, străinul tău drag.”

Cu aceste cuvinte din urmă avea el să-şi înceapă mulți ani mai târziu toate scrisorile pe care mi le-a trimis, de când mi-am luat zborul, până în ultima vreme, când mi-a pierdut urma căci mi-o pierdusem eu însumi, cum îmi pierdusem şi memoria, pacea şi echilibrul. Se adăpostea întotdeauna în spatele acestei formule distante („străinul meu drag”) pentru a se putea apropia de mine în. Ungurul mod pe care i-l permiteam, punând între noi un strop de umor şi împodobind cu referințe literare bariera care ne îndepărta unul de celălalt, vrând parcă să înlăture amărăciunea pricinuită de hotărârea mea bruscă de a-i părăsi, mai bine zis de a o părăsi pe ea, deşi nimeni n-a evocat vreodată acest lucru, nici în bine, nici în rău. Dar totuna era, ruptura totală, fără posibilitate de întoarcere, o privea pe ea, şi

amândoi ştiam acest lucru, deşi nu i-am mai pomenit niciodată numele, el din laşitate, iar eu din dispreţ. Era un joc clandestin, pe ascuns de ea, iar eu făceam tot ce puteam ca să-l întreţin, profitam de orice ocazie ca să ţes în continuare între noi doi acea ciudată protecţie cu singurul fir care mă mai lega de o identitate din ce în ce mai discutabilă şi mai depărtată.

Privindu-mă în oglinda ovală din sufragerie, m-am surprins evocând nenumăratele dăţi când i-am răspuns la scrisori, de-a lungul vremii, semnând „L'etranger" (în franceză) din puncte geografice atât de diferite pe cât erau şi stările mele sufleteşti. Uneori eram cuprins de un profund sentiment de vinovăţie dacă trecea mai mult de o lună fără să-i fi comunicat noua mea adresă, la cine ştie ce prieten ocazional, la cine ştie ce hotel sau măcar la un birou de post-restant. Şi îi trimiteam nu neapărat cărţi poştale, ci chiar şi scrisori. Poate că le-a păstrat undeva, în vreun sertar al biroului, mai am atâtea de văzut! Sunt sigur că nu le-a rupt, fiindcă îi plăceau. Spunea că scriu din ce în ce mai bine, iar eu încercam să-i descriu tot felul de peisaje, oameni, locuri, aventuri în autostop, obiceiuri şi ciudăţenii de prin diferitele ţări pe care le vizitam, tot ceea ce nu mă angaja cu nimic şi nu comporta nici o urmă din amprenta mea: forma ferestrelor sau a acoperişurilor, culoarea autobuzelor, silueta vapoarelor, vizita la un muzeu, ştiri din politică, crâmpeie de ceaţă trecătoare. Şi doar din când în când câte o aluzie la încercările mele de fotograf, pictor sau jurnalist. Sau de profesor de spaniolă la Bergamo şi Verona, ghid turistic, chelner sau actor ocazional, dat fiind că am făcut de toate. El era încântat, cel puţin aşa spunea, să-mi citească scri-sorile. O spunea pe departe, dar părea să fie adevărat, iar răspunsurile sale intenţionat glumeţe comportau întotdeauna o notă de resemnare şi de sânge rece; comentând ceea ce eu azvârleam, îndată ce scriam, în

apele albastre ale uitării, el îmi dezvăluia însă frânturi dintr-un portret în permanentă metamorfoză, şi găsea astfel ocazia să bată câmpii şi totodată să-şi exerseze talentele literare latente după care tânjise dintotdea-una. Dar nu se amesteca niciodată în afacerile mele personale, nici nu mă copleşea cu predicile, era ca un consemn tacit între noi, ca şi cum se obişnuise cu ide-ea că într-o bună zi eu voi înceta a-i scrie, iar el nu va îndrăzni să mă roage să continui a-i scrie toată viața. „Prea mult m-a ținut în frâu mama pe mine", mi-a mărturisit el, fără să vrea, nu numai o dată.

Dar tata se consuma pe dinăuntru mai mult ca oricine, aşa încât nu ştiu cum a încasat – la momentul respectiv – faptul că eu am abandonat această relație epistolară; mi-a spus odată că lucrul cel mai bizar din lume era nu obişnuința, ci trecerea de la o obişnuință la alta. E adevărat că această modificare nu cade pur şi simplu din cer sau nu urcă din infern pe nepusă masă, orice schimbare necunoscută în ziua când devine evidentă e precedată de o etapă când carii tăcuți şi perseverenți rod bârnele edificiului.

Nu-mi amintesc decât că în momentul în care scrisorile mele au început să se rărească, pe scrisorile şi cărțile poştale pe care el continua să mi le trimită – transmise uneori de la ultima mea adresă la următoarea – a apărut ceva nou şi neaşteptat. în colțul de sus, deasupra textului, se ivise o apostilă oblică, mereu aceeaşi, şi anume: „Sărutări, mama." Sărutări aseptice, ascuțite ca şi scrisul ei, care nu lăsau să se întrevadă nici urmă de remuşcare, ci doar ocazia (sugerată poate de el) de a-mi amirîti prezența ei inevitabilă în casă, ceea ce acredita conviețuirea lor, menținută cu orice preț.

Nu e cazul să mai spun că această noutate – indiferent de la cine pornise – a avut efectul contrar celui scontat. Semnătura ei cotropitoare domina cuvintele tatei, dându-le

o nuanță de convenționalism; și, în afară de asta, ca o bucată înnădită, stânjenea spontaneitatea răspunsului meu așa cum întotdeauna prezența ei, gravitând în tăcere în vârful triunghiului, perturbase relația dintre cele două puncte inferioare ale acestuia. Trebuia să vorbim mai încet pentru că ea doarme sau o doare capul sau trebuie să se întoarcă acasă dintr-un moment în altul, oricând era posibil să telefoneze sau să-și facă brusc apariția punând capăt imediat fluidului magnetic care ar fi putut să se înfiripeze între noi, intimității pe care reproșul mut al simplei ei prezențe o transforma într-o aberație încărcată de vinovăție. Așadar, străinul, complăcându-se definitiv în condiția lui de străin, și-a renegat rădăcinile și n-a mai dat nici un semn de viață până când întâmplarea sau destinul l-au condus din nou pe aceste meleaguri, în căutarea unor vestigii pe care le credea dispărute odată pentru totdeauna.

Iar prezența străinului nu fusese niciodată atât de concretă ca în aceste momente când, pe punctul de a suferi o mutație a naturii sale, aștepta să se îmbrace în gri, ca un orfan respectabil și cuviincios, ca să facă o vizită notarului, în timp ce, căzut pe gânduri, își întreba dublul din oglindă de când data oare ultima scrisoare semnată de el și trimisă la adresa acestei vile luxoase cu trei etaje, unde rareori se simțise fericit, dar pe care acum era liber s-o vândă, s-o transforme sau chiar s-o dărâme din momentul în care își va fi depus, în josul unor clauze abstruse ale unui act încâlcit, semnătura lui armonioasă și responsabilă, fără obligația funestă de a însoți de amprente digitale o semnătură neaoșă sută la sută: L. Villalba Scribner.

Mi-a venit să zâmbesc, am gonit urma imaginii mele de altădată și am întors spatele celor două stră-jere de bronz, una zâmbitoare și alta posomorâtă.

Aveam acum în față, de cealaltă parte a mesei, ușile cu glasvand care despart sufrageria de salon, cu pătrățelele lor

de oglindă incrustate în lemn. M-am apropiat şi le-am împins. S-au deschis alene. De partea cealaltă, obloanele erau trase, iar în penumbra încăperii se zăreau petele albe ale huselor cu care ea proteja tapiseria canapelei şi a fotoliilor de fiecare dată când plecau în călătorie. Era veşnic aceeaşi ceremonie, mai bine pierdea trenul sau avionul decât să nu o ducă la bun sfârşit. Acum aceste învelitori mi se păreau un fel de giulgiu pe cenuşa propriului său trup, pe acea încăpăţânare prostească care a obsedat-o toată viaţa de a şterge urmele timpului şi ridurile degradării. Totul să rămână intact, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca şi cum nimic nu avea să se întâmple vreodată.

Femeia de serviciu, intrând cu costumul călcat pe braţ, m-a găsit smulgând husele de pe canapea şi de pe fotolii. Mi-a dat costumul şi a început să le strângă de pe jos, împăturindu-le cu grijă. Ba chiar mi-a sugerat că n-ar fi rău să le dăm la curăţat.

— Te rog, în nici un caz să nu faci aşa ceva! Aruncă-le la gunoi! Nu vreau să le mai văd în ochi cât oi trăi!

Am urcat fluierând să fac un duş. Mi-am pus costumul de stofă gri, cu o cămaşă şi o cravată de-ale tatei, şi pe deasupra trenciul negru. Astfel îmbrăcat, arăt foarte bine: aşa cum se cuvine pentru rolul unui moştenitor nepăsător, dar prudent, care a luat în mână cârma afacerilor.

VIII
Înmormântarea bunicii

Până să ajung la notar, unde am fost poftit în sala de aşteptare, tema străinului, reînviată între cele două candelabre din sufragerie, începuse să se amestece din ce în ce mai mult cu cea a Reginei Zăpezilor pe măsură ce paşii indolenţi mă purtau pe strada Serrano, pe lângă clădiri şi

magazine care încercau să-mi trezească alte amintiri. Dar combinația între cele două narațiuni literare, împletindu-se şi amplificându-se ca o melodie invadatoare ale cărei acorduri domină totul, era mai puternică.

Cred că am citit cartea lui Camus în toamna când a murit pe neaşteptate bunica şi cam tot atunci am renunțat la obligația de a coborî în sufragerie ca sa mâncăm împreună aşezați la masa de mahon. Dar nu sunt sigur, căci moartea bunicii e o cicatrice ciudată. Perioada dinaintea acestei răni se confundă cu rămăşițele perioadei de după, aşa cum doi curenți opuşi se ciocnesc de marginea unui dig, incapabil să stăpânească furia apelor dezlănțuite care se năpustesc asupra lui, se amestecă între ele f ăcându-i o cunună de spumă şi alge smulse şi sfârşesc prin a-l acoperi cu totul sub vârtejurile lor.

Desigur, când mareea e joasă, nici un machiaj nu poate ascunde conturul zgrunțuros al cicatricei. Multă vreme, când mă trezeam dintr-un vis în care apărea ea, îmi trebuiau câteva momente ca să realizez că nu mai pot telefona la Vila Albă ca să i-l povestesc, că nu voi mai putea face asta niciodată, şi aveam impresia că

aflu pentru prima oară vestea morții sale. Sau mai bine zis că o ghicesc, pentru că de fapt aşa s-a şi întâmplat.

într-o după-amiază, întorcându-mă acasă, am in-trat în sufragerie fără să ştiu de ce, dat fiind că nu era ora mesei şi oricum n-aveam ce să caut în locul acela, care de altfel simboliza tot ceea ce uram mai mult pe lume. M-am oprit în josul scării cu mâna pe un glob de culoare caramel din capul balustradei. Mă oprisem câteva clipe cu gândul la un subiect banal – locul de parcare a motocicletei –, dar am uitat complet de orice preocupare auzind un şuşotit care răzbătea prin uşa întredeschisă a sufrageriei. Mâna-mi s-a crispat şi măciulia de culoare caramel s-a sfărâmat bucățele sub ochii mei, ca un balon de săpun, răspândindu-se în aer

cu o avalanşă de reflexe irizate. Vorbeau amândoi încet şi paşii m-au purtat fără greş şi fără nici o şovăire într-acolo. Am împins uşa şi am intrat trecând peste repulsia de a-i deranja întrerupându-le conversaţia. Mă fulgerase o presimţire care-mi tăia respiraţia. Erau în picioare lângă masa de matlon şi când m-au văzut şi-au întrerupt discuţia. Tata ţinea o telegramă în mână. Şi-au plecat amândoi ochii în pământ.

— A murit bunica, am spus eu, mirându-mă singur de desăvârşita seninătate cu care pronunţasem această frază.

Iar acum, când îmi aduc aminte, mă mir şi mai tare, căci nu i-am auzit pr6nunţându-i numele, iar bunica nu era bolnavă. Dar cel mai ciudat în toată treaba asta e faptul că puteam să accept fără să simt măcar un nod în gât ceea ce mi s-a părut dintotdeauna inadmisibil şi să spun, cu glas tare şi răspicat: „bunica a murit" fără ca tic-tacul ceasornicelor să se oprească, fără ca imaginea trupului ei inert să mă împiedice să văd şi să aud în continuare tot ceea ce se întâmplă înjur. Există fraze îngrozitoare care provoacă o ciudată anestezie când le rostim, ca şi cum ar crea o distanţă între rana pe care o provoacă şi evenimentul pe care îl enunţă: o

nenorocire care, imaginată cu o oră mai devreme, ar fi făcut să ni se ridice părul măciucă şi care, cu trecerea zilelor, e din ce în ce mai reală, devenind pur şi simplu insuportabilă.

Mama n-a venit la înmormânare. Am pornit la drum tata şi cu mine, în Mercedesul roşu condus de Luis, şoferul nostru, dat fiind că era de la sine înţeles – şi nici măcar n-a fost vorba – că nici unul din noi doi nu eram în stare să conducem maşina. Dat fiind că abia am deschis gura în timpul călătoriei, amintirile şi preocupările care îl frământau pe tata sunt pentru mine una din multele enigme rămase nerezolvate. Eu îmi aduceam aminte de Kay, de felul cum a

fost el răpit de Crăiasa-Zăpezii şi de faptul că fulgii uriaşi de zăpadă care îi biciuiau faţa îl împiedicau să recunoască peisajele pe care le străbătea. Totodată încercam să-mi amintesc, făcând eforturi zadarnice, conţinutul ultimei noastre discuţii. Primisem un telefon de la ea într-o seară, dar mă grăbeam fiindcă aveam întâlnire într-un bar din Argiielles cu un băiat pe nume Enrique Williams, care scria versuri şi avea o discotecă de calitate. Aşa că i-am spus: „La revedere, bunică, vrei să ţi-l dau pe tata?" Iar ea mi-a spus că nu, că nu e nevoie.

Când am ajuns se făcuse târziu şi ploua. Mai înainte făcuserăm un scurt popas într-un restaurant de pe şosea, unde luasem două somnifere cu o infuzie. De câteva zile mă simţeam febril, dar nu fusesem la doctor.

— Cum sosim, te duci la culcare, mi-a spus tata.

Arăţi foarte rău. Mă ocup eu de toate, fiule, şi mâine om vedea ce-o mai fi.

L-am privit zâmbind, cu un amestec de abdicare şi de recunoştinţă.

— Bine, tată. Dar vreau să mă culc în camera ei.

Într-adevăr, m-am culcat în camera din care tocmai îi scoseseră trupul, şi unde îmi amintesc că am sosit, înotând parcă împotriva curentului, printr-o mare confuză de fiinţe înlăcrimate, ale căror haine de culoare închisă răspândeau un miros de lemn ars, de camfor şi de lapte acru. Iar din acea magmă cu mireasmă de copilărie se detaşau din când în când nişte braţe, dezlipin-du-se de perete şi întinzându-se spre mine, încercând parcă să mă apuce. Eu îmi concentram toate eforturile ca să rezist la solicitările lor şi la greaţa din ce în ce mai violentă pe măsură ce avansam fără să mă uit nici în dreapta, nici în stânga, atent numai să nu mă înec în mareea aceea haotică. Oricum, n-am putut să nu zăresc pe partea stângă sclipind o mulţime de lumânări aprinse, în salonul cel mare cu pian, unde tocmai se

instalase camera mortuară. Tot acolo vaietele se înteţeau, la unison, ca şi tălăzuirea unduitoare de mâini care încercau să pună stăpânire pe trupul meu şi să mă abată din drum.

— Faceţi loc, spunea tata în spatele meu. E mort de oboseală. Nu-i trebuie nimic. Doar să doarmă. Crede-mă, Roşa. Lăsaţi-l în pace.

Şi, în sfârşit, o uşă care s-a închis.

M-am culcat îmbrăcafrîn aşternutul din care tocmai o scoseseră, şi n-am*vrut să aprind lumina. Făcut ghem, ca acum câteva nopţi, în patul cel mare a cărui saltea se afundă la mijloc, îmi imaginam, pe întuneric şi cuprins de frisoane, cum sunt aşezate mobilele şi obiectele, dimensiunile reale şi diferitele cotloane ale încăperii aceleia atât de familiare unde, dintr-odată, mă simţeam pierdutei fără nici o apărare. De exemplu, într-un colţ anume trebuia să fie coşul ei de croitorie, şi faptul că nu-l. puteam localiza exact îmi provoca o nelinişte vecină cu delirul. Mâinile lungi şi noduroase ale bunicii, plutind pe deasupra acelei variate geografii de fire, mosoare, panglici, ciucuri, lânici, petice, ace de siguranţă şi nasturi, îmi apăreau ca nişte pete albe fosforescente într-un ultim horcăit de viaţă. Flăcărui recente ale vieţii care pâlpâia, ieri încă, deasupra cuibului încâlcit de treburi, presimţiri şi amintiri ale căror fire de mătase încă se văd, ale căror noduri trebuie încă desfăcute. Oricât de tare aş fi închis ochii, albul fremătător şi strălucitor al acelor mâini, asemeni unor aripi zbătându-se împotriva foarfecelor morţii, mă invada din toate colţurile, traversând bariera pleoapelor strânse, ca o simfonie dezlânată. M-a cuprins spaima că într-o bună zi nu voi mai fi pe lumea asta şi că nu va mai rămâne din mine nici o urmă pe obiectele bine-cunoscute. Şi mi-am dat seama că noţiunea de moarte este oblică şi laterală, că se insinuează pieziş tocmai pe această cale a imobilităţii lucrurilor rămase fără stăpân, persistente, parazite, fără rost.

Am adormit destul de repede, auzindu-l pe tata plângând şi suspinând alături, dar adresându-se nu mie, ci altcuiva. Ştiam că e el, deşi vocea nu semăna întocmai cu a lui şi nici nu-l vedeam la faţă. Nu contează. în vis orice e posibil. în schimb auzeam foarte clar conţinutul vorbelor lui înflăcărate şi întretăiate de plâns. Căci nu era un monolog; se adresa unei persoane căreia îi ducea foarte tare dorul. „Nu ştii câtă nevoie am de tine, ce n-aş da să te am cu mine aici, dacă mi te-ai putea arăta în clipa asta mi s-ar părea că respir din nou, mi-aş vinde sufletul diavolului, nu tot sufletul, ce-a mai rămas din el în urma ta, ca să te pot vedea măcar zece minute. Chiar dacă nu mi-ai adresa nici un cuvânt. Să te văd, să mă uit la tine în momentul ăsta!" Era un urlet încărcat de descurajare şi de pasiune.

în dimineaţa următoare, pe când ne luam micul dejun unul în faţa celuilalt în bucătărie, l-am privit dintr-odată uluit ca şi cum nu l-aş fi cunoscut. Telefonul e agăţat pe coridor, lângă dormitorul bunicii. Nu eram sigur că visasem convorbirea aceea. în schimb, un lucru despre care nu aveam nici cea mai mică îndoială era faptul că destinatara acelei rugăminţi disperate, indiferent dacă fusese sau nu o halucinaţie, nu era mama. Nici în vis. Nici măcar dacă s-ar putea da înapoi roata timpului. Nu. Piesele nu se ajustau.

Pe bunica o puseseră într-un sicriu de cedru pe care, după cum spunea lumea, îl comandase ea însăşi mai demult unui bătrân tâmplar din sat, cu o ferestruică de sticlă pe capac ca s-o putem vedea zâmbind până în ultimul moment, când patru oameni din sat au venit să-l ridice pe umeri.

Absenţa mamei n-a mirat pe nimeni sau cel puţin nimeni n-a întrebat de ea. Tata şi cu mine mergeam pe jos în urma sicriului, mai apropiaţi unul de altul cum n-am fost niciodată, doi bărbaţi în doliu, de aceeaşi statură, cu capul plecat, iar în spatele nostru venea tot satul. Era o dimineaţă

cenuşie, cu nori vineţi şi reci. Drumul a fost scurt până la mica grădiniță din jurul bisericii. Scurt, dar fără sfârşit, ca şi coborârea vertiginoasă în sania care-i ducea pe Gerda şi pe Kay până în piață.

După ce don Anselmo, preotul din sat, a recitat două rugăciuni de veşnică pomenire în latină, când au început să lege sicriul cu funii ca să-l coboare în groapă, s-a pornit o ploaie măruntă şi s-a auzit un răpăit uşor pe lemn. Atunci m-am aşezat în genunchi direct pe pământ şi am ridicat pentru ultima oară un fel de oblon cu care acoperiseră geamul de pe capac. în spatele geamului, bunica,, chiar şi în momentul acela de veşnicie, continua – şi continuă încă – să zâmbească, enigmatică şi cu ochii închişi.

— Totul, totul se duce odată cu tine! i-am strigat eu plângând.

Şi loveam lemnul de cedru cu pumnii. Au fost nevoiți să mă ridice de acolo cu forța, ca pe un copil, deşi nu mai eram copil de mult. A fost ultima oară când am plâns cu lacrimi.

A fost totodată şi ultima mea vizită la Vila Albă.

La întoarcerea de la cimitir, n-am vrut nici măcar să intru în casă. Am umblat bezmetic prin grădină în timp ce tata vorbea cu oamenii, îmbrățişându-i pe unii, dând porunci altora, strângea tot felul de lucruri sau dădea câte un telefon, nu ştiu dacă real sau imaginar.

Trebuie să fi trecut multă vreme, pentru că eram ud ciuciulete, deşi ploaia era măruntă şi călduță, ca o burniță. O bucată de timp, nu pot să-mi dau seama dacă a fost lungă sau scurtă, de mare intensitate, am rămas aşezat pe ultima bancă, lângă marea statuie a Minervei, privind fațada casei. E momentul în care cicatricea a început să prindă formă. Aveam impresia că asist la un eveniment de demult care, împlinindu-şi ciclul, înainte de a-mi deveni complet străin, căpăta o aură de miraj. Şi mai ales mi s-a făcut frică de viitor. Pentru că în clipa aceea, închizând ochii, îmi puteam

imagina cu toată precizia vocea bunicii chemându-mă prin fereastra de la bucătărie („Leo, ce faci, ți-ai pierdut mințile? Hai, copile, intră odată, că eşti ud leoarcă! Tocmai am aprins focul în şemineu.”). Puteam să-i aud cu adevărat vocea, să-i reproduc spontan cadența exactă fără a fi nevoit s-o calific, cum fac acum, spunând că era gravă, misterioasă, autoritară, melancolică sau mai ştiu eu cum. Pur şi simplu îi auzeam vocea, continuam să o aud. M-a traversat atunci, ca o lovitură de săgeată, gândul că într-o bună zi s-ar putea să o uit, că n-o să mă mai pot cuibări lângă ea şi asta mi s-a părut lucrul cel mai groaznic din lume.

După aceea ne-am întors la Madrid şi am fost bolnav câteva luni de o hepatită pe care se pare că o cloceam dinainte. Mi-am pierdut orice poftă de mâncare şi de vorbă. în schimb, citeam enorm. Ore întregi. Şi-mi notam unele din delirurile mele în care era vorba întotdeauna de încăperi cu uşi interzise. Eram în ultimul an la Litere şi Filozofie, dar a trebuit să repet anul.

în perioada aceea, părinții se purtau cu mine cu mai multă tandrețe, de parcă se temeau de ceva. Şi când m-am simțit mai bine am profitat de noutatea acestui respect pe care mi-l manifestau ca să declar că dacă stau la masă cu ei îmi piere pofta de mâncare şi că nu mai am de gând să cobor la masă în sufragerie. Le-am spus-o la rece, aproape sfidându-i, şi din clipa aceea, când au acceptat situația sau cel puțin n-au îndrăznit s-o discute, a început, cu o meschină senzație de victorie pe care mi-o dădea slăbiciunea lor, etapa surdă de sadism şi de şantaj care a culminat cu plecarea mea definitivă.

în vremea aceea – nu ştiu dacă înainte sau după formarea cicatricii – îi descoperisem pe Baudelaire, Poe, Camus şi Bataille, mă înflăcăram pentru noțiunile de distrugere şi păcat şi mă identificam cu eroii răului, amețiți

de ingenuitatea olimpiană-şi crudă cu care, în prima tinereţe, ne credem în stare de a ne apleca fără nici o şovăială deasupra tuturor abisurilor. Mă lăsam târât cu o plăcere secretă în dialectica aceea, tulbure şi primejdioasă totodată. Care mijea deja în pragul conştiinţei mele infantile şi mă făcea să resping cea de a doua parte a poveştii lui Andersen.

într-o zi, bunica îmi spusese: .Adevărul e că eşti gelos pe Kay." Iar eu am făcut o criză de furie, pentru că aşa şi era. Pentru că, de când se^ncălţase într-o dimineaţă în zori cu pantofiorii ei roşii şi, refuzând să accepte evidenţa dispariţiei lui Kay, fugise de acasă fără să ştie încotro, hotărâtă să-şi caute prietenul, Gerda se îndepărta din ce în ce mai mult de mine. A străbătut străduţe înguste şi a trecut de porţile oraşului în direcţia râului.

„Spune-mi, l-a întrebat ea pe râu, aşezându-se pe mal, nu cumva tu l-ai răpit pe Kay? Unde e acum?" Iar eu coboram pe faleză, priveam cum urcă mareea şi o simţeam pe Gerda alături de mine, deoarece, chiar dacă n-am ştiut niciodată numele acelui râu din poveste, ştiam că apele tuturor râurilor din lume se varsă în mare şi aduc cu ele lacrimile acelora care plâng pe mal. Dar mai rău a fost când s-a urcat într-o barcă şi a pornit în aventura aceea lungă şi plină de primejdii care o purta din ce în ce mai departe de paradisul meu ferecat. Mă lăsase definitiv singur şi refuza să plângă pe umărul meu. în fond o invidiam, aşa e, pentru că era liberă şi îndrăznea s-o pornească la drum întins. Am hotărât să nu îmi mai pese de ea. Dar n-o puteam uita. Pentru că n-o puteam însoţi.

Şi mă întorceam îmbufnat în camera mea să pictez o fetiţă foarte urâtă şi cocoşată, cu haine cenuşii şi rupte, numai zdrenţe. „Mă fac rău, ca şi Kay", gândeam eu. Şi uneori eram cuprins de remuşcări, dar alteori eram de o veselie ciudată şi secretă pentru că mă încerca bănuiala că

trebuie să fii rău ca să te poată iubi cineva. Şi de altfel, oricum, ca să fii foarte bun – ceea ce totuşi aş fi preferat – trebuia să existe un rău împotriva căruia să te lupţi, o vrajă pe care s-o învingi, în sfârşit, ceva care să te îndemne la aventură. Eu aş fi vrut să fiu ori extraordinar de rău, ori extraordinar de bun, dar nu eram expus la nici o primejdie, mă ştiam la adăpost şi nu-mi rămânea decât să mă lupt orbeşte cu nişte umbre cenuşii care nu se materializau în nimic. Ce diferenţă faţă de Gerda!

Mai bine de jumătate din carte erau peripeţiile ei pline de curaj (de-a lungul râului, traversând păduri şi câmpii, întâlniri cu tot felul de vrăjitoare, de prinţese şi de animale vorbitoare) până ce reuşea să ajungă la palatul de gheaţă al Reginei Zăpezilor, să-şi elibereze prietenul cu o sărutare, în aşa fel încât totul să se termine cu bine.

Gerda sosea călare pe un ren, înfruntând vânturile îngheţate. Adevărul e că întâlnirea cu Kay era emoţionantă, chiar dacă era greu de crezut că se putuse strecura prin crăpăturile acelui edificiu geros şi inaccesibil în care îl ţinea sechestrat alba lui temniceră. L-a găsit în genunchi, pe jos, într-o sală uriaşă, glacială şi lipsită de orice ornament, încercând să formeze un puzzle cu bucăţele de gheaţă. Trebuia să compună cuvântul „veşnicie” şi întreaga atenţie îi era concentrată în jocul acela, al cărui nume mă înfioară până în ziua de azi: Jocul Raţiunii Reci. Văzându-l, Gerda a alergat spre el cuprinzându-i gâtul cu braţele. „Kay, dragul meu Kay! în sfârşit te-am găsit! Am străbătut un drum atât de lung, atât de plin de primejdii!” Dar Kay nu s-a clintit. A rămas pe loc, ţeapăn şi neînduplecat, privindu-şi prietena fără s-o vadă. Atunci ea a izbucnit într-un plâns amar, iar lacrimile ei fierbinţi, alunecând pe pieptul băiatului, şi-au făcut drum spre inima lui de piatră. Mie asta mi se părea lucrul cel mai absurd, ca o bucată de gheaţă, împlântată atât de mult timp înlăuntrul cuiva încât prinsese pojghiţă,

să se poată topi aşa de uşor, la căldura lacrimilor molipsitoare ale altcuiva. Dar aşa spunea Andersen: ochii lui Kay s-au umplut imediat de lacrimi care au antrenat şi aşchia din oglinda diabolică, iar obrajii săi, albăstriți de frig, s-au îmbujorat pe loc. Totodată a recunoscut-o pe Gerda, i-a spus pe nume, a îmbrățişat-o întrebând-o ce se întâmplă şi ce caută el în încăperea aceea mare şi necunoscută. Toate astea cât ai clipi din ochi.

— Nu înțeleg de ce te miri, protesta bunica văzân-du-mă neîncrezător. Alhăta-Zăpada reînvie şi ea tot în urma unui sărut de iubire.

Dar eu credeam că o schimbare atât de îngrozitoare nu poate fi ştearsă printr-o simplă sărutare. Dacă prima parte era adevărată, a doua nu putea fi decât minciună.

Câteodată, în după-amiezile cu vreme urâtă când, neascultând de interdicțiile bunicii, mă duceam la far şi stăteam acolo, dârdâind de frig şi privind valurile primejdioase şi înspăimântătoare, mă simțeam tras dintr-o parte într-alta între aceşti doi poli opuşi – răutatea şi bunătatea, furtuna şi acalmia – care se înfruntă în cursul poveştii din copilărie, luminând-o alternativ până la stingerea definitivă a unuia dintre ei. Dar de ce se stingea întotdeauna lumina răului, dovedindu-se în cele din urmă neputincioasă, de parcă nici n-ar fi existat vreodată? Mă întorceam acasă cu hainele ude, înfruntând triumfal mustrările bunicii. De pe faleza de lângă far, ascultând țipetele pescăruşilor, visam la

palatul de gheață al Reginei Zăpezilor şi la băiețelul acela care-şi pierduse memoria şi se străduia, cu obrajii albăstriți de frig, să descifreze de unul singur un puzzle de neînțeles, în genunchi, pe lespezile acelei săli uriaşe.

— Gerda e o proastă, îi spuneam eu bunicii. Nu înțeleg de ce se bagă. Kay se gândeşte la ale lui şi vrea să rezolve el singur puzzle-ul. Chiar tu spui că şaradele trebuie să încerci

să le descifrezi singur. Poate că n-are nici un chef să fie găsit. în plus, ce dacă e rău, e treaba lui. Trebuie lăsat în pace.

— Nu e rău. La sfârşit se face bun, îmi amintea bunica.

Dar vorbea fără nici o convingere, ca atunci când recita rugăciunile rozariului.

— E minciună. Sfârşitul e o minciună. Nici tu nu crezi în el, îl povesteşti fără nici un chef.

— De fapt tu n-ai nici un chef să-l auzi. Dar la urma urmelor, adăuga ea oftând, dacă vrei, ţi-l mai spun o dată, mai bine.

— Nu vreau. Ţi-am zis că nu mai vreau să-l aud.

— Cum vrei. Halal copil! Dar să nu mai cobori pe faleza farului, că într-o bună zi o să ţi se întâmple o nenorocire.

După moartea ei, singurul lucru demn de interes era să continui a coborî pe panta literaturii răului, care ne poate conduce pe marginea tuturor abisurilor. Dar, în mod curios, setea mea de transgresare, alimentată din plin de lecturile vârstei adulte, se întorcea tot mai mult împotriva tatei. Personajul pe care mă hotărâsem să-l incarnez de acum încolo, diametral opus personajului său, îi era destinat mai ales lui. Parcă bănuiam că sub aparenţa sa cumpătată şi rezistentă se ascunde, redus la tăcere, un înger rebel foarte asemănător mie.

îmi amintesc că, pe vremea aceea, imediat după moartea bunicii, relaţiile lui cu mama treceau printr-o perioadă de maximă tensiune. Memoria mea a reţinut nu atât anumite gesturi şi atitudini, cât mai ales absenţa totală a acestora, ca şi cum ar fi fost doi actori proşti, zăpăciţi de luminile rampei şi complet necunoscuţi unul pentru celălalt, incapabili să-şi recite rolurile mult prea grele pentru ei. Şi, cu această ocazie, am ajuns la convingerea că existenţa mea, mai mult ca niciodată, făcea ca această piesă, detestată şi ingrată, să li se pară imposibil dejucat. Tot cam

atunci – nu ştiu dacă înainte sau după formarea cicatricei – a început să-mi dea târcoale bănuiala tot mai insistentă că s-ar putea ca tata să aibă o amantă. Lipsea des de acasă, zile sau chiar săptămâni întregi. Şi la întoarcere avea un aer visător, atrăgător şi misterios.

într-o dimineaţă, în timpul convalescenţei, tata fiind ca de obicei absent, m-am trezit din somn şi am văzut că ninge. Venirea zăpezii a fost întotdeauna un eveniment extraordinar, care spulbera rutina, sco-ţându-ne în afara evenimentelor zilnice, de parcă, atunci când ninge, orice gest am face devine îndoielnic şi ireal. Mă trezisem de câtva timp şi mă aşezasem la fereastră privind cum cad fuîgii peste grădină, când s-a auzit un ciocănit în uşă: era mama. Apariţia ei bruscă m-a surprins, căci nu avea obiceiul să urce la mine în cameră. Era îmbrăcată cu un halat de catifea albă. M-a întrebat ce mai fac, dacă învăţ, luându-mă inutil pe ocolite, deoarece înţelesesem imediat că venise cu un scop precis. în cele din urmă s-a aşezat pe un scaun şi a scos din buzunar o scrisoare foarte voluminoasă. încă dinainte să mi-o întindă, recunoscusem din zbor scrisul de pe plic – „Pentru Leonardo" –, şi i-am smuls-o din mâini simţind că mi se urcă sângele la cap. Bunica murise de luni de zile. Cum de nu-mi dăduseră mai înainte scrisoarea aceea?

— Nu te simţeai bine. Doctorul a spus că nu-ţi fac bine emoţiile.

Dar eu, ascultându-i cuvintele care se străduiau să-mi arate interes şi tandreţe, strângeam plicul între degete ca pe un talisman, gândindu-mă ce treabă avea

medicul, că nici ei, nici medicul nu pricepeau nimic dacă nu-şi dăduseră seama că leacul tuturor bolilor mele nu putea fi decât acesta, această mult aşteptată spovedanie a bunicii. Căci n-aveam nici o îndoială că acolo, în plicul acela, era relatată cu toate amănuntele şi cât se poate de

clar povestea mult dorită, fără ghicitori şi piste false intercalate, băutura infailibilă care putea să-mi potolească setea şi să-mi lecuiască febra. „Fă-te bine, Moş Martine, că-ți dau pâine cu măsline, dacă nu te vindeci azi, lasă că te vindeci mâine.” Venise aşadar lumina acestui mâine promis.

Dar când, după un timp care mi s-a părut foarte lung, mama a ieşit în sfârşit din cameră, după ce m-a sărutat pe obraz, abia rupsesem plicul şi parcursesem primele rânduri ale textului şi am şi simțit cum o aşchie de gheață îmi sare în ochi. Am continuat să citesc peste rânduri, cât mai repede, căutând ceva. Nimic. în scrisoarea aceea, datată cu doi ani în urmă, bunica declara pur şi simplu că îşi dă seama că nimeni, nici măcar ea, nu e nemuritor şi că această descoperire înseamnă intrarea pe ultima sută de metri şi primul semn al morții. După această introducere, agrementată cu proverbe din care picura un umor cam îndoielnic, se mulțumea să-mi dea o serie de sfaturi morale şi practice pentru viață şi să clarifice anumite puncte care puteau părea obscure în testamentul ei. La majorat puteam intra în posesia moştenirii care cuprindea, bineînțeles, Vila Albă cu toate obiectele dinăuntru. „Nu-mi stă în fire, spunea ea, să-ți impun voința mea, cu atât mai puțin acum când viermii au mâncat şi ce mi-a mai rămas din ea, dar mi-ar plăcea să nu vinzi niciodată Vila Albă. Ştiu că trebuie făcute multe reparații, mai ales în partea de la etaj care stă să cadă şi mai ştiu şi cât eşti de leneş. Dar nu te grăbi să te desparți de ea, fiindcă într-o bună zi o să-ți treacă lenea şi o să-ți pară rău că i-ai lăsat pe alții să facă treaba asta.” Urma un inventar amănunțit al tuturor stricăciunilor pe care ea nu mai

avea puterea să le repare, printre care se intercalau tot felul de comentarii mai mult sau mai puțin glumețe, descrieri de mobile, desene meticuloase ale bolților şi coridoarelor, cu linii uneori stângace întrerupte ici şi colo de

cruciulițe roşii care semnalau punctele pe unde se infiltra apa ploii sau unde bârnele casei pârâiau în mod periculos, liste de mesaje, o încurcătură de rente şi tot felul de socoteli amănunțite.

În timp ce afară zăpada se depunea tot mai groasă, eu devoram dezamăgit rândurile acelei pălăvrăgeli interminabile, pierzându-mi din ce în ce speranța că, pitulată printre atâtea vorbe fără rost, va apărea mult râvnita spovedanie, povestea pe care i-o cerusem de atâtea ori sau cel puțin o cheie în acest sens. Dar n-am găsit-o, pentru că nu exista. Am mai căutat o dată şi încă o dată, adunând de pe jos paginile care-mi căzuseră din mână, recitind agale fiecare cuvânt de la formula de început până la semnătură. Rândurile se împleteau formând un arabesc lipsit de sens, îmi jucau în fața ochilor. Şi nu pentru că vederea mi-ar fi fost înceţoşată de lacrimi. Nu. Ochii îmi erau uscați ca iasca şi mă ardeau de parcă le-ar fi dat cineva foc pe dinăuntru. Nu puteam să plâng. Din scrisoarea aceea, care închidea uşa la toate întrebările mele, îmi sărise în ochi, doar ce am scos-o din plic, o aşchie din oglinda făcută zob de zeii răului în vremea pe veci trecută a lui „a fost odată ca niciodată" şi aşchia aceea îmi aluneca acum spre inimă, cobora vertiginos să-mi înghețe lacrimile, dorul şi amintirile. Eram condamnat să joc veşnic Jocul Rațiunii Reci, combinând bucățele de gheață pe o suprafață albă necunoscută şi fără sfârşit. Şi nici o Gerda nu avea să vină să mă salveze.

În săptămâna următoare, când s-a întors tata, i-am spus că vreau să vând Vila Albă. Cât mai repede cu putință. La orice preț. Nu voiam să ştiu nici un amănunt. Să se ocupe el de toate.

De atunci am avut tot timpul să mă joc de-a Jo-cul Rațiunii Reci, să rebobinez filmul acelei zile şi să mi-l proiectez cu încetinitorul în fața ochilor uscați, o dată şi

încă o dată. Dar până ieri, când am încercat să-l reconstitui stând în sala de aşteptare a notarului, după ce rătăcisem un timp pe străzi, n-am fost în stare să-l descifrez. Acolo, îmbrăcat în costumul gri, aşteptând în încăperea aceea anonimă să vină cineva şi să-mi spună „intraţi, vă rog", cu ochii ţintă spre o uşă aparent fără nici un mister, de unde nu se auzea decât ţăcănitul maşinilor de scris, a ţâşnit dintr-odată o rază de lumină.

Aveai dreptate, bunică, mult timp îi mai trebuie omului ca să descifreze lucrurile, totul e să nu-şi piardă răbdarea. Soluţia unei şarade poate fi conţinută în însuşi textul enigmatic care îl maschează, aşa cum se întâmpla şi cu ghicitorile tale. Acum ştiu de ce scrisoarea nu mi-a fost adusă de fiul tău, de ce n-am găsit-o pe masă sau de ce nu mi-a fost trimisă autentificată de un notar. A intrat în cameră ea, îmbrăcată în alb. Ţinea scrisoarea în mână. Şi cu puţin timp înainte în-cepuse să ningă. Destinul îşi alege cu grijă mesagerii, să nu crezi că n-am priceput. Am priceput esenţialul, ceea ce tu n-ai vrut niciodată să-mi spui, poate pentru ca să nu-mi îngheţe inima cu totul. Purtătoarea acelei scrisori, pe care am sărutat-o întotdeauna şi căreia i-am zis mamă cu o anumită temere, scoţând-o dintre cutele veşmântului ei alb şi întinzându-mi-o, îmi dădea totodată cheia propriei ei identităţi. O cheie descifrată la un moment nepotrivit, când nici ea şi nici tu nu mai sunteţi, doamna mea bunică, decât o grămăjoară de praf, un pumn de timp imemorial. Dar vreau să ştii, acolo unde eşti, că până la urmă am priceput totul de unul singur, fără ajutorul nimănui. Scrisoarea ta postumă mi-a fost adusă de Regina-Zăpezilor în persoană.

IX
O cumpărătoare ciudată

— Adevărul e, Leonardo, că nu te înțeleg. Parcă ți-ai pierdut memoria.

— V-am spus mai înainte că în parte mi-am pier-dut-o. Şi că acum, datorită scrisului, încep să mi-o redobândesc, încet-încet. Consecințele închisorii. Dar oricum, chiar dacă e aşa cum spuneți, şi anume că eu am fost acela care a vrut să vândă Vila Albă...

— Bineînțeles că aşa e! Nu numai că ai vrut, dar te apucase o asemenea grabă să scapi de ea, încât aducea mai curând a nebunie. Tatăl tău era uluit. Cum se poate să nu-ți aduci aminte că ăi venit aici, chiar în biroul ăsta, ca să-i dai împuternicirea să se ocupe el de toate? Că îl zoreai de parcă era o problemă de viață sau de moarte? Voiai să pleci în străinătate, mi se pare că în Maroc, nu-ți aduci aminte?

Vocea lui don Octavib e insistentă. De la un timp aduce mai mult a voce de psihiatru decât de notar. I-a cam încărunțit părul, dar chipul lui îmi e în continuare familiar. Era un prieten destul de apropiat al casei şi înfățişarea lui binevoitoare şi vorba blândă mi-au inspirat întotdeauna încredere. Privirea mi s-a oprit pe un obiect din bronz, un fel de suport lateral pentru cărți, de pe biroul cel mare din lemn aproape negru care se afla între noi. îl reprezintă pe Don Quijote, în picioare, cu lancea în cumpănă şi capul înălțat spre cer, gata să se lanseze într-o înflăcărată tiradă. Bineînțeles că îmi aduc aminte, tot aşa de insistent îl privisem şi în după-amiaza aceea, luându-l drept martor al unei hotărâri de nebun, dar care în clipa aceea mi se părea eroică şi irevocabilă: să mă descotorosesc cât mai repede şi pentru totdeauna de moştenirea bunicii şi să nu mai privesc în urmă niciodată.

— De ce era tata atât de uluit? îl întreb eu. Mie nu mi-a dat niciodată de înțeles că toată povestea asta l-ar fi mirat.

Pe chipul lui don Octavio se schițează un zâmbet melancolic, ca şi cum şi-ar mai fi adus aminte de ceva.

— Mă rog, îmi răspunde el, relația lui cu tine nu era uşoară şi nici paşnică. Se mai întâmplă, când ai copii. Tu n-ai?

— După câte ştiu, nu.

— Când o să ai, o să-ți dai seama că nu poți niciodată să ştii cum e mai bine să faci, le ierți pe toate, dar nu le înțelegi. în schimb copiii ne înțeleg poate mai bine, dar nu ne iartă nimic.

Un timp tăcem amândoi. Se înnoptează. în birou nu se aude nici un zgomot. Don Octavio mă anunțase de la bun început că nu mai e nimeni în sala de aşteptare, că dinadins m-a lăsat la urmă ca să putem vorbi pe îndelete.

— în sfârşit, nu ştiu a cui era vina, dar se vedea că relațiile dintre voi sunt încordate. Nu cred că-ți spun vreo noutate. Lui Eugenio îi părea rău că trebuie să vândă proprietatea, bineînțeles, dar şi mai rău îi părea că nu pricepe motivele unei hotărâri atât de neaşteptate, dat fiind că excludea ipoteza că ar fi numai sau în primul rând de ordin financiar. Nu ştiu ce să zic, poate că ar fi trebuit să-i dezvălui aceste motive şi să le discutați împreună.

— Poate. La asta nu m-am gândit.

— Ați avut ocazia să stați de vorbă? Vreau să spun: ai discutat vreodată cu el problema Vilei Albe, i-ai cerut vreodată părerea?

— Nu-mi aduc aminte. Sunt sigur că nu. Credeți că aştepta asta de la mine?

— De la tine, Leonardo, tatăl tău a aşteptat întot-deauna un semn de apropiere, să faci un pas pe care el nu era în stare să-l facă. Cu alte cuvinte, aştepta un fel de miracol. Nu voia nici să te domine, nici să te influențeze în vreun sens. Cel puțin aşa mi-a spus mie. La urma urmelor era moştenirea ta şi erai major.

— Bineînțeles. Şi lui ce-i păsa dacă vând Vila Albă sau dacă renunț la vânzare? încă de pe vremea bunicii, în ultimii ani nu era altceva decât o sursă de probleme şi de cheltuieli. Ba chiar am presupus că e o uşurare pentru el.

— Ai presupus greşit. Toată copilăria lui era legată de acel loc, cel puțin în egală măsură, dacă nu chiar mai mult decât a ta.

— E adevărat, dar în vremea din urmă nu mai trecea pe acolo aproape deloc. Ca să nu mai vorbim de mama, care nu ştiu de când nu mai pusese piciorul pe-acolo.

Brusc îmi revine, deşi neclară, amintirea unei vechi dispute. Cred că eram destul de mic. Era din cauza unei femei din sat care venea Urtreabă, Roşa Figueroa, cea care-mi spunea tot feluf de poveşti despre răposatul paznic de far. în cursul discuției eu am fost de partea ei. De ce oare se certau? Bunica era gravă, iar mama a făcut o criză de nervi. Cred că din ziua aceea n-a mai venit niciodată la Vila Albă.

— Dar maică-ta n-are nici o legătură cu toată povestea asta, spune don Octavio. Eu te întreb pe tine, ce gândeai tu, cum de ți-a trecut prin cap să te descotoroseşti de casa a.ceea, a cărei existență începe din nou să te obsedeze. Nu vorbeam despre maică-ta; te rog, nu amesteca lucrurile.

După părerea mea, faptul de a discuta cu altcineva şi de a urma direcțiile pe care ți le indică discursul acestuia adaugă o complicație în plus unor lucruri deja complicate. Dar nu-i spun nimic, pur şi simplu remarc asta în sinea mea. îmi dau seama că e mai greu să-mi aduc aminte de trecut în fața lui don Octavio, aşezat de partea cealaltă a biroului, decât să pun lucrurile cap la cap de unul singur. Nu că prezența lui ar fi fost o piedică, dimpotrivă, cred că ar fi bine să fac un efort ca să obțin în felul acesta o panoramă mai largă a faptelor, văzute şi din alt punct de vedere. De exemplu, părea cam tulburat când a pomenit-o pe mama, cu siguranță ştie lucruri despre ea de care eu n-am habar.

Dar adevărul e că orice dialog necesită o gimnastică de care eu nu sunt sigur, căci am practicat-o foarte puțin. Zile întregi am încercat să-mi rememorez trecutul într-un efort solitar, ca omul care dezleagă cuvinte încrucişate în propria sa limbă. Şi iată că pe verticală cuvintele sunt în latină.

— Cum ți-am mai spus, tatăl tău era sigur că nu

e o chestiune de bani, continuă don Octavio; spunea că greu găseşti o persoană mai dezinteresată decât tine. Ceea ce îmi dovedeşti astăzi cu vârf şi îndesat. Parcă nici nu-ți pasă că moşteneşti o avere imensă şi te interesează doar să recuperezi un lucru pe care tu însuți l-ai disprețuit pe vremuri, vânzându-l aproape pe nimica.

Ne uităm unul la altul şi dintr-odată simt nevoia să-l rog să mă ajute, să-i mărturisesc că-mi vine greu să-i urmăresc argumentele, fiindcă gândurile mele încep s-o ia razna. Nu ştiu unde se va opri acest discurs al său care, după ce a şerpuit mult timp printr-un peisaj ciudat de titluri, documente şi cifre, se poticneşte de cum se apropie de Vila Albă, transformând-o, abia întrezărită, într-un miraj, o țintă pur utopică. Care, îndată ce încerc să întind brațul spre ea, mi se destramă în fața ochilor, parcă se diluează. N-o voi putea recupera niciodată, pentru că poate nici n-a existat vreodată. îmi şterg fruntea cu mâna şi respir adânc, ca şi cum n-aş avea destul aer.

— Ce-i cu tine, Leonardo? Nu te simți bine? Sper că

nu ți-am spus ceva care să te jignească!

— Nu, nici vorbă. încercam pur şi simplu să-mi aduc aminte de ceva. Dar nu ştiu foarte bine ce anume. Sunt greoi la minte, v-am mai spus-o, şi mi se întâmplă uneori să nu ştiu ce-i cu mine. Poate ar fi mai bine să vin altă dată. Astăzi am vorbit de atâtea lucruri.

— Cum vrei. Bineînțeles, trebuie să revii, deoarece succesiunea testamentară va fi lungă, sunt încă multe puncte de lămurit şi am nevoie de ajutorul tău. Dar avem

tot timpul. Important e că ai dat semn de viață, nici nu-ți poți închipui ce piatră mi s-a luat de pe inimă, te rog să mă crezi. Tatăl tău m-a numit executor testamentar, tu ştii cât am ținut la-el şi ți-aş fi foarte recunoscător dacă m-ai considera ca pe un prieten făcând apel la mine ori de câte ori ai vreo problemă. De orice fel, ca să fie clar. Aşa o să faci, nu-i aşa?

— Bineînțeles, îi spun eu. La cine altcineva să fac apel? Am încredere în dumneavoastră, în tot ceea ce veți face. Dar va trebui să aveți răbdare cu mine. Sunt o adevărată pacoste.

Mă mir singur de vocea pierită cu care vorbesc, abia dacă o recunosc. De la plecarea lui Mauricio, nu mai încercasem asemenea nelinişte la ideea de a rămâne singur, asemenea senzație de neputință. Rămân ca paralizat în fotoliu, privindu-mi mâinile încrucişate, înfricoşat atât de ideea de a-mi schimba poziția, cât şi de aceea de a reînnoda o conversație care mă neliniştește, conştient de faptul că, dacă nu plec, trebuie să mai spun ceva. Sau să mă pun pe plâns. Cum e să plângi? îmi amintesc de .ultima mea izbucnire în lacrimi la înmormântarea bunicii. Şi mai ales de starea de nemişcare de după, sub ploaie, aşezat pe ultima bancă din grădină, cu ochii – uscați din clipa aceea pe vecie – țintă spre fațada din spate a casei, când încă îmi mai puteam imagina cu toată precizia vocea aceea care-mi propunea ghicitori şi mă chema la masă.

Don Octavio se ridică în picioare şi vine să se aşeze într-un fotoliu lângă mine. Nu ne mai desparte masa Legii. Cu puțin înainte mi-a povestit că are o fată de douăzeci de ani, Fanny, care a plecat de acasă cu un cântăreț de rock şi de câteva luni nu mai ştiu nimic despre ea. Era studentă la Medicină şi avea note foarte bune.

— Te rog să-mi spui ce e cu tine, Leonardo. La ce te gândeşti de la o vreme?

— La cum o fi acum Vila Albă, răspund eu fără nici o şovăială. La transformările care s-or fi făcut.

Şi, cu un oftat adânc de uşurare, reuşesc să-mi ridic capul, ca şi cum aş ieşi la suprafaţă după ce fusesem pe punctul de a mă îneca într-un vârtej de idei abstracte şi minciuni.

— Pentru că, mai mult ca sigur, au făcut tot felul de

transformări, continui eu privindu-l ca pe un oracol şi dorind să-mi dezmintă bănuielile. Nu se poate să fi lăsat totul cum era, s-or fi pus să dărâme unii pereţi, probabil că n-au respectat arhitectura grădinii. Bineînţeles, ştiu foarte bine că e dreptul lor, adaug eu văzându-l că tace. Dar nu suport ideea. îndată ce răscumpăr Vila Albă, am de gând să refac totul ca înainte, oricât

m-ar costa, de asta puteţi fi sigur. Dacă nu, la ce-mi serveşte să fiu bogat?

Don Octavio zâmbeşte.

— Mă rog, lucrurile nu sunt chiar atât de simple. Nu se pot aranja toate cu carnetul de cecuri.

Simt în vocea lui o notă de nelinişte pe care nu sunt în stare să o interpretez.

— De ce spuneţi asta? Credeţi că s-au ataşat mult de locul acela? Am de gând să le ofer dublul preţului actual. Ce fel de oameni sunt? îi cunoaşteţi? Vreau să spun, pe cei care au cumpărat casa.

— Cea care a cumpărat casa; e vorba de o femeie. Bineînţeles că o cunosc. A venit aici cu tatăl tău să semneze actele.

— Şi de unde a răsărit? Pentru că şi-a făcut apariţia relativ repede, dacă îmi amintesc eu bine. Dacă stai să te gândeşti, nu era uşor să vinzi Vila Albă, cu mobile cu tot, în colţul acela pierdut de lume. Doar o persoană excentrică... De ce râdeţi?

— Râd pentru că atunci când ai venit să semnezi împuternicirea pentru tatăl tău, în după-amiaza aceea pe care se pare că ai uitat-o, spuneai exact pe dos. Că lumea e plină de persoane excentrice şi că nu e greu să găseşti cumpărător, dacă fixezi un preţ rezonabil.

— Eu spun dintotdeauna lucruri care se bat cap în cap, aşa e, nu trebuie să mi-o amintiţi, sunt o contradicţie personificată. Dar cum e femeia aceea? E bogată, bineînţeles, şi mai cum e? Presupun că a cumpărat casa dintr-o toană şi că după aia a început să-i vadă cusururile, aşa se întâmplă întotdeauna. Ar fi bine de ştiut dacă se mai duce pe acolo, poate că cea mai mare parte a anului casa e închisă şi în grija unor paznici.

— Presupui greşit. După câte ştiu eu, locul îi place foarte mult şi s-a instalat acolo definitiv. Habar n-am ce transformări a făcut în casă sau în grădină, dar în tot cazul le-a terminat şi locuieşte de mult acolo pentru că, dacă îmi amintesc bir*, s-a mutat imediat după cumpărare. La Madrid vine foarte rar. E scriitoare.

— Scriitoare? Şi tata de unde o cunoştea?

— N-aş putea să-ţi spun. Ştiu doar că sosise din Brazilia şi că, în momentul când s-a încheiat actul de vân-zare-cumpărare, rămăsese de curând văduvă. Poate că tatăl tău era prieten cu soţul ei, asta mi se pare cel mai probabil. Oricum, Leonardo, de ce nu i te adresezi ei direct ca să scapi de orice îndoială?

— Asta şi am de gând să fac.

— O cheamă Casilda Iriarte... Dar, ascultă, îmi aduc aminte că de altfel ţi-am trimis o copie a actului, iar tu erai încântat. Am scrisoarea prin care îţi dai acordul; mi-a adus-o Eugenio ca să o păstrez cu toate celelalte acte, vrei să o vezi?

— Nu, nu. Singurul lucru pe care îl doresc e să ajung la un acord cu această doamnă şi să o conving să-mi re-vândă Vila Albă. Am să-i scriu chiar mâine. Are copii?

— Cred că nu. Dar ţin să-ţi atrag atenţia de pe acum că nu cred să fie vorba de o persoană influenţabilă şi că nu va fi uşor s-o convingi. în sfârşit, nu ştiu, în fond n-am văzut-o decât de două ori.

— E antipatică?

Don Octavio priveşte un timp în gol înainte de a-mi răspunde, ca şi cum ar încerca să evoce o impresie fugitivă sau greu de exprimat.

— Antipatică nu, dar deosebită. Foarte bine crescută, foarte elegantă. Din capul locului nu dădea impresia de nesiguranţă, dimpotrivă, părea entuziasmată de această achiziţie. Nu prea o spunea, dar pur şi simplu se vedea. Sunt persoane pe care doar dacă le priveşti îţi dai seama că nu fac lucrurile prosteşte sau dintr-o hachiţă, cel puţin din punctul lor de vedere. Am avut de-a face cu atâţia clienţi, că am ajuns să-i cunosc. A semnat actul fără să se tocmească, a plătit peşin, iar banii, după cum ştii, au fost depuşi în întregime într-un cont pe numele tău, de pe care don Eugenio scotea anumite sume din când în când pentru tine, pe care desigur...

— Mă rog, sunt la curent, vorbim despre asta mai târziu, îl întrerup eu de frică să nu pierdem firul discuţiei care mă interesează. Dar, în cazul acesta, doamna aceea locuieşte la Vila Albă de cât timp? De cinci ani, să zicem?

— Da, cel puţin cinci. Dacă vrei, ne putem uita, am undeva data exactă, spune el, făcând din nou un semn spre birou.

Mă simt cuprins de o descurajare profundă. Cinci ani nu sunt de ici de colo. Mă întreb, ca prin vis, cum ar fi fost viaţa mea dacă aş fi fost în stare să rămân atâţia ani la rând în acelaşi loc. în ce oraş eram când am scris scrisoarea

aceea de acceptare? în ce hotel, în ce bar, în ce după-amiază pe veci dispărută? Totul mi se învârte în fața ochilor, dar am încă destule reflexe ca să-l opresc pe don Octavio, care face gestul de a se ridica ca să caute un dosar cu acte. Mi-a arătat până acum destule, prea multe. Şi se pare că mai sunt de văzut şi mai multe. Toate aceste acte, pline de date încâlcite, de cifre, de indicații asupra unor terenuri împrăştiate pe o hartă neclară şi de cuvinte abstracte, formează un batalion din ce în ce mai compact care asediază Vila Albă şi mi-o ascunde privirii. Refuz să mai văd alte acte.

— Lăsați, vă rog, ce mai contează de câți ani e acolo. Am întrebat şi eu ca prostul. Dacă locuieşte în permanență, asta înseamnă că nu se plictiseşte acolo. Aici e buba. Evident, pe mine mă enervează, dar trebuie să recunosc că are gusturi alese.

— Aşa e. Se pare că i-a plăcut de la prima vedere. Spunea că e exact locul unde visase dintotdeauna să se retragă ca să scrie.

Fac o mutră iritată.

— Cine ştie ce-o fi scriind!

Nici n-am terminat fraza, că mă şi enervez de tonul de copil năbădăios al cuvintelor mele. Pur şi simplu nu ştiu să pierd. Don Octavio ridică din umeri cu un zâmbet uşor pe buze, mai curând părintesc decât sarcastic.

— Uite ce e, spune el, nu ştiu cât talent are din punctul

ăsta de vedere, pentru că pe mine, dacă mă scoți din Codul Civil, sunt destul de ageamiu, dar de curând a publicat o carte de eseuri care a avut un mare succes. Acum câteva zile la masă tocmai ne-a vorbit noră-mea despre ea, o nouă autoare, cum spunea ea, deşi nu tocmai tânără, şi numele mi-a sunat cunoscut. Bineînțeles, nu mi-am dat seama imediat de unde îl cunosc, aşa că, obsesiv cum sunt, nu mi-a dat pace toată masa până când mi-a picat fisa, abia la desert. Bineînțeles, ce Dumnezeu, Casilda Iriarte, doamna

care a cumpărat Vila Albă. Ca să vezi cum e viața, cred că nu e nici o lună de la discuția asta, când am vorbit şi despre părinții tăi, cine

ar fi crezut în momentul acela că le-a mai rămas atât de puțin de trăit. Şi cum îți spuneam, nora-mea zicea că e o carte foarte bună. Ea citeşte mult şi chiar şi scrie un pic; e măritată cu Miguel, fiu-meu cel mare. îți aduci aminte de Miguel, nu-i aşa?

Am impresia că a început să vorbească despre familia sa ca să mă facă să uit tragedia propriei mele familii. Dau din cap fără prea mare convingere, străduindu-mă să nu-mi arăt lipsa de interes. Miguel Andrade, mi se pare că am fost împreună la acelaşi liceu. Imaginația mea o ia razna încercând să reconstitui cum o fi fost conversația aceea recentă în legătură cu părinții mei, când încă mai erau în viață, şi în ce termeni apăream eu. Cel mai mult mă oboseşte faptul de a fi nevoit să disimulez că mă simt pierdut şi tare trist de la un moment încoace, cuprins de lehamite la ideea de a mă închide din nou în casă.

— Miguel e profesor de ştiințe politice la Univer-sitatea Complutense din Madrid, continuă tatăl său. Lui i-a dat Duumnezeu minte. Să bat în lemn. Deşi, cum spunea Sfânta Teresa, Dumnezeu poate să scrie drept chiar şi cu linii strâmbe. Asta îi spun întotdeauna nevesti-mii, mai ales de la povestea cu Fanny, care pe ea a dărâmat-o. Niciodată nu se ştie care e soarta fiecăruia; e ca şi cum ai da cu banul, nu crezi?

— Ba da.

— Vezi tu, când a pus Fanny facultatea în cui, spunea că n-a fost nici pe jumătate atât de fericită studiind cum funcționează corpul omenesc ca atunci când a simțit cum vibrează acesta la rock-and-roll. Şi dacă aşa spune ea, aşa o fi.

— Bineînțeles, de ce să nu fie aşa?

— Acum cred că a început şi ea să cânte. Sau scrie cuvintele, nu ştiu. Iubitul ei e baterist. „Mal de muchos”[16] se numeşte grupul pe care l-au format, ai auzit de ei?

Îi spun că nu, că n-am auzit, dar că numele mi se pare o adevărată găselniță, şi mă ridic în picioare ca să plec. Cred că începeam să ne plictisim unul de celălalt sau cel puțin să o apucăm pe căi diferite.

Mă însoțeşte până la uşă, îmi repetă că trebuie să ne vedem din nou, că mai avem multe de vorbit şi că pot conta pe el absolut în orice privință. Am impresia că şi-a dat seama că sunt trist.

— Trebuie să ai curaj, Leonardo, îmi spune el. Eşti foarte tânăr. Şi ăsta e un mare avantaj, să ai atâția ani de viață înaintea ta. Totul se poate îndrepta. Ce-a fost mai rău a trecut.

Şi mă îmbrățişează după ce mai îmi dă două-trei sfaturi insistente care, după tonul cu care le rosteşte, trebuie să fi fost foarte importante dar, îndată ce am intrat în lift, mi se şterg complet din minte. Deoarece nu aveau nici o legătură cu Casilda Iriarte.

Când ies pe poarta casei e deja întunerice. E cam frig. Mă opresc câteva clipe pe trotuar, neştiind în ce direcție s-o apuc. Singurul lucru de care sunt sigur e că nu am nici un chef să mă întorc acasă.

X
Poarta Alcala

---

[16] *În limba spaniolă, „Răul multora”, „Nenorocirea multora”. Prima parte a zicalei: „Mal de muchos, consuelo de tontos” care s-ar putea traduce prin „Nenorocirea altora, mângâierea nerozilor” (n.tr.).*

Plouă ca în vise. Printre alte siluete mişcătoare de trecători, într-o vitrină se reflectă, din spate, silueta unui bărbat cu trenci de culoare închisă care îşi ridică alene gulerul şi priveşte de pe marginea trotuarului lumina roşie a stopului, cu un aer gânditor. Este eroul filmului. Sarcina lui e să-şi stăpânească propriile sale gânduri.

— La ce te gândeşti? mă întreba uneori tovarăşul meu de celulă, un bărbat mai în vârstă decât mine, dornic să asculte poveşti ca să uite de propria sa poveste, o treabă încurcată şi murdară, cu sume de bani delapidate, un om cumsecade, i-am uitat numele. La ce te gândeşti? Spune-mi.

Mă întreba din tot sufletul şi îl nelinişitea „să mă vadă gândind", cum spunea el. Nu se potolea până când nu-i răspundeam ceva, deşi cuvintele mele n-aveau nici o noimă după părerea lui. De obicei dădeam din umeri şi îi spuneam că am nevoie de ploaie ca să mă spăl, că sunt o ființă ploioasă şi că dorința mea era să mor la Paris, sub o ploaie torențială. Sau îi recitam versuri din Verlaine.

...Pour un cceur qui s'ennuie, Oh le chant de la pluie![17]

Mă vedeam uneori mergând fără grabă şi fără nici o țintă, pierdut în mulțimea anonimă de pe străzile pline de apă ale unui oraş ciudat, în care începeau să se zărească încet-încet colțuri de case, statui şi balcoane cunoscute sau piețe care prindeau culoare în amintirea mea. Alteori, mă imaginam în schimb în fața unui birou mare încărcat de hârțoage, scriind fără preget la lumina verzuie a unei lămpi, în timp ce ploaia biciuia geamurile încăperii călduroase şi insonorizate.

Când eram la închisoare, acestea erau cele două visuri preferate ale mele, care păreau atât de absurde încât

---

[17] *„Urâtul – când te moaie, / O, cântecul de ploaie" (Roman-ces sansparoles,Ariette III, Ilpleure dans mon cceur..., Atlas de sunete fundamentale, trad. de Ştefan Augustin Doinaş; Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988; în limba franceză în original) (n.tr.).*

reuşeam uneori să pierd noţiunile de timp şi de spaţiu datorită acestei înflăcărate dorinţe de evadare, în ambele visuri se insinua nevoia urgentă de a-mi dezvolta capacitatea de a fi singur, practicată şi perfecţionată acolo pentru a o folosi mai târziu, într-un cadru mai puţin ostil.

Stopul trece pe verde. Ploaia se înteţeşte. Eu nu mă mişc din loc.

De fapt, până acum n-am făcut altceva decât să mă izolez la căldurică, la adăpost de ploaie, fără să mă ud. Iar scrisorile acelea înţepătoare, crude şi usturătoare au venit peste mine ca o aversă, din ce în ce mai violentă, şi acum – mă gândeam eu – au început să se instaleze în camera mea, ca nişte chiriaşi tiranici, şi-mi consumă aerul respirabil de acolo.

Mă gândeam la toate astea stând pe loc, pe trotuar, şi acel „acolo" îmi elibera corpul de condamnarea la cei patru pereţi ai unui birou moştenit în care e prizonieră memoria mea recentă. Un decor care brusc a luat-o înapoi, spre trecut, transformându-se în altceva. „Acolo" mă ducea cu gândul la mile şi mile depărtare, la reduta din vis, vila aceea cu grădină dintr-un cartier luxos şi izolat pe care Walter Scribner a cumpărat-o în 1951, pe un preţ care azi pare derizoriu, ca dar de nuntă pentru fiica sa, Gertrud. Tocmai aflasem acest lucru cu toate amănuntele, iar cifra aceea cu cinci de zero, alături de cuvinte ca zestre, opţiune de vânzare, câştig net impozabil sau bunuri comune, mi se învârtea în cap formând un fel de cheag care-mi întrerupea cursul fluid al gândirii, împiedicându-mă să mă hotărăsc în ce direcţie s-o apuc.

Am lăsat să se schimbe de trei ori culoarea stopului înainte de a traversa pe trotuarul celălalt. Adeseori, ideile îmi vin în mers. Alteori, stând pe loc. Şi în popasul ce precede mişcarea se acumulează ingredientele care vor prolifera mai târziu, ca şi cum din amestecul lor expansiv se

va naşte nevoia de a porni din loc. Printre aceste ingrediente se impunea, ca o forță centrifugă făcând ca toate celelalte să se rotească în jurul ei, noțiunea însăşi – simplă, crudă şi salutară – de a nu mă afla la adăpost, ci sub mângâierea reală a ploii, deschis la toate atracțiile posibile ale străzii.

Tentația de a mă cufunda în râul zbuciumat al străzii pentru a încerca să prind prezentul în mişcare – ca o expediție de cercetare a ceea ce se întâmplă în afară rămânând totodată la adăpost sub apă – începuse să mă atragă cu câteva zile în urmă, o idee oarecare imediat respinsă, înăbuşită în faşă fără să stau prea mult pe gânduri. Ajungând pe celălalt trotuar şi apucând-o în direcția opusă casei, am recunoscut în sinea mea că motivele pentru care am ales să mă închid în casă nu sunt numai obsesia pentru propria mea anchetă şi plăcerea regăsită de a scrie; păstrez încă în fundul sufletului rămăşițe de neîncredere şi de suspiciune, sechele logice ale combinațiilor mentale pe care am fost silit să le urzesc în închisoare pentru a nu auzi cântecele de sirenă cu care mirajul libertății îi fermeca şi îi ținea în şah pe ceilalți deținuți. Eu unul mă specializasem în demistificarea acestor cântece, îi preveneam că sunt dăunătoare şi amăgitoare şi le dovedeam că n-au alt efect decât să le otrăvească prezentul, făcându-l şi mai negru decât este. Ca să-mi susțin teoria făceam apel la tot felul de metafore, astfel încât am reuşit nu numai să mă conving pe mine însumi în cel mai înalt grad, dar chiar să recrutez şi câte un discipol, deşi cei mai mulți îşi băteau joc de mine şi mă luau drept nebun. Lumea e un labirint cu colțuri, care te poartă de colo până colo şi te zăpăceşte cu tot felul de întrebări şi de propuneri mârşave, încercuindu-te şi presându-te din toate părțile. Deplasarea dintr-un loc în altul nu e decât o noțiune iluzorie care, în sine, nu e legată de liber-tatea interioară de a fi tu acela care hotărăşti această mişcare; ieşirea din închisoare e un

act la fel de efemer şi de întâmplător ca şi starea de arest, totul depinde de modul în care priveşti lucrurile, de punctul de vedere în care te plasezi, în ultimă instanță de ce ai în minte. Atenție, mintea, într-adevăr, nu trebuie să ți-o strici, căci nu există mutilare mai gravă decât aceea a gândirii, singura care contează cu adevărat. Totul se reducea la cultivarea perseverentă a acestor sofisme, la reuşita ridicării lor la rangul de principiu de credință, chiar dacă era evident că după aceea credința devine indispensabilă şi greu de eradicat: singurul lucru care mai rămâne după ea este frica. Ajunsesem să mă tem – mai mult decât de condițiile grele din închisoare – de faptul că, din cauza lor, capacitățile mele imaginative îşi pierdeau uneori puterea de a-şi lua zborul pe deasupra realității sordide şi că zidul care desparte această realitate de încăperile visului nu e decât un fragil decor de teatru-fisurat, amtenințat să se prăbuşească dintr-o clipă în alta. Iar prin această breşă se strecurau tot soiul de animale şi păsări de piază rea.

Dar acum, sub mângâierea unei ploi care mă făcea ciuciulete, în pragul unei seri de toamnă târzie, simțeam că încet-încet începeam să mă descotorosesc de toate aceste mecanisme de supraviețuire, de această ortopedie care fusese ca un sprijin, dar şi ca un bandaj de ghips, pentru viața mea adevărată. Respiram adânc, lăsându-mă copleşit de aerul liber şi rece, de picăturile de apă care-mi spălau fața şi îmi curățau privirea, înghițite apoi de o limbă însetată şi lacomă. Parcă îmi dezmorțeam membrele înțepenite, exact aşa, un fel de „unde mă aflu?” care trebuie să fi fost primul gând al Frumoasei din pădurea adormită înainte de a se obişnui treptat cu noua ei realitate, satisfacția de a merge cu paşi sincronizați cu ritmul unui corp lăsat în voia lui, ale cărui brațe se ridică din când în când ca nişte aripi de o parte şi de alta a trendului negru, viziune furtivă pe care o vedeam alunecând pe suprafața netedă a vitrinelor în timp

ce coboram pe strada Serrano. Şi păşeam cu grijă, temându-mă parcă să nu pierd acel echilibru rar, acea siguranță incipientă, atent la eventualele lovituri de labă ale realității, dar şi pregătit pentru orice surpriză, pentru apariția oricăror stări sufleteşti încă necunoscute, care îmi promiteau amețeli pline de încântare.

Când am ajuns în Piața Independenței, depăşisem, în ceea ce priveşte ploaia, punctul acela în care o simți şi te gândeşti: „Va trebui să mă adăpostesc sub un portic, să iau metroul sau să intru într-o cafenea." Consideram apa drept un element atmosferic independent de mine, deşi capabil să-mi provoace emoții şi intenții imprevizibile. Bineînțeles că încercam din toate puterile să le înregistrez, dar îmi era totuna că sunt deja ud leoarcă.

Am traversat în fugă centrul pieței, hotărât să bravez orice risc, evitând cu abilitate maşinile, obligate astfel să frâneze sau să mă ocolească, şi m-am refugiat sub arcul central al Porții Alcalâ, cu cei patru îngeraşi în vârf, ca o cunună, puşi să vegheze memoria lui Carlos al III-lea, preamărit într-o inscripție în latină, îngeraşul dinspre strada Serrano se priveşte în oglindă sau poate doar se mulțumeşte să vadă cum se reflectă în suprafața aceea ovală binele, oricât de puțin ar fi el, care mai există şi ale cărui rămăşițe mai plutesc încă risipite prin lume; deoarece – m-am gândit eu – nu doar diavolii se pot bucura de privilegiul de a concentra răul în obscurele lor oglinzi, aşa cum şi-a imaginat Ander-sen. Şi, biciuit de vânt sub bolta de piatră, mi-a trecut prin gând că dacă o rafală mai puternică îi smulgea cumva oglinda din mână îngeraşului aceluia aşezat deasupra mea într-o poziție instabilă, şi dacă aceasta se făcea cioburi la picioarele mele, s-ar putea foarte bine întâmpla ca o particulă impalpabilă din binele făcut bucăți să-mi intre în ochi şi să se ia la luptă cu duşmanul ei, cealaltă aşchie, care mi;a înghețat inima într-o zi de demult,

lăsând-o insensibilă; şi poate că ar reuşi s-o urnească din loc, să-mi elibereze sufletul chi-nuit şi să dea drumul plânsului reținut de atâta timp. Aleluia, în sfârşit, Osana întru Cel de Sus! Binefericiți cei care plâng, căci aceia se vor mângâia. Dintr-odată, cu ingenuitatea copilului care îi desenase odinioară pe Gerda şi pe Kay înconjurați de flori violete, vedeam în fața ochilor lupta aceea dintre bine şi rău în imagini de bandă desenată, ale cărei viniete se succedau înlă-untrul meu. O impresie foarte ciudată, dar totodată stimulantă, amestec de umor negru, de duioşie şi de speranță, chiar dacă lacrimile care păreau să-mi curgă pe față erau apocrife, simplă consecință a recentei averse, cum mi-am dat imediat seama, după o scurtă tresărire în care avusesem, ca un miraj, impresia contrară. Dar nu țâşneau dirî suflet, ci mi se prelingeau din păr. Mi-am scos o batistă din buzunarul trendului şi, brusc amuzat, m-am şters pe obraji. Nu ştiu pe unde, o poveste se strecurase pe nesimțite în grădina întunecoasă a digresiunilor mele; aerul liber începea să-şi producă efectele magice. O poveste rătăcitoare care-mi aplana tendința spre ideile negre poposind pur şi simplu deasupra lor, cu gingăşie şi pe tăcute, ca un fluture pe spinarea țepoasă a unui balaur, aşa cum procedează şi lumina ca să învingă tenebrele, o poveste frumoasă, neaşteptată şi uşoară pe care o găzduiam bucuros şi pe

care, bineînțeles, o dedicam bunicii, chiar dacă ştiam prea bine că nu o inventasem eu. Am zâmbit amintin-du-mi cât de mult îi plăceau romanele cu happy end şi, din clipa aceea, totul mi-a fost armonie în noaptea aceea, bucurându-mă din ce în ce mai mult de privilegiul de a fi în viață şi de a merge liber pe stradă. Pe de altă parte, cucerirea acelui loc strategic, pe care-l consideram al meu, căci îl ocupasem printr-un atac fulgerător, contribuia la creşterea sentimentului meu de triumf.

— Ce bine mă simt aici! am exclamat eu ridicând braţele ca şi cum mă întindeam după un somn îndelungat. Sunt la adăpost şi în acelaşi timp sunt mai presus de toate, de aici nu poate nimeni să mă gonească. Voi pleca atunci şi numai atunci când voi vrea eu.

Contemplând clădirile care înconjură acum această insuliţă urbană, frunzişul întunecos al Parcului Retiro şi maşinile rapide din interiorul cărora ţâşnea din când în când săgeata unei priviri aţintite asupra siluetei mele ca asupra unei apariţii ciudate, îmi aminteam cât se poate de limpede o veche gravură de la Vila Albă, care reprezenta exact acest loc din oraş, ca un hotar solemn la marginea oraşului, delimitând nişte cartiere care nu mai există. De pe vremea când Madridul era un târg fără lumină electrică şi fără canalizare.

Pe tata îl interesa foarte mult secolul al XVIII-lea şi vorbea cu multă admiraţie despre miniştrii luminaţi ai lui Carlos al III-lea, a cărui domnie coincide cu începutul atâtor transformări arhitectonice din Madrid, încă de mic, îmi explica uneori, încercând să mă facă să înţeleg, importanţa acelor prime progrese şi a timidelor încercări de a renunţa la război şi a instaura un trai mai bun în propria ţară, împodobind-o şi dotând-o cu un început de confort. în vremea aceea, despre care în ziua de azi nu se mai vorbeşte, a fost ridicat arcul acesta, sub care acum nu mai trece nimeni şi unde un cetăţean făcut ciuciulete nu poate nici măcar să-şi găsească un adăpost provizoriu fără să se expună unor priviri scandalizate. Larg deschisă în gol, Poarta Alca-lâ, armonios memorial din piatră care într-o bună zi, fără să recurgă la nici un zăvor, a marcat hotarul dintre afară şi înăuntru, metaforă, ghicitoare, aberaţie, poartă care n-a fost făcută pentru a fi încuiată şi care nu se închide niciodată; acesta e refugiul meu provizoriu, bunică, insula mea ascunsă privirilor acelora care îmi fac semne

neclare, ascunziş trecător unde pot scăpa de ghearele timpului. Pentru că acum – cu uşoara diferenţă că mă includeam şi pe mine, ca o mică mogâldeaţă, pe scena aceea goală –, Poarta Alcalâ rgdevenea aceea din gravura pe care mi-o arăta tata când eram copil: locul pe unde se iese dintr-un oraş străbătut de căruţe cu cai. Iată, chiar trece o căruţă, cât pe ce să dea peste mine, aşa că trebuie să mă lipesc de zidul de piatră, zgomotul roţilor şi al copitelor de cai răsună pe lespezile neregulate îndreptându-se spre Alcalâ de Henares.

— Pe aici, luaţi-o pe aici! am strigat eu în culmea exaltării, arătând cu braţul drept spre statuia lui Es-partero, care, desigur, nu exista pe vremea aceea; cum nu existau încă nici militarii care s-au succedat în secolul al XIX-lea, făcând atâta tărăboi, şi ale căror nume au invadat străzile Madridului. Ţineam în mână hăţurile celor două care, al prezentului şi al trecutului, şi puteam să le impun ce ritm voiam eu.

Şi îmi imaginam căile actuale de acces la Aero-portul Barajas, comunitatea de americani din orăşe-lul Torrejon de Ardoz, colinele şi cârciumioarele din împrejurimile râului Jarama, în drum spre un oraş plin de arcade şi de faţade de stil plateresc, cu cea mai veche Universitate din Spania, leagănul lui Cervantes, Domnia Ta, să nu mori ucis de altă armă decât de aceea a melancoliei[18]. Orice numai să nu mori.

Şi brusc m-a apucat dorinţa de a lăsa cometa fanteziei să-şi ia zborul: cine mă împiedică să călătoresc, să visez, să plec în căutare de aventuri, să străbat noaptea în lung şi-n lat cu picioarele, s-o brăzdez, s-o posed? Nu existau zăbrele care să mă împiedice să îndrept prora în ce direcţie vreau

[18] *Vezi nota de la pagina 52 (n.tr.).*

eu. Şi mi-am amintit de cântecul lui Moustaki pe care îl fredonam în puşcărie ca să-mi dau curaj.

Sans projets
et sans habitude
nous pourrons rever
notre vie.
Viensje suiş la,
je nattends que toi,
tout est possible
tout est permis...[19]

Totul e posibil, nimic nu e interzis. Să visezi, ca Moustaki, la o viaţă fără nici o rutină şi fără proiecte. Să ai viziuni, ca Don Quijote. Oraşul şi noaptea îmi stau la picioare. Poate mă aşteaptă cineva, iar dacă nu, aventurile le putem visa.

După un timp, când ploaia şi vântul s-au potolit, mi-am părăsit insula provizorie, gata să iau primul autobuz care trece.

XI
Suflete descumpănite

De la un timp încoace îmi dădeam seama că starea mea sufletească euforică începe să se dezumfle, era probabil o fisură pe undeva, şi aveam impresia că începuse să-şi dea seama şi ea. Al doilea aspect „mă neliniştea mult mai mult decât primul, nu numai pentru că mă obliga să mă prefac, ci şi pentru că devenea un obstacol în încercarea mea de a descoperi cauzele acestei avarii, în genul ăsta de anchetă,

---

[19] *„Renunţând la proiecte / şi la orice obişnuinţă / ne vom putea visa / viaţa. / Vino, sunt aici / nu te aştept decât pe tine / totul e posibil / totul e permis...”; în limba franceză în text (n. tr.).*

orice prezență străină deranjează, cu atât mai mult atunci când aceasta nu-ți inspiră destulă încredere, când persoana necunoscută nu se dovedeşte – şi nici nu dă semne promițătoare în acest sens – a fi înzestrată cu calitățile acelui tovarăş magic care apare în mod providențial cu misiunea de a-l îndruma pe erou în clipele grele de rătăcire, de a-l avertiza de primejdii, de a-i da sfaturi şi a-i asculta confidențele. în poveşti, personajul acesta este recunoscut îndată ce-şi face apariția. Cel puțin de către cititorul a cărui atenție e netulburată şi urmăreşte acțiunea din afară. Dar, bineînțeles, în cazul meu, de mult – prea mult – timp, cititorul care urmăreşte toate situațiile catastrofice sunt chiar eu. Şi oricât de călit m-aş crede în ale dedublării, de multe ori îmi pierd şirul şi am vedenii.

„Aş avea nevoie de un asistent cititor, ăsta e adevărul, nici mai mult nici mai puțin, de cineva care să citească ce scriu", mi-a trecut prin cap, într-o bruscă iluminare. Şi găselnița asta mi s-a părut atât de importantă încât am notat-o pe un şervețel de hârtie, aproape pe furiş. Iar fetei i-am spus că e vorba de ceva foarte urgent pentru ziua următoare, noroc că mi-am adus aminte să notez ca să nu uit.

— Dacă-l bagi aşa mototolit în buzunar, îl uiți sigur,

mai ales că noaptea abia începe, îmi spuse ea. Eu, una, am găsit nu ştiu câte hârtiuțe care nu mai erau bune de nimic, o grămadă, mai ales numere de telefon, care după aia nu mai ştii ale cui sunt pentru că n-ai notat şi numele. Evident, cel mai bine e să ai o agendă. înainte nici nu le deschideam pe cele pe care le primeam cadou, până când Monica m-a convins că sunt foarte

utile. Mai rău e că acum scriu în ele doar ca să scriu ceva, dacă nu notez nimic mi se pare că mi-am pierdut ziua, aşa sunt eu, exagerată în toate, „ori cheală, ori cu trei peruci", cum spune mama. Tu n-ai agendă?

— Nu.

— Păi şervețelului ăsta de hârtie poți să-i spui adio.

E ca şi cum ai pune apă într-un coş de paie, drăguțule!

Am dat din umeri. Incapacitatea mea de a face abstracție de prezența aceea feminină atât de aproape şi de tulburătoare începea să mă enerveze. Adevărul e că dorința mea de a fugi intra în conflict cu dorința, pe care pur şi simplu refuzam să o recunosc ca atare, de a mă culca cu prima femeie care-mi ieşea în cale. Această imagine banală de fost puşcăriaş desfrânat şi nesățios mă ducea cu gândul la anumite discuții şi glume a căror amintire îmi făcea greață. Iritarea mea se datora tocmai punctului de fricțiune cu această zonă care rezista la orice analiză. Pe de altă parte, ginul şi haşişul îmi sporeau oboseala, mă împiedicau să mă ridic în picioare, dar şi să interpretez simptomele unei motivații complexe. într-un cuvânt, nu eram deloc în stare, în asemenea condiții, să fiu propriul meu cititor, în capul meu era o adevărată harababură, deoarece încercasem să forțez metafora cititului şi totul mi se încurcase în minte. îmi vedeam viața ca o carte din care creştea un copac plin cu frunze, iar pe una din crengi eram eu, atârnat de picioare şi încercând să descifrez cu capul în jos literele textului scris.

Fata se uita fix la mine, aşteptând parcă ceva. Mai erau şi alții acolo, mai ales în dreapta mea. O linie unduitoare de profiluri schimbătoare, siluete suprapuse care uneori se detaşau, chipuri aproape fără expresie, capete sprijinite pe o pernă comună mare şi destul de tare fixată de-a lungul peretelui cu mici belciuge, ca spetează la o banchetă, şi ea comună, pe care eram aşezați cu toții în pozițiile cele mai diferite, unii de un calm hieratic, alții de-a dreptul prăvăliți peste ea. Bancheta, de culoarea brun-închis, se întindea cât tot peretele, în fundul unei încăperi în semiîntuneric, prelungă şi uşor umedă, ca un fel de hangar.

îşi ţinea picioarele cu colanţi în dungi, încrucişate turceşte într-o parte, pe banchetă, aşa că îşi putea apropia cu uşurinţă gura de urechea mea. în plus, în felul acesta îi era probabil mai comod să-mi supravegheze expresia feţei, pentru că aparent începeam s-o interesez. Fapt e că întinsă astfel pe banchetă, ca o barieră, stătea întoarsă cu spatele spre grupul din care în principiu făcea parte, dar care acum se dezinteresa de ea şi nu-i mai adresa cuvântul, de parcă trupul ei răsucit – prin care împărţea bancheta în două zone –, formând un unghi drept cu trupul meu, era ca un semn de trecere spre alt făgaş, declaraţie făţişă a unei intimităţi exclusive, pe care fără să vreau o favorizasem poate eu însumi.

Una din persoanele aparţinând zonei pe care trupul ei mi-o ascundea se numea Clemente; era aşezat chiar în spatele ei. La început, cred că stătuse un pic de vorbă cu mine, cel puţin aşa cred, iar ea îi rostise numele, nume pe care acum îl pronunţau şi ceilalţi pe un ton de supuşenie şi care-mi ajungea la ureche cu un scrâşnet de spărgător de gheaţă, singurul element care se distingea cu claritate în corul acela bizar, Clemente, ca o garanţie precară a realităţii în mijlocul unei maree discordante şi fragmentare de voci necunoscute. Invocându-l, în penumbră se aprindea parcă o lanternă mişcătoare şi apărea el, un băiat ursuz şi sarcastic, care vorbeşte întotdeauna în silă, impasibil, şi ale cărui tăceri sunt la fel de importante ca şi cuvintele. Se vede asta până şi în tonul cu care i se cere foc sau o foiţă de ţigară, n-aveam nevoie să-i văd faţa, aşa sunt întotdeauna cei care se ştiu pivotul unui grup. în confuzia pe care de multe ori au generat-o ei înşişi, par de neconfundat, ca un pol aglutinant. Am mai văzut şi alţii ca el, câte unul e autentic, dar majoriatea sunt simpli imitatori. Iar aceştia din urmă se caracterizează prin dorinţa imediată de a se lua la trântă cu cei bănuiţi de a aspira la acelaşi rang. Ştiu despre ce e

vorba, deoarece, câteodată cu voie, câteodată fără voie, m-am simțit şi eu pivot de grup sau am permis celorlalți să se uite la mine cu acelaşi amestec de respect şi de nelinişte pe care îl provoacă mirosul de pasăre rară. Ca un fel de etichetă pe care mai întâi o accepți, căreia începi apoi să-i acorzi importanță, până când ajungi să te saturi de ea.

Mulți stăteau în picioare, mişcându-se de colo până colo fără un scop precis, deşi contoarul barului şi un fel de platformă în unghi drept din partea opusă a încăperii se detaşau ca focarele cu cea mai mare afluență. Pe estradă tocmai se urcaseră trei băieți slăbuți, fiecare cu chitara sa electrică, iar publicul, care i-a primit cu fluierături de entuziasm, se bulucea înjur aşezându-se pe trepte sau direct pe jos. Microfonul era prost reglat, şuiera un pic, iar artiştii nu reuşeau să-l potrivească. Erau rockeri, dar făceau şi un pic de folk. Cântau într-o engleză acceptabilă, contorsionându-se în toate sensurile.

Barul era şi el luat cu asalt, dar persoanele din jur erau în continuă mişcare. Rămâneau un timp acolo, grupându-se din când în când, salutau pe careva şi apoi, mai devreme sau mai târziu, o luau din loc şi începeau să se preumble încet cu paharul în mână prin tot spațiul pe care-l cuprindeam cu privirea, căutând parcă, fără prea mare convingere, un cotlon mai la adăpost. Dar nu-l găseau. Era un spațiu care putea fi definit tocmai prin această lacună: era lipsit de cotloane. Nu exista nici o fereastră, iar aerul era viciat.

— Construieşti o cameră imaginară în jurul pro priului tău corp. Pentru marii visători care visează la cotloane, colțuri, găuri, nu există loc vid, am murmurat eu ca o rugăciune.

Dar ea mă văzuse mişcându-mi buzele.

— Vorbeşte mai tare, a spus ea. Nu te aud.

— Ai auzit de Poetica spațiului? am întrebat-o eu.

— E cu Sean Connery?

— Nici pe departe; e un eseu.

— Nu-i de mine aşa ceva. Cunosc pe cineva care se dă în vânt după eseuri, colocatara mea, Monica. Ea le pricepe pe toate, ţi s-ar părea nemaipomenită. O să-i duc dorul. Acum are de gând să plece la Melbourne, dar definitiv, nu aşa, ca să taie toate punţile. S-a îndrăgostit de un tip de acolo, alt nebun după cărţi ca şi ea. Eu una, după poză, îl găsesc cam bleg, dar n-ai ce face, dacă îi place ei. îi trimite versuri şi aşa mai departe. Scuză-mă... Despre ce e vorba în cartea de care spuneai?

Am făcut un gest de refuz cu mâna şi m-am cu-fundat din nou într-o tăcere şi mai ermetică. Numai la gândul de a încerca să rezum teoriile lui Bachelard în spaţiul-acela şi pentru o asemenea interlocutoare, dorinţa mea de izolare ca şi senzaţia de vorbăraie fără rost şi dorul după o lume plină de cotloane, de grote şi de ascunzişuri deveneau tot mai puternice. Mă uitam la siluetele acelea abstracte, urmărind cum se estompează în fumul care urca de la duşumea şi se schimbă între ele la întâmplare, ca spiralele unui caleidoscop, ele însele fum. Fumul pe care îl lasă în urmă viţele pe jumătate arse. Şi mă simţeam trist. Dar în acelaşi timp îmi dădeam seama că sunt ca actorii unui spectacol al cărui subiect îmi era foarte familiar. Ei sunt ca şi mine, mi-am spus în sinea mea, reprezintă tineretul din care fac şi eu parte. Descopeream America, dar cu un amestec de amărăciune şi de surpriză totodată. Fata şi-a întins un braţ ca să-şi apuce paharul pe jumătate plin cu whisky, iar pe celălalt, după ce şi-a dat o şuviţă de păr spre spate, l-a introdus în spaţiul dintre gâtul meu şi spătarul banchetei. O intruziune furtivă, dar deliberată, după cum se va vedea mai târziu. Mai întâi a băut pe îndelete şi a pus paharul din nou la locul lui. Apoi şi-a intensificat presiunea degetelor asupra umărului meu.

— Ia spune, ce-i cu tine? m-a întrebat ea. Nu mai

ştii să vorbeşti? Lucrul ăla de care trebuie să îți aduci aminte mâine e atât de important?

Se aplecase ca să-mi vorbească la ureche cu o voce plină de subînțelesuri, ca şi mirosul sau contactul trupului ei. Cuvintele însemnate pe şervețel mi s-au diluat în minte, înghițite de apropierea aceea care-mi diminua orice discernământ. Am mai făcut o ultimă încercare, fără prea mare convingere, să-mi amintesc despre ce idee era vorba, în timp ce cu mâna băgată în buzunarul vestei mototoleam hârtia subțire transformând-o într-o biluță pe care o pipăiam maşinal între degetul mare şi cel mijlociu. Parcă era vorba de un „asistent cititor", dar fără nici o legătură cu titlul universitar – încercam oare să mă păzesc singur de ceva? –, un mesaj ca un fum care ieşea prin crăpătura buzunarului îngroşând fumul din local, cine mai ştie!

— Iartă-mă, nu ştiu ce să spun, mărturisii eu fără a îndrăzni să o privesc. Dar nu în legătură cu ce mi-am notat. în general.

— Da, continuă ea cu o voce şi mai insinuantă, de aia mă şi plâng. Că nu spui mare lucru. Eşti o lighioană mai ciudată, nu reuşesc să te simt.

— Doar nu sunt o gânganie.

— Asta văd şi eu.

— Păi atunci, la ce te referi?

— Nu ştiu cum să-ți spun, ai pornit-o ca un avion, de nu mă puteam ține după tine, şi brusc ai pus frână fără să înțeleg de ce, aşa ambalat cum erai. Ți se întâmplă des? Mă rog, dacă nu vrei, poți să nu-mi răspunzi.

— Ambalat?

Cel mai jenant era faptul de a mă simți obligat să dau socoteală pentru o atitudine care i se năzărise ei, în timp ce mângâierile, concentrate de preferință în zona cefei, erau din ce în ce mai insistente, şi de a încerca să reconstitui

direcţiile în care îmi porniseră vorbele înainte ca tăcerea să înceapă să şp umfle din cauza fluidului emanat din sufletul meur Fata izbucni în râs.

— Ambalat în sensul bun al cuvântului, şi nu te uita la mine cu mutra asta speriată. Vreau să spun că îmi place felul tău de a încerca să cucereşti femeile.

— Şi cum încerc eu să le cuceresc, ia să vedem?

Poate că întrebarea a fost rostită pe un ton aspru.

Dar trebuia să ştiu, să înţeleg până la ce punct acceptasem nişte mângâieri care deveniseră din ce în ce mai slabe, până la dispariţie. M-am uitat la ea. Părea descumpănită. Şi după expresia feţei nu prea puteam spera că va fi în stare să-mi răspundă la întrebare.

— Eu nu mă pricep să dau explicaţii, spuse ea, şi cu cât e mai frumos ceea ce văd sau aud, cu atât sunt mai toantă. N-am memorie bună, aşa eram şi la şcoală. Şi, în plus, tu vorbeşti foarte frumos, chiar dacă sari de la una la alta. Aşa încât, bineînţeles, când devii tăcut ca mortul în păpuşoi, în afara faptului că uit cele spuse înainte, mă gândesc: precis şi-a dat seama că nu sunt

la înălţime şi-şi spune în sinea lui „la ce bun să stric orzul pe gâşte". în mod normal n-are nici un rost să ţin minte ce se vorbeşte în localuri ca ăsta, unde e atâta zgomot, aşa că de asta nici nu mai ascult. Dar cu tine îmi pare rău. Mi-ar face plăcere să-mi aduc aminte de la A la Z toate câte mi le-ai spus de când ai venit, mai ales ca să i le pot povesti Monicăi, chiar dacă ţi se pare

că e o prostie gogonată.

— Dar ce să-i spui? îi dai lecţii? îi ţii conferinţe?

— Nu. Dar întotdeauna băieţii îi spun ei lucruri extraordinare, o aleg pe ea ca să-i toarne poveşti ca-n filme. Şi asta mă face invidioasă.

— Poate că nu sunt decât născociri; există mitomane peste tot, am spus eu compătimitor şi resemnându-mă să uit de ancheta inițială.

— Poate. Pentru că, de exemplu, cu iubitul ei de acum, după ce discută nu ştiu cât fără să se vadă la față, e mai greu să-şi aducă aminte tot ce a spus. Şi pe deasupra îşi vorbesc pe englezeşte, bagă de seamă, fiindcă el n-a depăşit încă stadiul „tortilla de pătata”[20] şi „ole caramba”[21]. Dar chiar şi aşa, dacă Monica e capabilă să inventeze discuții atât de bine aduse din condei, încât chiar şi eu o bănuiesc uneori că le inventează, cum să-ți spun, mă simt şi mai invidioasă. Eu, una, cu oamenii pe care îi cunosc bine, odată ce le-am prins şpilul, mă pot gândi la altceva pentru că n-am la ce să mă aştept de la ei, iar cu cei pe care abia îi cunosc, mai ales dacă sunt mai ciudați, nu ştiu cum, mă pierd, pentru că, pe de o parte, îmi place să aud lucruri noi, chiar dacă le pricep mai greu, dar pe de altă parte, începi să te gândeşti, cel puțin aşa mi se întâmplă mie, oare ce vrea şi ăsta? Aşa mi s-a întâmplat cu tine, obiceiul meu prost, e adevărat, dar mi-a zburat atenția. Monica spune că e o problemă de concentrare, altfel nu mai înveți nimic niciodată şi aşa ratezi ce e mai bun în viață. Ea e atentă, pricepi?, poate fi atentă la mai multe lucruri în acelaşi timp. Eu, una, nu sunt în stare.

Băieții cu chitara electrică trecuseră la alt stil. Trăgându-se cu câțiva paşi în spate, unul dintre ei a anunțat un nume de fată, ceea ce a provocat aplauze, şi a cedat microfonul unei tinere cântărețe cu părul blond şi lins, care a atacat, cu multă dezinvoltură, un cântec al lui Patsy Cline

---

[20] *În limba spaniolă: „omletă cu cartofi” (n.tr.).*

[21] *În limba spaniolă: interjecții (n.tr.).*

din anii şaizeci: „I fall to pieces”[22]. Aşa încât îmi era mai uşor să ascult pălăvrăgeala vecinei lăsându-mă în voia acelui du-te-vino de maree.

— O să-mi lipsească îngrozitor de mult, spunea ea mai departe. Să nu crezi că nu țin la ea fiindcă ți-am spus că sunt invidioasă. Mai bine zis o admir şi aş vrea să fiu ca ea. Aşa sunt eu, vorbesc prea mult şi, în plus, fără nici un rost, şi până la urmă calc în străchini. Trebuie să ai haz ca să fii apreciat, ăsta e adevărul. Unii au haz, alții nu. Te plictisesc?

— Nu în mod deosebit.

— Spune-mi la ce te gândeşti.

— Că fiecare trebuie să se descurce aşa cum e. N-are nici un rost să te învârti în jurul cozii. Şi la faptul că e atât de frumos cântecul ăsta, încât ar trebui s-o uiți o clipă pe Monica şi să asculți ce spune. I go to pieces each time someone speaks your name...[23]

A dat din umeri. Copleşită, părea incapabilă să scape de spectrul prietenei, mi-am închipuit eu.

— Nu ştiu englezeşte, mi-a mărturisit ea. De ce nu-mi traduci?

— Pot încerca. Dă-mi agenda aceea de care vorbeai, pe care o ai întotdeauna la tine.

Şi-a deschis geanta, înghesuită la perete, şi mi-a întins încântată agenda. Era îmbrăcată în piele cenuşie. Mai scosese şi un pix.

— Aici? Pe paginile de decembrie?

— Nu, stai puțin. E mai bine pe foile astea cu dungi de la sfârşit...

Mă fac praf

---

[22] *„Mă fac praf; în limba engleză în original (n.tr.).*

[23] *„Mă pierd cu totul / Ori de câte ori cineva îți i numele”; în limba engleză în original (n.tr.).*

Ori de câte ori cineva
Îți rosteşte numele,
Nu pot suporta să mă consideri
Doar ca pe o prietenă
— Ce frumos scrii! Şi ce repede!
— Taci din gură, te rog, că mă încurci!
Ai vrea sa ma port
Ca şi cum niciodată
Nu ne-am fi sărutat,
Îmi ceri să mă distrez,
Să cunosc şi alți băieți,
Iar eu încerc
Din nou şi din nou,
Dar degeaba,
Vreau să te revăd
Şi când pleci Mă fac praf
— Mă rog, astea sunt cuvintele mai mult sau mai puțin, am tras eu concluzia dându-i înapoi agenda în timp ce răsunau aplauze, iar fata cea blondă începea să cânte „Always”, alt cântec al lui Patsy.

O ascultam în atelierul lui Enrique Williams, un prieten de pe vremea când începusem să fiu „străinul”, iar Patsy Cline murise într-un accident de avion cu câțiva ani înainte, literalmente „fallen to pieces”, făcută praf. Enrique mi-a spus povestea cântăreței, pe care tatăl lui, militar la baza din Torrejon, o admira foarte mult. Enrique avea un electrofon destul de bun. Era un băiat înalt, cu ochi albaştri. Abia acum îmi dau seama că mi-a vorbit pentru prima oară de Patsy în seara în care am auzit pentru ultima oară, la telefon, vocea bunicii. E ciudat cât de limpezi ies la suprafață, în mod cu totul neaşteptat, fragmente pierdute de memorie, obiecte, gesturi, lumini. Legându-se între ele într-un mod care ar putea fi considerat banal. Pe vremea aceea eram capabil să mă înduioşez de tristețea unei fete sau la

auzul unui cântec sfâşietor. încă nu-mi intrase aşchia din oglindă în ochi. Mă întreb dacă eram fericit.

— Ce frumos! a exclamat cu admiraţie fata cu colanţi în dungi. îţi mulţumesc. Eşti grozav. O să încerc să mă accept aşa cum sunt.

Şi-a băgat agenda în geantă, a terminat whisky-ul care mai rămăsese şi şi-a pus din nou braţul între speteaza laviţei şi ceafa mea.

Eu tăceam, cufundat în imaginile pe care mi le reînviase muzica lui Patsy Cline. Mă întrebam la câte femei le făcusem rău fără să vreau, încercând totodată să mă feresc de dorinţa brută pe care ţi-o trezeşte o fiinţă care nu-ţi inspiră nici curiozitate, nici interes. Oricât de dornic mi-ar fi fost trupul, nu puteam râvni la ceva care să nu-mi ofere o schimbare cât de mică, care să nu mă tragă în sus, deasupra spinilor realităţii trecute şi prezente, învingându-mi temerile şi potolindu-mi un alt fel de sete. Şi cu aceeaşi precizie cu care vedeam mesele, estrada unde cânta fata cea blondă şi siluetele mişcându-se prin acel local fără cotloane, vedeam şi puteam aproape chiar atinge cu mâna şi golul care ar urma după o eventuală împerechere cu fata aceea, crăpăturile din tavanul unei încăperi necunoscute, amândoi potoliţi, goi, întinşi pe spate şi ea întrebându-mă poate: „La ce te gândeşti? Ţi-a plăcut?"

— Nu-mi pasă că nu scoţi o vorbă, spuse ea dintr-odată. îmi placi şi când taci. în plus ai un păr foarte frumos. Mie îmi place aproape orice, dar nu pot suporta, de exemplu, tipii cu mătreaţă, sau cu părul vâlvoi, sau cu chelie şi cu complexe. Şi asta ca să nu pomenesc decât trei posibilităţi, dat fiind că Monica susţine că aş putea obţine o diplomă în domeniul ăsta. Iubitul ei,

ăla de la Melbourne, e cam năpârlit, dacă o ţine tot aşa, rămâne fără nici un fir de păr în creştetul capului, ca un părinţel. îţi spun eu, nu-i uşor să dai peste unul al cărui păr

să te atragă erotic, ți-o spun din proprie experiență. Părul tău, drăguțule, e ca în filme. Presupun

că ți s-a mai spus asta de nenumărate ori.

Mi-am schimbat uşor poziția. Simțeam un fel de gol în stomac.

— Nu ştiu, nu-mi aduc aminte. Pot să te rog ceva?

— Bineînțeles, ce anume?

— Să faci un efort, dacă vrei să mă simt bine, şi să revii la ce te-am întrebat înainte, te rog, pentru că îmi pierd şirul. Cum am încercat să te cuceresc? Nu te gândi nici la ce o să-i povesteşti Monicăi, nici la alte chestii de genul ăsta, pur şi simplu adu-ți aminte despre ce ți-am

vorbit. îmi e de ajuns dacă îmi dai un exemplu sau îmi spui subiectele mai importante, orice îți aduci aminte.

S-a uitat la mine nedumerită.

— Când anume?

— Nu ştiu. înainte. Când am ajuns aici. Când am făcut cunoştință, oricând. Pentru că presupun că nu stau aşezat pe bancheta asta de o viață. Dacă nu, născoceşte ceva. Improvizează. Pentru mine e extrem de important.

— Ce lucru ciudat îmi ceri!

Dar zâmbea încântată. Apoi a încercat să se concentreze, cu ochii ațintiți pe tejgheaua barului, rozân-du-şi unghia de la degetul cel mare.

— Păi, de exemplu, ai început să povesteşti că pe Gran Via plouă cu găleata şi, dacă vrei să-ți spun adevărul, parcă veniseşi de la Bombay cu elicopterul, şi toate ți se păreau altfel, strada, lumea, furtuna, toate.

Ca unu' de care te întrebi de unde a ieşit. Eu te ascultam şi aveam impresia că visez. Poate din cauza haşişului.

Cu mâna stângă am pipăit pe banchetă o haină umedă, trenciul cel negru pe care mi-l scosesem la intrare. Şi mai devreme, bineînțeles, notarul, Poarta de Alcalâ şi dorința abstractă, dar mistuitoare de a cutreiera întreg oraşul în

căutarea unei fosile de mare valoare ascunsă în fundul canalelor. Şi m-am revăzut ud leoarcă, scuturându-mă de apă ca un cățel sub o marchiză cu geamuri murdare, în timp ce perdeaua oblică a unei averse sclipea cu licăriri roşii şi intermitente. Trebuia să cobori pe o scară în mai multe spirale, cu lumină pe trepte, coborâtul dura destul de mult, şi de la bun început simțeai mirosul, fumul şi gâlgâitul unui spațiu subteran uitat de lume, unde poate pierdusem ceva. Nu era prima oară când intram în locul acela şi nici nu dădusem întâmplător peste el. Era pe lângă clădirea Telefoanelor. Paşii mei, renunțând la orice fantezie aventuroasă, ascultau de vorba veche „rău cu rău, dar mai rău...". Şi mă purtaseră la acel local cu firma de neon roşu: PONTE A CIEN[24]. Aveam nevoie de haşiş, după asta venisem.

— Nu cumva eşti homo, îmi spuse fata pe neaştep
tate; aş vrea doar să ştiu.

Se depărtase puțin de mine ca să mă privească mai atent, ceea ce mi-a permis să mă mişc din loc şi să nu mă mai simt la strâmtoare. Perftru prima oară am observat detaşarea şi candoarea privirii ei, fără țintă, învârtindu-se în jurul luminii momentane pe care a crezut că o întrezăreşte în ochii mei, şi m-a cuprins teama, ca de o minciună pioasă cu care încerci să consolezi alt naufragiat. Am mângâiat-o uşor pe păr şi am profitat ca să mă ridic în picioare.

— Bunica mea spunea că ghicitorile trebuie să le rezolvi fără ajutorul nimănui. Era o femeie foarte înțeleaptă. Mă duc s-aduc de băut. Vrei şi tu ceva?

— Da, un whisky. Dar te rog să te întorci.

— Fii fără grijă, frumoaso. îți las trenciul amanet, nu vezi?

---

[24] *În limba spaniolă: „încinge-te, excită-te" (n.tr.).*

XII
Vechi cunoştinţe

M-am simţit mai bine după ce m-am ridicat şi mi-am dezmorţit picioarele. în plus, pe măsură ce-mi făceam loc înaintând spre bar, îmi dădeam seama că locul acela nu mi se mai părea atât de ciudat ca atunci când îl observam de la distanţă. Scena sosirii mele şi discuţia cu un chelner cu părul creţ, care a dat semne că mă cunoaşte de cum m-a văzut intrând pe uşă, mi-au revenit în minte cu toate amănuntele, adăugându-se la alte imagini anterioare, ca atunci când cortina se ridică şi o piesă bine cunoscută devine verosimilă.

— Măi, măi, ce eleganţă! O adevărată desfătare pentru ochi! Şi ce trenci â la Bogart, iată cu ce vorbe m-a întâmpinat chelnerul, cu surâsul pe buze.

— Vezi şi tu, numai bun de stors, am spus eu în timp ce-l scoteam de pe mine. Pune-mi un gin tonic. Căci presupun că uscător de păr n-ai.

A început să râdă. Şi că ce mai fac, că de cât timp n-am mai trecut pe acolo. Am înhăţat un taburet de bar şi i-am răspuns că fac bine şi că acum locuiesc în alt cartier. Se vede, îmi spuse el, că o duc mai bine. în viaţă e bine să avansezi. Credea că mă cheamă Leopoldo.

— Ce bine îmi pare să te văd, Leopoldo. Pe aici, cum

ştii, tot la două-trei luni se schimbă clientela. în zona asta s-au deschis atâtea localuri, o adevărată pacoste. Nici Javier, Sfrijitul, n-a mai dat de mult pe aici. Mi se pare că a avut ceva încurcături băiatul ăsta, nu-i aşa?

Am dat din umeri.

— Dar parcă locuiai la el, sau mă înşel, insistă el?

— Cu toții ne înşelăm. Tu când crezi că era casa lui, iar eu când am aruncat banii pe fereastră plătind prima chirie pentru apartamentul acela. Mă rog, mai sunt şi altele. Dar totuna e. Nu mai vreau nici să aud de toți indivizii ăia.

— Aşadar, s-au purtat urât cu tine?

— Parcă aşa îmi aduc aminte. Şi cu siguranță şi eu m-am purtat urât cu ei. Ce-a fost a fost. Hai, dă-mi să beau.

Am mai aşteptat un timp până ce am terminat acel gin tonic şi pe următorul, pentru căjn general îmi place să stau la bar. Dar nu mă simțeam bine pe taburetul acela, încercând să alung fantomele trecutului care dădeau buzna ca nişte nori groşi, purtători probabil de grindină, şi atent totodată la îmbulzeala neîncetată a grupurilor, la comportarea lor, în căutarea unui semn conspirativ de trafic care să-mi dea o speranță în rezolvarea problemei pentru care venisem. Pe de altă parte, mă simțeam observat şi parcă descoperit, mai ceva ca pe stradă. Falsa siguranță, inoculată de viziunea nopții, când am ieşit pe poarta casei lui don Octavio, şi de dorința năprasnică de a o porni incognito pe străzile oraşului sub ploaie începea să se fisureze, lăsând locul bănuielilor nevrotice ale fostului puşcăriaş, care stă mereu cu ochii la pândă. Şi totuşi nu eram în stare să plec. La un moment dat mă simțeam la adăpost şi ceva mai în siguranță doar atunci când chelnerul cu părul creț se apropia din nou de locul unde eram şi-mi zâmbea. Descoperisem că-l cheamă Fabi, că râde tot timpul şi că e mult mai apreciat de public decât colegii lui de breaslă. Dar era foarte ocupat pentru că era solicitat din toate părțile.

La cel de al treilea pahar a mai stat un pic de vorbă cu mine. Se vedea că are chef să se întindă la vorbă pe tema foştilor mei prieteni.

— Dar presupun că eşti la curent cu necazurie fetei aceleia cu părul roşu, spuse el pe neaşteptate.

— Nu ştiu nimic, ce i s-a întâmplat?

— A născut înainte de termen şi copilul a murit la naştere. Iar ea a fost la un pas de moarte. Asta am aflat duminica trecută de la Esteban, băiatul ăla înalt cu păr ondulat. E o poveste de câteva zile, fata e încă în spital.

— Habar n-aveam.

— Bineînţeles, dacă nu te mai vezi cu ei. Ângela e o fată mişto. Şi câte n-a tras cu Sfrijitul, cred că ştii şi tu, deşi e de o sută de ori mai bine ca el. Nici nu se compară. Câte n-a suportat!

— Se poate. Dar, cum ţi-am mai spus, pentru mine toate astea ţin de preistorie.

— Nu e chiar atât de simplu, Leopoldo, a zis Fabi pe un ton înţelept. Se găseşte întotdeauna câte un mamut rămas cine ştie de când şi odată te pomeneşti că tabără pe tine când ţi-e lumea mai dragă.

— Halal comparaţie, am acceptat eu râzând.

Dar, dovadă că avea dreptate, de sindromul meu de abstinenţă se alesese praful. Faptul de a pierde în mod neaşteptat ideea acelui copil de fum, care era poate al meu, îmi trezea un sentiment amestecat de uşurare, de gol şi de remuşcare. Fără să vreau, revedeam privirea îngrijorată şi apăsătoare a fetei care venea din când în când să mă viziteze la închisoare şi nu ştia ce să-mi spună, poate pentru că avea şi ea remuşcări. îmi aducea haine sau mâncare, ca şi cum mi-ar fi fost logodnică, un soi de logodnică clandestină, ireală şi cu ochii încercănaţi, tot timpul pe punctul de a izbucni în lacrimi. Iar eu, calm şi tăcut, privind-o ţintă în ochi, ca şi cum n-aveam nici în clin, nici în mânecă cu ea. O înşiruire de secvenţe mute filmate în prim-plan, încet şi minuţios, prin plasticul perforat al vorbitorului. Care era subiectul filmului din care făceau parte? Nu voiam să ştiu de nimic. Dar mamutul era acolo, îi ghiceam forma neagră

ca o umbră uriaşă şi ameninţătoare din spatele meu. Aveam urgent nevoie de haşiş.

În jur zăream tot felul de chipuri vag familiare. Dar n-aveam încredere în nici unul şi cu atât mai puţin în propria mea memorie, singura busolă care te poate feri de un pas greşit sau de un bucluc. Aşa încât am preferat să-l consult pe Fabi în legătură cu problema pentru care venisem acolo înainte să-mi iasă din minte. Acesta s-a uitat cu multă atenţie de jur-împrejur. O privire rapidă de expert. Apoi s-a aplecat spre mine.

— La ăia de pe bancheta din fund e prima-ntâi, a spus el încet, însoţindu-şi vorbele cu un gest cu bărbia. Nu ştiu dacă le-o mai fi rămas ceva şi de vânzare, dar preţul e cum scrie la carte. îl cunoşti pe Clemente?

— Nu-mi aduc aminte.

— îl cunoşti, mai mult ca sigur. Oricum, tot aia e. întrebi de el, e al doilea din dreapta, şi îi spui că vii din partea lui Fabi. E suficient. E un tip corect.

Şi iată cum am ajuns, cu alt pahar de gin tonic în mână, pe bancheta din fund. Şi după ce am fumat vreo două ţigări de haşiş, am luat-o la vrăjeală, se pare în mod strălucit, pe fata cu colanţi în dungi, de care acum voiam să fug.

„Dar încerci să fugi de ea într-un mod foarte special", mi-am spus în sinea mea, îngândurat, după ce coborâsem la toaletă ca să dau afară tot ce băusem, să mă spăl pe faţă şi să mă privesc un moment într-o oglindă oarecare, ca omul care revine la realitate. „întotdeauna ai încercat să fugi într-un mod mai ciudat. A fugi sau a rămâne, aceasta e întrebarea."

Era o formulă fixă şi uşor de reţinut, ca refrenul unui vechi cântecel care se străduia cu ezitări să-şi facă drum spre o analiză mai potrivită şi mai eficientă a situaţiei.

Refugiat de data asta la marginea barului, unde nici măcar lui Fabi nu i-ar fi fost uşor să mă descopere, mă

ţineam în rândul din spate, şi încet-încet m-am retras ajungând în cele din urmă într-un colţ, sprijinit de perete, nu departe de scara luminată pe care continuau să

se reverse clienţii, fără să mă mişc, ameţit de muzică şi de fum, uitându-mi cu desăvârşire intenţia de a mai cere de băut. În plus, cântecele lui Patsy se terminaseră, iar zgomotul de rock de proastă calitate era din ce în ce mai puternic. De ce nu plecam? Ce naiba mai căutam acolo, în colţul acela, pândind atacul prin surprindere al umbrei uriaşe de mamut negru care – aşa cum mă aşteptam – avea să se repeadă la mine?

Mă gândeam vag la toţi bărbaţii şi la toate femeile care în clipa aceea se ascundeau de ceva, ca şi mine, pierzându-se în masa anonimă, mişunând în localurile subterane din nenumărate oraşe, pieriţi de frică la gândul de a se întoarce la suprafaţă ca să înfrunte fără nici un chef şi fără nici un rost ultimele ceasuri ale unei nopţi lipsite de scânteierea momentană care-i înfrumuseţa aripile atunci când şi-a luat zborul, obligaţi să se retragă, singuri, şi de multe ori pe două cărări. Îşi ascund cu toţii intenţiile sub o mutră impenetrabilă şi puţini îşi mai aduc aminte – mai ales la ora aceasta – care sunt aceste intenţii, dacă cumva au existat vreodată, cum şi le-au schimbat, la ce altceva s-au redus ele, dacă nu la frică. De frică nu vrea nimeni să-şi aducă aminte, căci acolo e cuibul mamuţilor. Cu toţii fug, fugim, de acelaşi lucru, de ceea ce am crezut că a rămas îngropat în urmă pe măsură ce apucăm pe drumuri fără nici o direcţie.

Şi de ce nu te duci odată acasă, dacă le-ai văzut pe toate şi ţi-a pierit cheful de orice? îndrăzneşte să priveşti coaja asta galbenă, ca de lămâie stoarsă, a nopţii, pe care o tot frământi în mână, arunc-o dracului odată la gunoi, că nu mai are nici un pic de suc şi ştii asta foarte bine.

A trebuit să recunosc că, în ciuda cugetărilor mele dezlânate, de fapt mă reține pe loc atracția pe care o exercita asupra mea bancheta de culoare brun-închis, de pe care tocmai mă ridicasem, făcându-mă să-mi schimb pe furiş poziția în căutarea unui punct de observație strategic de unde s-o pot supraveghea de departe. Şi, în cadrul acelui reper în spațiu, fata cu colanți în dungi devenea în mod neaşteptat principalul punct de atracție. Silueta ei – ținta principală a supravegherii mele – apărea şi dispărea, acoperită din când în când de diferitele straturi de capete care se interpuneau, aşa cum crengile copacilor, în legănatul lor, acoperă luminița purtătoare de speranță, dar poate şi de primejdii, a acelei case necunoscute pe care are impresia că o zăreşte, în mijlocul pădurii, copilul rătăcit din poveste.

Plecând de lângă ea, cu intenția de a-mi lua tălpăşița, doream să şterg, dintr-o trăsătură de condei, din memoria ei slabă şi şovăielnică, propria mea imagine, sau să posed darul de a fi invizibilT năzuință supremă în momentele spinoase, astfel încât ea să nu mă fi văzut ridicându-mă în picioare şi nici să nu mă fi auzit luându-mi rămas-bun, şi doar când va fi încercat să-mi adreseze din nou cuvântul şi nu mă va fi găsit lângă ea, pe lângă uluirea de a nu mă vedea, pe lângă ravagiile unei senzații brutale de miraj, să-şi pună întrebarea dacă într-adevăr exist. Dar acum, spionând-o fără să fiu văzut (pentru că nu făceam nimic altceva din precarul meu turn de pază), căutam în zadar, ba chiar doream, un semn oarecare de stupoare, dar nici unul din gesturile ei nu arăta aşa ceva. Nu s-a uitat spre bar nici măcar o dată, nu părea nici pusă pe gânduri, nici absentă, cum te-ai aştepta în mod logic de la o persoană care se crede victima unei halucinații şi doreşte să reconstituie cu ochii mtredeschişi imaginea văzută în vis, rumegând cuvintele sclipitoare pe care le-a auzit, care i se adresau ei şi

pe care va putea să le repete mai târziu prietenei ei apropiate ca să se simtă invidiată: „Era un tip ieşit din comun, aşa cum îți plac ție. Nu ştiu de unde o fi ieşit. Şi brusc a dispărut. Ştii ce mi-a spus?”

Nu, nu ştiu, ce ți-a spus? Pentru că dacă nu-ți mai aminteşti şi nici măcar nu-i duci lipsa, eu nu mai exist. Am nevoie să te uiți încoace, să-mi dai ocazia să-ți vorbesc despre experiența provizoratului, despre vechea mea dilemă între a fugi şi a rămâne, am nevoie să mă aud spunând fraze cu voce tare pentru ca altcineva să şi le amintească, chiar dacă în clipa următoare nici eu nu mai ştiu ce am spus, chiar dacă regret din tot sufletul că am vorbit şi mă simt pustiit; am nevoie de tine, fată uitucă cu colanți în dungi, sunt singur de prea multă vreme, eşti pârghia mea de echilibru pentru noaptea aceasta, geometria mea, apucă, te rog, firul pe care îl arunc la întâmplare, şi care riscă fie să se încurce, fie să se piardă în hățişul de semnale de fum, clipeşte un pic din ochi, fă-mă să ghicesc un pic din prezent datorită interesului tău pentru locul unde am poposit şi pentru toate întâmplările care m-au făcut să naufragiez pe meleagurile acestea: cine o fi? Din ce port a plecat? Unde o fi acum? De ce nu-l zăresc? Dă-mi puțin răgaz să-mi revin, să-mi trag sufletul, îți pot povesti minciuni minunate, o să vezi că aşa e, fiindcă nu mă cunoşti, străin sunt şi niciodată mamuții mei nu vor fi ai tăi. Ghicitoarea începe cu un „1”, ca floarea aceea numită „lis”, aruncă-ți ochii încoace, caută-mă, of, fătucă fără memorie. Străinul cu păr mătăsos vrea să se joace cu tine.

Dar ea nu mă căuta, nu-şi scotea agenda şi nici nu mângâia cu ochi visători trenciul negru pe care i-l lăsasem zălog. Pur şi simplu îşi dăduse jos picioarele de pe banchetă şi, reintegrându-şi gaşca, se lăsa strânsă în brațe de tovarăşul ei din dreapta, Clemente, acela care-mi vânduse iarba.

De departe nu-mi puteam da seama dacă accepta îmbrăţişarea aceea din obişnuinţă sau cu entuziasm. Vorba e că o accepta, ca şi mângâierile lui, din ce în ce mai intense. Şi evidenţa aceasta m-a făcut să trag o concluzie lămuritoare care s-a confirmat când mi-am luat ochii din punctul acela şi am privit pe îndelete alte puncte din local, unde se desfăşurau cât se poate de firesc scene asemănătoare. Spre norocul sau spre ghinionul meu, eram în abstinenţă de mai multă vreme decât fata cu colanţi în dungi şi probabil decât oricare din fetele de acolo pe care aş fi putut încerca să le agăţ.

Ceea ce nu era neapărat un dezavantaj, ci mai curând un element de care trebuia să ţin seama, care ar colora o aventură amoroasă, în cazul în care îmi propuneam aşa ceva, cu o nuanţă necunoscută, amestec de poftă şi de prudenţă. Şi mi-am amintit de perioade anterioare din viaţă când mă lăsam total năpădit de beţia instantanee de a fi pe placul unei femei, când dragostea mi se părea o stare implacabilă de violenţă şi extaz, un incendiu care nu suferă nici amânare, nici îndurare, când timpul între dorinţă şi împlinirea ei era extrem de scurt.

Dar această evocare nu mi-a provocat nici o nostalgie, cum ar fi fost de aşteptat, ci un soi de curiozitate, o sete de analiză care mă stimula. Există probabil un proces de pierdere treptată a iluziilor, care este totodată şi acela al maturităţii, în cursul căruia orbirea de la începutul noii experienţe amoroase se modifică încet-încet pe măsură ce iese la iveală constanţa caducităţii sale. Şi pe măsură ce pricepi că rostul persoanelor cu care con-vieţuieşti este cu totul altul. Mă întrebam când şi cum se va naşte în mine aspiraţia de a mă lepăda de orice obiect la care râvnesc transformându-l în ceva mai uşor de controlat, în obiect de meditaţie, ca o aşchie de gheaţă căutându-şi locul în acel puzzle al Raţiunii Reci, acel joc care a congelat amintirile şi

emoțiile lui Kay în timpul captivității sale în palatul Reginei Zăpezilor.

M-am regăsit pe o plajă pierdută din Tanger, când tocmai începusem să am probleme cu drogurile. Pregătisem un grătar în aer liber ca să prăjim peşte, eram mai mulți, printre care şi Javi şi Ângela. Adusesem cu noi nişte pături şi am dormit pe plajă, ghemuiți unii într-alții. M-am trezit odată cu primele raze de soare şi am văzut-o pe Ângela, din spate, făcând baie în pielea goală. Am luat-o la goană cât mai repede, prin nisip, în direcția opusă.

„Dacă începi să cauți originile ciudățeniei tale în fața realității, rişti să dai nu de un mamut, ci de

doi, dacă nu de mai mulți", mi-am spus în sinea mea încercând s-o dau pe glumă.

Dar aşa e, treaba venea probabil de undeva din urmă, dinainte de a fi fost băgat la puşcărie. Bine-înțeles, închisoarea îmi oferise un teren propice pentru a sublima abstinența forțată în fantezii fără sfârşit. Pentru a zdrobi frontierele dintre realitate şi vis, pentru a transforma, de exemplu, o celulă de închisoare în mare dezlănțuită. Devenisem un adevărat expert în asemenea exerciții de prestidigitație, greu de definit, desigur, şi prea puțin rentabile.

„Treabă de expert, frumoaso, aş putea obține o diplomă cu subiectul ăsta, ca şi tine, specialistă în părul bărbaților", mi-am spus în gând îndreptându-mi pentru ultima oară privirea spre bancheta de culoare brun-închis, unde silueta utopicei mele interlocutoare dispăruse aproape sub aceea a lui Clemente, al cărui păr des, negru şi creț nu ştiu ce notă ar fi obținut de la ea. „Rămâi cu bine, drăguțo. Moda despărțirilor pare a fi cancerul firesc al tuturor lucrurilor. Iată o frază frumoasă, dacă poți s-o ții minte, pentru prietena ta M6-nica. Dar memoria nu e principala ta

calitate. Rămâi cu bine şi, oricum, îți mulțumesc. Distracție frumoasă.”

N-aveam de gând să mă transform într-un voyeur de doi bani, nici să încep să gâfâi de excitație, pentru asta mai bine te uiți la un film porno. Aşadar, m-am dezlipit de zid cu o mutră cât se poate de scârbită, în-dreptându-mă încet spre treptele scării, deşi încă nu ştiam exact ce aveam de gând să fac. Dar îmi simțeam capul mai limpede, ca după un duş rece. Faptul de a porni în altă direcție, de a râvni la alte drumuri pentru rătăcirile mele solitare îmi dădea forțe noi.

În casa scării, înaintea treptelor care coborau spre toaletă, exista un spațiu mai larg pentru vestiar, cu un soi de mic acoperământ. În spatele unei tejghele, fata de serviciu, care vindea şi țigări şi casete, tocmai vorbea cu un client cu părul cărunt, probabil un prieten, căci amândoi se prăpădeau de râs. M-am apropiat de ei sprijinindu-mă cu cotul de marginea tejghelei. Părea o prăvălie de păpuşi. Slavă Domnului, găseam în sfârşit în noaptea aceea un exemplu de poetică a spațiului, un cotlon unde mă puteam refugia. În închisoare îl citisem foarte mult pe Bachelard, aşa încât o serie de paragrafe le ştiam pe dinafară. Era ca un fel de ghid pentru acrobațiile mele.

Orice cotlon, orice spațiu redus, unde ne place să ne ghemuim în noi înşine, e o singurătate favorabilă imaginației, adică germenele unei case. În fundul acelui cotlon, visătorul îşi aminteşte de teate obiectele singurătății, de toate obiectele care îi amintesc de singurătate. Revede o casă mai veche, casa din altă țară. Cotlonul devine un dulap de amintiri.

Aşa se întâmpla şi cu mine, în celula aceea unde mă ghemuiam în pat şi citeam asemenea cuvinte care-mi serveau drept scară de sfoară printre zăbrele, drept scrânciob sub razele lunii. Iar în vis revedeam o casă bătrânească, mereu aceeaşi, închisoarea se umplea de miros

de mare, de mâncare gătită în casă, de cărți vechi. Şi dintr-un tablou atârnat deasupra unui anumit pian cobora o doamnă cu pălărie cu voaletă care se plimba sfidătoare prin visele mele, mi se aşeza pe pat, mult mai prezentă şi mai reală decât fata cu părul roşu care mă privea uneori prin peretele perforat din plastic de la vorbitor de parcă n-âr fi fost nici ea sigură că există.

De fapt, ce s-o fi ales de gravura aceea, agățată dintotdeauna deasupra pianului, la Vila Albă? întrebarea mi s-a năzărit dintr-odată, prima împunsătură dureroasă de când ieşisem din casa notarului. Nu-l întrebasem ce s-a întâmplat cu mobilele, dacă noua stăpână se descotorosise de ele sau nu. Bineînțeles că ar fi dat din umeri, aducându-mi încă o dată aminte, şi pe bună dreptate, că eu am fost acela care am ținut morțiş să vând totul, nedorind să păstrez decât patul bunicii. Dar, oricum, îmi rămăseseră multe lucruri de vorbit cu el, foarte multe, şi trebuia să încep să le notez în mod serios. Şi aşa pierdusem prea mult timp.

— Doreşti ceva? mă întrebă fata de la garderobă. Era mică de statură şi avea părul vopsit în roşu acaju, cu vârfurile bățoase, făcând-o să semene cu un porc-spinos. Mă privea probabil de câtva timp fără ca eu, cufundat în obsesiile mele, să-mi fi dat seama. Prietenul ei plecase.

— Ai cumva un pix?

— Nimic mai simplu. Mi-o spui de parcă mi-ai cere un cocteil molotov.

— Vreau să spun, de vânzare, am mare nevoie de un pix. Foarte mare.

— Poți să-l păstrezi. Ți-l închiriez pe gratis, spuse ea întinzându-mi un pix galben.

— Mulțumesc. Şi ceva pe care să scriu?

— Ce fel de ceva? Mai ai şi alte pretenții? Cartonaşul ăsta e bun?

— E cam mic. Nu vrei să-mi vinzi carneţelul ăla de acolo?

— Şi mai ce altceva? Nu-l vând pentru că îmi trebuie mie să-mi ţin socotelile. Dar, mă rog, pot să-ţi rup din el două foi. îţi ajunge? Sau ai de gând să scrii un roman?

— Exact, asta am de gând. Dar deocamdată îmi ajunge, mulţumesc.

Se uita mai departe la mine în timp ce eu, sprijinin-du-mă de marginea tejghelei, notam tot felul de mesaje urgente pentru don Octavio şi pentru acea Casilda Iriarte, al cărui nume îl aflasem de puţină vreme, dar pe care îl simţeam parcă însemnat cu fierul roşu ca un tatuaj.

Dintr-odată, ideea de a o şterge acasă la mine a început să îmi apară ca o eliberare. Mi-am pus foile scrise în buzunarul vestei, i-am înapoiat pixul fetei aceleia şi, uitându-mă la ea ca să-i mulţumesc, i-am surprins în ochi un zâmbet complice. Cu aerul ei simpatic şi năstruşnic, mi se părea că seamănă cu un mic spiriduş poznaş pitulat în scorbura unui trunchi de copac.

— Îţi mulţumesc, Puck. Semeni cu Puck, i-am spus eu. Deşi urechile tale sunt mai frumoase. Ai auzit de Puck?

— Bineînţeles. Asta mai lipseşte, să-mi ceri operele complete ale lui Shakespeare.

Am izbucnit în râs.

— Nu, frumoaso. Dar dă-mi un pachet de Camei.

De pe treptele scării i-am făcut semn de rămas-bun cu mâna. Ne împrieteniserăm.

Când am ajuns afară, am stat câteva momente la adăpost sub marchiza prin care se zărea strălucirea roşiatică şi intermitentă a firmei luminoase. Am respirat adânc. Bineînţeles, mintea mr-era excitată de atâtea crâmpeie de poveşti câte îmi trecuseră prin cap. în lumina difuză a lămpii verzi visam la un caiet nou-nouţ. Pe stradă erau bălţoace, deşi nu mai ploua, aşa încât nici n-o pornisem bine şi amintirea trendului uitat în adâncurile

grotei m-a oprit brusc, ca un obstacol neaşteptat care-mi paraliza orice acţiune. De câte ori nu se întâmplă la fel în mituri şi legende sau în poveştile pentru copii! Unii se uită înapoi, descoperă noi drumuri în bătaia ploii, înregistrează orice amănunt de pe drum sau trebuie să ia o hotărâre la răscruce de drumuri. Eroul poveştii trebuie întotdeauna să aibă iniţiativa – nimeni n-o poate face în locul lui – de a rezolva dilemele prin propriile sale puteri. Şi trebuie să procedeze cu curaj şi totodată cu multă prudenţă.

Şi mi-am adus aminte de Gerda ca de o prietenă pierdută din vina mea, de episodul acela al poveştii în care mă ţineam strâns de ea, la spate, în timp ce sania care-l conducea pe Kay la pierzanie aluneca vijelios pe strada în pantă. Era o scenă la fel de reală ca şi grătarul de peşte pe o plajă din Tanger, eforturile de a duce o conversaţie la vorbitor sau întrunirile la Enrique acasă ca să ascultăm discurile lui Patsy Cline. Gerda îmi fusese foarte apropiată pe drum, înainte de sosirea Cră-iesei-Zăpezii, atât de apropiată încât simţeam cum îi tremură umerii. Dar când am ajuns în piaţă, am încetat să mă mai gândesc la ea, cufundându-mă în propriile mele supoziţii, iar când mi-am adus aminte se făcuse noapte şi ea plecase; n-am mai putut strânge în braţe decât o rafală de fulgi de zăpadă care zburătăceau pe fondul întunecat al spaţiului gol din arcada pe unde dispăruse sania lui Kay, ataşată la sania condusă de o femeie îmbrăcată în alb. Şi abia atunci am avut intuiţia că legătura dintre două fiinţe nefericite aflate la depăr-tare una de alta poate fi mai solidă decât aceea dintre două corpuri apropiate. Ne legau – şi ne mai leagă şi astăzi – căutările fiecăruia dintre noi, divergente, dar disperate, ea încercând să-l găsească pe Kay, iar eu, fără să-mi dau seama, încercând să găsesc o fiinţă la fel de curajoasă ca ea. Vocile noastre se încrucişau, chiar dacă nu se întâlneau niciodată. Iar bunica avea dreptate. Că-utarea atât de

perseverentă a Gerdei, pe care mi-era atât de greu să o accept, refuzul ei de a asculta cântecele de sirenă care încercau să o descurajeze şi să o abată din drum, aceasta era esenţa aventurii ei, raţiunea de a fi a poveştii, adevărata lecţie de revoltă împotriva destinului. Şi am zâmbit amintindu-mi de vocea aceea clară şi convingătoare: „E un episod foarte lung, iar tu te încăpăţânezi să-l găseşti plicticos fiindcă n-ai răbdare, fiindcă te omoară nerăbdarea; dar dacă eşti mai atent, băiete, îţi dai seama că povestea are mult miez, asta e părerea mea. Ceea ce ţi-ar trebui ţie ar fi să întâlneşti o fată ca Gerda." De altfel, ce s-o fi întâmplat cu cartea aceea cu coperta cenuşie?... Doamne, câte lucruri am dat uitării în străfundurile Vilei Albe! Cine ştie dacă o să le mai regăsesc vreodată!

— Aveţi nevoie de un taxi? mă întrebă portarul localului, care se uita probabil la mine de câtva timp, bănuitor. Găsiţi mai uşor unul dacă ieşiţi în Gran Via.

Era cât pe ce să-i spun că de fapt aveam nevoie să fac un inventar al obiectelor pierdute pe care să le cer cât mai repede unei doamne pe care n-o văzusem niciodată.

— Mulţumesc, dar trebuie să intru din nou. Mi-am uitat trenciul.

Coborând pe primele trepte iluminate, l-am auzit spunând:

— Într-o noapte ca asta nu e cazul să umbli fără trenci. Miroase a iarnă.

De data asta mergeam cu un pas regulat şi hotărât. Dar nu numai intrarea mea era diferită, ci şi localul părea altul, mai accesibil şi mai inofensiv. Muzicienii erau în pauză. Am observat că blonda care o imita pe Patsy Cline era aşezată pe ultima treaptă a estradei şi răspundea cu semne vădite de înflăcărare mângâierilor unui tânăr brun cu păr des şi creţ. Era Clemente. Am trecut mai departe şi, înaintând spre banchetă, mi-am dat seama că fata cu colanţii în dungi îi

urmărea cu o mutră morocănoasă şi ameninţătoare, atât de concentrată încât n-a dat nici un semn că mi-ar fi remarcat prezenţa. îi privea mai departe fără să clintească, în timp ce eu îmi recuperam în tăcere trenciul negru, deşi am fost nevoit să trag un pic de el, deoarece era aşezată pe cordon. Nu ştiam dacă e mai bine să-i spun ceva sau nu. Dar tot ea a pus capăt ezitării mele.

— Pleci? mă întrebă pe neaşteptate, fără să mă privească.

— Da. Dar ce-i cu tine?

De aproape, se vedea că are ochii în lacrimi.

— Nimic, spuse ea." Mai bine tac; cum deschid gura, fac o gafă. Ce viaţă de rahat, zău aşa! Nu ştii cum e mai bine. Mama spune că înainte fiecare se mulţumea cu ce are, dar că acum, vrând prea multe, nu mai ştim ce vrem. în sfârşit, încheie ea discuţia ridicându-se în picioare, plec şi eu. Te deranjează dacă plecăm împreună?

— Câtuşi de puţin. De ce să mă deranjeze?

S-a luat după mine şi, ajungând în dreptul lui Clemente, care se săruta cu blonda, a privit în altă parte şi m-a luat de braţ. Am avut impresia că el şi-a dat seama de manevra ei, dar n-a avut nici o reacţie.

Pe stradă şi-a închis nasturii de la canadiană. Aerul era acum îmbibat de o ceaţă deasă.

— Mi-a făcut plăcere să te cunosc, mi-a spus ea. Pot să te conduc undeva mai aproape de casă? Sau... nu ştiu. Poate ai chef să vii să bei ceva la mine. Sunt cu motocicleta. Aia de acolo.

Vorbea cu o voce stinsă şi tristă, ca şi cum i-ar fi fost totuna. Spre propria mea surprindere, i-am acceptat imediat invitaţia.

— Cu plăcere. Stai departe?

— Nu foarte.

— Atunci hai să mergem. Dar nu mai fi atât de tristă.

Şi mai târziu, ţinând-o de talie, cu faţa udă de lacrimile ceţei, m-am simţit din nou înfiorat de amintirea Gerdei. Nici unul din noi nu scotea nici o vorbă.

La un stop, motocicleta s-a oprit brusc şi ea a întors puţin capul spre mine.

— Te simţi bine?

— Da, foarte bine, îmi place la nebunie să merg cu motocicleta.

— îmi pare bine. Dacă vrei, putem face un tur.

— E cam frig, nu? Dar cum crezi tu...

— Eu nu prea cred nimic, nu sunt bună să iau hotărâri.

— Atunci, suntem chit.

în oglinda retrovizoare am văzut că-mi zâmbeşte.

— Aşa o fi. Cum te cheamă?

— Leonardo.

— Pe mine Almu. Diminutiv de la Almudena. îmi pare bine de cunoştinţă. Ţine-te bine, că pornim.

Aerul ne zburlea părul. Savuram din nou privilegiul de a fi ieşit din puşcărie, farmecul intens al libertăţii. La cinematograful Pompeya rula Manhattan de Woody Allen.

XIII
Bagajele Monicăi

Stătea la etajul patru, fără lift, pe o scară strâmtă şi abruptă cu treptele de lemn tocite^Uşa de la intrare a apartamentului dădea pe un coridor destul de îngust cu pardoseală roşie şi cu camere de o parte şi de alta. Cele din dreapta erau în întuneric, spre deosebire de celelalte. Am aşteptat în urma lui Almu şi am văzut-o îndreptându-se cu repeziciune şi mânie spre punctul acela de lumină de unde veneau şi valuri de muzică, fără să se uite dacă mă ţin după ea sau nu, ca şi cum ar fi uitat de mine. Am închis uşa şi m-

am pus pe aşteptare sprijinindu-mă de perete. Ceea ce se auzea era celebrul Adagio al lui Albinoni. Tot coridorul era plin de pachete, de cărți şi de haine puse talmeş-balmeş. Un cățeluş alb cu pete negre a sărit în întâmpinarea lui Almu, dând nervos din coadă şi încercând să i se cațere pe picioare. Ceea ce părea să o enerveze din cale afară.

— Marş de aici, Rosco[25]! strigă ea. Pot să ştiu ce mai caută animalul ăsta aici? Nu spuneai că îl ia văru-tău?

Ajungând în dreptul încăperii din stânga, s-a oprit

la uşă câteva clipe înainte să intre. Era o uşă pliantă cu glasvand mat. Almu a împins înăuntru unul dintre canaturi, care era întredeschis. Vopseaua de culoare ocru se cojea pe lemnul bordat în întregime cu o lucrătură fină din metal aurit. Clanța cu măciulie rotundă care

întrerupea bordura metalică la mijloc era aidoma unei clanțe din salonul de la Vila Albă. Nu mai văzusem nicăieri o astfel de clanță. Prin geamurile mate am văzut mişcându-se o siluetă de femeie, care a trecut prin dreptul uşii deschise, a aruncat o privire rapidă spre Almu şi a dispărut înăuntru. Era o fată cu părul negru, lung şi mătăsos şi un mers plin de grație. Faptul de a fi recunoscut clanța, precum şi tendința mea de a mă îndrăgosti de ceea ce se întrezăreşte în fugă prin uşi necunoscute îmi dădeau ocazia să joc rolul de detectiv înflăcărat pe care îmi place atât de mult să-l interpretez. Am zărit printre pachete, lipit de perete, un scaun pliant de pânză neagră, l-am deschis cu grijă şi m-am aşezat pe el, fără să fac nici un zgomot. Eram pe jumătate ascuns de un cuier lunguieț. Bine ar fi fost să fi uitat amândouă de mine.

Almu îmi întorcea în continuare spatele, la capătul acestui decor pe care încă nu-l cunoşteam. Volumul muzicii

---

[25] *În limba spaniolă, „colac” (n.tr.).*

scăzuse, devenind aproape un murmur surd. Câinele intră din nou în încăpere atingând în fugă picioarele fetei de curând sosite, a cărei agresivitate creştea din ce în ce mai tare.

— Cu mine nu rămâne nici măcar o zi, nici una, ţi-am mai spus-o! Te-am prevenit de mult, şi tu faci pe niznaiul. Dacă văru-tău nu vine, îl scot în stradă şi treaba lui. Nu mă crezi? Asta înseamnă că nu mă cunoşti. Ce dracu', Monica, nu ţi-e ruşine să faci în plus şi toată harababura asta la mine în cameră? N-ai camera ta? Eşti culmea nesimţirii, pe cuvântul meu!

— Te rog să mă ierţi, dar mi-ai spus că rămâi să dormi la Clemente, se auzi vocea celeilalte fete, calmă şi cu un timbru plăcut. Aveam de gând să strâng totul cum termin, pe cuvânt. Şi n-ai de ce să te enervezi, doar ţi-am cerut voie.

— Mi-ai cerut voie?

— Da, când ai ieşit din baie şi mi-ai spus că foarte bine, „nu-i nici o problemă", cum spui tu mereu; dar cum după aia nu-ţi mai aduci aminte de nimic...

— Da, aşa e, asta e problema, spuse Almu cu un glas stins dintr-odată. Nu sunt atentă la nimic, nu mă pot concentra, ăsta mi-e năravul, ştiu...

— Te rog să nu începi cu văicărelile, c mi-a ajuns pe ziua de azi. Am şi plâns.

Vocea lui Almu se îndulci.

— Sărăcuţa de tine, ce rău îmi pare... E din cauza maicăi-tii? Tot nu v-aţi împăcat?

— Nu, veni sec răspunsul, dar lasă asta acum. Sunt în criză de timp şi totul e vraişte făcut, nu mai ştiu ce îmi trebuie şi ce nu, aici e buba, cu asta mă bat încă de ieri. Hai să vedem şi părerea ta. în camera mea am lăsat cărţile pe care nu le iau cu mine, precum şi haine care s-ar putea să-ţi vină. O grămadă. Mai bine zis două grămezi, una cu

lucrurile de iarnăji alta cu cele de vară. Ne uităm după aia. De exemplu, celebra geacă verde.

— Geaca verde? Eşti o scumpă. Mi-o dai mie?

Almu intrase în cameră, dar cele două voci se au zeau desluşit, cea a Monicăi fiind mai gravă.

— Sigur că da, şi încă multe altele. Sunt şi pantofi. Şi genți. Câte lucruri se pot aduna într-o casă! Haide, ajută-mă un pic să le aleg. Eşti foarte obosită? Oricum, mâine scapi definitiv de mine.

— Pleci mâine? Aşa e, fir-ar să fie, ce porcărie! O să-ți duc dorul...

— Nu s-ar zice.

— Ce idee să pleci atât de departe!

— De Rosco să n-ai nici o grijă. Gerardo mă duce mâine cu maşina la aeroportul Barajas şi îl ia precis, aşa ne-am înțeles. Hai, dă-mi o mână de ajutor să cobor valiza asta de pe pat, că e foarte grea.

Undeva în cameră a început să sune telefonul. Monica a trecut din nou în dreptul uşii deschise şi a oprit cu totul muzica.

— Trebuie să fie Clemente, spuse ea. Te-a sunat şi mai devreme. Vrei să răspund?

— M-a sunat? Când? Când m-a sunat? Spune-mi imediat!

— Acum cinci minute. Şi ce eşti aşa de agitată?

— De ce nu mi-ai spus nimic? Haide, acum lasă-mă singură.

— Aveam de gând să-ți spun, dacă apucam să scot o vorbă. Calmează-te, te rog, că plec imediat. Nu-mi face nici o plăcere să vă aud certându-vă. Hai, Rosco, ieşi afară!

Telefonul s-a oprit din sunat şi s-a auzit un „alo” senzual şi plângăreț totodată. După aia nu s-a mai auzit nimic, deoarece Monica a ieşit pe coridor, în urma cățelului, şi a închis uşa. Avea în brațe un sac de sport doldora de cărți.

Când a dat cu ochii de mine, aşezat pe scaun în spatele cuierului, a tresărit atât de tare încât mai multe cărți au căzut grămadă, cărțile de deasupra fiind într-un echilibru destul de instabil. Aşa că m-am pus în genunchi pe jos, încercând să le strâng.

— Dumnezeule, ce spaimă am tras! Cine eşti? Nu cumva te-o fi adus Almu, din întâmplare?

— Ba da, pur şi simplu din întâmplare. Dar aşteaptă, nu te apleca să nu-ți mai cadă şi altele. Ți le duc eu, fii liniştită. Ia te uită, Frica de libertate, să vezi şi să nu crezi!

— O vrei? E una din cărțile pe care le las. Plec în călătorie pentru multă vreme, ştiai?

— Da şi nu, am răspuns eu.

Mă ridicasem în picioare cu cărțile în brațe şi ne uitam unul la altul. Avea ochii de culoarea migdalei şi mă cerceta cu o curiozitate îngăduitoare.

— Cum adică, da şi nu? Parc-ar fi o ghicitoare.

— Poate că aşa şi e, o ghicitoare care începe cu sfârşitul. Da, la ultima întrebare, căci ştiam că pleci în călătorie, şi nu, la prima întrebare, deoarece cartea lui Fromm am citit-o de mai multe ori. Mulțumesc.

A zâmbit şi a luat-o spre dreapta, după ce îmi făcuse un semn să vin după ea. Am urmat-o ascultător. Câinele mergea în fața noastră.

— Şi eu la fel, spuse ea. De prea multe ori şi în plus acuma am impresia că-mi voi pierde oarecum libertatea. De aia nici n-o iau cu mine. Ca şi atâtea altele care ar putea să te intereseze. Vino cu mine. Sunt în faza în care lichidez totul. Vrei să aprinzi lumina, te rog?

Mi-a arătat un întrerupător în fața unei uşi duble, identică aceleia din față. Am aprins lumina şi am intrat.

Camera, care era destul de spațioasă, avea două balcoane spre stradă şi, la dreapta uşii, un fel de alcov cu perdeaua trasă pe jumătate. Monica a lăsat sacul de sport

pe jos, sprijinit de perete. Apoi a intrat în alcov, continuând să vorbească cu mine de acolo în timp ce se mişca în lumina somnambulă a unui bec cu voltaj scăzut. Cățelul se gudura pe lângă ea.

— la loc, dacă găseşti unde, îmi spuse ea, vin şi eu imediat. Şi simte-te ca acasă.

Mobilele erau puține şi disparate şi totul era cu su-sul în jos. Am pus cărțile pe o masă pe care mai erau multe alte obiecte şi m-am aşezat într-un vechi fotoliu de birou pivotant care se înşurubează pentru reglarea înălțimii. Cumpărat, fără nici o îndoială, la talcioc. Mă simțeam cât se poate de bine. Din când în când, îmi îndreptam ochii afară, spre splendoarea fantomatică a felinarelor înconjurate de ceață de pe stradă, alteori spre spațiul pe jumătate închis în care fata aceea se străduia să pună ordine într-un haos al cărui rost îmi scăpa cu desăvârşire.

— îți spun asta, continuă ea, pentru că dacă Almu se pune pe vorbit la telefon cu Clemente, doar o cunoşti şi tu.

M-am uitat spre ea. Monica îmi întorcea spatele, aplecată asupra patului şi împăturind nişte haine. Avea picioare foarte frumoase.

— Nu,~spusei eu, nu o cunosc deloc.

S-a întors să mă privească.

— Asta o caracterizează foarte bine, să aducă acasă persoane pe care nu le cunoaşte deloc. De groază, ce vrei să spun? N-am văzut în viața mea o pereche ca a lor, nu găsesc ce să-şi spună decât când vorbesc la telefon. Când îi vezi împreună ai impresia că sunt dintr-un film de Antonioni, prim-planuri, mutism total şi

fiecare priveşte în altă parte. Dar nu-ți spun cât e de piperată factura de telefon. Habar n-am ce-şi spun.

Dar, în general, sunt mari amatori de insulte.

Se reapucase de treabă, aşa că a urmat o mică tăcere.

— Scuză-mă, întrebai eu, pot să aprind lampa asta?

— Bineînțeles. Deocamdată e încă odaia mea. Am aprins lampa şi m-am apucat să cotrobăi prin

cărțile răspândite pe masa cea mare. Poate că făceau parte din lotul pe care voia să-l dea. Erau tot felul de cărți în engleză şi în franceză, mai ales de critică literară. Precum şi multe eseuri. Cum, aparent, nu era nici o grabă, mi-am apropiat fotoliul de masă şi m-am apucat să răsfoiesc la întâmplare unele texte. Era o treabă foarte plăcută, ca şi cum m-aş fi aflat într-un anticariat dintr-o țară străină al cărui proprietar moțăie indiferent la toate. Monica nu mai scotea nici o vorbă, ca şi cum ar fi epuizat toate informațiile în legătură cu posibila întârziere a lui Almu, aşa că tăcerea nu era întreruptă decât de zbenguielile lui Rosco şi de zgomotul câte unui obiect mutat din loc. Zgomote stinse şi plăcute, evocând o familiaritate de mult uitată.

M-am bucurat astfel o bună bucată de vreme de plăcerea de a citi în tihnă alături de cineva fără să fiu deranjat. O tihnă împărtăşită, fără stridențe, ca şi cum ne-am fi cunoscut de o viață.

Ca atunci când începi să dansezi cu o persoană cu care abia ai făcut cunoştință şi constați imediat o armonie fără greş care în general se obține după îndelungate ore de repetiții.

Monica avea obiceiul să sublinieze cu creionul anumite paragrafe, cu multă grijă, precum şi să noteze pe margine anumite cugetări. Am început să-i recunosc destul de repede scrisul mic şi regulat. Pentru că tot timpul era acelaşi scris. Iar plăcerea aceasta de a face note de lectură contrasta total cu indiferența care se întrezărea în disponibilitatea ei de a-şi dărui cărțile. Mi-a atras mai ales atenția o frază scrisă de-a curmezişul în colțul de sus al unui început de capitol: „Amintirile sunt un timp sacru. Pelerinajul la locurile care-ți evocă amintiri (mai ales dacă îl

faci singur) comportă o bogăție purificatoare pentru suflet, te re-înnoieşte."

În harababura de pe masă erau şi nişte foi albe şi am reuşit să dau şi peste un pix. Am copiat fraza aceea, precum şi alte fraze care erau subliniate în text. Era vorba de cartea Sacrul şi profanul de Mircea Eliade. Mi-o făcuse cadou, tradusă în italiană, Clara, fata aceea de la Vero-na, care nu suporta datele în dezordine. Cum se leagă lucrurile uneori! Şi, aşa cum spunea ea, întotdeauna prin firul cuvântului. Nu ne rămâne alt fir atunci când totul e pierdut. Cartea aceea o pierdusem, dintotdea-una am risipit tot ce aveam prin tot felul de locuri, în dorința mea nevrotică de a călători cu cât mai puține bagaje. Dar îmi dau seama cu o nelinişte din ce în ce mai mare de la o zi la alta că întotdeauna trebuie să plăteşti factura acestor năravuri de diasporă. Aşa că, bineînțeles, mi-am adus aminte de atâtea obiecte de-ale mele din Vila Albă, rămase orfane, părăsite fără chibzuială, şi buna mea dispoziție de moment s-a dus de râpă. M-am cufundat din nou în vorbele lui Eliade.

„A se instala pe un teritoriu înseamnă, în ultimă instanță, a-l consfinți. A se situa."

Tocmai notam această frază când, pe neaşteptate, am simțit prezența Monicăi în spate. Dar am continuat să scriu, fără nici un efort, ca şi cum aş fi fost singur.

— Ce frumos scrii, comentă ea.

— Ca şi tine. Pentru că presupun că toate notele astea sunt scrise de tine, nu-i aşa?

— Aşa e. Dar nu te mai obosi cu copiatul. Cărțile din grămada asta sunt ale cui vrea să le ia. Ca şi cele din sacul pe care îl căram, unde l-am lăsat?... Ah, da, uite, acolo, lângă perete. Deci alege-ți tot ce vrei. Ad libitum.

— îmi place că eşti atât de puțin posesivă. Aşa ceva nu se găseşte pe toate drumurile. La fel eşti şi în dragoste?

— în dragoste, depinde, zâmbi ea. Dar cărțile sunt făcute ca să le citeşti, nu ca să le strângi şi să se umple de praf. Cei care le păstrează şi le țin socoteala nu țin neapărat şi la ceea ce e scris în ele. Nu eşti de aceeaşi părere?

— Ba da, întru totul. Trebuie să-ți însuşeşti şi să aplici în viață ceea ce spun cărțile. Bineînțeles, atunci când merită. Uneori se ajunge la o asemenea simbioză între ceea ce ai citit şi ceea ce trăieşti şi gândeşti, că ți se face frică. în plus, o carte e ca mormântul unei

ființe iubite. Te duci şi îi pui flori, dar asta nu serveşte la nimic. Sufletul nu mai e acolo, ci zburătăceşte prin locurile pe unde şi-a depus sămânța. Cu alte cuvinte,

în noi înşine.

Rămăsesem cu ochii pe balcon. Ceața se îngroşa-se. Câte ore au putut să treacă din momentul în care, aflându-mă în sala de aşteptare a notarului, am început să evoc înmormântarea bunicii Ines? Mi-era imposibil să-mi dau seama, fusese o călătorie atât de lungă şi atât de complicată! Dar în cele din urmă găsisem un han primitor.

Monica îşi puse mâinile pe umerii mei.

— Tare mi-ar plăcea să-mi notez ceea ce ai spus. Păcat ca sunt atât de obosită. Unde te-ai întâlnit cu Almu, dacă nu sunt indiscretă?

— Pe Gran Via. într-un local la subsol care se numeşte „Ponte a cien”[26]. îmi pare rău, dar nu eu i-am inventat numele.

A început să râdă.

— Cred şi eu. Evident, într-un loc cu un asemenea nume nu cred că te aştepți să găseşti un teritoriu sacru, cum îi place lui Eliade.

---

[26] *În limba spaniolă: „încinge-te, excită-te” (n.tr.).*

— Nu prea. Dar să ştii că dacă ai bunăvoinţă, poţi trage foloase din orice. Când să plec, m-am adăpostit sub un fel de acoperământ, lângă o fetiţă cu chibrituri care îl citise pe Shakespeare şi am simţit cum mi se excită creierul. Mai rău e că nu aveam pe ce să scriu.

De fapt..., am adăugat eu pipăindu-mi buzunarele. Ah, evident, nu aveam trendul pe mine! Mă rog, dacă nu te deranjează, o să mi-l scot.

— De ce să mă deranjeze. Ce cauţi?

— Nimic, nişte hârtii. Le-am pus în vestă. Ultimele însemnări ţi se par întotdeauna extrem de importante. Ţie, nu?

— Uneori, spuse Monica.

Şi nu s-a putut abţine şi a căscat. Apoi am văzut-o uitându-se la dezordinea de pe masa cea mare cu o privire dintr-odată absentă şi obosită.

— Ştii cumva cât e ceasul? întrebă ea.

— Da, e unu şi un sfert.

— Sunt frântă de oboseală. O să mă întind o jumătate de oră, măcar atât, fiindcă simt că nu mă mai ţin băierile. Dar poţi să rămâi dacă vrei. Să-mi ţii de urât.

— Chiar nu te deranjez?

— Dimpotrivă, îmi îndulceşti ultimele momente înainte de plecare, că toată ziua am fost singură cuc. înaintea unei călătorii lungi te apucă întotdeauna tot felul de frici, îndoieli şi şovăieli care îţi amărăsc viaţa. Mă rog, n-o să mă apuc să-ţi povestesc toată tevatura, dar e ca şi cum ai muri un pic, vorba ceea. într-un cuvânt, mă simt mai bine când eşti aici. De altfel, s-ar putea chiar să nu dorm, o să vedem. Şi-mi place să te văd cotrobăind prin cărţi. Dacă ai chef, încearcă să-mi vorbeşti din când în când. Ţie nu ţi-e somn?

— Nu. Dar mi-ar plăcea să-ţi veghez somnul.

Nu-şi hiase mâinile de pe umerii mei şi apropierea şi parfumul ei îmi deveniseră de la un timp familiare. Din când

în când îmi întorceam privirea spre ea, dar nu îndrăzneam nici să-i cer să-şi schimbe poziția, nici să mi-o schimb eu, temându-mă ca nu cumva ceva, nu ştiu ce, să se strice.

După un moment de tăcere s-a aplecat spre ure-chea mea.

— Parcă ai picat din cer, murmură ea.

Apoi s-a îndepărtat de mine, a smuls o foaie dintr-un carnet roz şi a început să deseneze. Eu m-am ridicat din fotoliul pivotant şi i-am lăsat locul, pe care ea l-a acceptat cu un zâmbet. Am rămas în picioare, observând-o de aproape, sprijinindu-mă cu mâinile de masă, puțin aplecat. Degetele ei albe şi subțiri, cu unghii foarte scurte, mânuiau creionul cu îndemânare şi hotărâre. încet-încet a apărut silueta unui înger care citea o carte. A insistat cu multă grijă asupra nervurilor aripilor şi a liniuțelor care sugerau textul din carte. A scris dedesubt: „The farewell's angel"[27]. L-a privit îndelung şi apoi mi l-a întins.

— Poftim. Păstrează-l cu hârtiile tale, spuse ea. Pre supun că înțelegi engleza.

în clipa aceea s-a deschis brusc uşa şi şi-a făcut apariția Almu.

Era evident că nu picase din cer. Pe fața crispată i se citeau, dimpotrivă, simptomele clare ale propriului ei infern. Cu o voce întretăiată de lacrimi şi aproape fără să se uite la noi ne-a anunțat din uşă:

— Mă duc la Clemente. Nu pot să nu mă duc.

Monica s-a ridicat în picioare, a făcut câțiva paşi spre ea şi a apucat-o cu brațul de umeri.

— Ia să vedem, care-i treaba, domnişoară catastro fă, întrebă ea cu o voce tandră. De ce spui că nu poți să nu te duci? Una şi aceeaşi poveste. Iar v-ați certat?

---

[27] *În limba engleză, „îngerul de bun-rămas" (n.tr.).*

Almu a încuviințat cu un gest de neputință ținân-du-şi ochii în jos.

— Atunci de ce te duci? insistă Monica. Asta mă scoate din minți. Parcă ți-ar face plăcere să suferi. Dă-l dracului.

— Nu țipa la mine. Mi-a închis telefonul şi nu suport să aibă el ultimul cuvânt. De aia mă duc. Ca să-i spun să mă lase în pace, că e o hahaleră.

— Da, şi ca să rămâi să dormi la el. Parcă nu te-aş cunoaşte!

Almu, care se mai potolise, s-a uitat la ceas.

— Mă rog, om vedea. Depinde de cât o fi ceasul. Tu când pleci?

— Iar mă întrebi? Ştii foarte bine că plec mâine la amiază.

— N-avea grijă, că mă întorc cu siguranță înainte. Asta ar mai lipsi.

— N-am nici o grijă. Ceea ce vreau să spun e că mai bine vă lăsați în pace unul pe altul în loc să vă tot spuneți „lasă-mă în pace". Răul trebuie tăiat de la rădăcină, altfel nu se poate. Şi în plus, dacă ți-a închis telefonul, asta poate că înseamnă că nu vrea să te vadă. Şi n-are nici un chef de tine.

— Nu, de asta sunt sigură. îl cunosc şi ştiu că mă aşteaptă. Lucrurile nu sunt chiar atât de simple, Monica, mi-am ieşit şi eu din pepeni. Trebuie să-l văd, dacă vorbim ne înțelegem mai uşor.

— Dar nu vorbiți niciodată! în sfârşit, treaba ta. N-am de gând să mai insist pentru că nu mă mai țin puterile. M-am săturat până peste cap de toate poveştile tale, Almu. Lada e plină cu vârf şi îndesat. Acuş-acuş dă pe dinafară.

— Aşa e, sărăcuța de tine. Ce liniştită o să fii când o să scapi de mine! întotdeauna te bag în tot felul de încurcături şi după aia, când vine ceasul adevărului, nu te pot ajuta cu nimic.

Monica se frecă la ochi şi căscă din nou.

— Gata, Almu, destul cu trăncăneala. Dacă trebuie să pleci, du-te cât mai repede. Dar cel puțin ia-ți rămas-bun de la prietenul tău, nu crezi că ar fi cazul?

Pentru prima oară Almu îşi aruncă privirea din-tr-odată spre ma'sa de care mă sprijineam, încercând parcă să-şi adune ideile. Apoi îşi întoarse privirea spre Monica. Părea nedumerită.

— Ia spune, întrebă ea, îl cunoşteai dinainte?

— Da, ne-a făcut cunoştință Mircea Eliade.

— Cine-i ăla?

— Nu-i din gaşca ta. E un profesor român.

Vocea lui Almu s-a însuflețit brusc.

— Ca să vezi ce întâmplare, tocmai îi spusesem, recunoaşte!, că am o prietenă care ți-ar plăcea la nebunie. Ți-am spus aşa sau nu? repetă ea uitându-se la mine.

— Într-adevăr, aşa mi-ai spus, şi în plus ai avut dreptate.

Almu a oftat teatral de satisfacție.

— Uf! Slavă Domnului, de obicei o dau în bară în privința oamenilor. înseamnă că nu te deranjează dacă te las cu ea? Pentru că, altfel, te duc cu motocicleta cât mai aproape de casă.

— Pe bune, nu-ți face nici o grijă. Mă simt foarte bine. Almu s-a apropiat de masă şi m-a sărutat pe obraz.

— Atunci, pe curând. Şi te rog să mă ierți.

— N-am de ce, îți urez mult noroc şi să-ți meargă totul cât mai bine.

— Ce spui! Ar trebuie să mă mai nasc o dată. Şi nici măcar atunci.

— Hai, nu fi nesuferită, interveni Monica, împingând-o spre coridor.

Au ieşit împreună din cameră şi o vreme au tot şuşotit afară în timp ce eu priveam cu atenție îngerul de bun-rămas desenat pe foaia aceea de hârtie roz. Am înscris dedesubt

data. Nu ştiu de ce. Poate ca un omagiu pentru prietena mea Clara, pentru atâtea alte lucruri uitate şi pierdute, pentru toate amalgamele, toate sfâşierile şi toate câte rămân de neînţeles, pentru noaptea aceea în Madrid, pentru şarade.

Când am auzit închizându-se uşa dinspre stradă, m-am ridicat în picioare şi am ieşit în întâmpinarea Monicăi. Stătea sprijinită de peretele din coridor cu ochii închişi ca şi cum toate s-ar fi învârtit în jurul ei. M-am apropiat şi am văzut-o că plânge.

— Te simţi rău?

Şi-a dat părul pe spate şi s-a desprins de perete ştergându-şi lacrimile cu palmele.

— Aşa şi aşa. Săraca Almu! E complet ţicnită! Şi în general, oftă ea, ce ţicniţi suntem cu toţii. Parcă am trăi cocoţaţi pe o morişcă care se învârte din ce în ce mai repede. Ţi se face şi frică. Şi te apucă ameţeala. Mai ales ameţeala. O să cădem şi o să ne facem praf. Am luat-o de mână şi am intrat în cameră. Se lăsa dusă de parcă într-adevăr ar fi fost la capătul puterilor.

— Mai bine nu te mai gândi. Hai, culcă-te o clipă pentru că eşti foarte obosită. Pot să te ajut cu ceva?

— Habar n-am. Mi-a pierit dintr-odată tot cheful. Şi m-a luat cu frig!

Ne opriserăm în faţa perdelei care acoperea pe jumătate alcovul. Acum se vedea mai bine toată harababura care domnea în spaţiul acela. M-am uitat la Monica şi am priceput descurajarea care i se.citea pe faţă.

— E ceva de groază, spuse ea. Suntem năpădiţi de obiecte. Cu cât arunci mai multe, cu atât apar altele şi toate îşi revendică drepturile şi îţi solicită atenţia. îmi vine să le dau foc la toate. Adevărul e că nici nu ştiu cu ce să încep.

— Ce-ar fi să începem prin a goli patul? Mi se pare că ăsta e primul lucru de făcut dacă vrei să te întinzi un moment.

— Da, dar problema e unde pui lucrurile. Vezi şi tu ce harababură e. Iar camera lui Almu e la fel. Plină ochi.

— Hai, nu te da bătută, tot ce deranjează se pune pe jos şi gata. De-acolo unde vrei să dispară?

Am intrat cu ea şi am ajutat-o să-şi golească pa-tul de haine şi de pachete. într-o clipă s-a prăbuşit pe cuvertura mototolită oftând din greu şi acoperindu-şi faţa cu braţul. Nu se mai mişca şi nu mai scotea nici o vorbă. I-am dat jos pantofii şi am învelit-o cu o cuvertură în carouri pe care o zărisem pe un fotoliu. Nu puteai face nici un pas fără să te loveşti de ceva. Rosco a sărit şi el pe pat, cuibărindu-se la picioarele ei.

— Vrei să sting lumina? am întrebat eu după o scurtă pauză.

Dat fiind că nu răspundea, m-am apropiat tiptil, deşi mi se părea ciudat să fi adormit atât de repede. Corpul i se zbătea cu mişcări scurte şi sacadate, cuprins parcă de un soi de furtună uscată care nu reuşea să izbucnească.

M-am aşezat lângă ea şi imediat şi-a pus mâna pe mâna mea. Strângând-o cu putere.

— Mi-e frică, spuse ea cu vocea întretăiată.

— Ţi-e frică să pleci?

— Da, dar şi să rămân. Fiecare frică mă trage spre ea. E greu de explicat.

— Nu-i nevoie să-mi explici. Mie mi s-a întâmplat asta întotdeauna când trebuia să plec dintr-un loc. încă de mic. Şi după aia, de ce creşti, de aia ţi-e mai frică. Tocmai fiindcă vrei să-ţi explici asta, şi te tot frământi în loc să laşi lucrurile să se întâmple de la sine. Să te mulţumeşti cu dormitul. Sau cu plânsul. Bineînţeles, dacă poţi să plângi.

A oftat şi apoi a căscat, după care zbaterea trupului a încetat. A urmat o linişte îndelungată. Ne ţineam în continuare de mână. Pe peretele din faţă era un poster care mi-a atras atenţia. Reprezenta două capete de femeie cu cască de baie. Erau văzute din profil, amândouă înfăţişând aceeaşi femeie şi privindu-se unul pe altul. între cele două guri se umfla un balon uriaş ca un chewing-gum de culoare roz.

— în plus plec foarte departe şi pentru multă vreme, spuse Monica. Şi mama s-a supărat pe mine, zice că o să-mi pară rău. I-am dat telefon mai devreme ca să-mi iau rămas-bun şi mi-a închis telefonul.

— De asta ar trebui ei să-i pară rău. Dar, de fapt, important e dacă ţie îţi pare bine că pleci. îţi pare bine?

— Adevărul e că nu ştiu. Ai citit Omul care şi-a pierdut umbra?

— Da.

— Păi aşa sunt şi eu, ca personajul lui Chamisso. Umbra mea e în copilărie, în copacii care fremătau în timp ce mama cânta. E o poveste fără ieşire, oricât de mult ai căuta. Dacă trăieşti fără umbră, te apucă ameţeala.

Se făcuse ghem sub cuvertură şi vorbea foarte încet, ca pentru sine.

— Dar ameţeala nu durează decât câteva secunde. Dacă dormi, îţi trece. Haide, nu te mai gândi la nimic şi nu te mai perpeli. Vrei să-ţi recit un poem?

A încuviinţat cu ochii închişi. Respira mai regulat şi mai liniştit, ca un copil gata să adoarmă.

M-am concentrat încercând să-mi amintesc un poem. Mi-l recitase Clara, în seara aceea, în faţa bisericii San Zeno. Era într-o carte pe care am cumpărat-o mai târziu, când a început să mi se facă dor de ea, şi pe care am pierdut-o. Dar unele cuvinte mi-au rămas. E un poem de Kavafis. Am început să-l recit agale, în camera aceea în dezordine şi

prost luminată, ca pe un cântec de leagăn pentru amintiri. Şi nu mai ştiam cui i-l adresam. Probabil mie însumi, ca de obicei. Mă dedublam în două profile faţă în faţă care încercau să umfle balonul nopţii, străduindu-se să-l cârpească pe icf pe colo.

Când vei porni la drum înspre Ithaca doreşte-ţi o călătorie lungă... Menirea ta e să ajungi acolo. Totuşi nu trebuie să grăbeşti prea tare pasul.

Am făcut o pauză având impresia că sărisem câteva strofe. Alte versuri nu-mi mai aminteam. Monica a scâncit de plăcere.

— Nu-ţi mai vine să plângi?

A făcut semn cu capul că nu. Zâmbea somnoroasă.

— Nici ţie? întrebă ea după un timp, fără să deschidă ochii, cu un glas atât de încâlcit că aproape nu se auzea.

— Mie? Nici vorbă. îngerii de bun-rămas nu plâng niciodată. Şi nici nu dorm. O să rămân aici, alături, ca să ţes din vechile tale.vise o siluetă de umbră care să te însoţească în drumul spre Ithaca. O s-o ţes la picioarele patului. în felul acesta povestea se va termina cu bine. Ţesătura mea na va ţine poate prea mult, pentru că nimic în lumea asta nu durează, dar ne putem bucura şi de lucrurile efemere, nu-i aşa?

Nu mi-a mai răspuns. Adormise.

Am privit un timp dezordinea din cameră având senzaţia foarte acută de irealitate. Dar pe de altă parte eram absolut sigur că mă aflu, după mult timp, într-un loc care mi se potriveşte şi că am spus ceea ce trebuia să spun. Şi am oftat mulţumit. Mă miram singur că fusesem capabil să aduc încurajare şi alinare unei fiinţe deznădăjduite şi mai ales că o făcusem într-un mod atât de firesc. Am mai rămas un timp privind-o cum doarme, cu căţelul la picioare, şi am aşteptat mult până să mă încumet să-mi trag mâna care rămăsese prinsă sub mâna ei. S-a mişcat uşor şi visând a

murmurat: „Peter”. Atunci am stins lumina şi m-am întors pe vârful picioarelor în camera cu cărţi. Era ora două şi zece noaptea.

Am aprins o ţigară. Simţeam în mine o energie reînnoită, eram mult mai senin şi mai lucid decât în orice alt moment din noaptea aceea atât de lungă şi de ciudată în peregrinările ei. Căci într-adevăr toată noaptea nu fusese altceva decât o lungă peregrinare. Am început să reconstitui, unul câte unul, ca şi cum aş fi dorit să le descifrez, toate episoadele şi peripeţiile nopţii, care acum mi se înlănţuiau în mod armonios în memorie ca boabele unui şirag de mărgele.

Dar încă nu ştiam că-mi lipseşte diamantul cu care să-l pot încheia. Căci nu peste mult timp, scormonind în sacul de sport în căutarea unei cărţi interesante pe care să mi-o iau ca amintire a clipelor petrecute cu Monica, am dat peste un volum înconjurat cu limbi de foc la vederea căruia inima a început să-mi bată atât de tare, că m-am speriat. Stăteam pe vine şi am fost nevoit să mă aşez pe jos, să respir adânc şi să mă sprijin de perete. „Nu se poate, murmuram eu, nu se poate.” închisesem ochii, dar continuam să ţin cartea în mână şi când mi-a mai trecut senzaţia de leşin i-am deschis din nou ca să mă mai uit o dată. Mi-era frică să nu fiu victima unei halucinaţii. Dar nu era cazul.

Coperta era ilustrată de o reproducere, Călător pe marea norilor, unul din tablourile mele preferate de Friedrich. Cartea se intitula Vertigo. Eseuri şi era semnată de Casilda Iriarte. Fără îndoială, noaptea aceea trebuia să-mi facă acest dar. Am luat-o, i-am lăsat Monicăi un cuvânt de rămas-bun, mi-am pus trendul şi am ieşit în stradă.

XIV
Rafale de vertigo

Poți trece de la starea de om normal la aceea de căzătură cât ai clipi din ochi. Am descoperit acest lucru în mai multe romane. Tocmai în acelea care îmi plac cel mai mult: degradarea nu se anunță, trebuie să fii tu tot timpul vigilent, măcar ca să nu te apuce frica în momentul când începe decăderea. Cu alte cuvinte, atunci când într-o bună dimineață te pomenești cu casa invadată de rozătoare și de coleoptere, când cuvintele îți vor suna în ureche ca niște împușcături, când nu vei mai avea puterea să deschizi obloanele, să strângi farfuriile murdare sau să înlocuiești geamurile sparte, să oferi adăpost pelerinului, să chemi poliția sau să nu-ți lași cărțile, abia frunzărite, să se îngrămădească pe jos, astupând încet-încet culoarele care le separă pe dinafară, dar le leagă pe dinăuntru și desenând astfel o geografie la fel de capricioasă și de inaccesibilă ca aceea a anumitor lanțuri de munți.

Dar, dacă ești conștient de această primejdie, descoperi și noțiunea contrară cu servitutile ei. Căci, dacă judeci mai atent, merită oare ca, de frica unor neajunsuri viitoare, să-ți aperi, cu obsesia tenace a unei santinele, metrul tău cub de identitate, de obiectele, de locurile și de accidentele meteorologice vrăjmașe?

Deocamdată, cu câteva zile în urmă, am dat-o afară pe Pilar și asta începe să se vadă: în casă e mai murdar și mai frig, spațiul pare prea mare, iar neliniștea se strecoară pe furiș tocmai în încăperile acelea închise, pe care înainte le lăsam în mod tacit în grija ei, răspândindu-se prin niște țevi necunoscute ca un suflu care rarefiază aerul din celelalte camere.

Pilar ar fi fost pe placul mamei. Mai mult, cred că e pe placul mamei, care consideră că am făcut o prostie și o nechibzuință renunțând la ea, așa, hodoronc-tronc, fără nici un motiv. Pentru că adevărul e că n-am avut nici un motiv.

„E cuviincioasă. E o femeie cuviincioasă şi discretă. Ar fi trebuit să încerci s-o angajezi definitiv, ai avut un noroc pe care eu nu l-am avut niciodată. Ai văzut cum lasă bucătăria în urma ei? Ai băgat de seamă că nu-i telefonează nimeni şi cât de puţin mănâncă? Şi ce iniţiative are? Ăsta e lucrul cel mai important, că are iniţiative. Adu-ţi aminte în ce hal a găsit totul. Ce-i drept, trebuia să-i cumperi uniformă. Mai bine zis, două. Una când face curăţenie, alta neagră cu şorţ de mătase şi guler de dantelă. Pentru ca să deschidă uşa. Pentru că, ascultă-mă pe mine, va veni şi ziua când va trebui să începi să primeşti. De altfel, în cufărul din camera cu dulapuri sunt multe haine de serviciu. Trebuie să se găsească ceva care să i se potrivească, doar ştii foarte bine cât de mulţi servitori au fost în casa asta şi mie nu-mi place să arunc. Adevărul e că arată foarte bine. Şi vârsta e perfectă, patruzeci şi cinci de ani, cel puţin atât îi dau eu. La mers şi la înfăţişare îmi aduce aminte de Andrea, fata pe care ne-au trimis-o de la Burgos, care a intrat la noi ca bucătăreasă şi apoi a rămas ca subretă, îţi aduci aminte de ea, Leo?”

Aproape întotdeauna mama îmi vorbeşte de problemele de casă după ce sting lumina şi mă întind în pat, căutându-mi poziţia potrivită pentru somn. Nu-i răspund niciodată. Dacă aş face-o, m-aş simţi obligat să-i amintesc că Andrea n-a rămas la noi nici măcar un an şi că principalul reproş pe care i-l făcea, cum mi-a mărturisit chiar Andrea, era că are prea multă iniţiativă, „înţelegi, băiete, îmi vin prea multe idei, asta îmi reproşează, ca şi cum ar fi un păcat”, căci de la o anumită vâr-stă unele servitoare din casă îmi povesteau necazurile lor şi ne tutuiam în spatele mamei. Şi ar mai trebui să-i vorbesc – ceea ce nu-mi face nici o plăcere – despre eşecul cu care s-au soldat, în general, toate încercările ei de a-şi modela un servitor ideal, distrugând în treacăt iluzia presupuselor sale calităţi de stăpână a casei,

dat fiind că, aşa cum pretindea chiar ea, ca să poţi ţine frâiele unui cămin, trebuie în primul rând să-ţi asiguri un serviciu eficient şi „bine strunit”.

închid ochii şi mă fac că dorm până când se lasă păgubaşă şi nu i se mai aude glasul. Nu-mi place să umilesc morţii. Şi apoi, chiar dacă aş reuşi s-o conving de ceva, fapt de care mă îndoiesc, oricum e prea târziu.

Dar poate că părerea ei a influenţat starea de jenă din ce în ce mai puternică pe care mi-o provoca prezenţa tăcută a lui Pilar, punând în mişcare resorturi invizibile care încet-încet restituiau strălucirea dispărută a vilei pe care o cumpărase Walter Scribner. Pilar era în slujba fiicei lui Walter Scribner, pe ea o consulta şi ei dorea să-i dea satisfacţie, pentru ea ţinea socotelile şi ducea cuverturile şi perdelele la curăţat. Eu nu puteam face nimic s-o împiedic, nu puteam decât s-o dau afară.

Din cauza incompetenţei mele gospodăreşti, casa nu mai aduce nici pe departe a cămin şi, odată cu pierderea acestui lustru, îşi recapătă uneori aspectul de refugiu provizoriu, ca atunci când m-am hotărât s-o locuiesc, în alte condiţii, în cursul acelei scene, atât de îndepărtate, a sosirii mele prin grădină şi a întâlnirii cu Mau-ricio Brito. Personaj destul de misterios, desigur, mai ales dacă te gândeşti cum de l-a putut suporta mama timp de trei ani, după cum parcă mi-a spus chiar el. Desigur, poate minţea. Şi totuşi eu îi sunt întru totul recunoscător. Din discuţia cu el în seara aceea mi se trage dorinţa vehementă de a scrie. Ultimele lui vorbe înainte de plecare au fost: „Dumnezeu trimite oricum zorii dimineţii, fie noaptea cât de neagră.” Frumos început pentru o poveste cu zâne.

Pilar îmi era de ajutor, dar şi o stavilă, care dispare înainte de a deveni indispensabilă. Am avut norocul să-mi dau seama la timp.

I-am spus că plec în călătorie. Că la întoarcere o s-o chem poate din nou. A dat din umeri.

— O să vă facă bine să schimbați aerul, mi-a spus ea. Schimbarea de aer face bine întotdeauna.

Cuvinte care nu exprimă nici tandrețe, nici reproş şi nici măcar curiozitate. Nici unul dintre noi nu se apropiase de celălalt ca de o ființă omenească, şi era evident că aşa ar fi fost şi de-acum înainte. Am plătit-o împărăteşte. Ne-am luat rămas-bun cu o aseptică strângere de mână. Şi sunt sigur că ar fi fost perfectă în rolul de subretă de casă mare pe care mama îl admira atât de mult în comediile de bulevard. E curios ceea ce voi spune şi chiar şi mie îmi sună ciudat, dar sunt con-vins de ceea ce spun. Pilar şi mama se înțelegeau şi se completau, erau făcute una pentru cealaltă. Pentru că de fapt nu se întâlniseră cu adevărat. Ca atunci când te îndrăgosteşti de un personaj de roman. Asta e tot. Am refuzat să profit de un rezultat servit pe tavă.

Oare îmi pare rău după ea? Cred că nu. Şi totuşi trebuie să recunosc că în prezența ei îmi dispărea şi frica şi lipsa de chef. După plecarea ei, dezacordul dintre actor şi decor devine concret şi predomină senzația de echivoc şi de inutilitate. Dar mai ales devine din ce în ce mai evident faptul că această casă nu a fost niciodată a mea şi că nu mi-o voi putea apropria printr-un simplu decret. Deşi, deocamdată, continui să mă pripăşesc aici, prizonier, ca şi cum aş fi victima unei blocade morbide.

De câteva nopți nu reuşesc să dorm şi am din nou halucinații. Dar trebuie să mărturisesc că eu sunt acela care le provoc. Şi totodată că îmi face plăcere să asist din nou la prăbuşirea asurzitoare a zidurilor dintre ficțiune şi realitate. Gândirea, conştientă mai mult ca niciodată de propriile sale limite, nu le acceptă, ci încearcă să le sfărâme, deşi îşi dă perfect seama de ravagiile pe care le implică o asemenea

tentativă. Ca recidiva unei vechi boli mistuitoare de care începuseşi să te vindeci şi de care te molipseşti din nou.

De altfel, de data asta ştiu perfect de unde mi se trage. Fiind totodată conştient şi foarte sigur că acest „de unde" nu e de fapt nici spaţial şi nici temporal, nici fals şi nici verosimil, ci un amestec de toate astea şi multe altele. Multe, multe altele. Toate câte încap într-o carte pe care am citit-o de trei ori până acum, care mi s-a întipărit bine în minte şi care tratează despre „vertigo". Căci acest „de unde" coincide cu geografia acestei cărţi şi cu nestatornicele puncte cardinale care îi călăuzesc vânturile şi mareele. Delirul meu e'legănat de vuietul lor şi al lucrurilor pe care ele ni le arată sau ni le ascund. Acum o clipă am scris pe marginea unei pagini: „în sfârşit o carte care se împreunează cu marea!"

Noaptea petrec ore întregi desenând peisaje ireale în urma unui cutremur. Marea invadează pădurile, urcă pe clădiri, îi îneacă pe locuitori, îi dislocă. Printre crăpături şi prin balcoane se văd animale din vremurile străvechi cu coadă de sirenă sau cu colţi de morsă, corăbii de război se împotmolesc pe nişte terase, lângă ghivece cu merişori, şi valuri inundă coridoarele zgârie-norilor care explodează, revărsând cascade de apă şi de nămol. Fiecare val de apă târăşte după sine tot felul de dărâmături care fisurează pereţii lăsându-i ciuruiţi parcă în urma lor. Iar de pe o terasă făcută zob, pe Chrysler Building, cineva lansează tracturi spre gloria senzaţiei de „vertigo". E vorba de un personaj pe care îl reprezint văzut din spate; în alte versiuni, se destramă aruncân-du-se în gol. E îmbrăcat cu o tunică. încerc să-l copiez (deşi deformându-l, cu bună ştiinţă) după tabloul lui Friedrich „Călător pe marea norilor".

E mult de când n-am mai desenat atât de frenetic şi fără întrerupere. Anumite schiţe, care mi se par mai reuşite, le colorez cu acuarelă. Şi toate desenele comportă, în partea de

sus, de jos sau în centru, sub formă de serpentină, de steag, de nor sau de val, fragmente din textul Casildei Iriarte, copiate cu litere mici şi îngrijite în mijlocul haosului înconjurător. E o activitate care mă absoarbe, de parcă ar fi un lucru necesar şi pe care numai eu îl pot îndeplini. Pomeneam mai sus faptul că această carte mi s-a întipărit bine în minte. Cred că nu m-am exprimat destul de bine. E vorba mai curând de nişte seminţe împrăştiate care cer să fie fecundate, o stare care seamănă mai degrabă cu ceea ce simt atunci când încerc să scriu, decât atunci când mă pun pe citit. Nu e numai faptul că mă identific cu textul altcuiva, asta mi s-a mai întâmplat de multe ori; dar textul acesta îl simt al meu, simt cum îi dau eu formă, îl scriu citindu-l şi descopăr toate lucrurile pe care a trebuit să le înlătur ca să capete această formă. Doar pentru un timp, căci nu e un text închis, ci se schimbă şi chestionează şi vuieşte, ca marea. A măturat din cale tot ceea ce am început până acum, mi se substituie. Iar, pe de altă parte, e strâns legat de felul cum a evoluat fiinţa mea de când m-am născut.

Situaţia e desigur ciudată şi ameţitoare. Parcă te afli pe o stradă aglomerată şi te uiţi în sus, cu capul lăsat pe spate, sprijinit de o clădire foarte înaltă, urmărind acolo sus mişcarea norilor îndepărtaţi deasupra vârfului ascuţit, care începe şi el să plutească, şi simţi totodată contactul cu oamenii din spatele tău care te împing în toate părţile. Şi până la urmă nu mai ştii cine se mişcă şi cine nu, nici din ce moment ceea ce e în afara ta devine mai important decât ceea ce e înăuntrul tău, nici care încotro se îndreaptă. Şi cu atât mai puţin încotro te îndrepţi tu însuţi. Mi s-a întâmplat aşa ceva odată, când eram în oraşul Brasilia, făceam asta ca o experienţă, şi până la urmă m-au adunat de pe jos. Mă rog, eu unul n-am fost niciodată la Brasilia. Probabil că e vorba de Casilda Iriarte. Dar senzaţia de „vertigo” îmi aparţine.

Şi uite aşa las să treacă timpul, ca valurile de mare, peste corpul meu nemişcat, iluminat, captivat, fără să iau nici o hotărâre, întrebându-mă doar din când în când, ca prin vis: când am scris eu oare toate acestea?

Cum de nu-mi amintesc să le fi scris? Şi de aici poate dorința nesățioasă de a le vedea scrise de mâna mea, ca să-mi dau seama dacă îmi aduc aminte.

Practicarea acuarelei a adăugat un element suplimentar de dezordine şi de murdărie pe masa din birou, unde, alături de pensule, au început să apară coji de fructe şi borcane goale de iaurt. Ieri şi-au făcut apariția şi câteva furnici.

Azi în zori ningea. Mi-am dat seama încă dinainte de a mă uita pe fereastră; se simte în liniştea aceea specială pe care o cerne zăpada în jifrul ei după o noapte întreagă de ninsoare bogată. Poate că în curând va sosi Gerda în căutarea lui Kay, călare pe un ren. Kay se află în vestibulul palatului cel uriaş, încercând să îmbine bucăți netede de gheață cu colțurile simetrice, în căutarea unei soluții pe care nu reuşeşte s-o găsească: cuvântul „veşnicie". înainte de a pleca într-o vizită de inspecție prin ținuturile vulcanice, Crăiasa-Zăpezii i-a spus: „Dacă reuşeşti să formezi acest cuvânt, vei fi propriul tău stăpân şi lumea întreagă îți va aparține. în plus, o să-ți cumpăr o pereche de patine noi." Iar el a rămas singur şi gânditor, condamnat să joace Jocul Rațiunii Reci, care se joacă întotdeauna fără alt tovarăş vizibil, obsedat de calculele lui înghețate. Gerda va sosi călare pe un ren. Dar el habar n-are. De unde să ştie, din moment ce a uitat complet de unde vine? îl desenez în genunchi, cu o mână la frunte şi cealaltă scotocind prin piesele de puzzle înghețate. Are părul răvăşit şi privirea uscată, de om rătăcit. Cum îmi e greu să-i dau un chip, îl reprezint cu o mască neagră pe ochi, pe care o colorez cu tuş. Iar obrajii îi colorez în albastru.

Simt o mişcare aproape imperceptibilă, ca o perdea care freamătă, şi o prezenţă în spate. Ca în momentul în care copiam câteva fraze din cartea lui Mircea Eliade şi Monica s-a apropiat de mine şi am început să discutăm fără să ne uităm unul la celălalt. E Monica, deşi de data asta nu se mai lasă cu braţele pe umerii mei. îmi ţin respiraţia. Ea îmi spune că şi eu desenez foarte fru-mos, ca şi cum ar vrea, după atâtea zile, să-mi întoarcă complimentul sau să găsească încă o afinitate între noi. Pe moment n-o mai fac să-mi spună nimic, deoarece nu-mi amintesc exact de timbrul vocii ei. Şi vreau ca nimic din ce-i iese pe gură să nu sune fals. Poate că se uită când la acel Kay cu mască ieşit de sub pana mea, când la „îngerul de bun-rămas" făcut de mâna ei. Am dat peste el în buzunarul vestei pe care mi-a călcat-o Pilar ca să mă duc la notar şi care zace acum îngropată sub un talmeş-balmeş de haine, hârtii şi tot felul de alte obiecte care ocupă în întregime fotoliul cel mare. îngerul era foarte mototolit, săracul de el, alături de un pachet de ţigări pe jumătate gol, aşa că a trebuit să netezesc cu grijă hârtia roz până când şi-a pierdut aspectul de sperietoare. Acum l-am fixat pe perete cu o piuneză, la vedere, alături de alte trei desene ale mele cu zgârie-nori distruşi, din cele care mi se par mai reuşite. Pe celelalte le pun într-un dosar pe care am scris „Rafale de vertigo", iar pe cele mai proaste le fac cocoloş şi le arunc direct la coşul de hârtii de cealaltă parte a mesei. Mai bine zis, nu direct, deoarece coşul e plin şi nu mai au loc. Ar trebui să-l golesc. Uneori cocoloaşele mele le ating în zbor pe cele din vârf, ca nişte avioane de vânătoare, târându-le în căderea lor. în concluzie, podeaua e înţesată de cocoloaşe de hârtie. Unele, în cădere, se desfac ca nişte fiinţe rănite care se zvârcolesc şi printre cutele de hârtie se văd tot felul de râturi de monştri marini.

— Camera asta începe să semene cu camera ta, îi spun eu Monicăi. Suntem năpădiți de obiecte, cum foarte bine spuneai. De multe ori scenele se repetă, nu-i aşa? Nici măcar nu ştiu cum ai reuşit să ajungi până aici, fără să faci aproape nici un zgomot. Poate pentru că zăpada amortizează zgomotele.

Vorbesc cu multă băgare de seamă, pe dibuite. Mă opresc. N-o pot obliga să spună orice. Doar esențialul. Intuiția îmi spune că, dacă vreau să obțin un răspuns care să dea culoare acelui glas pierdut, trebuie să mă încumet a-i spune ceva mai călduros, ca atunci când încercam, şi am reuşit atât de bine, s-o ajut să-şi găsească somnul. Bineînțeles că era mult mai uşor, dat fiind că Monica însăşi îmi cerea s-o ocrotesc şi că o simțeam aproape, puteam s-o ating. Mă străduiesc să evoc gestul ei de a-mi întinde mâna strângând-o pe a mea, scâncetele ei de fetiță neajutorată ghemuită sub cuvertură. „Mi-e frică, spunea ea. Mi-e frig. Simt că mă apucă amețeala."

— Tu şi cu mine, adaug eu, semănăm din ce în ce mai mult. Habar n-ai ce dor îmi e de ține. Nici mie nu-mi vine să cred.

— Da, e de necrezut, spune ea. Dat fiind că am fost împreună atât de puțin timp. Eu, una, când m-am trezit, credeam că totul a fost un vis.

De data asta vorbele ei au sunat mai bine, un pic mai aproape de ceea ce căuta, pe dibuite, dorul meu. Iar expresia „am fost împreună" m-a umplut de bucurie datorită ambiguității ei. într-adevăr, poate că, deşteptându-se, după plecarea mea, Monica m-a căutat alături în pat, crezând că m-am culcat cu ea. Ce bănuială tulburătoare, dacă aşa o fi fost! Nu vreau s-o spulber deoarece, din noaptea aceea, ea mi-a alimentat multe din visările cele mai plăcute.

— Nu e chiar atât de necrezut, dacă stai să te gândeşti,

spun eu. Nu te-am mai văzut, dar am continuat să-ți văd scrisul, care acum mi-a devenit familiar, citindu-ți comentariile care uneori sunt foarte asemănătoare cu ale mele. Simt astfel că există o legătură care nu lasă să se destrame prietenia dintre noi, nu crezi?

Glasul meu descrie volute solitare, care se pierd ridicându-se în aer. Semăn cu Kay privind absent bucățile de gheață pe care nu reușește să le îmbine. Și în timp ce îi desenez mâinile înghețate, mă gândesc cât de mult mi-ar plăcea să simt mâinile Monicăi mângâindu-mi gâtul, astupându-mi ochii, trăgându-mă încetișor spre canapeaua pe care ar trebui mai înainte să o debarasez de hârtiile și de caietele care o acoperă. Și să mă las pe mâna ei.

— Să-mi vezi scrisul? se miră ea. Unde? Nu mi-aduc aminte să-ți fi scris.

— Pe carte. E atât de plină de însemnările tale, că uneori nu mai încap și ale mele, așa că se amestecă între ele. Ca să-și facă drum, literele scrise de mine formează spirale care le acoperă pe ale tale. Știu că nu e același lucru ca atunci când simți două brațe care te cuprind, dar e cumva asemănător. Cele scrise de mine și cele scrise de tine proliferează, îmbrățișate ca niște ramuri infinite care invadează tot spațiul și dau pe dinafară, deoarece textul e atât de stimulant și are atâta forță, încât te copleșește cu desăvârșire, e un adevărat izvor de inspirație. Ideea desenelor pe care le fac acum mi-a venit tocmai din cauza lipsei de loc. Tema e aproape întotdeauna o mare dezlănțuită care nu mai încape în spațiul ei închis. Mă rog, desenul ăsta nu e așa. Astăzi zăpada m-a făcut să uit de toată istoria asta aducându-mi aminte de altceva, de o poveste de Andersen pe care mi-o spunea bunica. Băiatul ăsta e Kay. E destul de reușit. I-am pus o mască pentru că și-a pierdut memoria.

— Dar la ce carte te refereai mai înainte? mă întreabă Monica. Am pierdut complet şirul. Nu mai înțeleg nimic.

— Mă refeream la o carte pe care am luat-o de la tine, din sacul acela de plastic pe care l-ai lăsat lângă perete. Ți-o arăt imediat.

Încep să caut cartea Casildei Iriarte prin haraba-bura de pe masă, dau peste ceva care mă enervează şi, neîndemânatic, răstorn cu mâna călimara destupată peste desenul lui Kay. Silueta acestuia dispare în întregime sub un lac negru şi gros. De tuş. Mă scol în picioare ca să caut o piele de căprioară sau orice altceva de şters şi, bineînțeles, Monica nu e în cameră. Dar vorbesc mai departe cu voce tare, de data asta cu Kay, în timp ce şterg desenul cu nişte cârpe vechi care se înnegresc imediat. Silueta băiețelului se ghiceşte confuz, ca un fetus, sub pata de tuş.

— Săraca Gerda, dac-ar veni azi, nu te-ar putea găsi.

Cu siguranță că nu e o zi fastă nici pentru ea, nici pentru tine şi nici pentru mine, dar ce putem face?

Strâng ghemotoc cârpele şi hârtia pătată şi arunc totul la coş. Cum era şi de aşteptat, acesta cade pe jos şi pătează probabil şi podeaua. Dar mi-e totuna.

Cartea Casildei Iriarte era ascunsă sub grămada de scrisori şi hârtii scoase din casa de bani. La vederea lor, mi se face pielea de găină când mă gândesc la ce mă aşteaptă. N-aveam de gând să vorbesc acum despre asta, dar mi-a sărit inima din loc când le-am revăzut; din cauza asta am vărsat călimara şi mi-am pierdut şirul gândurilor. Despre ce vorbeam? îmi vin atâtea lucruri în cap în acelaşi timp! Ah, acuma ştiu, era vorba despre afinitățile dintre Monica şi mine. De altfel, tocmai pe pagina la care e deschisă cartea se poate vedea scrisul ei mărunt care umple în întregime marginea.

— îți aduci acum aminte despre ce carte-ți vorbeam?

Hai să citim ce ai notat aici. Vorbeşti foarte des despre Romantism. Iartă-mă că am o voce atât de tristă, dar ştiu că n-o să-mi mai răspunzi.

„«Nu contează nici ce faci în clipa de faţă, nici ce hotărâre vei lua», aşa ai notat. «Căci chiar dacă nu ştii de unde provin, aceste hotărâri vin dinainte, dintr-o altă viaţă. Marea se întinde la nesfârşit şi apa ei a izbucnit cu vuiet şi în alte grote. Să reuşeşti să creezi o lume în care eul, vătămat şi rănit în contact permanent cu realitatea, să se poată revărsa. Să trăieşti o altă viaţă. Aceasta e prima mişcare a sufletului romantic.»„

„După câte văd, şi pe tine te impresionează marea. Aş fi fericit s-o pot privi alături de tine pe una din coastele acelea sălbatice din Nord. Şi alături de ea. Toţi trei laolaltă. Deşi de ea începe să-mi fie frică. Să nu mă întrebi de ce. E o istorie pe care mi-e greu s-o povestesc, nu mi-e nici mie foarte clară. în sfârşit, las-o baltă."

Iau cartea şi un caiet şi mă îndrept spre canapea. Dau deoparte, oftând, toată harababura de deasupra şi mă învelesc cu o cuvertură, gata să continui lectura şi notele. Soarta desenului lui Kay mă face însă să mă orientez spre altceva.

Iată ce am notat în caiet: „Greu de crezut că Monica a venit la mine şi mi-a vorbit. Nu reuşesc. Renunţ. Peste toate se mai adaugă şi celelalte texte despre «vertigo» pe care le avea tata scrise de mâna Silei. Mai bine zis, de mâna Casildei, căci e una şi aceeaşi persoană. Acesta era marele secret. Să povestesc cum am ghicit. încă nu reuşesc să mi-l bag în cap, dar e pe cât de evident, pe atât de surprinzător. Nepoata paznicului de far a sărit în gol şi s-a suprapus peste cealaltă, cea care mi-a uzurpat Vila Albă şi scrie cărţi ale căror idei îmi aparţin. M-au invadat amândouă în acelaşi timp, ca o irezistibilă maree, împreună, devenite una şi aceeaşi persoană. Să dezvolt tema metamorfozelor. Până

acum transformarea unei persoane în alta nu mi s-a năzărit decât în vis. E ca un film de groază, ca lupta cu un animal cu două capete. Literar vorbind, ar putea duce la ceva. Trebuie să mă calmez."

închid ochii şi încep să-mi clănţăne dinţii.

— Mă apucă ameţeala, mi-e frig, îngaim. Nu ştiu ce să mă mai fac cu zbuciumul ăsta. O să ne facem praf, Monica, aşa cum ai spus. O să ne facem praf dacă galopul ăsta nu se opreşte. Mă doare capul îngrozitor!

Dar îmi dau seama că toate astea nu le spun nimănui, înjur nu e decât tăcerea zăpezii. Mă fac ghem sub cuvertură şi, încet-încet, mă cuprinde somnul.

Cartea are un motto: „Ispita şi farmecul misterului, forţa lui de atracţie, iată în ce constă puterea mării. Niciodată, Wangel, nu-mi vei putea înlănţui sufletul şi năzuinţele, atrase de mister şi jinduind neîncetat spre necunoscut. Căci m-am născut pentru necunoscut." (Henrik Ibsen, Doamna mării)

Deşi n-am făcut decât târziu legătura dintre Ibsen şi nepoata paznicului de far (capul îmi era prea plin de atâtea coincidenţe recente), acest citat din Doamna mării mi-a atras atenţia încă din taxiul care mă aducea acasă în seara aceea de la Monica. Ca o fisură neliniştitoare care i se deschide în faţa ochilor copilului pierdut din poveşti, dar care îl va conduce poate până la caverna ultimă a cunoaşterii: „îndrăzneşte să intri pe aici şi vei fi stăpânul propriului tău destin." Era întuneric, aşa că trebuia să aştept ca maşina să treacă prin locuri mai luminate sau să se oprească la câte un stop pentru ca vorbele Casildei Iriarte, „atrasele necunoscut", ca şi năzuinţele doamnei mării, să-mi servească drept lanternă în această primă cufundare în vârtejul care încheia o noapte şi aşa destul de vertiginoasă. Căci nici nu mă aşezasem bine şi am şi deschis cartea, începând s-o răsfoiesc şi examinând-o cu o teamă şi

o curiozitate din ce în ce mai mari, ca pe o maşinărie periculoasă. Examen care m-a absorbit făcându-mă să uit orice altă amintire sau dorinţă, astfel încât, când am ajuns în faţa casei, nu mi-am dat seama că ne opriserăm de câtva timp.

— Am ajuns, nu-i aşa? m-a întrebat şoferul.

Se simţea un miros sintetic de violete. Toate se învârteau în jurul meu. „Senzaţie înşelătoare de mişcări giratorii, uneori ale trupului în jurul obiectelor, alteori, dimpotrivă, obiectele sunt cele care valsează. în orice caz, aparatul de orientare e perturbat." Am ridicat ochii de pe pagina prost luminată şi am citit în privirea şoferului expresia aceea de neîncredere, ironie şi totodată condescendenţă a acelora care sunt obişnuiţi să conducă pasageri noctambuli, într-un hal fără de hal, ca pe o marfă stricată. M-am uitat pe fereastra maşinii. Era o ceaţă deasă.

— Nu cunoaşteţi casa? a continuat el. Desigur, numărul nu se prea vede. Dar cum mi-aţi spus că e imediat după staţia de benzină...

— Da, aşa e, scuzaţi-mă.

M-am mai uitat o dată în carte înainte de a o în-chide: o frază subliniată de Monica („confuzie între ceea ce e exterior şi ceea ce e interior") părea să dea un anume sens copertei. Călătorul pe marea norilor era în taxi. Frontierele care despart ceea ce e afară de ceea ce e înăuntru se surpaseră. Am zâmbit. Iar şoferul şi-a dat seama, căci mă privea în ochi. I-am întins banii.

— Adevărul e că uneori se întâmplă lucruri atât de ciudate..., m-am pomenit eu spunându-i.

Nici măcar nu ştiam dacă spun asta ca să-mi cer scuze sau ca să mi-l fac complice. El a dat din umeri.

— Asta cam aşa e, din ce în ce mai ciudate; mie îmi spui? De treizeci de ani fac meseria asta şi Madridul s-a schimbat foarte mult în timpul ăsta, mai ales noaptea.

Cunoşti sau nu casa?

Când mi-a pus ultima întrebare, pe un ton tăios, m-a privit din nou în față. Parcă era de la poliție. Şi mi s-a făcut frică. Unele emoții nu se uită niciodată. A trebuit să fac apel la amintirea lui don Octavio Andrade ca să mă liniştesc. Un scurtflashback în desfăşurarea filmului, ceața s-a împrăştiat şi din casa aceea, care acum abia se vedea, a ieşit un Leonardo Villalba care se îndrepta cu paşi hotărâți spre identitatea sa de moştenitor respectabil şi care nu s-ar fi lăsat în nici un caz tulburat de privirea fioroasă a unui şofer de taxi. Avea în portofel cartea de vizită a notarului cu numărul acestuia de telefon. Oricât ar fi fost de incorect să-l scoale din pat la ora asta, faptul de a şti că, dacă lucrurile se încurcă, poate conta în orice situație pe el îi dădea un sentiment de siguranță. „Iertați-mă, don Octavio, vă telefonez din stradă... Vă rog frumos, ce stradă e asta?" Iar fantoma unui comisariat de cartier, unde aş fi putut da peste anumite vechi cunoştințe, m-a făcut să reacționez cu nervozitate.

— Cum să n-o cunosc? E casa mea! am afirmat eu pe un un ton care chiar şi mie mi-a sunat infatuat şi artificial. Poți păstra restul.

Nu mi-a mulțumit şi nici n-a pornit maşina până când n-am urcat cele patru trepte de la intrarea principală şi am băgat cheia în broască. îi simțeam în spate privirea bănuitoare şi mâinile îmi tremurau. Vedem prea multe filme. Şi mai sunt şi propriii mamuți ai fiecăruia dintre noi, care țâşnesc din ascunzătoare când ți-e lumea mai dragă, toate tinichelele ascunse din viața anterioară, ca nişte cutii vechi de conserve legate de coada unui câine vagabond, zdrăngănind şi tulburând linişteа din jur.

„Dar azi n-am făcut nimic rău, îmi spuneam în sinea mea. Dimpotrivă, am ajutat cu blândețe o fată tristă să adoarmă. Şi, de altfel, sunt bine îmbrăcat. Ca atunci când

am plecat de acasă, acum câteva ore, nu mai mult. Poate sunt ceva mai mototolit. Dar n-am o mutră de delincvent. Deşi adevărul e că de la vizita la notar s-au întâmplat atâtea lucruri, că s-ar putea să se vadă ceva schimbări. Pe dinăuntru, aşa e, sunt schimbări pe dinăuntru, dar care în mod inevitabil mi se citesc şi pe faţă, căci exteriorul, în cazurile extreme, invadează interiorul, şi invers, cum spune ea, e unul din simptomele senzaţiei de «vertigo».”

Pentru prima oară i-am spus aşa, „ea”, deşi după aceea, de-a lungul tuturor acestor zile, a devenit ceva obişnuit. Ca şi cum am fi deţinut amândoi un secret. Pe de o parte, acest pronume feminin îmi suna ca în primele romane de dragoste pe care le-am citit, copil fiind, foiletoane detaşabile care’o încântau pe bunica şi în care pro-tagonişti aveau nevoie de mult timp ca să se cunoască şi încă şi mai mult-ca să-şi dea seama că s-au îndrăgostit unul de celălalt; faptul de a-şi spune pe nume cu o voce înflăcărată nu avea loc decât la sfârşit; iar când privea un apus de soare, amorezul ofta, „cât mi-ar plăcea să fiu cu ea!”; la o petrecere, printre diferitele siluete feminine, o căuta pe a ei, „nu e, n-a venit!”, şi visa la ea. „Ea” era ca sufletul, ca simbolul absenţei, o garanţie de amor clandestin. Dar, în cazul meu, spun „ea” pentru că nu îndrăznesc să accept ca numele să-i coincidă cu acela al doamnei căreia trebuie să-i cer socoteală în legătură cu Vila Albă, nici să mi-o imaginez scriind cartea pe care o devorez acum cu coatele pe masa bunicului Leonardo, care, după cum se spune, accepta cu mare greutate să i se ceară socoteală. Ca şi mine. Şi de acum înainte şi mai şi, cu şi mai multă greutate.

M-am gândit la asta de cum am intrat în vestibul şi am aprins lumina, sprijinindu-mă de perete şi respirând adânc, ca şi cum aş fi scăpat în clipa aceea de un pericol. Mi-am dat seama că tocmai cartea pe care o strângeam la piept era un nou obstacol între propriile mele interese şi interesele

acelei persoane oarecum „deosebite”, după spusele notarului. Fireşte, informaţiile de pe copertă nu lămureau cine ştie ce lucrurile. Nici o fotografie şi doar câteva date biografice.

„Casilda Iriarte, în vârstă de cincizeci de ani, a trăit în tinereţe la Londra şi după aceea în Brazilia, unde a publicat trei cărţi de poeme. Vertigo. Eseuri e prima sa operă în proză. Este de asemenea autoarea unui roman inedit, Lunga călătorie, din care în momentul de faţă pregăteşte o nouă versiune. De câţiva ani, locuieşte retrasă într-un sat din nordul Spaniei.”

M-am privit în oglinda cea mare a cuierului şi mi-am văzut chipul descompus. Dar experienţa era doar la începutul ei. Am urcat scara cât am putut de repede, treaz de-a binelea, aproape febril. Intuiam cu aviditate şi cu teamă totodată, ca şi doctorul Jekyll când se închidea în laborator, că dacă voi fi nevoit să dublez doza va trebui să fac faţă consecinţelor. Căci cu ea, cu doamna aceea mai specială, marea îmi năvălea în casă şi n-avea nici un rost să încerc s-o stăvilesc cu degurile mele din mucava.

Asociaţia de idei dintre noţiunea de „vertigo” şi saltul în gol de pe faleză al unei adolescente care îi scria tatei scrisori ciudate şi a cărei iniţială se regăsea în codul casei de bani m-a izbit dintr-odată, ca o primă lovitură de talazuri dezlănţuite, fără ca nici eu însumi să-mi dau seama.

Eforturile de consolidare şi ocrotire a propriei mele scrieri mă îndepărtaseră pentru un timp, pe care nu-l pot calcula, de cealaltă poveste de dragoste dezvăluită datorită unor scrisori descoperite în casa de bani. Mă mulţumisem cu o scurtă imersiune superficială printre ele, şi am scos imediat capul afară ca să respir. Neliniştit, căci descoperisem germeni de infecţie. Era o scufundare în ape tulburi. „Voi continua să cercetez toată treaba asta altă dată”, hotărasem eu, strângându-le şi punându-le din nou

la adăpost în spatele tabloului care reprezenta un far noaptea pe timp de furtună. Pusesem capăt întregii poveşti deoarece simțeam, în momentul acela, că n-am nici chef şi nici curaj să mă las atras spre alte abisuri. Mă apucase frica, pur şi simplu.

Dar, reuşind să-i pun capăt, nu ştiam că spre abisuri te împing forțe care nu depind de propria ta capacitate de rezistență. Sau, mă rog, poate că ştiam, dar uitasem. Am lăsat probabil să treacă mai multe zile. Arta de a înşira în mod armonios episoade fragmentare, fie ele şi pline de cruzime, m-a potolit înzestrându-mă – speram eu pentru multă vreme – cu puterea de a controla şi a-mi regăsi, cu ajutorul scrisului, propria mea identitate făcută harcea-parcea. în fața unor simptome grave şi amenințătoare, eu eram primul care auzeam sem-nalul de alarmă şi încercam să mă vaccinez împotriva nebuniei. Şi am reuşit. Dovadă, caietele mele.

Dar în ziua aceea, dis-de-dimineață, încă înainte de a termina o primă lectură înfrigurată a acelor eseuri despre Vertigo, am deplasat din nou tabloul sub care se ascunde casa de bani, răsturnând pe masă tot ceea ce conținea el, cu gesturi dezordonate, supunându-mă unui impuls de neînțeles şi străin de mine, care mă mâna de la spate ca un uragan. Se lumina de ziuă. în clipa aceea am încuiat uşa biroului cu cheia, dându-mi seama că nu trebuie să asiste nimeni altcineva la ceea ce avea să se întâmple. Prezența lui Pilar mă deranja. Eram obligat să mă baricadez.

Primul rezultat al acelei cercetări înfrigurate, ca ancheta unui detectiv care bănuieşte că pista în fața căreia se află l-ar putea implica, a fost presimțirea că Sila ar putea fi diminutivul de la Casilda. Ipoteză imediat confirmată de joncțiunea progresivă dintre cele două femei datorită unor coincidențe în texte care dovedeau fără umbră de îndoială unul şi acelaşi stil. Mă simțeam cuprins de o excitație

neobişnuită pe măsură ce apăreau noi şi noi dovezi. Ca şi cum trăsăturile unui chip necu-noscut coincideau cu trăsăturile altui chip, necunoscut şi el, putând aproape să le palpez, trăind cu încordare expectativa apariţiei lor iminente, chipuri fugitive de femei, pitite în desişul textului, bătându-şi joc de cel care le pândeşte şi schimbându-şi tot timpul ascunzătoarea. Dar e vorba de una şi aceeaşi femeie, pe mine nu mă poate trage pe sfoară, vorbesc la fel, se supără la fel, dau la fel din umeri. Căci, într-adevăr, atât în carte, cât şi în scrisorile către tata, apar metafore aproape identice, rupturi de ritm asemănătoare, izbucniri de revoltă şi de senzualitate comparabile doar cu dorinţa contradictorie – pe care o împărtăşesc amândouă – de a reconstrui perceperea lumii pe baze inedite. Iar eu tocmai în acest punct mă recunosc mai bine, în acest jăratic care-mi în-teţeşte delirul. Râvnesc la ce râvneşte şi ea, scriu, visez, mor şi reînviu ca şi ea şi împreună cu ea, în ritmul ei. în plus, amândoi împărtăşim un secret, un secret îngrozitor. Nu-mi pasă că se ascunde. Ştie că ştiu.

După ce am examinat cu înfrigurare scrisorile Silei, în care e atât de des vorba despre „vertigo”, am avut un miraj. Le-am văzut contopindu-se una cu cealaltă în interiorul unui hexagon care conţine toată seva trandafirie şi cenuşie a tuturor înserărilor care s-au lăsat asupra insulei pescăruşilor de când e lumea lume, litera C înlănţuită în litera S, ochii fetiţei care priveşte marea şi visează călătorii nemaipomenite continuându-se în ochii femeii care se întoarce din asemenea călătorii, aceiaşi ochi con-fundându-se şi înlocuindu-se unii cu ceilalţi, acelaşi soi de privire, aceeaşi femeie, acelaşi far. Iar culmea e că nici eu nu sunt străin de metamorfoza care a avut loc sub ochii mei. Am şi eu locul meu în cadrul acestei prisme de culori schimbătoare, un loc pe care mi-l face ea, îm-prumutându-mi ochii săi. Vino cu noi, priveşte de aici, contopeşte-te cu

noi. Şi totul devine refracţie de iris şi o totală disoluţie a proiectelor individuale.

În plus, a mai apărut o altă dovadă a simbiozei dintre Sila şi Casilda, o mărturie decisivă care depăşeşte domeniul presupunerilor. Printre hârtiile din casa de bani există un text bătut la maşină de cincizeci de foi capsate, însoţite de o scrisoare manuscrisă care le explică geneza. Este vorba de prima ciornăra romanului Lunga călătorie, menţionat pe spatele coperţii eseurilor despre Vertigo. După calculele mele, avea optsprezece ani când a încropit această schiţă, scrisă dintr-un foc, după cum spune chiar ea. Dintr-un foc am înghiţit-o şi eu şi recunosc că e pasionantă. Mă întreb în ce fel încearcă acum să o modifice. E povestea, la modul fantastic, a aventurilor unei adolescente, pe nume Silveria, pe care în sat la ea unii o cred înzestrată cu puteri magice, şi care, într-o bună zi, fuge de acasă îmbarcându-se ca pasager clandestin pe un vapor de marfă în căutarea tatălui său, un căpitan englez care nu o cunoaşte, dar cu care a reuşit să intre pe ascuns în corespondenţă. Succesiunea de miracole, hazarduri, întâmplări neverosimile, apariţii providenţiale şi animale vorbitoare care jalonează trama Lungii călătorii ascunde poate o rădăcină autobiografică. Dar chiar dacă este vorba de o povestire la persoana întâi, nu se poate ca Silei să i se fi întâmplat toate câte le povesteşte Silveria, mai curând un personaj de roman bizantin[28] decât o alchimistă a propriilor trăiri. Şi totuşi fata aceea care sărea în gol de pe faleză a fugit la Londra ca să-şi găsească tatăl. Cel puţin asta povesteşte ea tatălui meu. Nu spune lucrurilor pe nume, ci le învăluie sub tot felul de ambiguităţi şi de metafore caracteristice unui stil care începea să-mi fie familiar. Şi care mă fac să zâmbesc, pentru

---

[28] *Gen de roman de aventuri, cultivat în Spania, mai ales în secolele al XVI-lea şi al XVII-lea, care imită anumiţi autori elenistici (n.tr.).*

că nu e departe de faimoasele ghicitori ale bunicii. Aşa că mă las cu voluptate gâdilat de ele.

„Chiar dacă nu crezi nimic din ceea ce îți povestesc, zice ea în scrisoarea manuscrisă, ți-am mai spus de atâtea ori că ceea ce îmi place cel mai mult e să nu crezi decât pe jumătate poveştile mele. Căci ele nu mi se întâmplă decât pe jumătate. Ca şi ție. Ca la toată lumea. Oare ni se întâmplă vreodată ceva în întregime? în curând voi reuşi să-ți înapoiez banii împrumutați. Fie şi pe jumătate măcar. Deocamdată, nu-ți cer decât pur şi simplu părerea ta sinceră în legătură cu Lunga călătorie. Am scris-o dintr-un foc, într-o săptămână. Nu e decât o ciornă. Dar căpitanului îi place. Bineînțeles că nu stăpâneşte la perfecție spaniola, fapt de care-mi dădusem seama din scrisorile lui. De exemplu, spune, ceea ce mă amuză foarte tare, „sunt înfometat" şi „sunt însetat". Dar e un om cultivat. Şi am reuşit să-l fac să mă îndrăgească fiindcă ştiu cum să-i măgulesc instinctele cele mai banale. E un bărbat foarte frumos, să ştii! Iar câte ceva din cele povestite de Silveria despre prima întrevedere cu tatăl său la Plymouth este pe jumătate adevărat. Spune-mi cum ți se pare citatul din Cervantes."

Citatul e scris de mână, la începutul textului. E un fragment din Muncile lui Persiles şi ale Sigismundei şi sunt impresionat de faptul că o fată de la țară de optsprezece ani putea să citească o carte atât de încâlcită. Deşi de fapt nu ştiu de ce mă mai mir. De la ea te poți aştepta la orice.

„Drumul nostru spre Roma, cu cât ne îndârjim să-l facem, cu atâta se-năspreşte şi se lungeşte; țelul meu nu se schimbă, dar se clatină şi n-aş vrea ca moartea să mă răpească în toiul temerilor şi-al primejdiilor."[29]

---

[29] *Cervantes, Muncile lui Persiles şi ale Sigismundei, trad. de Sorin Mărculescu, Editura Paralela 45, 2002, p. 137 (n. tr.).*

Totuşi, din punct de vedere anecdotic – mă refer la romanul de dragoste al tatei – cel mai ciudat din toate e faptul că această schiță literară a făcut drumul de la Londra la Chicago, după cum dovedeşte plicul conservat. Ceea ce înseamnă că tata, chiar dacă o cunoscuse probabil pe Gertrud Scribner, continua să întrețină relații epistolare cu nepoata paznicului de far. în plus, după cum se pare, fiica unui căpitan englez. Sau poate că toate astea nu erau decât născocirile Silveriei.

Rezultatul e că acum a mai apărut şi Silveria. Un nume care triplează mirajul şi începe să se răsfrângă în interiorul prismei, alături de cet care erau deja înăuntru. Avem doi de S şi un C. Precum şi un L clonțos, al meu, pe care uneori îl lasă să intre şi el, deşi îşi dau seama că e ca un cuțit care le răneşte curbele făcând să țâşnească din ele o spumă roşie. Se formează astfel nişte combinații de caleidoscop foarte frumoase, mai ales la căderea serii.

în timpul acesta, eu sunt în acelaşi punct, încercând să nu-mi pierd capul, jucându-mă cu piesele de puzzle şi dându-mi silința să găsesc cuvântul cheie, cifrul. Iar pe măsură ce pistele se bifurcă, chipurile se destramă şi datele se suprapun, hârtiile mă împresoară din toate părțile, ceea cejmăreşte dezordinea din cameră, precum şi adicția mea obstinată la „vertigo”. Va trebui să fac ceva.

Avansez printre indicii, ca şi cum aş avea nevoie în orice moment de un'sprijin, oricât de precar, ca să nu mă clatin şi să cad definitiv la pământ. „Țelul meu nu se schimbă, darşe clatină”, cum spune Cervantes, nici mai mult, nici mai puțin. Căci a vrut şi el să intervină în povestea asta. Şi cu cât mă îndoiesc mai tare de mine însumi şi de toate aceste poveşti care îmi copleşesc şi îmi rănesc rațiunea, cu atât intuiesc că mă apropii din ce în ce de firul adevărului. „Şi n-aş vrea ca moartea să mă răpească în toiul temerilor şi-al primejdiilor.”

Nu, încă nu. Nu pot muri fără să o cunosc. Sau fără să-i aud măcar vocea.

XV
Intru în legătură cu Vila Albă

De când am concediat-o pe Pilar, în afară de a citi textele Silei, Casildei şi Silveriei şi de a mă consacra desenului, am mai făcut şi câteva încercări ratate de a mă apropia de telefon ca să formez numărul Vilei Albe, număr pe care îl ştiam pe dinafară şi care, aşa cum mi s-a confirmat când am telefonat la Informaţii, e acelaşi, numai că acum nu mai e la litera G de la Guitiân, ci la I de la Iriarte. Totodată am început şi nenumărate scrisori care mai târziu aveau să sporească mulţimea cocoloaşelor de hârtie împrăştiate pe podea.

încercările epistolare, deşi se dovedesc în cele din urmă nesatisfăcătoare, reuşesc să mă scoată pe moment din proasta dispoziţie provocată de recentele mele descoperiri, eliberându-mă de toată tărăşenia asta, din ce în ce mai încâlcită, din jurul numelui Casildei Iriarte. Când îmi încep ciornele prin „Stimată doamnă" sau „Prea onorată doamnă", încerc să fac abstracţie de orice altă informaţie în afara celor furnizate de don Octavio Andrade. Autoare de succes sau nu, prietenă cu tata sau nu, e vorba de persoana căreia trebuie să mă adresez ca să încep tratativele în legătură cu o afacere care mă interesează într-adevăr: recuperarea casei strămoşilor mei. Mai bine zis, casa mea, căci aspectul de pensiune scăpătată care începe să o caracterizeze pe aceea în care locuiesc se accentuează de la o zi la alta. De la bun început sunt gata să-i ofer, plătind cu bani gheaţă, dublul sumei pe care a plătit-o ea, ţinând cont de creşterea din ultimii ani a preţului locuinţelor şi terenurilor, de

cheltuielile pe care le va fi făcut pentru întreținerea şi repararea casei, precum şi de toate cheltuielile administrative.

Nu ştiu dacă e atât de bogată sau atât de dezinteresată încât să nu fie dispusă să discute o ofertă de genul acesta. Poate că ar fi mai bine să nu-mi dau toate cărțile pe față şi nici să nu mă arăt interesat în prea mare măsură; nu ştiu ce să zic, n-am fost niciodată prea diplomat. Dar, în parte pentru că nu reuşesc să găsesc tonul potrivit, care uneori mi se pare prea distant, iar alteori în mod artificial dezinvolt, renunț la scrisoare înainte de fi umplut măcar o pagină. Şi mai e ceva. Cred că nu sunt în stare să aştept, pentru o perioadă de timp care mi se pare fără sfârşit, răspunsul la această misivă ideală, asta în cazul în care aş reuşi || o termin şi să o găsesc pe placul meu. O ipoteză foarte puțin probabilă, cum am mai spus, dacă iau în eonsi derație inconstanța actuală a criteriilor mele.

În ceea ce priveşte posibilitatea unei conversații telefonice, avantajele ar fi indiscutabile, dată lii iul prezența concretă a vocii care răspunde imediat la primirea mesajului. Simultaneitatea în timp contea-ză foarte mult în caz de şovăială, iar tonul vocii e un indiciu prețios pentru a tatona terenul pe care e mai bine să te aventurezi. în plus, eu sunt deosebit de sensibil mai ales la acest tip de semnale acustice, şi m-am considerat dintotdeauna extrem de înzestrat pentru a interpreta ceea ce semnifică, sugerează sau prevestesc asemenea indicii. Dar tocmai din această cauză simt că mă cuprinde frica, o frică de moarte, numai la ideea de a auzi vocea Casildei Iriarte, căreia îi va fi de ajuns să spună „alo" ca să-mi deschidă o uşă sau să-mi înfigă un pumnal în piept. Şi totodată acesta e lucrul pe care îl doresc cel mai intens, singurul leac pe care îl întrezăresc ca să ies din acest cerc vicios. Un leac pe care îl păstrez în rezervă şi îl tot amân. Deocamdată n-am încredere în vioiciunea mea

de a improviza răspunsuri inteligente, ironice sau echivoce la şirul ei de argumente. Ar trebui mai întâi să scap de orice prejudecată, dacă într-adevăr ceea ce doresc să obţin de la ea – aşa cum îmi spun întruna mie însumi, cu insistenţă – e să fie interesată de oferta mea. Şi cum să nu fie interesată? N-are decât să-şi impună ea singură condiţiile, în cazul în care oferta mea i se pare prea mică! Sunt gata să le accept pe toate, fără nici o discuţie, n-aveţi nici o grijă, nu e nici o problemă, n-am de gând să mă tocmesc. Sunt foarte bogat, doamnă Iriarte, şi nu mi-e frică s-o spun, înţelegeţi? Nu, nu aşa. Ar aduce a fanfaronadă. Mai cu blândeţe, să nu simtă nici o presiune. Şi de altfel trebuie să procedăm pe etape, încă nu e vorba de aşa ceva. înainte de toate, trebuie să fiu sigur eu însumi că această afacere de vânzare-cumpărare constituie motivul principal, ca să nu spun singurul motiv, ce mă face să telefonez unei persoane care mă obsedează în aşa hal. Dacă aş fi sigur, de ce ar mai trebui să fac ditamai problema din ideea de a ascunde, în cursul unei discuţii cu această fiinţă abstractă, tot ceea ce am descoperit în mod concret în legătură cu viaţa ei? Oare nu cumva, dimpotrivă, această plăcere diabolică pe care o resimt este dorinţa arzătoare de a obţine noi informaţii, oare nu asta mă îmboldeşte şi în acelaşi timp mă face să dau înapoi?

Deşi muncit de asemenea îndoieli, am încă destulă judecată ca să-mi dau seama că, dacă într-un moment de rătăcire aş ceda tentaţiei de a telefona la Vila Albă, o asemenea hotărâre impulsivă nu s-ar datora decât neputinţei de a păstra doar pentru mine însumi tot ceea ce ştiu; aşa cum îţi vine să verşi atunci când ai mâncat prea mult. N-aş face decât să-mi zgândăr instinctele cele mai rele şi, cine ştie, poate şi pe ale ei. Un gest comparabil cu acela de a deschide vraişte ferestrele într-o noapte de furtună când înăuntrul casei s-a aprins un incendiu uriaş.

în ceea ce mă priveşte, e vorba într-adevăr de incendiu, nu mai încape nici o îndoială, un incendiu de iubire ca în fasciculele de roman-foileton pe care le ținea bunica în dulapul de pe coridor, deşi nici una din „ele”, acelea care ieşeau din carte plimbându-se prin visele mele juvenile, nu era atât de romanescă precum această Casilda Iriarte pe care ard de dorința de a o cunoaşte. Aşa e, ce mai tura-vura, sunt nebun de legat după nepoata paznicului de far, iubita propriului meu tată, aceea care, poate chiar în clipa aceasta, născoceşte minciuni ca să desăvârşească acea lungă călătorie de tinerețe care a transformat-o în Silveria, expertă în transformări, poetă în Brazilia, vrăjitoare şi doamnă a mării; toate acestea în acelaşi timp îmi mănâncă creierii şi nu mai pot să suport. Sau nici una nu e adevărată, sau adevărate sunt toate. Trebuie să ştiu.

— Dar înainte de toate trebuie să faci altceva, Leo-nardo. Trebuie să dormi, spune bunica. O cură de somn, şi după aceea n-ai decât să faci ce vrei. Ai nişte cearcăne cât toate zilele şi o față de nebun ca în crizele tale cele mai rele. în asemenea condiții, nu poți să te înfrunți cu ea. în nici un caz! Nici măcar la telefon! Poate îți închipui că nu se simte după voce că eşti într-un hal fără de hal? Noi, femeile, ne dăm seama imediat! Te-ar face harcea-parcea. Nu te las. Trebuie să iei un som-nifer, auzi ce spun eu?, şi până mâine mai vedem ce se întâmplă. îți mănâncă creierii, ce vorbă mai e şi asta? Ți-i mănânci tu singur, toată ziua cu nasul în cărți, că de aici ți se trage tot răul, ca la toți cei care nu ştiu altceva decât să citească. Adu-ți aminte de Don Quijote: or fi statuile lui peste tot, dar mie cel mai milă îmi e de slujnica şi de nepoata lui, care au fost nevoite să-l suporte până la sfârşit. Hai, băiete, gata cu vorbăraia; îți cânt eu un cântec de leagăn şi o să vezi ce bine o să-ți fie. Ea nebună a fost toată viața. Dar nu e o femeie rea. Nu te lăsa călcat în picioare.

în dulapul din baia mamei erau mai multe soiuri de anxiolitice. Am dormit foarte bine două nopți în şir. Şi am avut vise liniştite, din acelea de care abia îți mai aduci aminte şi care la trezire te lasă cu o uşoară nostalgie, ca senzația de a-ți fi luat rămas-bun de la cineva pe care îl vei revedea foarte curând. Aproape toate visele erau scăldate într-o lumină de plajă.

Azi după-amiază am ieşit în oraş să-mi cumpăr haine, căci aveam mare nevoie, mai ales de cămăşi şi de pulovere. Am ieşit din magazin îmbrăcat cu lucrurile pe care le cumpărasem şi senzația de a purta haine noi, care te înviorează întotdeauna, am simțit-o şi mai puternic când m-am apropiat de un coş de pe stradă şi am aruncat cămaşa şi puloverul vechi. Le purtasem mai tot timpul în închisoare.

Era frig, dar cerul era senin, aşa că am luat-o pe jos pe Gran Via, bucurându-mă de plimbare şi imaginând dintr-odată proiectul de a telefona la Vila Albă ca pe o aventură excitantă. Şi de ce să nu fie aşa? Depinde de tine, poți să faci din ea ce vrei, doar să te concentrezi, să fii atent la informațiile care îi scapă, să le interpretezi şi să le întorci pe toate părțile, pentru că orice poate fi întors pe toate părțile. Oare ți-ai pierdut de pe o zi pe alta puterea de a convinge şi de a îmbrobodi lumea, atât de înrudită cu talentele tale fabulatorii? A venit momentul să le fructifici. Adu-ți aminte că ăsta e punctul tău forte, pe care l-ai moştenit de la bunica ta; întotdeauna ceilalți sfârşesc prin a-ți cere să le povesteşti ceva, aşteptând cu înfrigurare o istorie care se lasă dorită şi sună exotic, mai departe, de ce te-ai oprit?; ca bărbatul acela care era în aceeaşi celulă cu tine şi pe care îl cuceriseşi cu poveştile tale. îl chema Julian... Ce mult e de atunci! Parcă ar fi trecut secole, cum ai putut să le suporți pe toate? Gândeşte-te cum ar fi dacă te-ar băga din nou la închisoare. închipuie-ți cum ți s-ar fi lărgit orizontul, într-una din acele după-amiezi interminabile, dacă ai fi ştiut

măcar jumătate din ceea ce ştii acum şi ai fi avut un telefon la dispoziţie. Ca în romane, nu-i aşa? Deci, nu-ţi rămâne decât să-ţi trăieşti romanul! Ar putea fi amuzant să o cucereşti pe Casilda Iriarte. Şi nu prea greu. Zis şi făcut. Ieşitul pe stradă îţi ridică moralul.

Din când în când, mă opream în faţa vitrinelor. Şi mă găseam frumos, aşa cum apăream printre obiectele de lux, în oglinda din fundul vitrinii, cu aerul meu indolent, ca un străin care vizitează Madridul şi umblă pe străzi pierzând timpul înainte de a se prezenta la întâlnirea cea mai excitantă din viaţă.

Şi apoi, femeile. Când ţi-a fost ţie frică de femei? Spune adevărul, Leonardo, măcar acum! Chiar dacă nu-ţi fac direct avansuri, femeile te găsesc interesant. Almu, de exemplu, ca să nu căutăm mai departe. Chiar dacă până la urmă s-a răzgândit din cauza iubitului ei sau ce-o fi fost, la început şi-a ridicat picioarele pe scaun, te tot privea şi dă-i cu „am impresia că am halucinaţii, de unde ai apărut?”. Tu, adu-ţi aminte, erai absent, cu gândul în altă parte. Acest punct este fundamental: să nu-ţi arăţi neliniştea, să dai impresia că eşti cu gândul în altă parte. Bineînţeles, dacă te prefaci, poate să iasă prost, mai ales la telefon, unde nu vezi chipul persoanei cu care vorbeşti. Ai în schimb avantajul că şi chipul tău rămâne în umbră.

Am apucat-o pe nişte străduţe dosnice, în căutarea unei frizerii unde să mă pot tunde şi bărbieri, deoarece tot privind pe furiş spre suprafaţa lucioasă a prăvăliilor de lux îmi dădusem seama că puteam să arăt şi mai bine. Mi-ar fi plăcut să dau peste una din acele frizerii de modă veche, unde la sfârşit ţi se face un masaj cu loţiunea Floid, aceea pe care o folosea tata în tinereţe. La o întâlnire de dragoste trebuie să fii impecabil. Şi pe măsură ce continuam să umblu haihui, fără nici un rost şi fără nici o grabă, dând în treacăt peste alţi trecători nonşalanţi din după-amiaza

aceea, îmi veneau în minte tot felul de replici ideale pentru viitoarea discuție cu doamna gândurilor mele. Şi-mi imaginam totodată tot felul de pauze intercalate cu bună ştiință, ca nişte tăceri tulburătoare. Şi poate ici-colo câte un oftat sau un zâmbet abia schițate. Dar, mai ales, îmi spuneam că nu trebuie să-mi pierd calmul, că trebuie să-mi stăpânesc vocea, chiar dacă se ivesc situații neprevăzute. Care se vor ivi. Aşa încât trebuia să reacționez rapid, cu replici nuanțate şi juste. Să găsesc, când se va aştepta ea mai puțin, fraza care s-o atingă şi să se înfigă în țintă în mod intempestiv, transformându-se în privire de foc.

Mai târziu, am continuat să născocesc tot felul de asemenea bazaconii strategice, cu ochii întredeschişi, lăsându-mă pe mâna unui bătrân frizer care, din fericire, nu s-a dovedit şarlatan, ca mai toți din breasla sa. Eram aşezat într-un fotoliu din piele neagră cu structură metalică, iar în oglinda din față se zăreau un chip săpunit şi o privire complice. în Madrid mai există foarte puține frizerii de modă veche, de aceea mi-a trebuit atâta timp ca să dau peste una. Nici măcar n-o căutasem; mai curând mă gândeam că găsirea ei era ca o răsplată după ce fusesem prizonierul atâtor obsesii care începeau, încet-încet, să se destrame.

Aşa încât plimbarea aceea nu numai că s-a pre-lungit, dar s-a transformat într-un zigzag distractiv şi liniştitor care mă purta din ce în ce mai departe de străzile aglomerate şi scotea la iveală spiralele labirintului meu interior.

Când am ieşit din frizerie, se lăsa noaptea şi prăvăliile se închideau, dacă nu cumva erau deja închise.

Am rămas un moment locului pe trotuar, iar lumina felinarelor, care tocmai se aprinseseră, mi-a provocat emoția aceea nedesluşită care precede recunoaşterea unui loc. Era o stradă scurtă care dădea într-o mică piațetă cu câțiva copaci rahitici la mijloc. Am pornit-o într-acolo. Era vorba de un dreptunghi cu laturile nu tocmai egale. Latura din fund

era formată de un teren pe care încă se mai vedeau urmele unui imobil demolat, un gard plin de afişe şi o casă mai veche cu balcoane de fier. O casă cu patru etaje în faţa căreia, pe trotuar, era parcată o motocicletă. Era casa în care locuia Almu.

M-am apropiat încetişor, ca atunci când te temi să nu sperii un fluture. Deasupra uşii de la intrare era un opt, iar în dreapta faţadei, colţ cu cealaltă stradă, era înscris numele pieţei, cu litere albe pe smalţ albastru. Mi-am notat totul în minte. Numele de familie al Monicăi era scris pe prima pagină a eseurilor despre Vertigo. Acum voi putea deci să-i scriu când vreau, de-adevăratelea, iar scrisoarea îi va fi reexpediată la Melbourne. O scrisoare lungă şi frumoasă, care îi va plăcea cu siguranţă, semnată „îngerul de bun-rămas". Aducându-şi aminte, va zâmbi, adaptarea la o nouă viaţă e întotdeauna anevoioasă, iar ea pleca destul de nehotărâtă. întâmplările din noaptea aceea erau atât de neobişnuite, încât pot fi uşor idealizate. „Am atâtea lucruri să-ţi povestesc, am îngânat eu încetişor cu privirea în sus. Şi atâtea lucruri pentru care vreau să-ţi mulţumesc. A fost ca un dar frumos faptul de a fi întâlnit o prietenă ca tine. Suntem complici. Totul s-a petrecut aici, în spatele acestui zid. Totul. Nu-i lucru puţin, înţelegi?" Domnea o tăcere ireală, nu se zărea nici ţipenie de om. O siluetă văzută din spate s-a desprins de la unul din balcoanele de la etajul patru. Cobora de la un etaj la altul cu uşurinţa unei păsări ciudate, lăsându-se din zbor pe balustradă fără ca părul ei roşcat sau geaca verde să i se clintească, tăcută, concentrată şi precisă în mişcări. Doar ce a pus piciorul în stradă, la câţiva metri de mine, că a şi cotit-o imediat la stânga printre dărâmăturile de pe terenul vecin, în fundul căruia se afla o spărtură în zid, rămăşiţa unei uşi dosnice. Era călătorul de pe marea norilor de Friedrich.

Imediat ce mi-a dispărut din fața ochilor, am pornit-o şi eu, îndepărtându-mă de locul acela cu pas tiptil, dar în direcția opusă. în momentul acela eram hotărât să-i telefonez Casildei Iriarte.

Am aşteptat să se facă ora zece. Şovăielile mele erau acum în legătură cu alegerea decorului. în cele din urmă, după ce m-am tot gândit şi răzgândit, am renunțat la birou, optând pentru dormitorul mamei, căreia în ultima vreme mă obişnuisem să-i spun Ger-trud, sau şi mai simplu Trud, cum îi spunea tata. Era un spațiu mai puțin încărcat de referințe, ceea ce putea să înlesnească o anumită distanțare. în plus, în stânga patului există o oglindă de mărimea unui om care avea să-mi permită să-mi supraveghez atitudinile şi gesturile necontrolate. M-am preocupat până şi de anumite detalii privind decorul şi lumina. Inovația cea mai importantă e că am adus fotografia Silei sărind în gol de pe faleză şi am pus-o în cadrul de baga în care Trud avea o fotografie mică a tatălui său. Cele două fotografii sunt mai mult sau mai puțin de aceleaşi dimensiuni. Când am scos-o, fotografia lui Walter Scribner s-a îndoit puțin şi a scos un fâsâit. 0 privesc câteva clipe şi apoi o rup în patru. Mi-a trebuit ceva timp până să remarc dezaprobarea rece a unor ochi prea deschişi la culoare. Bucățile le arunc la coş. Era un martor jenant.

Merg mai departe cu transgresările aprinzând o lumânare într-un sfeşnic de argint pe care îl pun alături de fotografia de pe faleză. Sting restul luminilor, păstrând aprinsă doar o lampă joasă, pe urmă caut o bucată de muzică clasică la radio. Mozart. E perfect. Dau mai încet şi mă apropii de oglinda în care mi se zăreşte, uşor estompată, silueta. Puloverul de culoare bej ca aluna, din care îmi ies vârfurile gulerului de la cămaşa albă, îmi stă bine. îmi mângâi părul atât de moale la pipăit. Voi face în aşa fel încât nici tonul vocii să nu-mi fie aspru.

Mă trântesc pe pat şi, trăgând de fir, pun telefonul pe cuvertură. îl pipăi o clipă cu voluptate. Când în sfârşit mă hotărăsc să fac numărul de la Vila Albă e ora unsprezece fără un sfert. Poate cam târziu pentru o primă incursiune, dar cu atât mai bine, totul pare mai excitant. Degetele îmi tremură. Excitant? Mai bine e să le spui lucrurilor pe nume, adevărul e că ți-e frică. Pentru că s-a zis cu subterfugiile, nu mai e de glumă.

Acum intri într-adevăr în legătură cu Vila Albă. Ce-o fi o fi, ori da, ori ba, om vedea.

Telefonul sună de trei ori, acolo, sub bolțile cele înalte, ceea ce îmi provoacă un gol atât de puternic în stomac, încât se alege praful de toate planurile şi fanfaronadele mele. „Vertigo", exact aşa, „vertigo" în stare pură. închid ochii şi îmi înfig unghiile în palma mâinii stângi. E ca teama din copilărie de spațiile siderale, care uneori se poate declanşa numai dacă te gândeşti la telefonia fără fir, oricât de ştiințific poate fi ea explicată. Copil fiind, mă înspăimânta faptul că puteau să sosească şi să se strecoare prin casă voci venite de atât de departe. Acelaşi lucru, dar în mai mică măsură, mi se întâmpla şi cu aparatul de radio, dar era altceva, mă lăsa oarecum rece pentru că, la urma urmelor, era vorba de voci necunoscute. Dar cum auzeam sunând telefonul în coridor, mă opream pe loc în stare de alertă, aşa cum aştepți tunetul, bubuitor şi fără greş, care urmează după ce fulgerul se profilează pe cer într-o noapte de furtună. Pentru că mai soseau şi veşti, care puteau fi proaste sau cel puțin neliniştitoare. Bunica îmi întindea mânerul acela negru de bachelită după ce mai înainte vorbise ea cât se poate de firesc, plim-bându-se în cercuri mici prin coridor; pe urmă îmi scoteam şi eu capul din spatele unei perdele verzi. „Da, e aici, lângă mine. Vi-l dau imediat. Hai, Leo, ia telefonul, mişcă-te! Ei sunt la telefon. Părinții tăi." Iar eu apucam receptorul cu teamă, mi-l

apropiam de obraz, călduț încă de contactul cu bunica, şi nu eram în stare să răspund nimic acelor voci emise de departe („tele” = departe, „fon” = sunet) şi mă sprijineam de perete, speriat şi neîncrezător. „Leo, băiete, mă auzi?”, se im-pacienta tata. „Spune ceva.” Dar mie mi se părea că-şi bat joc de mine, că sunt victima unei vrăjitorii. „Nu înțeleg ce spune, nu pot înțelege, bunică, dacă vorbeşte de peste mări şi țări”, spuneam eu după aceea, privind țintă şi cu neîncredere harta. „Nici eu nu înțeleg prea bine, băiețel, ce vrei să-ți spun. Adevărul e că nu le poți înțelege pe toate.” „Ei bine, dacă vrei să ştii, tocmai de aia prefer poveştile cu zâne!” „Bineînțeles, şi eu la fel! Dar asta nu contează, trebuie să recunoaştem că telefonul are şi el avantajele lui. Eu, una, de fiecare dată când îmi aduc aminte, spun o rugăciune pentru acest domn Bell. Ca şi pentru ăla care a inventat patul, alt înțelept; ăsta are cu atât mai mult merit, cu cât nici măcar nu i s-a păstrat numele. Ar trebui să i se ridice o statuie, ca şi soldatului necunoscut.”

Telefonul n-a fost instalat acolo în casă decât când eu aveam patru ani, deoarece era vorba de un sat uitat de lume, „fundul lumii”, cum spunea tata. Nu exista decât o mică centrală la prăvălia satului, ținută de Benigna, nevasta cârciumarului, iar ea ne transmitea toate mesajele. Dar destul de repede bunica, cu prietenii ei influenți de la conducerea partidului, s-a făcut luntre şi punte şi a reuşit să profite de binefacerile lui Alexander Bell. Şi uite aşa ne-a sosit linia directă înaintea altor localități cu un număr mai mare de locuitori. „Favoruri”, spunea lumea. „Afacerile donei Ines.” îmi aduc foarte bine aminte de ziua când au sosit oamenii aceia îmbrăcați în salopete albastre şi au instalat aparatul. Era o după-amiază de august foarte călduroasă. Camioneta o lăsaseră în afara grilajului. Au instalat telefonul pe coridor, agățat foarte sus pe perete, aşa încât eu trebuia să mă sui pe un taburet ca să ajung la el. Era de

culoare neagră şi avea două sonerii de nichel, ca o coroană, de o parte şi de alta, şi deşi mai târziu au mai fost instalate alte două aparate suplimentare, mai moderne, de masă, primul telefon n-a fost niciodată scos de la locul lui. „Mi s-ar părea că ne renegăm obârşia, spunea bunica, aparatul ăsta e mai important decât oricare altul. E tatăl, e regele lor. Toate lucrurile simbolizează ceva. Cât oi trăi eu, acolo o să rămână."

Mai rău e să-mi imaginez pe bâjbâite, ca şi cum m-aş juca de-a v-aţi ascunselea, locul unde răsună acum soneriile acestea care îmi sfredelesc stomacul, fără să îndrăznesc a situa cu certitudine lucrurile la locul pe care îl ocupau pe vremuri, cum să rezist la aşa ceva? Apelurile oscilează ca nişte fantome prin coridoarele trupului meu şi ale Vilei Albe, lovindu-se de toate cele fără nici o noimă ca bastoanele orbilor. Şase sonerii până acum. Casa e mare, ştiu eu asta foarte bine, dar s-ar putea ca ea să fi ieşit pentru moment în căutarea inspiraţiei, deşi n-aş prea crede pentru că în Nord s-au anunţat temperaturi foarte joase, au spus mai devreme la radio..., şapte..., le simt până în rărunchi, îmi zdrobesc inima, încă două şi închid..., opt...

— Cine-i la telefon?

— Casilda Iriarte?

Respir adânc şi pulsul nebunesc mi se potoleşte.

— Da. Dar s-a culcat. Nu se simte bine. Cine întreabă, vă rog?

E vocea unui bărbat. Parc-am mai auzit-o. Unde am auzit-o? Aşa că acum mă preocupă această nouă enigmă.

— Nu contează. Un prieten. N-o deranjaţi. Când pot să telefonez din nou? Mâine?

— Aşteptaţi un moment. Să văd dacă vrea să se scoale. S-ar putea să vrea să vă vorbească. Doar o clipită, vă rog. Nu închideţi.

Aici, în această „clipită”, s-a simțit accentul por-tughez. L-am prins! E Mauricio... Nu-l las să-mi scape!

— Aşteaptă, te rog!... Alo!... O clipă, Mauricio!

Dar nu îmi mai răspunde. S-a dus. Dacă telefonul e tot pe coridor, trebuie că l-a lăsat agățat ca să-şi anunțe stăpâna. „Actuala mea stăpână spune că Dumnezeu trimite oricum zorii dimineții, fie noaptea cât de neagră...” Ca să vezi, cine şi-ar fi închipuit aşa ceva! Deci asta era actuala lui stăpână! Poate că m-a recunoscut după glas, aşa cum l-am recunoscut şi eu. Am stat mult de vorbă în seara aceea. Faptul că m-a recunoscut şi s-a dus s-o anunțe e o supoziție îngrijorătoare. Dar n-are rost să bat câmpii. S-ar putea să mă înşel, chiar dacă îmi place să cred că am auzul fin. Trebuie să am răbdare şi sânge rece.

In tot cazul, dacă e vorba de Mauricio, cum să fiu eu sigur că n-o să mă las iarăşi prins în pânza de păianjen a altui vis? Mauricio Brito era deja un personaj de roman, al propriului meu roman. Până în ce punct poveştile mele se vor întretăia cu cele ale Casildei Iriarte? Şi simt că mă cuprinde o indignare surdă. Vrea să pună stăpânire şi pe Mauricio? Asta-i culmea! Sau există doi Mauricio? Dar în acest caz, ce legătură e între cel din romanul meu şi acesta care a răspuns la telefon şi acum nu mai vine. Ca să spui „doamnă, vă caută un prieten” nu-ți trebuie nu ştiu cât. Poate că-i mai spune şi altele, vorbindu-i de mine, din moment ce mă cunoaşte. Nu, nu poate fi vorba de două persoane, ci de una singură, a cărei fantomă uneori se deplasează. Iar dacă acel Mauricio Brito de la Vila Albă e o fantomă, s-ar putea ca tot ceea ce se va întâmpla de acum încolo să fie minciună. Poate că sunt doar născocirile mele. Ține-ți firea, Leonardo, te rog frumos, ai răbdare şi nu te enerva, că de mic copil cel mai mare duşman al tău erau silogismele care săreau peste cal şi-ți tăiau până şi pofta de mâncare.

— în continuare veți asculta simfonia numărul 2 în re major de Brahms, interpretată de Orchestra Filarmonică de la Londra, dirijată de...

Mă scol să închid radioul care mă enerva din cale afară. întorcându-mă în pat, nu mai reuşesc să-mi găsesc o poziție confortabilă. Şi de partea cealaltă a firului tot nimic nu se aude. Aş putea să închid şi să scap de toată încurcătura asta. Dar n-o fac.

De ce te plângi? îmi atrage atenția o voce din a-dâncuri. N-ai considerat întotdeauna că zidurile care despart starea de halucinație de starea de veghe trebuie dărâmate? Credeai că dacă iei câteva medicamente, îți cumperi haine noi şi te deghizezi într-un tânăr sănătos şi normal, gata, poți repara toate stricăciunile?

Fereşte-te să crezi în genul ăsta de miracole. Povestea cu Gerda e altceva. Ea s-a chinuit, a plecat în lumea largă şi nu şi-a pierdut nici o clipă credința.

Dau din umeri. Nu numai credința – n-am crezut niciodată prea tare –, dar am pierdut şi orice urmă de seninătate. Iar capacitatea mea de a reacționa la neprevăzut a devenit aproape inexistentă. Aşa că îmi dau seama cu întârziere că, după un uşor păcănit, ca o schimbare de ştecăr, cineva a întrebat „cine-i la telefon?" cu o voce care mă surprinde foarte încordat, astfel că n-apuc s-o înregistrez şi S-Q analizez, deşi nu o recunosc ca fiind „vocea lui Mauricio". Şi cu şi mai mare întârziere fac legătura dintre această întrebare şi intențiile care m-au făcut să telefonez, devenite brusc neclare. Privesc cifrele negre de pe cadranul alb şi firul răsucit care dă iluzia unor conexiuni neverosimile. La urma urmelor, nu s-ar putea întâmpla nimic supranatural dacă n-am exista de-adevăratelea şi eu şi necunoscuta pro-prietăreasă a Vilei Albe; ei, probabil, îi aparține această voce care – mai fermă, mai metalică şi mai nerăbdătoare de data asta, uşor

autoritară – întreabă din nou „cine-i la telefon?”. Nu, nu s-ar schimba nimic. Stelele vor continua să strălucească mai departe în timpul nopții şi câinii să urle de jale, primăvara va topi gheţurile cele mai rezistente şi noi generații de pescăruşi vor plana deasupra falezelor din preajma farului poposind apoi pe locurile lor de pe insulița ancestrală.

Ochii mi se îndreaptă spre imaginea fetei care se aruncă în gol, în cadrul ei de baga, pată albă pe fond negru, pierzându-şi contururile la lumina unei lumânări, şi dintr-odată mă cuprinde teama că am mers prea departe. Gata! Trebuie să cer ajutor, ca atunci când vrei să scapi de un coşmar. Trebuie să scap de acest vid, să scap de acest vis sau să-l domin, să ştiu ce spun atunci când spun „eu”, să-l apuc de guler pe acest „eu” fugarnic care se evaporă izbindu-se de pereții unei case străine. Gata. Nu se mai poate suporta.

— Leonardo! strig eu. Sunt Leonardo! Dar tu cine eşti? Unde te afli? Ce caută Mauricio acolo?

Am obținut ceea ce doream. Să mă trezesc. Să devină totul real. Să provoc un răspuns tăios care să rupă vraja cea rea.

— Eu sunt Casilda Iriarte, persoana cu care presupun că vrei să vorbeşti la telefon, spune vocea unei femei care pune stăpânire pe toate simțurile mele. Iar tu eşti un prost crescut. Frumos te mai prezinți! N-am de dat nici o explicație în legătură cu persoanele care

sunt în serviciul meu. Asta ar mai lipsi! Ai impresia că trebuie să cer voie cuiva, ție, de exemplu, pentru ca Mauricio să stea la mine?

îmi place vocea ei, îmi place foarte mult. A mea se face mai dulce.

— Nu, bineînțeles, vă cer iertare din tot sufletul. Adevărul e... Nu sunt în apele mele în momentul de față. Dar vă rog să nu închideți telefonul.

— De unde ai scos-o că aş vrea să închid? Mi se pare că abia am început să vorbim.

Respir din ce în ce mai repede. Prima frază neaşteptată, ca un cuţit înfipt în spate, ca o privire de foc. Dar a rostit-o ea. îmi va fi greu să depăşesc acest dezavantaj, în plus, mă tutuieşte, iar eu nu mă mai simt în stare s-o fac.

— Cum să spun, n-am găsit altceva mai bun de făcut decât să telefonez la acest număr şi să aud că răspunde cineva, era cât pe ce să închid, fiindcă în visele mele nu răspunde nimeni niciodată. Şi culmea, a răspuns Mauricio, asta chiar că a pus capac la toate. Brusc, nu ştiu, mi-am pierdut capul. Mi-ar fi greu să explic ca să vă fac să înţelegeţi ceva.

— De ce nu încerci? întreabă ea.

— Pentru că nici măcar eu nu înţeleg nimic, nu e ceva de domeniul logicii. Şi apoi nu e o oră potrivită, oricum nu de asta vă telefonam.

— Singurele probleme care mă interesează, spune ea, sunt acelea care nu ţin de domeniul logicii. Deşi e mai greu să le comunici, cu asta sunt de acord. Mă rog, spune ce vrei.

— Nu pot spune nimic până când nu mă iertaţi pentru ieşirea de adineauri. N-aveam deloc de gând să vă vorbesc pe tonul acesta, dimpotrivă. Dar uneori intenţiile se amestecă unele cu altele, se suprapun, se schimbă, aşa că până la urmă nu mai ştii pe ce lume eşti, mai ales dacă stai de mai multe zile singur, închis în casă, fără să vorbeşti cu nimeni, trecând de la o carte la alta şi de la o divagaţie la alta. Nu ştiu, cel puţin aşa mi se întâmplă mie.

— Şi mie mi se întâmplă la fel.-

Parcă îmi întinsese o mână ca să mă ridic de jos. Dar bănuiesc că nu şi-a băgat spada în teacă. Lecţia de scrimă nu s-a terminat încă, nici pe departe.

— Mi s-a luat o piatră de pe inimă! spun eu oftând din greu. Aşadar, m-aţi iertat?

— Bineînțeles, ce prostie mai e şi asta! Dar ia să vedem, măcar îți aduci aminte despre ce subiect şi pe ce ton voiai să-mi vorbeşti? Pentru că întotdeauna ne facem un fel de ciornă, nu-i aşa?, înainte de a telefona unei persoane necunoscute.

Am înlemnit. O fi oare capabilă să vadă la distanță nu numai camera aceasta în care tronează fotografia Silei, ci şi biroul tatei plin de cocoloaşe de hârtie? O cred în stare.

— ... Sau poate cate cunosc? întreabă ea văzând că am amuțit.

— Scuzați-mă, aşa e. Sunt atât de zăpăcit, că nici măcar nu m-am prezentat încă. Mă numesc Leonardo Villalba Scribner. Nu mă cunoaşteți.

Urmează o scurtă tăcere, plină de încordare.

— Aşa e, nu te cunosc..., spune la celălalt capăt al firului o voce care mă surprinde cât e de concentrate şi mă înfricoşează ca o genune.

Nu ştiu ce-aş putea acum să-i spun. Discuția o ia pe coclauri periculoase. Şi este evident că ea e aceea care ține hățurile. Eu încep să mă pierd cu firea. Şi să-mi pierd siguranța. Mai ales siguranța.

— Ca să fiu mai precisă, adaugă ea fără să se grăbească, să spunem că nu te-am văzut niciodată.

Mă dau spre oglindă căutând acolo un sprijin şi văd o figură diminuată şi apatică, pe punctul de a se evapora. Nu mă pot lăsa lichidat în felul acesta. N-o să renunț la identitatea mea numai pentru că ea nu m-a văzut niciodată. Reacționez schimbându-mi poziția. Război la orizontală! Ca să citeşti şi ca să vorbeşti cu oamenii, aşa spunea bunica, ai tot interesul să stai cu spatele sprijinit, formând un unghi drept cu restul corpului. Astfel lucrurile devin mai uşor de înțeles şi eviți pericolul de a cădea în digresiuni inutile. Căpătâiul capitonat al patului lui Trud îmi oferă o rezemătoare confortabilă.

— înțeleg ce vreți să spuneți. Bineînțeles, numele meu trebuie să vă fie cunoscut, dat fiind că acum câțiva ani mi-ați cumpărat Vila Albă, ce-i drept printr-un intermediar. Şi tocmai despre asta aş vrea să vă vorbesc, mai bine zis să discut cu dumneavoastră. Nu acum, fireşte, pentru că nu vă simțiți bine şi nu e o oră potrivită, dar aş vrea să putem discuta pe îndelete, să nu ne grăbim. De fapt vă telefonez pentru că aş dori să vă întâlnesc. Când vă aranjează pe dumneavoastră. Şi dacă s-ar putea să ne vedem între patru ochi, cu atât mai bine. Nu veniți niciodată la Madrid?

— Ba da, câteodată.... Dar te rog să-mi spui, ca să înțeleg şi eu. Ce avem de discutat tu şi cu mine în legătură cu Vila Albă? Asta nu pricep. După câte îmi amintesc, actele au fost făcute cu tot tipicul. Şi, în caz că mă în-şală memoria, notarul care le-a înregistrat se numeşte Octavio Andrade şi locuieşte pe strada Serrano. De ce nu te duci la el să-l întrebi tot ce te interesează?

— Am fost deja. El m-a sfătuit să vă telefonez.

— Nu pricep nimic! se înfurie ea. Să-mi telefonezi ca să ce? Ce să discutăm? în ceea ce mă priveşte, nu am nimic de discutat.

Descopăr în clipa aceea o indicație de mâna întâi în legătură cu afacerea care mă interesează. O indicație fundamentală şi care, chiar dacă nu mi-e favorabilă, îmi provoacă un fel de admirație şi de mândrie totodată. Casildei Iriarte nu-i place să se pună în discuție Vila Albă. Casa e a ei şi ea simte că e a ei. Nici n-a aşteptat să afle ce-i propun, că a şi sărit să şi-o apere ca o leoaică, aşa cum ar fi sărit probabil şi dona Ines Guitiân.

Şi brusc îmi vine să râd, ca atunci când o ființă dragă şi deosebită are o ieşire violentă, îmi vine să-i spun că mi-o închipui aplecându-se în afară de pe balconul din spatele casei, cu flinta în mână, ca O altă Bette Davis în nu ştiu ce film sudist, îmi vine s-o întreb cum e îmbrăcată şi cum e

pieptănată. Şi mai ales s-o rog să nu se supere pe mine, pentru că nu vreau s-o necăjesc. La urma urmelor nu mai e tânără, o avea şi ea problemele ei, o fi poate tristă sau obosită. Şi dintr-odată îmi dau seama că intenția mea de a o impresiona a făcut loc unui sentiment de duioşie, unei aprige dorințe de a o ocroti.

— Vă rog să nu vă enervați. Nu vreau să vă mai deranjez la ora asta. Important e să vă simțiți bine. Nu e nici o grabă. E un subiect delicat despre care trebuie discutat fără să ne pripim.

— Şi cine se pripeşte, mă rog, poți să-mi spui? în nici un caz eu. Tocmai citeam un roman de Moritz, îmi place să citesc noaptea, sunt mai receptivă şi în felul acesta combat insomniile. Aşa că te rog să nu mai spui întruna că nu e o oră potrivită ca şi cum aş fi în fața unor funcționari solicitând nu ştiu ce. Ia spune, ce ghişeu îmi închizi în nas? Nu e o oră potrivită pentru cine? Pentru mine, cum ți-am spus, e cea mai bună oră, fiindcă ador noaptea, fiind momentul când vorbesc cel mai bine, citesc cel mai bine, gândesc cel mai bine şi pe toate le fac cel mai bine. Iar în ceea ce te priveşte, nu cred că e cazul să renegi ora pe care tu însuți ai ales-o ca să-mi telefonezi. Ce ai de spus la asta?

îmi îndrept ochii spre fata în alb şi negru care sare de pe faleza din insula pescăruşilor. Zâmbesc. E aceeaşi. îi place şi acum tot atât de mult să sară. Iar doamna de cincizeci de ani, tristă şi obosită, care are nevoie de ocrotire se destramă pe loc.

— Ca să spun drept, nimic. Ar fi şi greu cu dumneavoastră.

— E specialitatea casei, spune ea. Tot ce e uşor mă plictiseşte.

Urmează o tăcere pe care, în cele din urmă, îndrăznesc s-o rup cu o întrebare. Ca şi cum aş renunța la lupta de ariergardă.

— Când spuneți „a casei” vă referiți la casa despre care vorbim?

— într-o oarecare măsură, da. Dar nu numai la ea, ci şi la meleagurile acestea şi la marea aceasta şi la cerul care le acoperă zi şi noapte. Am străbătut lumea în lung şi-n lat, dar întotdeauna am ştiut că cel mai greu va fi să mă întorc aici. Nu neapărat ca să-mi regăsesc rădăcinile, ci ca să mă confrunt, prefăcându-mă că nu îmi pasă, cu ceea ce e mai greu şi mai schimbător, cu valurile care le duc şi le aduc pe toate. Tot privin-du-le, ele sfârşesc prin a-ți da ceva explicații, numai că trebuie să le şi poți interpreta. Marea are secretele ei. Şi prin părțile astea, presupun că ştii şi tu, marea nu seamănă cu nici o altă mare. Trebuie să fii foarte atent la semnalele pe care ți le trimite.

Rămân tăcut câteva clipe. Ar fi poate momentul s-o întreb, făcând pe prostul, cum de se simte atât de legată de ținutul acela, dacă nu cumva ea sau cineva din familia ei s-a născut prin părțile acelea. Dar nu mă simt în stare de o asemenea ipocrizie. Şi nici de o izbucnire de sinceritate diametral opusă, prin care să-i mărturisesc că i-am citit scrisorile. Totuşi, ceva trebuie să spun, ceva care să nu strice echilibrul acesta ciudat şi emoționant care s-a creat între noi şi care s-o facă să vorbească mai departe, despre orişice. Deoarece, fără să ne dăm seama, am alunecat pe un teren plin de subînțelesuri, într-un soi de complicitate şi dulce şi amară.

— Nu ştiți cât mă bucur, spun eu, că persoana care

a cumpărat Vila Albă vorbeşte în felul acesta despre peisajele din părțile acelea. Deşi, în ceea ce priveşte afacerea care mă interesează, acest lucru pare a fi un inconvenient.

îmi muşc buzele. Precis că vorbele mele sunt ireparabile. O să înceapă să mă întrebe care e natura afacerii despre care vorbesc şi cu asta basta. Dar ei nici prin gând nu-i trece.

— Şi eu mă bucur că mi-ai telefonat. Pentru că asta dovedeşte că locurile acestea te atrag, că nu-ţi zici „hai să ştergem totul cu buretele şi să trecem la altceva”.

— Mă rog, de fapt cam aşa mi-am şi zis. Dar după aceea mi-am dat seama că nu sunt în stare şi că lucrurile nu le apreciezi la adevărata lor valoare decât după ce le-ai pierdut, după ce ai trecut prin multe experienţe inutile şi multe despărţiri. în copilărie, am trăit aproape tot timpul acolo. Iar acum comunic cu marea care se zbate pe insula pescăruşilor ca prin nişte unde hertziene, cu intensitatea cu care recunoşti, îndrăgeşti şi ţi-e dor de lucrurile care sunt departe sau pe care le vezi doar în vis. Nu ştiu dacă mă pot face înţeles. E ca un fir subţire, dar foarte rezistent, care mă uneşte cu cel care am fost în copilărie şi care reuşeşte uneori să scoată la suprafaţă imagini şi senzaţii adânc scufundate. Dar mai sunt încă multe mistere nerezolvate.

— Înţeleg foarte bine ce vrei să spui. De altfel, ca să vezi ce coincidenţă, cu puţin înainte de telefonul tău tocmai citeam ceva foarte asemănător cu spusele tale. îl cunoşti pe Moritz?

— Nu, cine e?

— Un preromantic german. A murit la sfârşitul secolului optsprezece. Te supără dacă-ţi citesc un fragment din el?

— Dimpotrivă, mi-ar face o deosebită plăcere.

— Atunci aşteaptă un pic.

Se aude un fâsâit de hârtii, ceva cade pe jos. Probabil că se aşază mai bine. Sau îşi pune ochelarii. La vârsta ei probabil că are nevoie de ochelari ca să citească. Aştept într-o stare de plăcută excitare, bucurân-du-mă de această plăcere şi dorind să dureze cât mai mult căutarea acelui paragraf.

— Uite, spune ea în cele din urmă. Am găsit. E vorba de amintirile fragmentare ale lui Andreas Hartknopf (precis pronunţ prost pentru că nu cunosc germana), un soi de

alter ego al autorului, care a murit, evident, tânăr, ca aproape toți poeții din vremea aceea. Seamănă foarte mult cu ceea ce spuneai tu despre firul care ne leagă de copilărie. Adevărul e că nu ştiu de unde să-ți citesc, pentru că tot textul e foarte frumos.

— Citiți de unde o fi, vă rog, nici eu nu reuşesc să dorm noaptea. Şi sunt sătul să citesc de unul singur. Să vorbesc cu mine însumi. Voi fi fericit să vă ascult.

— Bine, uite, de exemplu aici. O să vorbesc rar pentru că traduc din portugheză. „I s-a părut dintr-odată că priveşte în spatele unei perdele care-i desparte viața prezentă de nu se ştie ce existență trecută. îi evoca o stare sufletească cu totul asemănătoare acesteia şi totuşi nu reuşea să situeze această amintire în timp şi în spațiu. Pe neaşteptate îşi aduse aminte că, în fragedă copilărie, când întreba de unde a venit, maică-sa îi arăta întotdeauna un puț de lângă casă ca fiind primul izvor al existenței sale. De atunci, de fiecare dată când auzea cuvintele „puț" sau „izvor" i se năştea în suflet acea senzație ciudată pe care o simțim de obicei când ne amintim de câte un obiect din copilăria noastră cea mai îndepărtată"... Dar povestea cu firul nu e aici, nu dau de ea.

— Nu contează, continuați să citiți, vă rog, e minunat.

— Uite, am găsit, ascultă. „Pentru Andreas, copilăria era ca fluviul Lethe din care bem uitarea stărilor noastre anterioare. Acolo se află firul care leagă existența noastră actuală cu cea dinainte, gândea el, un fir tors atât de subțire încât ochiul aproape că nu-l poate desluşi. Dar dacă priveşti intens, descoperi până la urmă ceva aşa cum, dacă îți fixezi cu intensitate privirea pe cer, începi să descoperi stelele, una câte una, acolo unde la început nu vedeai altceva decât albastrul adânc." Mă rog, mă opresc pentru că dac-o țin tot aşa, îți citesc toată cartea.

— încă o bucățică! Nu mă satur să vă ascult. Mai ales că aveți o voce foarte frumoasă, presupun că vi s-a mai spus asta de multe ori.

— Aşa e, mi-au mai spus-o şi alții. Dar, oricum, tu eşti un ascultător destul de agreabil. Hai să vedem ce aleg ca desert. Uite, aici e vorba de vise, te interesează?

— Foarte tare. Totul mă interesează. Unde ați găsit cartea asta?

— Am cumpărat-o în Brazilia. Acuma nu mă mai întrerupe. „Uite: atâta timp cât nu ne vom trezi cu totul din somnul acestei vieți, vom dori mereu să reînnodăm frumosul vis care se întrerupe la sosirea morții. Dar odată ce ne-am spălat ochii de nisipul somnului, privirea va contempla acele spații de libertate şi vom începe atunci să încercăm a ne orienta în lumea adevărului, aşa cum, la deşteptare, ne fixăm ochii pe o fereastră sau o uşă şi examinăm toate obiectele care ne înconjoară ca să ne convingem că nu mai visăm."

Brusc, se întrerupe, iar liniştea care urmează mă surprinde. îmi plimb ochii peste toate obiectele care mă înconjoară, lumânarea aprinsă, fotografia în cadrul ei de baga, hainele puse talmeş-balmeş pe fotoliu, pereții, fereastra. Şinu mă încumet să mai scot nici o vorbă. Poate că doar în vis am auzit vocea Casildei Iriarte... încotro să mă mai îndrept de acum încolo? Cui să-i cer ajutor?

— Casilda! încep eu să strig. Casilda! Sunteți tot la telefon? Răspundeți-mi, vă rog, vă implor!

— Bineînțeles că sunt tot la telefon. Ce te-a apucat?

— Scuzați-mă, de vină e ceea ce mi-ați citit. Uneori am impresia că cele scrise în cărți sunt atât de reale, încât le confund cu ceea ce am în fața ochilor. Exact aşa cum vă spun, fără nici o exagerare. Uit cine sunt şi mi se face chiar frică de confuzia asta. O să spuneți că sunt nebun.

— N-ai fost niciodată nebun. Sau, cel puțin, e o formă de nebunie pe care o înțeleg foarte bine. Acum o să spui că nebună sunt eu, că de ce vorbesc despre tine fără să te cunosc.

— Exact. De unde ştiați că o să vă pun această întrebare?

La capătul celălalt al firului, femeia râde încetişor. Chiar râde? De ce oare? Ce se întâmplă? Şi orice ar fi, oare se întâmplă într-adevăr? Trebuie să-mi controlez visul, să-l domin. Mă privesc din nou în oglindă ca şi cum aş vrea să-mi consolidez identitatea care începe să se destrame. A venit momentul să readuc situația pe un tărâm mai concret.

— Presupun că nu vă imaginați că mă cunoaşteți, spun eu, numai fiindcă l-ați cunoscut pe tata. Nu semănăm deloc.

— Deloc, asta mai mult ca sigur. El ar fi mers demult direct la țintă. Tu eşti ca mine, ne place să tot dăm târcoale subiectului. O să ne înțelegem foarte bine. Sau n-o să ne înțelegem deloc. Depinde de cât eşti de încăpățânat.

— Nu sunt încăpățânat.

— Atunci, n-o să ne înțelegem deloc.

Fără să-mi dau seama, am izbucnit în râs. Şi din depărtare, răsunând sub bolțile înalte ale Vilei Albe, îmi răspunde ecoul unui râs eliberator, care ne face prieteni fără altă explicație.

— E clar că trebuie să facem cunoştință, nu credeți?

Din fiecare frază se nasc o mie de subiecte de discuție.

De plictisit nu ne vom plictisi, cu siguranță. De altfel, uneori pot fi şi încăpățânat, dacă asta vă linişteşte.

Adevărul e că foarte puține lucruri au importanță în ochii mei, iar ca să lupți, îți trebuie un stimulent. Altceva e să te expui la primejdii de dragul riscului, eu unul nu sunt laş şi aproape niciodată nu mă dau îndărăt de la ceva, dar să te expui pericolelor şi problemelor ca

şi cum ai face gimnastică, fără pic de entuziasm, mi se pare o prostie ca oricare alta. în sfârşit, am luat-o razna. Nu îmi mai amintesc ce voiam să spun. Spuneți şi dumneavoastră ceva. Râde încetişor.

— în legătură cu care dintre cele o mie de subiecte? într-adevăr, lucrurile încep să se complice. Cred, ca şi tine, că nu ne putem aştepta la mai mult de la o discuție la telefon. De altfel, şi eu doresc să te cunosc. Ce faci, de exemplu, de Crăciun?

— Care Crăciun?

— Crăciunul care vine, ce întrebare mai e şi asta. Mai sunt două săptămâni până la Crăciun, nu eşti la curent?

— Habar n-aveam.

— Deci n-are rost să te întreb ce proiecte ai.

— N-am nici un proiect.

— Minunat. Perfect. De ce nu vii să-ți petreci Crăciunul aici? Ar fi grozav să-l citim pe Moritz la gura sobei.

— Acolo? Crăciunul? Cum adică?

— Păi vii cu trenul. Sau cu maşina, dacă ai.

— Mă refer la cazare. Ştiți foarte bine că prin părțile acelea nu e nici urmă de han.

— Parcă te-ai prostit. Dacă-ți spun să vii de Crăciun la mine, se înțelege de la sine că te invit acasă, nu?

Reacționez cu întârziere. Simt că mă sufoc de emoție, închid ochii şi toate încep să se învârtească în jurul meu. Sunt invitat în propria mea casă de o străină. E un lucru de neconceput şi totuşi ispititor ca atracția vidului, încep să mă scuz îngânând tot felul de fraze fără noimă până când, hărțuit de întrebările ei, sfârşesc prin a-i mărturisi că mi-ar fi foarte greu să mă întorc la Vila Albă şi să nu-mi regăsesc camera din donjon aşa cum am lăsat-o, rugând-o frumos să mă înțeleagă. Mă lungesc peste măsură evocând vizuina aceea, enumerându-i pe rând toate comorile, pomenind despre vuietul mării în depărtare, în nopțile de furtună şi

despre şaradele bunicii; îi descriu cu de-amănuntul mobilele şi obiectele, cărţile, gravurile, masa-birou cu tăblia acoperită cu linoleum verde. Mă mir singur cum de-am putut să vorbesc atâta fără să mă opresc. L-am pomenit până şi pe Andersen. Ea mă lasă să-mi trag sufletul şi după aceea îmi spune cu o voce plină de seninătate, o voce de maree înaltă:

— Ai fi meritat să se aleagă praful de toate astea pentru că le-ai părăsit în voia soartei, fără să-ţi pese. Dar, ca să te linişteşti, te anunţ că n-au căzut pe mâna unui duşman. Pricepi?

— Nu prea... Vreţi să spuneţi că mi-aţi păstrat ca-mera şi că e neschimbată? Nu pot să cred.

— Nu chiar neschimbată. E într-o stare mult mai bună, deoarece am zugrăvit-o, că avea nevoie. Şi am pus un covor nou şi ferestre duble. Dar nu m-am atins de lucrurile tale şi nici n-am scotocit prin ele. Nici prin gând nu mi-a trecut. Aşa că îţi dai seama că nu e nici o problemă cu cazarea, decât în închipuirea ta, care uneori vede lucrurile în negru, după câte încep să-mi dau eu seama.

Urmează o tăcere îndelungată. Cuvintele mi-au îngheţat în gâtlej.

— Bun, spune ea, acum chiar că încep să mă simt obosită. Hotărăşte ce vrei şi nu uita să mă anunţi şi pe mine. E de ajuns o simplă telegramă. Deşi nu vreau să-ţi forţez câtuşi de puţin mâna, asta să fie clar. Nu trebuie să te simţi obligat să vii. Sfătuieşte-te cu perna pe care dormi. Noapte bună. Şi îţi mulţumesc că mi-ai telefonat.

— Casilda, vă rog frumos, mai am o ultimă întrebare.

— Foarte bine, dar să nu fie prea complicată. Mă simt un pic ameţită.

— De ce aţi făcut asta? Mă refer la faptul că mi-aţi păstrat camera neatinsă.

— Am fost dintotdeauna sigură că o să te întorci, spune ea. A fost credința mea, pur şi simplu. Şi ar dura mult să-ți povestesc totul, ca să poți înțelege. Foarte mult.

— Dar de Crăciun vom avea tot timpul, nu-i aşa?

— Aşa sper şi eu, Leonardo. Noapte bună.

Partea a treia

I
Plus ultra

Pe bătrânul Antonio Moura l-au găsit mort în propria lui barcă într-o seară cu vânt slab, după ce un soare instabil şi zgârcit, definitiv ascuns-de nişte striații ca de marmură cu puțin înainte de asfințit, anunța parcă apropierea zăpezii. Nu era nici vorbă de accident, căci barca era legată, ca de obicei, de o stâncă ascuțită, cu ancora înfiptă în nisip; deci probabil că n-avusese timp să pornească în larg, în cazul în care domnul învățător se îmbarcase în acest scop. Ipoteză nu tocmai nesăbuită, cum ar putea părea la prima vedere, dacă se ține seama de faptul că de multe ori fusese văzut vâslind pe lângă faleze pe o vreme şi mai mohorâtă. Şi nimănui nu i-ar fi trecut prin cap să considere că-şi riscă în felul acesta viața, căci bătrânul Moura hotărâse de unul singur, încă demult, să-şi joace viața luându-se la întrecere cu marea. Mai bine zis, era vorba de un pact. Cum spunea chiar el, viața nu şi-o joacă decât acela care crede în posibilitatea nesăbuită că nu şi-o va pierde, mai devreme sau mai târziu, acela care se împotriveşte destinului şi astfel îl sfidează.

A dat peste etTeofilo, un băiat bâlbâit de doisprezece ani, trimis de bunică-sa să-i ceară o alifie pentru reumatism. După care, băieţelul, atât din cauza firii sale pline de imaginaţie, precum şi a defectului de vorbire şi a excitaţiei de a fi, la vârsta lui, în centrul atenţiei, s-a încurcat tare de tot în explicaţii, mai ales că a ajuns aproape fără suflare la casa preotului; aşa că acesta a fost primul care a aflat vestea, dat fiind că biserica, în satul acela uitat de lume, îndeplinea şi funcţiile de Birou de presă, Comisariat de poliţie, Farmacie de gardă şi Pompe funebre. Teofilo, cititor pasionat de romane poliţiste, insista mai ales asupra faptului că nu se atinsese de nimic. îl strigase de departe, văzându-l în barca pe care o lăsa întotdeauna pe plaja cea mică şi stâncoasă din faţa coşmeliei sale, şi apropiindu-se şi-a dat imediat seama că e mort, în primul rând pentru că nu răspundea şi apoi din cauza felului ciudat în care privea cerul, fără să se mişte, cu ochii deschişi ca la morţii din filme, de te apucă groaza. Dar el nici nu l-a scuturat şi nici nu s-a atins de nimic, putea să jure pe amintirea maică-sii. Nici măcar n-a încercat să-i ia pulsul. Sânge n-a văzut.

Când a revenit la faţa locului, însoţit de preot şi de câţiva săteni, se înnoptase, aşa că au luat cu ei un felinar. în afară de ochi, după cum a constatat don Ambrosio după ce i-a închis, avea şi o carte deschisă. Ceea ce i-a făcut să presupună că don Antonio s-a suit în barcă pe lumină, căci altfel moartea nu l-ar fi putut surprinde citind. Ochelarii îi căzuseră de pe nas şi erau murdari de nisip.

— Năravul din fire n-are lecuire, comentă don Ambrosio, după ce aruncă o privire spre carte. Cu siguranţă e vorba de o criză cardiacă. Requiescat in pace. Probabil că n-a suferit deloc.

Cartea era volumul al treilea din Eseurile lui Mon-taigne, traduse în spaniolă. Era deschisă la capitolul intitulat: „Despre pocăinţă".

...Lumea nu e altceva decât un trainic scrânciob. Toate se leagănă fără încetare, pământul, marea, stâncile Caucazului, piramidele din Egipt. Chiar şi statornicia nu e altceva decât o legănare ceva mai lipsită de vlagă. Nu voi putea fi niciodată sigur de scopul pe care-l urmăresc, neclar şi şovăitor, beat din fire. Sufletul meu nu e în stare să se stabilească.

I s-a făcut o înmormântare sărăcăcioasă, chiar a doua zi, care se anunța friguroasă, aşa că a venit foarte puțină lume. Era un om singuratic, cu prieteni puțini şi tot atât de puțini duşmani; încă înainte să moară trăia mai mult într-o lume de poveşti şi de fantome decât în lumea treburilor de zi cu zi. Aproape toți cei de față erau copii de vârsta lui Teofilo, care veniseră să-l vadă în diferite ocazii pe bătrânul Moura în cocioaba lui modestă şi pe care acesta îi învăța cum se repară plasele de pescuit, cum se recunoaşte cântecul păsărilor, cum se împleteşte un coş sau cum se cătrăneşte o barcă. Le mai citea şi versuri şi le spunea poveşti fantastice cu tot felul de naufragii, de navigatori adgmeniți de cântecul sirenelor şi de oraşe scufundate în fundul mării. Să fi fost vreo doisprezece. Stăteau în cerc în preajma firidei din perete, acolo unde fusese pus sicriul, cu privirea serioasă, foarte solemni, de parcă ar fi fost de-ai familiei.

Exact în momentul în care don Ambrosio citea ultima rugăciune pentru răposați, Teofilo i-a dat un cot vecinului său din dreapta şi i-a şoptit ceva, făcându-i semn să se uite spre grilajul de la intrarea în micul cimitir. Şuşotitul lor i-a alertat şi pe ceilalți, aşa încât într-o clipă toate privirile, în care se citea o uluială încărcată de respect, s-au întors spre acel punct. O femeie înaltă, cu o căciulă de lână şi ochelari negri, înfăşurată într-un mantou lung de gabardină, înainta încet spre locul unde erau adunați cu toții. Purta în brațe un buchet de crizanteme. O cunoştea toată lumea. Era doamna de" la Vila Albă.

Deşi nu exista nici o îndoială în legătură cu mo-tivul vizitei sale. la cimitir, ea s-a oprit la câțiva paşi de grupul de săteni şi a rămas astfel, mai la o parte, până ce murmurul rugăciunilor a luat sfârşit şi prietenii învățătorului au început să plece. Trecând pe lângă ea, unii îşi plecau în mod spontan capul, astfel încât, deşi nimeni nu făcea dinadins, cum toți se deplasau şi doar ea stătea pe loc, dădea impresia că ea era acolo ca să primească condoleanțele celor de față. După ce, în sfârşit, au defilat cu toții, a înaintat şi ea rămânând un moment tăcută în fața pietrei fără nume. Apoi s-a ridicat pe vârful picioarelor ca să agate de un belciug de fier florile pe care le adusese, scoțând din buchet două crizanteme albe. Privind pe furiş, unora li s-a părut că-şi mişcă buzele, recitând poate o rugăciune, deşi nimeni n-o văzuse niciodată la biserică.

A rămas astfel pe loc vreo zece minute, nemişcată şi enigmatică, la adăpostul ochelarilor negri. Şi, în-cet-încet, s-au dus cu toții pe la casele lor.

— Ori are ceva la ochi, ori nu-i place s-o vadă lumea plângând, a tras concluzia unul din băieți luând-o pe drum în jos, căci într-o zi ca asta nu i-ar trece nimănui prin cap să poarte ochelari de soare.

— Mai ales că nu poartă niciodată aşa ceva, bâigui Teofilo.

Cerul dădea impresia că se pregăteşte de ninsoare şi şuiera un vânt înghețat şi sărat. După ce zumzetul vocilor şi ultimii paşi întârziați s-au stins, doamna de la Vila Albă a pornit-o încet printre morminte până ce a ajuns la un mormânt mai somptuos, care se afla în colțul dinspre nord-vest al cimitirului, împodobit cu un înger în mărime naturală, sculptat în marmură neagră. Aripile acestuia se înălțau pe deasupra îngrăditurii de piatră precum aripile unei păsări uriaşe, poposite la hotarul dintre cele două lumi şi care ascultă marea, ca să le poată transmite şi morților

cântecul ei de leagăn. Doamna s-a aplecat să pună cele două crizanteme albe alături de numele lui Ines Guitiân şi, când să se ridice, a simţit prezenţa cuiva în spate. S-a întors. Era don Ambrosio. S-au privit fără să scoată o vorbă şi după câteva clipe au pornit împreună spre ieşire. Ea mergea în faţă. Dar, înainte de a trece de grilaj, s-a oprit.

— Presupun că aveţi ceva de spus. Dacă e cazul, vă rog să-mi vorbiţi înainte de a ieşi la drum. Şi vă rog să mă iertaţi că vă vorbesc atât de deschis, spuse ea privindu-l în faţă.

— N-am de ce să vă iert, răspunse el. Dimpotrivă. Detest ipocrizia.

— Aşadar, vă ascult.

— E vorba de bătrânul nostru prieten. Ieri, când am dat o mână de ajutor la punerea în sicriu, am găsit printre cărţile lui un plic închis şi sigilat pe care scrie: „Pentru doamna de la Vila Albă". Mi-am permis să-l iau, deşi aveam unele îndoieli. Pe care acum nu le mai am. Aveam de gând să vă fac o vizită.

— Nu cumva era vorba de fosta proprietară? întrebă ea.

— Aşa am crezut şi eu la început. Mai ales când am văzut că unele din cărţile de la el aveau pe prima pagină ex-libris-ul donei Ines Guitiân. Presupun că i le-a împrumutat ea pe vremuri.

Doamna a ridicat din umeri.

— Nu ştiu ce să spun.

— Dar, în sfârşit, în orice caz cuvintele de pe plicul de care vă vorbesc, dacă te iei după literele tremurate, par scrise de curând. De altfel Antonio, ştiind foarte bine că dona Ines a murit de atâţia ani (îmi amintesc că a fost la înmormântarea dânsei), nu văd de ce ar fi păstrat atâta timp un lucru pe care, în orice caz, ar fi putut să-l trimită fiului. Nu credeţi?

Fără să mai aştepte răspunsul ei, care oricum n-a venit, don Ambrosio a scos dintre cutele sutanei un plic voluminos pe care i l«-a întins doamnei.

— Cum v-am mai spus, adăugă el, oricum aveam de gând să vă fac o vizită chiar în după-amiaza aceasta, aşa că mă scutiți de un drum. Când v-am văzut venind adineauri, n-am mai avut nici o îndoială în legătură cu destinatara plicului. Nici nu vă închipuiți cât de uşurat mă simt având această dovadă că Antonio şi dumneavoastră vă cunoşteați.

Doamna de la Vila Albă luă plicul pe care i-l întindea preotul. Era un plic mare, de culoare bej, iar la pipăit se simțeau nişte umflături inegale.

— Mă rog, spuse ea cu ochii în pământ. E adevărat că îl cunoşteam oarecum. M-am întâlnit uneori cu el în plimbările mele din apropierea farului şi am stat de vorbă, căci am descoperit că avea, ca şi mine, năravul literaturii. Mi s-a părut că duce o viață prea singuratică şi că doreşte să-şi schimbe impresiile cu cineva. Meteahnă, bineînțeles, foarte curentă la persoanele de o

anumită vârstă şi cu gusturi rafinate atunci când încep să-şi piardă prietenii cu care au împărtăşit şi susținut aceleaşi pasiuni. Puteți să-mi spuneți ce altceva le mai rămâne, când au ajuns în acest punct, decât să se refugieze în vis?

Don Ambrosio o ascultase gânditor.

— Mă rog, lui Antonio, în afară de pasiunea pentru literatură şi pentru vise, îi mai rămânea credința, preciza el cu o voce categorică. Bineînțeles, nu credința de om simplu, ci o credință specială, foarte sui generis. Dar o avea. Avea o intuiție foarte puternică, care îi dădea

puteri, a „lumii de dincolo", a ceea ce numea el plus ultra. Şi asta l-a salvat.

A urmat o tăcere, privirea senină a parohului cioc-nindu-se de lentilele afumate care o protejau pe a ei. Dar,

răspunzându-i încetişor, vocea doamnei îşi pierduse tonul impersonal şi stăpânit:

— Nu ştiam. Şi e o mângâiere pentru mine să aflu acest lucru, sincer vă spun. Vă mulțumesc că mi-ați zis.

Ajungând la şosea, şi-au luat rămas-bun, căci se îndreptau în direcții opuse. Vântul le biciuia hainele.

— Dacă-mi dați voie, spuse preotul, în timp ce-i strângea mâna, am să trec într-o după-amiază pe la dumneavoastră ca să vă aduc cărțile care poartă ex-librisul donei Ines Guitiân. Tot eu le-am luat. Cred că ar fi bine să se întoarcă în biblioteca din care au fost scoase, indiferent dacă au fost împrumutate sau dăruite. Unde altundeva le e locul, nu credeți?

— Bineînțeles. Nicăieri altundeva. Mai devreme sau mai târziu, lucrurile îşi regăsesc locul, deşi uneori rătăcesc vreme îndelungată până să ajungă la liman. Dar nimic nu e întâmplător. în sfârşit, părinte, vă las pentru că a început să cadă un soi de lapoviță şi eu am un guturai de care nu reuşesc să scap. Puteți veni să mă vedeți când doriți.

— Voi veni fără greş, doamnă. Mi-a făcut plăcere să stau de vorbă cu dumneavoastră. Şi îngrijiți-vă, pentru că în iarna asta o să avem parte de o gripă straşnică.

II
Vizita în donjon

În noaptea aceea, Mauricio Brito nu reuşea să-şi găsească locul. De două ori a aprins lumina, a coborât din pat şi s-a întins pe jos să facă gimnastică. în timp ce-şi ridica picioarele în aer făcând cu încetineală cercuri fără să-şi îndoaie genunchii, nu-şi lua ochii de pe o pată de umezeală care, de la începutul lui decembrie, se tot mărea

întinzându-se pe tot tavanul, ca un nor neliniştitor, până aproape de uşă.

Toată aripa dreaptă a etajului doi, mai dărăpănată decât restul casei, avea nevoie, printre alte reparaţii, de refacerea totală a acoperişului. Construită din cărămizi şi amenajată în pripă pentru diferite utilizări succesive, a părut dintotdeauna un adaos anacronic, contrastând cu soliditatea de piatră a faţadei. Un capriciu, spunea lumea, al răposatului Leonardo Villalba, înainte de a muri alcoolic. Unii mai spuneau şi că văduva lui, dona Ines Guitiân, a ţinut mult timp închise încăperile acelea în care se refugiase el în ultimii ani ai vieţii. Dar n-a îndrăznit niciodată să le demoleze, deşi le ura din tot sufletul, pentru că, după ea, asta ar fi însemnat să profaneze memoria soţului şi în fundul sufletului mai păstra încă niscai mustrări de conştiinţă. Construită la cotitura coridorului şi despărţită de acesta printr-o rampă cu opt trepte, partea aceea a casei, orientată spre nord, căreia i se zicea „mezanin", era mai expusă la intemperii decât aripa stângă, acoperită de mansardă şi de micile terase anexe ale donjonului.

„E frig", îşi spuse Mauricio, băgându-se în pat pentru a treia oară. „Iar pata asta de umezeală nu e altceva decât un avion camuflat, gata de a-şi lansa bombele, cum spunea şi dânsa acum câteva zile. Ca să vezi ce-i trece prin cap!"

Şi zâmbi fără să stingă lumina. Nu-i era somn.

În legătură cu urgenţa reparării acoperişului de pe mezanin, însăşi stăpâna casei era aceea care insista de vreo lună şi mai bine, în urma instalării lui Mauricio în partea aceea a casei. Mai ales că sosirea lui a coincis cu un val de ploi şi de vijelii pe cât de nemiloase, pe atât de persistente.

Mai demult, în timpul primei sale şederi la Vila Albă, când dânsa îi scrisese rugându-l să vină din Brazilia, dormea într-o cameră de la subsol, deoarece reparaţiile casei erau în toi şi din punctul acela atât de aproape de intrare îi

era mult mai uşor să supravegheze lucrul muncitorilor, să dea ordine în legătură cu transportul materialelor şi evacuarea molozului, ba chiar să-şi ia motocicleta şi să se ducă la oraş ca să protesteze prin viu grai pentru orice întârziere, greşeală sau factură exagerată.

— Tu le înfrunți pe toate în locul meu, Mauricio. Eşti mâinile şi picioarele mele, îi spunea ea uneori.

Şi, dat fiind că era zgârcită cu laudele, cuvintele acestea sunau ca o muzică cerească.

Dacă stai să te gândeşti, în perioada aceea el fusese un adevărat şef de şantier. Şi-i era totuna unde doarme, deoarece, £um se culca, adormea buştean. Reparațiile au durat mai bine de un an, durată lungă, dar uşor de înțeles, nu numai pentru că erau de mare anvergură, ci şi pentru că era greu să-i convingi pe meşterii din regiune – oameni de felul lor destul de leneşi – să se deplaseze până într-un loc atât de izolat, mai ales că lucrările de ebenisterie, de electricitate, zugrăvitul şi instalațiile sanitare necesitau o finisare precisă sau imprevizibilă. Ca să nu mai spunem că de multe ori doamna se închidea în camera ei ca să scrie şi se dezinteresa de toate. Adevărul e că Mauricio, deşi ținea foarte mult la ea, se cam săturase în cele din urmă de toate. De data asta, în schimb, l-a primit cu totul altfel.

— Vreau să ai o cameră frumoasă, cea mai frumoasă pe care ai avut-o vreodată, îi spusese ea însoțindu-l la mezanin. Poți s-o alegi pe care vrei din astea trei şi vom pune înăuntru toate mobilele care-ți plac din celelalte două. Eu aş lua-o pe ultima dintre ele, care are baia alături, ce zici?

— Mie mi-e totuna.

— Deci rămâne aşa. Dar chiar mâine trebuie să chemăm țiglarii. Precum şi reparatorul de calorifere, căci nici un radiator din partea asta a casei nu funcționează cum trebuie. Telefoanele lor le aveai tu, după câte îmi amintesc.

— Se poate, doamnă, dar nu-ți face griji. Sunt sătul de reparații de la casa cealaltă. Nu e nici o grabă.

— Ba da, Mauricio, este grabă mare. Vine iarna peste noi.

Dar mai ciudat era faptul că acum, când iarna venise într-adevăr peste ei, de câteva zile era cufundată în gânduri, închisă într-un mutism care friza ostilitatea, rămânând indiferentă la orice problemă de ordin practic.

De douăzeci de ani de când se cunoşteau, pe Mauricio nu-l mai puteau surprinde absențele intempestive ale acelei femei: acestea apăreau periodic şi pe neprevăzute ca o tulburare galopantă, desprinzând-o de lumea înconjurătoare şi ademenind-o spre o altă lume, doar de ea cunoscută. Şi totuşi, chiar şi din ținuturile acelea necunoscute – oricare or fi fost ele – ea continua să împrăştie lumină şi să emită semnale, iar el, încet-încet, învățase să le tălmăcească.

Acum era altceva. Nici măcar nu mai scria. Nici măcar nu se mai uita pe fereastră. Se îmbrăca aproape tot timpul la fel. Petrecea ore întregi fără nici un rost, întinsă în pat, înconjurată de cărți pe care le deschidea şi le închidea fără să-şi mai pună ochelarii.

Iar ridurile din colțul buzelor se accentuaseră foarte tare. Când mânca, abia îşi descleşta dinții, cu aerul inexpresiv al unei persoane care mestecă chewing-gum. Devenise opacă, avea gesturi automate. Ca şi cum ar fi îmbătrânit dintr-odată. Iar lui Mauricio i se strângea inima văzând aceste transformări. Spera totuşi că sunt trecătoare.

Se dădu din nou jos din pat, brusc alarmat de un zgomot sec care se repeta la intervale mai mult sau mai puțin regulate şi pe care nu reuşea să-l localizeze. De data aceasta se îmbrăcă, apucă lanterna, deschise uşa şi se opri un timp în loc să asculte.

— Era poate vorba de un oblon prost fixat, care se lovea de perete în bătaia vântului. Poate va fi nevoie să iasă în

grădină. Coborî treptele de la mezanin şi se opri în faţa scării celei mari cu două rampe care ducea la încăperile de la etaj. Nu. Zgomotul nu venea dintr-acolo. Nici de la etajul doi, ci de mai sus. Stinse lanterna şi continuă să avanseze pe întuneric spre stânga. Privi departe, până în fund. Pe sub ultima uşă de pe coridor, cea care corespundea camerelor rezervate stăpânei, nu filtra nici o lumină. Slavă Domnului. Se pare că în noaptea asta reuşise să adoarmă. Mai făcu câţiva paşi pe covor, apăsă pe întrerupătorul dinainte de dormitoare şi o lumină slabă se aprinse sus, deasupra scării în spirală, cu balustradă modernistă, care ducea la donjon.

Lumina, răspândindu-se din ce în ce mai difuz, slăbea pe măsură ce cobora de-a lungul scării, trans-formându-se în cele din urmă într-un cearcăn confuz care te făcea să te îndoieşti de existenţa reală a acelui acces spre etaj. Ornamentaţiile cubiste ale balustradei cu împletituri din fier proiectau pe perete o umbră uşoară, fantasmagorică. Apoi, pe măsură ce urcai, in-tensitatea luminii creştea, aşa cum concepuse chiar stăpâna.

Mauricio puse piciorul pe prima treaptă. De câte ori venea noaptea pe acolo îşi amintea, fără să ştie nici el de ce, anumite cuvinte pe care îi plăcea să le recite ca pe o rugăciune, dat fiind că le ştia pe dinafară. Erau din Lampa minunată de Valle Inclán, un fragment pe care i-l copiase doamna în Brazilia, la cererea lui:

Dintre toate imaginile întrezărite doar o clipă de-a lungul drumului, s-au desprins parcă acele divine umbre exemplare care ne însoţesc pretutindeni, plecându-se ca să se poată privi în apele stătute ale sufletului, asemeni sălciilor în apa clară de izvor.

Ce plăcut era să urci pe scară şi să vezi cum se risipesc „acele divine umbre exemplare”. Era o adevărată reuşită. Doamna pusese multă tragere de inimă în iluminatul scării, care a trebuit să fie revăzut de mai multe ori, căci, unul

după altul, electricienii solicitați nu reușeau să priceapă ce dorește. În apărarea lor trebuie însă spus că nu era ușor de priceput, de ce să nu recunoaștem? Explicațiile minuțioase pe care le dădea Casilda Iriarte în legătură cu acel proiect – fără urmă de enervare sau de autoritarism – erau strălucite prin precizia lor lingvistică, dar țineau de un discurs mai curând poetic decât tehnic. Ea compara intensificarea luminii cu afirmarea treptată a unei credințe șovăielnice, vorbea de inventarea unor spații inexistente sau de drumul spre perfecțiune pe care îl presupun anumite ascensiuni. Dar nu se enerva niciodată dacă n-o înțelegeau. Dădea doar din umeri cu un zâmbet obosit. „Trebuie să ai respect pentru ceea ce e de neînțeles", obișnuia ea să spună în concluzie.

În cele din urmă, a reușit să-i dea satisfacție un arhitect din Madrid, care lucra pentru un hotel la vreo cincizeci de kilometri distanță, prieten cu Eugenio Vil-lalba, după cum a aflat Mauricio mai târziu, reîntâlnin-du-l într-o după-amiază acasă la soții Villalba Scribner, când a trecut în serviciu la ei. Deși de scurtă durată, întâlnirea aceea l-a tulburat pe Mauricio, care și-a dat imediat seama că doamna de la Madrid habar n-avea de existența celeilalte doamne. Discreția tânărului arhitect – însoțit, bineînțeles, de o persoană care părea să-i fie soție – a salvat situația, deoarece s-a uitat la servitorul cel negru care intra să servească ceaiul ca și cum nu l-ar fi văzut niciodată, deși discutaseră de mai multe ori în legătură cu iluminatul donjonului și cu multe alte subiecte pentru care stăpâna îi ceruse sfatul în timpul vizitelor pe care, în perioada aceea, începuse să le facă la Vila Albă. Vizite care erau pretext pentru alte consultații, care la rândul lor deveneau pretext pentru alte vizite. Înțelegerea dintre ei, inițial în legătură cu dificila coordonare dintre lumină și spațiu, dar care depășea simpla problemă legată de casă, a dezvăluit puțin câte puțin

neaşteptate afinităţi între două suflete însingurate şi dornice de comunicare, mai ales la căderea serii. Donjonul era ca o insuliţă care trebuie cucerită prin lumina fanteziei, simbol al absenţei, al unui teritoriu care, abia întrezărit, începe să se destrame. Era ocazia unor digresiuni întortocheate care mergeau de la arta de avangardă la Dialogurile lui Platon. Doamna reuşea însă să domine toate aceste subtilităţi prin simţul umorului, pricepută fiind în arta de a se opri la timp pentru a ieşi dintr-o situaţie, când aceasta risca să devină neplăcută. Nu tolerase niciodată ideea că un bărbat s-ar putea plictisi în tovărăşia ei şi ştia cum să evite acest lucru. De fapt, îi putea auzi foarte des râzând când erau împreună. Şi după asta şi-a dat seama Mauricio că arhitectul îi plăcea, încă mai înainte ca ea să i-o mărturisească.

— E o persoană sensibilă şi plăcută, cum de mult nu mi-a mai fost dat să văd, i-a spus ea într-o bună zi. Şi, mai ales, stimulantă. Ce să spun, mă face să mă simt mai tânără cu nu ştiu câţi ani. Şi asta graţie donjonului.

Pe arhitect îl chema Sebastiân Ortigosa, avea înjur de patruzeci de ani, era înalt şi se îmbrăca elegant şi neglijent totodată, în acord perfect cu atitudinea lui dezinvoltă şi nonşalanţa cu care îşi azvârlea pardesiul pe fotoliu. Era pur şi simplu seducător şi conştient de

asta, aşa cum era conştient de faptul că principalul lui farmec consta în a se face că nu ştie. Mauricio se întreba uneori dacă stăpâna, atât de deşteaptă de felul ei, observase sau nu acest detaliu.

Cât timp a durat şantierul la hotelul din vecinătate, venea s-o vadă cu o frecvenţă care devenise cam exagerată. Apoi, brusc, şi-a încetat vizitele. Uneori stăteau de vorbă până noaptea târziu în salonul cel mare, şi nu numai o dată, la revărsatul zorilor, auzise Mauricio din camera lui de la subsol, cu puţin înainte de sosirea muncitorilor, motorul Citroenului cel negru al lui Sebastiân Ortigosa care pleca de

la Vila Albă. În zilele acelea doamna se scula târziu, iar când cobora să mănânce avea o foame de lup şi o faţă strălucitoare. După-amiaza nu se mai oprea din treabă şi era în stare să rezolve, glumind întruna, tot felul de probleme plicticoase despre care în alte zile nici nu voia să audă. Iar lui Mauricio îi vorbea în portugheză, dorind parcă să creeze o intimitate deosebită între ei. Semne fără greş pentru cineva care îi cunoscuse şi alte aventuri în care se lansa doar dacă le găsea interesante. Dar pe care nu le căuta cu tot dinadinsul, de care nu se lăsa subjugată şi care se încheiau de la sine, în mod firesc, ca ciclul unui anotimp, ca să lase locul anotimpului următor. Era poate vorba de un pact implicit, căci Mauricio nu o credea în stare de înşelăciune. Era aproape sigur, de exemplu, că atât don Jose Măria, bătrânul ei soţ, cât şi Eugenio Villalba acceptaseră mai mult sau mai puţin de bunăvoie această marjă de libertate, ştiind probabil că altfel riscau să o piardă cu totul. Într-adevăr, să o piardă însemna să renunţe la disponibilitatea, la vorbele şi la zâmbetul ei în schimbul curiozităţii, pe cât de stupidă pe atât de inutilă, de a scormoni prin tărâmurile ei secrete. Însemna să taie punţile acelui mângâietor „pe curând” cu care îşi lua întotdeauna rămas-bun, chiar de la cei morţi, şi cu care se consolau.

Absenţa lui Sebastián Ortigosa a fost urmată de o perioadă de uşoară melancolie şi de refugiere în scris, simptome de asemenea familiare lui Mauricio. Dar multă vreme după aceea, până la mutarea definitivă a acestuia la Madrid, ochii continuau să-i strălucească cu deosebită intensitate. O strălucire pe care acum, când o privea, nu o mai regăsea.

— Chiar dacă ajunsesem să fiu gelos pe el, ce bine ar fi să mai apară din nou un arhitect aşa chipeş! oftă Ma-urico, ajungând pe ultima treaptă a acelei complicate scări în

spirală. Dar, în sfârşit, cum bine se spune, Dumnezeu trimite oricum zorii dimineţii, fie noaptea cât de neagră.

După ultima treaptă, pe peretele din dreapta, se găsea alt întrerupător care, dacă îl învârteai încetişor, lăsa scara în penumbră, luminând mai ales acel spaţiu hexagonal căruia i se spunea „donjon", deşi în acest termen erau incluse şi alte spaţii anexe. Mauricio îl traversă cu paşi mari, după ce regla lumina pe penumbră. Era acum evident că zgomotul provenea de la fereastra orientată spre nord.

O deschise şi imediat năvăli în încăpere o rafală cumplită de viscol, cu fulgi groşi de zăpadă. Se aplecă în afară, scoţându-şi corpul până la brâu pe fereastră ca să prindă oblonul de fier care se desprinsese. Reuşi să-l apuce cu amândouă mâinile şi, luptându-se cu vântul îngheţat care pătrundea şuierând prin mânecile vestei, încercă să nu-l scape din mână şi să-l fixeze din nou în suportul său. Nu prea reuşea.

Silueta lui Mauricio, încadrată de lumina slabă din prim-plan care se împrăştia peste mobile şi obiecte, se detaşa pe fondul acela de furtună de iarnă ca o ilustraţie în alb şi negru dintr-un roman-foileton de pe vremuri, cu legendă dedesubt, bunăoară: „...luptându-se împotriva cumplitului uragan, chiar cu riscul vieţii..." sau ceva de genul ăsta. Chiar în camera aceea erau multe asemenea fascicule. Poveşti fabuloase, pline de

peripeţii, care în copilărie înflăcăraseră imaginaţia lui Leonardo Villalba, aventuri ai căror eroi erau întotdeauna personaje cutezătoare, naufragiaţi, piraţi, exploratori, prinţese răpăcitoare, bandiţi generoşi, prizonieri condamnaţi pe nedrept, sfinţi şi căpitani. Etajerele erau pline ochi de cărţi, căci nu fuseseră aruncate nici măcar manualele şcolare. Şi pe una din etajere zăcea, ascuns printre multe altele, un mic volum cu coperţi cartonate, cu o panglică de mătase ca să indice pagina şi litere aurii pe cotorul cenuşiu

pe care se putea citi: „Hans Christian Andersen, CRĂIASA-ZĂPEZII”. Era chiar acolo, în dreapta ferestrei.

Când reuşi să închidă fereastra, opintindu-se din greu, şi trase la loc perdeaua de catifea, Mauricio avea părul şi umerii acoperiți de pete albe. Se scutură, respiră adânc şi, sprijinindu-se de perete, parcurse încet cu ochii, căutând parcă un adăpost, diferitele cotloane din spațiul acela primitor. Dar, evident, în noaptea aceea orice tentativă de-a lui de a-şi găsi odihna era sortită eşecului.

— Doamnă! Ce-i cu dumneata aici? exclamă el tresărind.

Căci dăduse cu privirea de silueta unei femei întinse pe divanul situat la capătul celălalt al donjonului. Era îmbrăcată cu o rochie lungă şi-şi acoperea fața cu brațul. Celălalt braț se sprijinea pe o pernă, iar mâna îi atârna în jos. Pe cuvertură erau împrăştiate într-o dezordine desăvârşită tot felul de hârtii, desene şi fotografii. Nemişcarea şi tăcerea ei erau atât de depline, încât Mauricio străbătu aproape în fugă distanța dintre ei, ca omul care încearcă să împiedice o catastrofă iminentă. Ajungând lângă ea, o prinse de umeri pe femeia întinsă pe divan şi începu s-o zgâlțâie fără cruțare.

— Doamnă, pentru numele lui Dumnezeu, spune ceva! Ce-i cu dumneata, doamnă?

— Nimic, răspunse ea cu o voce stinsă, fără să-şi descopere fața, ce vrei să fie cu mine? Nu vezi? M-am întins pe divanul ăsta. Nu mă mai zgudui aşa, Mauricio. Of, Dumnezeule, ce-ți mai place să dramatizezi totul!

Mauricio se lăsă să cadă pe covor şi rămase aşezat pe jos, privind duşmănos peretele.

— M-ai speriat îngrozitor, spuse el oftând. Nu te-am văzut. Am venit aici fiindcă se bătea oblonul şi nu mă lăsa să dorm.

— Ştiu. La fel şi eu. Dar mi-a fost lene să mă mai scol. Te-am auzit când ai urcat aici şi ai intrat. încă n-am surzit.

— Dar stăteai pe întuneric. Aveai de gând să-ți petreci aici toată noaptea?

— N-aveam nimic de gând. Mă durea foarte tare capul. Mi s-a făcut chef să mă ure aici pentru că don-jonul mă destinde şi mă atrage, asta-i tot. Ştii foarte bine că nu-mi stă în fire să-mi fac planuri. Sau tot nu mă cunoşti?

îi trebui mult timp ca să-şi ia brațul de pe față şi, mai înainte, se şterse la ochi pe furiş cu mâneca rochiei. Gestul nu fusese chiar atât de rapid încât să-i scape perspicacității lui Mauricio. Plânsese. îşi dădu imediat seama de asta, deşi nu se încumeta s-o privească decât pe ascuns. Şi descoperind în privirea ei obosită urmele unei dureri recente, fu nevoit să strângă din dinți ca să-şi stăpânească sentimentele de nelinişte şi de duioşie pe care i le trezea.

— Tot te mai doare capul? întrebă el grijuliu.

— Olecuță.

Diminutivul acela, precum şi accentul portughez cu care îl pronunțase lăsau să se întrezărească o licărire de speranță. Poate că puntea de comunicare dintre ei, impracticabilă de câteva zile, începea să se restabilească. O văzu că începe să adune cu gesturi de somnambul hârtiile împrăştiate deasupra cuverturii şi să le pună rând pe rând într-un plic mare de culoare bej.

— Sunt nişte hârtii şi tot felul de alte chestii pe care mi le-a dat părintele, spuse ea încet, fără să-l privească.

Cuvintele acelea, care ar fi putut conține germenii unei poveşti interesante, dat fiind că fuseseră murmurate şi urmate imediat de o tăcere bruscă, trebuiau interpretate totodată ca un semn aproape imperceptibil al eternului monolog submarin în care trăia ea cufundată şi din care, doar din când în când, lăsa să apară la suprafață forma unui ciudat periscop. Mauricio se învățase să străbată impasibil părțile acelea întunecoase şi neclare, mulțumindu-se să descifreze doar ceea ce se putea, ca atunci când

începuse să privească filme în engleză fără să priceapă mai mult de câteva cuvinte pe ici, pe colo. încet-încet însă, reuşea să le priceapă sensul. Şi să se familiarizeze cu muzica cuvintelor. Mai rău era când îşi pierdea răbdarea sau când se bloca asupra unui cuvânt, pentru că în cazul acela nu mai reuşea să reintre în ritm. „Şi pe ea o pricep tot datorită muzicii", gândi el, privind-o cu coada ochiului.

Văzu că e cufundată în contemplarea unei acuarele modest înrămate. Era vorba de un peisaj marin în care se zărea silueta unei femei care, privită de jos în sus, abia se desluşea. în plus, nu voia să se arate prea curios. Privi în altă parte. Ce amestec avea în toate astea părintele? De afară se auzea şuieratul viscolului.

— Preferi să rămâi singură? întrebă Mauricio.

Şi răspunsul ei rapid i se păru un curcubeu triumfător peste norii de furtună.

— Nu, te rog, nu pleca. în noaptea asta n-am nici

un chef să rămân singură. Acum câteva momente am fost cât pe ce să te chem. Mi-am adus aminte de nopțile acelea fără sfârşit de la São Paulo, când sărmanul Jose Măria era pe moarte, iar tu-mi ţineai tovărăşie şi-mi preparai cocteiluri de curacão. Câtă răbdare aveai cu mine! îmi spuneai poveşti cu navigatorul Pedro Âlvares de Cabrai şi cu obiceiurile indigenilor de

pe Amazonul inferior în perioada conchistei. Aşa am aflat că, la indienii guarani, „a da naştere" se spune „a da drumul", îți mai aduci aminte? Şi eu îți spuneam tot felul de poveşti, mai ales în legătură cu „naşterea". După mutra pe care o faci, îmi dau seama că îți aduci aminte. în noaptea asta am nevoie să stau de vorbă cu cineva, Mauricio.

— De necrezut, răspunse acesta, pe un ton îndu-rerat. Mai devreme, când te-ai întors de la cimitir, nici măcar nu te-ai uitat la mine. Iar când te-am întrebat de ce ai întârziat atâta şi dacă vrei să cinezi, mi-ai răspuns cu un mârâit.

— De-aia n-aveam curaj să te mai chem. Adevărul e că nu ştiu cum de mă mai suporți. Dar trebuie să mă ierți, pentru că de câteva zile încoace, Mauricio, nu mă simt bine.

— Cum să te simți bine, dacă n-ai grijă de tine? Bunăoară, ia să vedem, când ți-ai făcut ultima electrocardiogramă?

— Cred că atunci când am fost la Madrid să-mi văd editorul. Nu-mi aduc bine aminte, cred că e mai puțin de un an.

— Eu îmi aduc foarte bine aminte, pentru că am luat masa de prânz împreună. M-ai invitat la un restaurant, pe strada Huertas. Era în februarie, mai precis în ziua de Sfântul Valentin. După masă te duceai la doctor.

— Măi omule, ce contează! Ai o memorie de elefant.

— Şi o mai ai? Vreau să spun, electrocardiograma.

— S-ar putea, dar nu ştiu unde. De ce mă întrebi?

— Pentru că suferi din nou de tahicardie. Sau crezi că nu-mi dau seama? Trebuie deci să telefonăm doctorului de aici, oricât ide puțin îți place să auzi aşa ceva. Sau, şi mai bine, trebuie să te duci să-l vezi. Telefonăm chiar mâine, ceri o programare şi îi duci toate radiografiile. Eu te pot duce cu maşina. Şaptezeci de kilometri nu sunt cine ştie ce.

Ea nu se mai obosi să protesteze, nici măcar nu mai schiță vreun gest, cât de mic, de nerăbdare. Părea că se dezinteresează de toate. Stătea acum aşezată pe pat, strâns ghemuită, de parcă ar fi vrut să se încălzească, ridicându-şi genunchii la piept cu ochii țintă pe fereastră. Viscolul şuiera cu furie. O trecu un fior.

— N-are a face cu doctorul, spuse ea până la urmă cu vocea încordată. Nu mă simt bine pe dinăuntru, ăsta e adevărul. Pricepi ce vreau să spun?

— Nici pe dinăuntru, nici pe dinafară! se enervă Mauricio. Nu spui chiar dumneata că trupul şi sufletul sunt

totuna? Pune-ți ideile în practică şi în ceea ce te priveşte. Uite la dumneata cum îți clănțăne dinții. Precis ai febră.

întinse o mână cu pielea cafenie şi strânse cu delicatețe încheietura mâinii stângi a stăpânei. Ea îşi desfăcu degetele şi-l lăsă să o examineze. Dar părea că nu-i pasă.

— Ai pulsul rapid, parcă ar dansa samba. Şi neregulat. Cum se poate să stai lungită aici Dumnezeu ştie de când, pe ninsoarea din noaptea asta, fără să-ți acoperi cu o cuvertură cât de prăpădită măcar picioarele? Şi în plus fără să fi băgat nimic în gură de la micul dejun, cel puțin după câte ştiu eu. Sau poate că ai mâncat ceva mai devreme, pe unde ai fost?

— Mauricio, te rog frumos, nu mă bate la cap! O să mănânc mai târziu. Nu te mai purta cu mine de parcă aş fi o fetiță.

— Nu ştiu cum oi fi fost ca fetiță, spuse el. Dar, mai mult ca sigur, o bătaie bună nu ți-ar strica. O meriți cu vârf şi îndesat.

Doamna izbucni în râs. Părea că a prins viață din-tr-odată, ca de fiecare dată când discuta în contradictoriu cu cineva.

— Eu? Habar n-ai ce vorbeşti. Când eram copil, nu reuşea să mă stăpânească nimeni. Mai rău ca acum. Crezi că aş fi suportat eu să mă bată cineva la cap? Bunicul şi-a dat seama şi a renunțat să mai zică ceva. De fapt, la fel era şi el. în schimb, nu m-am plâns niciodată nici de frig, nici de cald, nici de foame şi nici de vreo bubă oarecare, deşi numai eu ştiu câte mi-am făcut. Un pic de spirt denaturat şi gata, pe-aici ți-e drumul. Nu i-am dat prea multă bătaie de cap bunicului. Şi mi-am câştigat viața foarte de timpuriu, dacă vrei să ştii, înşirând şiraguri de

scoici şi pictând acuarele, deoarece prima mea vocație a fost pictura. în timpul verii, străbăteam kilometri întregi mergând pe jos pe plajele cele mai frecventate ca să-mi vând turiştilor marfa. Unora le mai ghiceam şi în palmă. Şi toți

banii îi dădeam după aia bunicului, să nu crezi că-i păstram la cald în căuşul mâinii, îmi aduc aminte cum îmi spunea el: „Parcă ţi-ar fi frică de bani să nu te înţepe, ca păianjenii veninoşi.” Dacă vrei să ştii, bunicul era un tip de mare clasă.

Apoi răsturnă din nou pe cuvertură lucrurile pe care le băgase în plicul de culoare bej căutând printre ele o mică fotografie pe care i-o îrttinse lui Mauricio. Un instantaneu în alb şi negru cu marginea zimţuită. Era un pic deformată din cauza umezelii şi avea câte o gaură în cele patru colţuri, ceea ce dovedea în mod evident că fusese prinsă în piuneze pe perete destul de multă vreme. Era fotografia unui bărbat înalt şi zâmbitor; în fundal se vedea un far.

— Mă rog, aici era mai tânăr, cu mult înainte să mă nasc eu. Pe mama n-am cunoscut-o. Ţi-am mai spus asta, nu-i aşa, ca şi povestea cu căpitanul englez. Tot pe vremea când eram la São Paulo, într-o noapte din ultima vară când am stat de vorbă, tu îţi aminteşti precis până şi data. Eu îmi amintesc mai ales că era foarte cald şi că simţeam cum moartea dă târcoale în jurul nostru, îmi amintesc şi de savoarea cocteilului de curagăo... Uite, priveşte, asta sunt eu! Ce fotografie minunată! S-ar spune că-mi iau zboful. Mi-a făcut-o Eugenio, care ar fi putut fi un excelent regizor de filme, dacă maică-sa nu l-ar fi împing spre afaceri. Numai ca să-l depărteze de mine, ceea ce de altfel n-a servit la nimic. E făcută pe faleză, trebuie că aveam vreo cincisprezece ani. Pe el salturile mele îl lăsau cu gura căscată, dar pe ăsta a reuşit să-l prindă. Deşi mi-am scrântit glezna când am căzut. Câţi ani au trecut de atunci, Dumnezeule!

Mauricio nu crezu de cuviinţă să facă vreun comentariu. Se uită la fotografii, apoi i le înapoie, observând cu plăcere, dar şi cu nelinişte, licărirea febrilă care-l juca acum în ochii verzi. Nu mai era nimic de făcut. Se anunţa o noapte de confidenţe.

— Uite ce e, doamnă, iartă-mă că te întrerup, spuse el. Dacă vrei să stăm mai departe de vorbă, dă-mi voie să cobor şi să aprind şemineul din salon, pentru că aici e un frig îngrozitor. Nici mie nu mi-e somn. Îmi povesteşti tot ce vrei despre bunic şi despre căpitanul englez şi despre răposatul Jose Măria şi despre don Eugenio şi despre mama lui, Dumnezeu să-i odihnească pe toţi. Ca şi cum mi-ai citi fragmente din Iliada. Dar la căldurică. Şi mai întâi mănânci ceva, de acord? Am şi eu dreptul să pun condiţii, nu-i aşa?, deoarece cel care

ascultă nu aparţine împărăţiei umbrelor sau a morţilor, că ei, sărmanii, nu mai au nici un cuvânt de spus.

Aşadar, spune-mi dacă eşti de acord?

Doamna zâmbi şi-i întinse mâna. Era foarte rece. Mauricio i-o strânse şi o acoperi un moment cu mâinile sale.

— Ce-ţi mai place să comanzi! Sunt de acord. Coboară tu mai întâi, că vreau să adun hârtiile astea.

— Bine, dar să nu rămâi o veşnicie uitându-te la ele, că te cunosc, răspunse el, pornind-o spre scară. Mă duc în şopron după lemne şi după aia îţi încălzesc puţină supă. Ne vedem imediat. Să nu mă faci să urc din nou aici.

Când să pună piciorul pe prima treaptă, i se păru c-o aude chemându-l şi-şi întoarse privirea spre ea.

— Mauricio, spuse ea cu vocea brusc pierită.

— Ia spune, ce s-a mai întâmplat?

Răspunsul ei întârzia. O văzu parcurgând cu ochi speriaţi şi din nou stinşi pereţii şi etajerele din donjon, oprindu-şi privirea pe masa-birou, cu tăblia acoperită cu linoleum verde şi sertare solide, sprijinită de peretele din faţă. în mijlocul mesei se zărea o vază chinezească plină cu crengi de dafin proaspăt tăiate.

— Tu ce crezi, Mauricio, o să vină sau nu? întrebă ea în cele din urmă. Sunt zece zile de când a telefonat şi nu mai avem nici o veste de la el. Mi-e frică.

— Că vine sau că nu vine?
— Şi de una şi de alta.

III
Confidenţe

— ...Pentru că, după mintea mea, ce altă forţă pune în mişcare sferele şi ne face să oscilăm în timp, dacă nu frica sau speranţa legată de ceea cejncă nu a avut loc? Îţi ascuţi mintea, ca să poţi eschiva-ghearele destinului, sau cauţi câte un locşor la adăpost de intemperii pentru a păstra aprinsă flacăra speranţei, care, la urma urmelor, n-are nevoie de cine ştie ce ca să reziste, uneori se mulţumeşte doar cu câteva frunze de eucalipt. Aceştia sunt cei doi poli de referinţă, Mauricio. Atâta timp cât ne îndreptăm spre ceva sau ne ferim de ceva, oricât de himeric ar fi scopul, suntem vii. Restul nu e decât vegetare.

încă de mică m-am obişnuit să trăiesc în lumea himerelor şi să transfigurez toate câte mi se întâmplă. Aveam mai multă încredere în ceea ce încă nu se întâmplase sau nu avea să se întâmple niciodată decât în ceea ce părea sigur, pentru că avusese loc. Am învăţat multe de la fluturi. Oare când îmi aparţineau: atunci când îi prindeam de aripi şi îi vedeam f remătând între degetele mele, care rămâneau pătate de o pulbere de aur, sau după aceea, când îşi luau din nou zborul? Bineînţeles, după ce îşi luau zborul. Nu-i prindeam decât pentru a mă încredinţa de asta, căci, atunci când le dădeam drumul, sentimentul de uşurare mă înfrăţea cu traiectoria şi piruetele zborului lor, cu crenguţele de busuioc sălbatic pe care le alegeau ca să se oprească din zbor, chiar şi cu cerul, cu văzduhul şi cu mirosul mării; de la ei am învăţat să respir mai adânc, să dau ocol ca să nu mă lovesc de primejdiile realităţii şi să întreţin flacăra fanteziei. N-am reuşit niciodată să aflu unde se ascund ei ca

să doarmă, fluturii simbolizau acel „altceva” intangibil, neatacat încă nici de certitudini şi nici de legi.

Băiatul de la casa cu donjon tot dădea târcoale pe colina farului cu plasa lui de prins fluturi, căci prin părţile acelea sunt fluturii cei mai frumoşi, atraşi poate de mirosul de acolo, şi probabil că-şi transmit asta unii altora aşa încât în fiecare an, primăvara, sosesc alte specii, cu reflexe scânteietoare, galbeni, albaştri, în dungi sau cu buline, zboară pe acolo în largul lor, încrezători, alături de lăcuste şi de libelule. Băiatul de la casa cu donjon se apropia pe vârful picioarelor, îi privea un moment oprindu-se din zbor şi palpitând şi arunca plasa peste ei, nu prea îndemânatic. Îl văzusem de mai multe ori pe colină, mă văzuse şi el pe mine, dar n-am intrat imediat în vorbă. „Intră pe teritoriul meu”, îmi spuneam eu cu o anumită trufie. În definitiv, el locuia în casa cea mai frumoasă din toată regiunea şi era probabil mai mare decât mine cu cel puţin cinci ani, de fapt şapte, cum am aflat mai târziu. Îl observam căţărată pe câte o stâncă şi închipuindu-mi că supraveghez manevrele acelui intrus de pe meterezele castelului meu. Până la urmă a început să mă enerveze faptul că nu-şi dă seama că e spionat aşa încât, într-o după-amiază, m-am apropiat de el şi m-am încumetat să-i adresez cuvântul. Eram în ziua de 7 mai; am însemnat evenimentul într-un carnet, pe care l-am descoperit printre hârtiile pe care le-a moştenit Moura de la bunicul meu, „7 mai: Vor-besc cu băiatul de la donjon”, şi am desenat deasupra o stea. Nu şi-a îndreptat ochii spre mine decât atunci când am ajuns lângă el, şi m-a privit puţin furios deoarece sosirea mea speriase un fluture portocaliu cu desene negre pe care era cât pe ce să-l prindă în plasă.

„N-aveţi fluturi la voi în grădină?”, l-am întrebat eu foarte serios, cu tonul unei regine jignite, aşa cum mi se părea potrivit în asemenea ocazie. Iar el m-a privit foarte surprins.

Avea nişte ochi negri, foarte frumoşi, de altfel farmecul lui Eugenio a stat întotdeauna în ochi şi în mâini. „La mine în grădină? Ba da, sunt câțiva. Dar ăştia de aici sunt mai frumoşi.” Atunci i-am spus că mie nu mi-ar trece niciodată prin cap să intru la el în grădină ca să fur fructe, deşi auzisem că aveau nişte pere de toată bunătatea şi atât de multe că putrezeau pe jos şi erau obligați să le arunce, în loc să le vândă ieftin sau să le dea la oameni, mă rog, chiar dacă aşa era, tot n-aş fi intrat la el în grădină. N-a ştiut ce să-mi răspundă, nu pricepea, se vedea că nu e învățat ca o fetiță de opt ani cu sandalele tocite să-i vorbească aşa, de la obraz. „Ei, şi ce dacă?”, a întrebat el în cele din urmă, încurcat. „Asta nu-i grădina sau livada ta.” „Cum adică? Aşa crezi tu? Crezi că nu-i grădina mea pentru că nu i-am pus gard? Ascultă bine ce-ți spun, tocmai pentru că nu e nici un gard e grădina mea, e cu vârf şi îndesat grădina mea, fără doar şi poate.” După cum vezi, Mauricio, pentru prima oară în viață am exprimat prin cuvinte toate acele noțiuni complicate în legătură cu dreptul de proprietate care mi-au înflăcărat mintea din prima clipă când am început să judec, iar asta, după cum spunea bunicul, s-a întâmplat foarte timpuriu. Lucrurile aparțin celor care ştiu să le privească şi să le aprecieze şi să le înțeleagă, care sunt în stare eventual să le vorbească, prin urmare colina farului îmi aparținea, ca şi marea, cu toți norii şi cu toate stelele care răsar deasupra ei, ca şi fluturii sau pescăruşii care brăzdează văzduhul şi poposesc unde au ei chef, şi pentru ca toate aceste lucruri să-mi aparțină n-aveam nevoie să le duc la mine acasă, „deoarece, ascultă bine, i-am spus eu, vezi turnulețul acela alb? Acolo locuiesc şi într-un spațiu atât de mic n-o să pui marea, de exemplu, care n-ar încăpea nici în casa ta, oricât de mare ar fi ea. De altfel, dacă vrei să ştii, noi nici măcar n-avem nevoie de aşa ceva, pentru că bunicul meu comandă marea şi toate corăbiile, de departe, fără să le atingă şi, dacă

n-ar fi el, s-ar alege praful de toate." Mai târziu Eugenio mi-a spus de nu ştiu câte ori că în ziua aceea de 7 mai a înțeles că se îndrăgosteşte de mine fără scăpare, dar asta nu trebuie să şi crezi, căci alteori spunea că a înțeles asta atunci când i-am propus legământul nostru secret, când i-am scris prima scrisoare, când m-a văzut sărind în gol pe insula pescăruşilor, când a plecat la oraş să studieze Dreptul sau când s-a întors aici însurat cu cealaltă femeie şi eu plecasem. Spunea întotdeauna o dată diferită în funcție de ce imagine îşi amintea; aşa că, dacă te luai după el, toată viața nu făcuse altceva decât să înceapă să se îndrăgostească de mine, indiferent dacă mă vedea sau nu. De fapt, acesta e avantajul când nu te căsătoreşti cu cineva, e evident că te idealizează. Dar, mă rog, să ne întoarcem la fluturi, datorită cărora în după-amiaza aceea de mai am intrat în vorbă şi ni s-a deschis pofta să vorbim mai multe şi uite aşa am aflat că e în clasa a cincea de liceu şi trebuie să pregătească o colecție de insecte. Până la urmă, ne-am pomenit aşezați unul lângă altul pe faleză şi până la apusul soarelui făcusem un schimb de informații destul de aprofundate în legătură cu viața insectelor. Adevărul e că el ştia mai multe decât mine, sau mai bine zis ştia altfel de lucruri, din acelea care ți se explică în cărți. Şi mi-a trezit curiozitatea. Măcar pentru cantitatea de cărți pe care a început să mi le împrumute începând din ziua aceea şi tot ar trebui să-i rămân recunoscătoare toată viața. Unele erau foarte interesante, enciclopedii cu planşe în culori, iar pe astea trebuia să le scoată din bibliotecă pe ascuns de maică-sa; altele, simple manuale şcolare sau cărți de vulgarizare; eu le citeam pe nerăsuflate şi, când i le dădeam înapoi, îi ceream mereu altele, iar el se mira că le-am putut termina atât de repede şi uneori, ca să vadă dacă nu-l mint, îmi cerea să-i fac un fel de rezumat. Mai frumos e că după un timp îl ascultam eu, ca să văd ce a mai învățat, ceea ce, cum

spunea el, îl ajuta foarte mult, căci îşi clarifica astfel o serie de lucruri pe care le învățase pe de rost, fără să le priceapă. „Dar ce repede le pricepi pe toate, îmi spunea el cu uimire, înveți mult mai repede decât mine, reții totul.” Iar eu îi răspundeam că asta se datorează faptului că n-am nici un gard în cap şi că n-am de gând să dau nici un examen. Sus, în camera lui Leonardo, mai sunt încă unele din aceste cărți, le-am recunoscut după cum arată, după planşele în culori cu corpul omenesc sau cu straturile geologice sau cu viața indienilor şi a dinozaurilor, am dat până şi de manualul cu care am învățat englezeşte, ca să-ți dai seama; am simțit că-mi trece un fier prin inimă, e de necrezut, am învățat atâtea lucruri din aceleaşi cărți, le-a moştenit probabil de la taică-su. Dar cel mai de mirare pentru fetița care eram pe vremea aceea a fost să regăsesc această comoară în donjon, parte a casei care, privită din afară, mă fascina cel mai mult pe vremea aceea. încă-mi mai amintesc cum îmi închipuiam eu casa aceasta pe vremea când nu o cunoşteam, iar în vise îmi apare aşa cum mi-o închipuiam, cu aceeaşi dispoziție ciudată de coridoare şi scări; îi inventasem chiar şi un anume parfum. Acesta reînvie uneori pe neaşteptate, ca acum câteva momente, când eram sus, suprapunându-se şi acoperindu-l pe cel de acum, un parfum impregnat în cărțile acelea, parfumul unor vremi care nu mai sunt.

Eugenio n-a reuşit* niciodată să mă convingă să vin aici, deşi ulterior avea să mă invite de mai multe ori. „Dacă ți-e frică de mama, putem aştepta să plece în călătorie”, îmi spunea el. „Las-o baltă, n-am nici un chef, dar nu că mi-ar fi frică sau ruşine de cineva.” „Păi atunci, de ce? O să-ți placă foarte mult, e o casă foarte frumoasă. Iar grădina... habar n-ai cât de frumoasă e grădina!” Eu ridicam din umeri. Era o idee confuză care nu ceda în fața ochilor lui inchizitoriali. Oricum, era vorba probabil de aceeaşi teamă

care se naşte când adulmeci o primejdie, de neîncrederea aceea în faţa locului interzis, de obicei un castel în care eroul din poveştile cu zâne e tentat să intre, un loc atrăgător; dar el dă înapoi sau se ascunde pândind momentul prielnic, căci intuieşte prezenţe neliniştitoare şi capcane ascunse. Iar eu, deşi îmi place riscul şi îmi place totodată să mă explic, nu puteam să-i mărturisesc această teamă fără să-i precizez cauza sau, cu atât mai puţin, să încerc să-i explic spunându-i bunăoară: „Ştii, e oarecum teama de a nu mai fi liber sau cam aşa ceva, de a începe să devin ca tine." Nu voiam să-l necăjesc, deci cum să-i spun asemenea lucruri? îmi plecam ochii şi nu spuneam nimic, dar, în tăcerea care se instala, casa cu donjon era ca un zid care ne despărţea unul de celălalt.

Eugenio venise de mai multe ori la far şi-l cunoştea pe bunicul, dar nu fusese primit ca un musafir deosebit, iar prezenţa lui nu tulbura cu nimic mersul lucrurilor; bunicul vorbea cu el şi continua să-şi facă treaba, aşa cum făcea cu toată lumea, îl întreba dacă vrea să mănânce ceva, iar la plecare îi transmitea salutări mamei sale. De ce era atât de greu să ne imaginăm situaţia contrară? După ce am înlăturat tot felul de motive false, am dat până la urmă de cheia acestei diferenţe. Mie mi-era totuna ce gândeşte el despre far, despre bunicul şi despre felul nostru de a trăi unul cu altul, fără ca vreunul dintre noi să se amestece în treburile celuilalt; îmi plăcea viaţa noastră aşa cum era ea şi nu mi-era teamă de criticile nimănui. Cu el nu era acelaşi lucru. Toată viaţa lui a depins de aprobarea mea şi a murit, săracul de el, fără să fie sigur că a obţinut-o pe de-a-ntregul. Dar, mai ales, n-a dus niciodată până la capăt ceea ce avea chef să facă. Vorbă multă, şi la ce bun? Nici n-a studiat după pofta inimii, nici nu s-a însurat după pofta inimii, nici nu s-a bucurat de f iu-său, şi tot aşa până la sfârşit. A trebuit, ca să vezi, să sfârşească într-un accident de maşină

pe o autostradă la naiba-n praznic alături de persoana care i-a făcut viaţa insuportabilă. Deşi, la urma urmelor, poate că el era la volan; în cazul acesta şi-o fi spus: „Gata, a venit momentul să sfârşesc cu toate şi o trag şi pe ea după mine, pentru că aşa vreau eu.” Oricum, nimeni nu poate şti.

Adevărul e că la început mă mira faptul că băiatului din donjon, aproape un bărbat, îi era mai greu decât mie să vină seara până la faleze, care în mod tacit deveniseră locul nostru de întâlnire. Venea ca să vadă dacă dă de mine, dar nu mi-a spus asta decât mai târziu, aşa că făcea pe prostul („Ce-i cu tine aici? M-ai şi speriat!”), când ciudat era faptul că el venea pe un teritoriu străin la ora aceea şi nu că eu cunoşteam-ca în palmă fiecare cotlon şi veneam să mă ascund pe acolo. „Dar bunicului tău nu-i pasă că umbli pe aici noaptea de una singură?” Trebuie să ştii, Mauricio, că mi-a pus întrebarea asta de atâtea ori – când eram mică, fiindcă eram mică, când m-am făcut mai mare, fiindcă m-am făcut mare –, că nici nu-mi mai aduc aminte, am pierdut socoteala. Până la urmă, nici nu-l mai auzeam. Adevărul e că mult înainte ca întâlnirile acelea să comporte vreun gând ascuns, cel puţin în ceea ce mă priveşte, începusem să intuiesc că mă invidiază tocmai pentru ceea ce spuneam adineauri: eu făceam ce aveam chef să fac, şi nu ca să mă afirm sau ca să mă răzbun. Ieşeam din casă şi mă aruncam în braţele nopţii pentru că o auzeam cum mă cheamă când n-aveam somn, pentru că îmi plăcea să respir aerul proaspăt şi să văd cum mi se desenează umbra pe stânci, la lumina lunii, şi să recunosc constelaţiile şi să ascult zgomotul valurilor zbătându-se acolo jos, şi să-mi spun „au adormit până şi păsările, şi toate vietăţile de pe câmp, iar eu sunt trează, stau de veghe, cerul s-a aprins în cinstea mea, ce minunăţie!”. Ieşeam de plăcere în căutarea nopţii, cum îţi spun, nu ca să-l sfidez pe bunicul sau pentru că m-aş fi sufocat între cei patru pereţi ai farului. El, în schimb, fugea.

Nu numai de un loc, ci totodată de persoana care poseda acel loc, pentru că unele lucruri nu se pot disocia. în

umbra aceea prelungă pe care casa cu donjon o proiecta asupra cutezătorului explorator al teritoriului meu şi care se punea uneori de-a curmezişul, ca un obstacol între noi, se ascundeau tentaculele mamei sale. Au existat dintotdeauna doi Eugenio: acela care intuia că maică-sa citeşte în el ca într-o carte deschisă, chiar şi când nu erau împreună, şi acela care s-a trezit din adâncurile acelei oglinzi concave pe măsură ce ne-am împrietenit, acela pe care l-am lăsat să intre printr-o uşiță secretă ca să împărtăşească unele din visele mele şi l-am învățat să-şi țească o altă realitate, un peisaj fără garduri, fără țarcuri şi fără împrejmuiri, în care ne aventuram uneori împreună. El însă, cu teamă, având grijă întotdeauna să se întoarcă la timp acasă. Se vedea după ceea ce spune şi după ceea ce nu spune, după o privire tristă pe neaşteptate, după felul cum tresare când se uită la ceas. „Dar, Sila, eşti sigură că bunicul tău nu se îngrijorează? S-a făcut foarte târziu." Până când, într-o seară, enervată pentru că întrerupsese un dialog mai ceva ca la Platon, am izbucnit fără să mă pot stăpâni. „Ascultă, pe tine te ceartă dona Ines dacă ajungi târziu? Până la ce oră îți dă voie?" „Nu-mi place când îi spui dona Ines." „Mă rog, maică-ta te ceartă?" El a ridicat din umeri, vădit tulburat. „Depinde unde mă duc", mi-a răspuns. „Deci, ştie întotdeauna unde te duci. Cu alte cuvinte, acum ştie că eşti aici cu mine şi asta nu prea îi place. Asta vrei să spui? Spune-mi-o atunci fără înconjur, băiete, şi lasă-mi bunicul în pace, că el nu mă ține din scurt!" S-a înfuriat foarte tare, nu pot să uit, mai ales că mi-a spus ceva la care nu mă aşteptam. „N-o iubeşti!", a început el să strige de parcă mă acuza de ceva. „De ce? De ce n-o iubeşti? Nu ştiu ce ți-a făcut, doar nu ți-a făcut nimic!..." Cred că era prima oară când îl vedeam atât de furios, dar lipsa aceea de logică

aproape că mă făcea să râd. „Ce să-mi facă mie, te-ai prostit?, nu mi-a făcut nimic, n-o cunosc decât din vedere, iar ea nu mi-a adresat niciodată vreo

vorbă şi nici măcar nu se uită la mine. Ca să ştii dacă iubeşti sau nu pe cineva trebuie să vorbeşti cu el, să-ți zâmbească şi să te mângâie sau să te insulte, oricum, să-ți acorde puțină atenție. Ce e aşa greu de priceput? Ea nu-mi dă nici o atenție, aşa că nu pot spune nici c-o iubesc, nici că n-o iubesc." Şi de fapt adevărul e că până la urmă am îndrăgit-o, Mauricio, dar a trebuit să treacă ani, mulți ani de zile. Şi să se întâmple lucruri foarte importante, în concluzie, seara aceea, când a ieşit pentru prima oară la iveală între noi numele stăpânei de la Vila Albă, a fost prima oară când ne-arn certat. Principalul reproş pe care mi-l făcea era că nu-i vorbesc niciodată nici despre maică-sa şi nici despre casă, deşi aceasta apărea până şi în broşurile turistice; prin indiferența mea le jignisem pe amândouă şi, auzindu-l, am priceput că pentru el formau o simbioză, deşi nu bănuiam că e atât de strânsă. Cel mai tare se înfuria când îşi dădea seama că nu mă intimidez şi mai ales când mă vedea zâmbind uşor. „Dacă vrei să ştii, tu eşti cea care ar trebui să faci primul pas!", a spus el în cele din urmă. Iar eu m-am uitat la el ca la un extraterestru. „Despre ce pas vorbeşti? Un pas spre ce? Ți-ai pierdut mințile, băiete! Mai bine uită-mă!" S-a ridicat în picioare atât de furios, încât am crezut că vrea să dea în mine. Şi a plecat spunând că asta şi avea de gând să facă, să mă uite, că cine cred eu că sunt. Şi mult timp n-a mai venit deloc.

Bunicul şi cu mine discutaserăm de multe ori despre inteligența .animalelor, mai mare decât a noastră, în anumite privințe. El îmi atrăsese atenția cum îşi învață ele puii să supraviețuiască prin propriile lor forțe, imediat ce se desprind singuri de mamele lor; mă rog, când acestea le dau drumul, Mauricio, cum ar spune indienii guarani. Haide,

zboară, eu ți-am dat viața, nu-i aşa?, acum lumea întreagă e a ta, ca s-o străbați, chiar dacă te rătăceşti, aventura nu depinde decât de tine. Oamenii, în schimb, sunt atât de asupritori şi de trufaşi, încât încearcă să domesticească animalele şi să le bage în cuşcă, ca şi cum ar putea ei să le învețe ceva; parcă nu le-ar ajunge cât se pisălogesc unii pe alții, încă de mică, bunicul mi-a atras atenția că nu e bine să mă leg prea tare nici de lucruri şi nici de persoane. Ființele umane se stânjenesc reciproc când se leagă unele de altele, spunea el, ca şi copacii care cresc prea aproape unul de altul şi nu mai lasă să treacă lumina. „Pot să ajungă să se asfixieze, fata mea, de atâta iubire, aşa cum, dacă îți iei prea în serios rolul de proprietar, poți deveni sclavul lucrurilor." Spunea multe lucruri frumoase bunicul. Adineauri mi-a revenit în minte un poem pe care îl recita el: „La ce bun să râvneşti / la cât mai multe lucruri, / dacă în ceasul morții ele vor deveni / procurorul care te va acuza?[30]... în sfârşit, era mai lung dar nu mai îmi amintesc mai departe.

Ca să vezi şi tu, Mauricio, ce renghiuri îți joacă viața. Dacă în noaptea asta bunicul s-ar scula din morți şi m-ar vedea stăpână peste casa aceea mare care din înaltul farului se zărea undeva departe, cu grădina şi cu mobilele ei, aparținându-mi toate, după cum se vede din actul acesta notarial, ar spune: „ce renghiuri îți joacă viața!" De câteva zile încoace numai la asta mă gândesc, mai ales de când a telefonat Leonardo. Dar ceea ce vreau să-ți spun, Mauricio, e că pe vremea aceea, când îi zi-ceam casa cu donjon şi nu ştiam cum e pe dinăuntru, mi se părea mai reală ca acum. Să nu mă întrebi de ce.

---

[30] *Calderon de la Barca, Decimas, i.,A la muerte: „iDe que te sirve anhelar / por tener y mâs tener, / si eso en tu muerte ha de ser / fiscal que te ha de acusar?" (n. tr.).*

Ideea asta de realitate, am tot întors-o pe toate părțile. Tocmai asta mă interesa, cum se lasă ea întoarsă pe toate părțile; jocul meu preferat era să ridic capacul de pe creiere ca să văd ceea ce nu se vede sau ceea ce nici măcar nu s-a întâmplat. îmi plăcea să stârnesc lupta dintre plin şi gol; golul părea sortit înfrângerii; şi-mi plăcea să văd cum această armată fantomă, a golului, îl atrage pe celălalt în cursă şi se înalță victorioasă, scăpând din ghearele adversarului şi împodobind cu trofee invizibile gura de acces a ascunzătorii sale. Eu eram partizana golului şi militam în rândurile sale de umbră, populate totuşi de prezență şi de cuvânt. Golul acela, pe care-l numim „altceva", care încă n-a avut loc şi nici nu se poate descrie, era mult mai real decât realitatea însăşi. Era cam înfricoşător, dar, dacă pătrundeai pe meleagurile acelea, dădeai de tot felul de labirinturi misterioase, pe care, pe măsură ce le străbăteai, le înțelegeai din ce în ce mai bine.

Aşa, bunăoară, când am reuşit-să aflu mai în amănunt istoria naşterii mele, intrasem deja în legătură cu mama, prin intermediul unor galerii de pe acest tărâm subteran, şi aveam impresia că o cunosc mult mai bine şi că o iubesc mai mult decât îşi iubeau celelalte fetițe din sat mamele pe care, văzându-le tot timpul, nici măcar nu le mai priveau. Iar legătura aceea dintre ea şi mine a durat întotdeauna şi mă ține şi acum în viață. Când eram mică, bunicul îmi spunea: „Pe tine te-a adus marea", şi acest lucru mi s-a părut atât de frumos, că multă vreme n-am mai vrut să cer nici o explicație de la nimeni, îmi era de ajuns să văd cum urcă mareea şi să-i simt atracția ca să-l cred. Marea îmi era busolă. Nu mi se părea imposibil ca într-o bună zi, într-un moment de capriciu, să mi-o dea înapoi pe mama, dar nu mă mulțumeam s"-o aştept, ci mă duceam pe faleză să vorbesc cu ea, să-i povestesc ce am visat şi să-i cer lucruri pe care aproape întotdeauna mi le acorda. Mi-o imaginam

sub forma unei sirene şi de multe ori, seara, vocea ei se confunda cu cântecul vântului şi al valurilor; era un cântec de leagăn. Adormeam ascultând cântecelul acela, iar ea ieşea la suprafaţa apei şi-mi pieptăna părul cu un pieptene de mărgean, se uita fix la mine şi-mi săruta mâinile. Fredona ceva, dar nu ştia să vorbească. Şi era întotdeauna grăbită. Cred că venea pe ascuns de nişte monştri marini care se îndrăgostiseră de ea şi o ţineau captivă într-un castel din fundul mării, alături de corăbiile scufundate. Un castel construit din poliedri de cristal, cel puţin aşa l-am desenat eu, de multe ori, de foarte multe ori; chiar aici, pe hârtiile astea pe care mi le-a dat părintele, se văd unele schiţe, iar pâlcurile de peşti care treceau pe acolo îşi lipeau boturile de pereţii lui ca s-o vadă dormind. Dar ea se făcea că doarme, aşteptând să rămână singură, şi dădea fuga să ma vadă. Nu ştiu pe unde fugea, nu se poate să nu fi avut un complice.

Mauricio se aşază în genunchi în faţa şemineului, adunând în centrul flăcărilor, cu ajutorul unui cleşte, resturile de lemn nears. După care apucă doi butuci mari din coşul din dreapta lui şi îi aruncă în focul care se înteţise.

— Eu unul, doamnă, nu pricep de ce nu te pui să scrii toate poveştile astea, spuse el, întors cu spatele, exact aşa cum le spui în seara asta. Nu-i drept ca eu să fiu singurul care le aude. în plus, spun asta şi pentru dumneata, căci, evident, acum te simţi uşurată, dar una e azi şi alta va fi mâine, ştii foarte bine că ţi s-a mai întâmplat şi altădată. S-ar putea să te scoli mâine dimineaţă cu aceleaşi dureri de suflet, cum spui dumneata, ceea ce înseamnă că degeaba ai încercat să le goneşti, pentru că ele revin la atac şi mai şi. Nu ştiu cum să spun... dar eu aş prefera să ştiu că le scrii. Chiar dacă să te ascult e o adevărată încântare; dar, când te închizi în camera dumitale şi începe să se audă ţăcănitul

maşinii de scris, chiar dacă abia îmi mai adresezi câte o vorbă, ştiu că te simţi bine. Se vede după felul cum priveşti lucrurile, nu e o simplă beţie, ci o stare care durează mult, mult mai mult. Cât despre subiecte, n-am nici o grijă pentru că dumneata n-ai nevoie să le născoceşti, cu toate câte ţi s-au întâmplat în viaţă şi cu toate cele pe care le tăinuieşti, căci se vede foarte bine că ascunzi multe, ai tot ce-ţi trebuie ca să te porneşti şi să nu te mai opreşti; aşa că te rog, doamnă, pune-te pe treabă, că ai din ce să scrii pe puţin zece romane.

După ce a înteţit focul, ale cărui flăcări portocalii cuprindeau din ce în ce butucii, Mauricio s-a aşezat din nou într-un mic fotoliu, în faţa divanului pe care stătea ea întinsă, cu un pled pe picioare. Acum se uită la ea, pe deasupra mesei joase care îi desparte şi pe care au rămas resturi de la cină, vrând parcă să verifice efectul cuvintelor sale sau poate regretând chiar un pic cele spuse. Doamna, la rândul ei, îşi mută privirea de la foc, se uită la Mauricio şi constată cu mulţumire că şi-a întins picioarele şi se instalează la locuVlui, într-o atitudine de aşteptare. Nu dă semne de nerăbdare, dar nici nu are aerul cuiva plictisit să tot asculte poveşti şi dornic să se ducă la culcare. Pendula a bătut de două, dar sunetul ei n-a găsit nici un ecou în expresia feţei lui Mauricio sau în atitudinea lui decontractată. E felul lui de a-i cere: „Spune mai departe!”, chiar dacă n-o roagă. Iar ea, care ştie acest lucru, zâmbeşte cu subînţeles.

— E ciudat, zice ea uitându-se în gol, după o scurtă pauză, dar, ultima oară când a venit pe aici, Eugenio mi-a spus ceva asemănător. îi citisem fragmente din cartea mea de eseuri, înainte de a o trimite la editură, şi nu pot spune că nu i-ar fi plăcut, căci i-a plăcut foarte mult. Dar la un moment dat, pe neaşteptate, a devenit taciturn fără să-mi explice de ce, aproape trist. S-a oprit brusc şi fără nici un

motiv, ca atunci când te opreşti în mijlocul unei fraze, iar cel care percepe aceste puncte de suspensie se uită să vadă dacă nu cumva a intrat cineva pe uşă sau pe fereastră, dacă a venit vreo maşină sau s-a pornit vreun vânt puternic. Dar, cum îți spun, pe fața lui Eugenio se citea mai curând tristețe decât curiozitate sau surpriză. Eram aşezați chiar pe divanul ăsta, eu aveam încă ochelarii pe nas şi manuscrisul în mână, se făcuse seară şi el tocmai aprinsese lumina. Când mă gândesc că a fost ultima seară pe care a petrecut-o aici, la Vila Albă, îmi spun:

„Parcă am avut o presimțire!”, dar în momentul acela cum puteam să-mi închipui aşa ceva, sunt fapte pe care le interpretăm după, în numele acelei dorințe oarbe de a interpreta gesturile şi atitudinile cuiva atunci când drumul pe care altădată l-am străbătut alături de el e presărat cu cadavre care nu mai pot vorbi. Nu reuşesc să-mi şterg din minte amărăciunea care se vedea pe fața lui în timp ce privea de jur-împrejur ca şi cum pereții şi mobilele i-ar fi evocat ceva ce nu îndrăznea să mărtu-risească. Mie nu-mi place să pun întrebări nimănui, de genul „ce-i cu tine? De ce te-ai întristat?”, aşa cum nu le suport nici eu din partea altcuiva, dar până la urmă n-am avut încotro, pentru că tăcerea devenea insuportabilă, şi, cum ți-am spus, nu exista nici un motiv. Am încercat s-o dau pe glumă şi l-am întrebat: „Pot să ştiu şi eu, chiar dacă mă costă scump, pe ce coclauri rătăceşti în clipa de față?” Mă aşezasem în genunchi pe divan, apropiindu-mă de el, şi am început să desenez cu degetul tot felul de linii pe cutele de pe frunte ca să priceapă la ce fel de călătorie interioară mă refer. Mi-a apucat mâna, strângând-o compulsiv în timp ce cu cealaltă descria un cerc mare arătând încăperea. „Pe aici, Sila, pe aici, îmi spuse el, nu pot ieşi de aici. Astea mă țin pe loc, toate astea. Şi tu. Mai ales de când te-ai întors şi le-ai reînviat din propria lor cenuşă, de când ai început să

răscoleşti această cenuşă şi te simţi aici ca peştele în apă, fără să-ţi pese de trecut. înţeleg foarte bine că e dreptul tău şi că atitudinea mea e poate bolnăvicioasă. Dar mă apucă o ameţeală, ca aceea despre care vorbeşti tu în mod abstract, or, dacă eşti în stare să abstractizezi, asta înseamnă că poţi să ţi-o stăpâneşti şi că nu te deranjează; dar eu simt ameţeala asta aici, în măruntaie, mă frământă ori de câte ori te găsesc în casa asta sau îţi telefonez, sau pur şi simplu îmi amintesc că locuieşti aici, atât de liniştită, imună în faţa fantomelor; chiar dacă e nedrept, nu pot să nu fiu indignat numai la gândul ăsta, eu nu pot scăpa de toate greşelile acumulate, de tot coşmarul, au rămas prea multe socoteli neîncheiate." Cu cât treceau anii, asta îl obseda din ce în ce mai mult, avea tot felul de crize, amestec de invidie şi de remuşcări, nu ştiu, cred că în primul rând era un fel de dorinţă de a se amesteca în viaţa mea, de a-l zgândări pe acel „războinic impasibil" atât de puţin dornic să-şi dezvăluie rănile, „în cazul că ar exista", cum mi-a spus el în seara aceea, „pentru că, dacă vrei să ştii, eu, unul, am renunţat să te mai înţeleg, mă scoţi pur şi simplu din fire". Şi mă privea avid, aşteptând parcă o reacţie violentă din partea mea. Nu renunţase câtuşi de puţin să mă înţeleagă, măcar de-ar fi fost aşa, „pentru că atunci m-ai lăsa în pace, i-am spus eu, de aici ni se trag toate ponoasele, că n-ai fost niciodată în stare să mă laşi în pace, se vedea de la o poştă că eşti curios, chiar în perioadele când ne-am spus «s-a sfârşit pentru totdeauna», nu-mi spune mie poveşti de-astea. Şi de altfel, în seara asta, cine îl scoate pe celălalt din fire? în primul rând, habar n-ai tu de natura legăturilor mele prezente şi trecute cu fantomele din casa asta, decât dacă eşti în contact direct cu ele. Şi apoi, trebuie să recunoşti că te-a apucat un fel de criză. îmi vorbeai pe un ton normal despre carte, spuneai că parcă n-ar fi scrisă de o persoană de vârsta mea, că o să placă foarte mult

tineretului care trăieşte într-o lume de infern... Şi dintr-odată, ce s-a întâmplat? Fiindcă ceva s-a întâmplat cu tine; e pentru că ai pomenit de o lume de infern?"

Atunci a ieşitja iveală cauza neaşteptată a enervării sale: eu trebuia să încep prin a scrie o carte de amintiri; m-am uitat la el înspăimântată: de amintiri?; da, dar care să cuprindă mult mai multe lucruri, trebuia să aprind o torță cu amintirile mele şi ale lui şi ale lui Leo-nardo şi ale donei Ines, „Casa cu donjon are cuvântul", găsise până şi titlul, să dezvălui şi să povestesc totul, iată ce ar face el, dacă ar putea stăpâni limba în mod atât de uluitor ca mine. Dar să spun totul, să nu las nimic în fundul călimării. în definitiv, mi-am zis eu în sinea mea, nu e vorba decât de un transfer, ca şi în alte dați, al dorinței sale puternice de a se instala să trăiască în sufletul meu, visul lui din tinerețe veşnic neîmplinit. Dar mai era vorba şi de altceva, şi asta i-a scăpat mai târziu. în timp ce-i citeam fragmente din eseu, a închis ochii o clipă, aşa mi-a spus el, şi i s-a părut că nu aude vocea mea, că de undeva de departe îi vorbeşte tânărul Leonardo – îi zicea „oaspetele infernului" –, un străin cu care avea obiceiul să discute literatură înainte ca acesta să se spulbere ca fumul, odată pentru totdeauna, cu sentimentele şi emoțiile lui ascunse, care abia ieşeau la iveală de sub vorbele sale, căci avea mare grijă să se țină la distanță. Textul meu era la fel. Distant. îți întindea o mână, dar dacă încercai s-o apuci, te loveai cu capul de un soi de geam gros, „ca peştii aceia care mişunau prin castelul submarin al mamei tale, sirena". Iar eu m-am emoționat toată văzând că-şi aduce aminte şi pomeneşte de asta. Uneori, de multe ori, o nimerea, ştia să găsească cuvintele potrivite. Exact asta e literatura, o închisoare de sticlă. Dar nu i-am spus-o. Ți-o spun acum ție.

Urmează o tăcere din acelea care par nesfârşite, şi Mauricio îşi ține suflarea. Nu se aude decât trosnetul

lemnelor care ard. Nu îndrăzneşte să facă nici o mişcare. Ca de fiecare dată când doamna era pusă pe confidenţe, e cuprins de aceeaşi senzaţie de irealitate, de miracol. Nu e deloc sigur că el e acela care ascultă; i se pare atât de ciudat să fie martorul acestei discuţii care a mai avut loc şi altădată, în acelaşi decor, provocată de un comentariu identic, aşa încât una se poate confunda cu cealaltă, „iar eu am întrebat-o de ce nu renunţă la născociri ca să-şi scrie romanul vieţii, e clar că preferă să-l povestească prin viu grai şi nu să-l scrie, ceea ce nu mă miră, căci sunt multe probabil de spus, şi atunci îl scrie pe bucăţi, pe măsură ce vorbeşte cu unii sau cu alţii, aşa cum a şi trăit, după capul ei, nu ştiu cine va pune după aceea cap la cap bucăţile, o treabă pe care numai Dumnezeu ar putea s-o facă, dar ei s-ar părea că

nu-i pasă, n-am de gând s-o mai întrerup, sau poate că îi e somn şi vrea s-o lase pe altă zi". Mauricio o priveşte printre gene şi o vede, imagine nedesluşită şi distantă, închisă în castelul ei de sticlă, înconjurată de nişte peşti groteşti, cu don Eugenio căscând gura împreună cu peştii, în culmea mâniei că spune şi asistă la lucruri pe care nu le pricepe. „Eu le pricep mai bine, îşi zice Mauricio, pentru că mi le povesteşte ea; când trăieşti anumite situaţii nu eşti atent la ele, trebuie să le priveşti de la distanţă, să laşi să treacă un timp, aşa i s-o fi întâmplat şi ei în legătură cu senzaţia de «vertigo» de care vorbeşte." Şi simte nevoia să închidă complet dchii, pentru că, tot învârtindu-se în jurul celor auzite şi confruntându-le cu propriile sale gânduri, întreaga încăpere începe să se învârtă cu el, nu mai ştie dacă e încăperea din noaptea aceasta sau cea din noaptea cealaltă, liniştea îi ţiuie în urechi şi parcă se simte şi el cuprins de ameţeală.

— Ai adormit, Mauricio?

— Nu, doamnă.

— Văd că închizi ochii...

— I-am închis ca să mă pot gândi, profitând de tăcere. Şi ca să te las şi pe dumneata să gândeşti sau să te odihneşti, cum preferi. Trebuie să fie foarte obositor să cotrobăi prin podul acesta din capul dumitale, plin cu vârf şi îndesat, şi să alegi ce vrei să păstrezi şi la ce vrei să renunți, nu-i aşa?, pentru că presupun că lucrurile sunt legate unele de altele. Mai bine zis, asta văd, văd că asta ți se întâmplă".

— Exact, Mauricio, ce bine le pricepi tu pe toate, oftează ea. Asta i-am spus şi lui Eugenio, care-şi închipuia probabil că să scrii cronica unei case ca aceasta e floare la ureche. Ah, şi pe deasupra să mai bag şi problemele mele, fii atent, căci cartea ideală aşa trebuia să fie, cu povestea mea integrată în cealaltă, o nimica toată, închipuie-ți...

Doamna se ridică un pic pe divan, rămânând din nou tăcută, dar Mauricio nu se mai teme că se va opri din povestit. Sprijinindu-se de spătar, îşi îndreaptă

acum ochii spre placa de piatră a şemineului cel mare, unde se pot vedea două portrete, în cadre de argint şi uşor întoarse într-o parte, astfel încât parcă s-ar uita unul la altul. Portretul din dreapta reprezintă o doamnă de vreo şaizeci de ani, cu părul ondulat şi bogat strâns într-un coc în creştetul capului: dona Ines Gu-itiân. Din celălalt zâmbeşte cu oarecare aroganță un bărbat frumos, îmbrăcat în uniformă şi cu o mustață stufoasă: căpitanul englez.

— ...Să las casa să vorbească, nu ştiu dacă pricepi, continuă doamna. Altfel, de ce să mă retrag aici? Casa însăşi îmi cerea cu voce tare acest lucru, cum de nu-i auzeam strigătele? El le auzea. Era în ultimul hal, ochii îi ardeau ca nişte tăciuni aprinşi; că nu se poate pierde tot ceea ce au văzut pereții ăştia, tot ceea ce s-a păstrat prin sertare, tot ce e ascuns prin cotloanele grădinii, îmi vorbea cu graba omului care îşi exprimă o dorință pe patul de moarte, persoana potrivită eram eu pentru că eu le ştiam pe

toate, pe cele din prezent şi pe cele de odinioară, dinainte de a locui aici, când Vilei Albe îi ziceam casa cu donjon. Şi, pe măsură ce vorbea, dădea amploare tot mai mare cărții la care mă îndemna, ca un apucat; trebuia să cuprindă de la un cap la altul iubirea noastră tumultuoasă, precum şi toate poveştile pe care i le spusesem eu, cu farul, cu fluturii, cu mama moartă, cu încercările mele de fugă şi fuga însăşi, pentru că, în plus, toate aceste amintiri s-ar putea contopi cu cele ale lui Ines Guitiân, cu sau fără voia ei. „Cu sau fără voia ta, mamă, chiar aşa, cu sau fără voia ta!" repeta el întruna privind portretul ăsta, „acum toate s-au amestecat, totul e un talmeş-balmeş", şi brusc începu să vorbească direct cu maică-sa într-un acces parcă de nebunie, mai ales că prezenta adevărul sub forma unor reproşuri agresive care îl scuteau pe el de orice învinuire de egoism sau de laşitate, ajungând până acolo că o făcea răspunzătoare până şi de căsătoria lui, care n-a fost niciodată pe placul bietei femei. Aşa că i-am tăiat-o categoric, spunându-i că ori plec din cameră şi-i las să se răfuiască între ei, ori mă lasă să intervin ca martor al apărării, căci cu maică-sa nu s-a petrecut chiar aşa, şi ar face bine să-şi aducă aminte cât de frumos s-a purtat ea cu mine în partea a doua a romanului şi că, în plus, chiar şi în prima parte îşi permitea să deformeze faptele cum îi convenea lui; din ce motive şi-a găsit-o pe domnişoara de la Chicago, asta era treaba lui, dar – să fie foarte clar! – niciodată nu-i trecuse prin cap că nepoata paznicului de far s-ar putea căsători cu băiatul din donjon, vina nu era numai a mamei sale, să nu uite asta. Dar vorbele mele n-au făcut decât să-i aducă apă la moară, „ce mai vrei, nu vezi că tu eşti aceea care trebuie să povesteşti?", ăsta era adevărul, aşa îi spunea şi psihiatrul pe care-l consulta, că are tendința să nu fie obiectiv şi să dea vina pe alții, semn de lipsă de maturitate. „Ce să zic, am spus eu, mult şi-a mai bătut capul psihiatrul tău." Dar pe el

l-a enervat că vreau să schimb vorba, ceea ce, bineînțeles, chiar şi voiam, aşa că m-am înarmat cu răbdare, altă soluție nu aveam când era în halul în care era. într-un cuvânt, îi lipsea obiectivitatea, asta recunoştea şi el, şi pe deasupra nici n-avea memorie bună şi nici talent la scris. Iată de ce eu eram persoana cea mai potrivită, „pe tine faptele te ating mult mai puțin, ştii să te ții la distanță". A în-ceput apoi să se contrazică invocând în mod elogios pereții de_sticlă ai castelului de pe fundul mării, pe care cu puțin înainte îi critica. Le amesteca pe toate şi îşi ieşea din fire văzând că mă amuz. „Vorbesc serios, Sila, e o treabă serioasă", se înflăcăra el. „Bine, dacă-i aşa, n-ai decât să-mi faci un rezumat, dacă vrei iau notițe." După el, aveam sarcina să povestesc în scris iubirea noastră, deoarece o înțelegeam şi o controlam mai bine. Dacă voiam, puteam la sfârşit să vorbesc şi despre călătoria mea „în căutarea tatălui", cum spunea el, în termeni freudieni. După care n-a mai scos nici o vorbă, ca şi cum i s-ar fi făcut ruşine de toată vorbăria

lui fără rost, menită să-mi explice conținutul unei cărți pe care nu-l cunoştea decât Dumnezeu. L-am lăsat un pic să se calmeze, privindu-l ironic. Eram aproape sigură că, pomenind călătoria mea în Anglia, care a coincis mai mult sau mai puțin cu călătoria lui la Chicago, s-a simțit cuprins de amețeală. „Asta-i tot? Mai înainte ai spus «de la un cap la altul». Eşti sigur că ăsta ar trebui să fie finalul cărții?" Nu era în stare să-mi înfrunte privirea, căci ştia că ne apropiem de o zonă de nisipuri mişcătoare. „Nu ştiu, tu ar trebui să hotărăşti...", spuse el cu glasul pe neaşteptate stins, gata parcă să renunțe la o discuție atât de complicată. Dar îmi stârnise tot răul din mine şi acum doream eu să merg până la capăt. „Foarte bine, am spus cu o voce ridicol de solemnă, ăsta ar fi sfârşitul primei părți. Dar nu crezi că pe cititori i-ar interesa şi partea a doua? După mine, e mult mai pasionantă, deşi poate că uneori e cam dură. Când trebuie

să intervină cenzura? Atunci când vom afla că frumoasa ta soție e sterilă sau un pic mai târziu?”

Urmează o tăcere de sfârşit de capitol. Dar nu se aude nici o muzică. Mauricio şi doamna de la Vila Albă şi-au aruncat o privire scurtă, dar intensă. Nu e nevoie decât de câteva secunde ca să se înfiripe acea complicitate fulgerătoare prin care un prieten pricepe la ce se referă celălalt şi-l lasă să înțeleagă că a priceput, subînțelegând un fel de „ți-aduci aminte?”. Da, Mauricio îşi aducea aminte. Era în noaptea când don Jose Măria intrase în comă şi când a întrebat-o pe doamna, văzând-o atât de tristă, dacă mai are ceva familie; atunci a auzit Mauricio pentru prima oară numele lui Leonardo („am avut un băiat în Spania, pe care nu l-am mai văzut din clipa când s-a născut, aşa fusese înțelegerea”), atunci a fost prima oară când a văzut-o plângând cu lacrimi adevărate şi a luat-o în brațe ca s-o consoleze, cum putea să uite. „Mă ai pe mine, doamnă, mă ai pe mine”, îi spusese el. Aşa că face un gest uşor de încuviințare, amândoi retrăiesc aceeaşi scenă, şi asta o face s-şi continue povestirea. Dar mai înainte îi zâmbeşte cu blândețe, lui, lui Mauricio Brito, fără nici o fantomă între ei. Şi dintr-odată li se pare că e mai intensă căldura şemineului.

— ...Iar el, foarte nervos, şi-a plecat capul şi mi-a spus, aproape bâlbâindu-se, că şi partea a doua trebuie scrisă. „Toate câte au urmat, Sila, toate câte au urmat, când te-ai întors din Anglia şi când eu te-am căutat şi ți-am cerut lucrul acela”, repeta el întruna ținându-mă de mâini, „ceva care numai tu puteai să-mi dăruieşti, mai ales când ți l-a cerut şi mama... De ce vrei să-ți amintesc cele întâmplate? Totul!..>până la plecarea ta în Brazilia cu un bătrân

diplomat văduv, ca într-o comedie de Moratin[31], la asta poți să renunți, pentru mine nu e decât o paranteză fără importanță." Iar eu m-am supărat şi i-am spus că aş vrea s-o văd şi pe asta, că-mi comandă el cum să-mi scriu amintirile, în caz că într-o bună zi m-aş hotărî s-o fac, asta ar mai lipsi; faptele povestite sunt alese şi puse în ordine după voia celui care le scrie. Or, dacă şederea mea în Brazilia n-are importanță pentru el, asta se datorează faptului că am atâta bun-simț încât să nu amestec bărbații pe care i-am cunoscut în viață şi nici să nu pomenesc de unii în fața altora; atunci m-a întrebat dacă i-am vorbit vreodată lui Jose Măria despre existența lui Leonardo. „Dar ție ce-ți pasă? Oare eu te-am întrebat dacă nevastă-ta ştie ceva sau crede mai departe că Leonardo a fost abandonat noaptea într-o bocceluță la poarta Vilei Albe? Asta te înfurie pe tine, că eu nu-ți pun niciodată nici o întrebare", pentru că aşa şi e, Mauricio, singura persoană căreia i-am pus întrebări în legătură cu ea eşti tu; şi i-am mai spus că ar trebui să arate mai mult respect pentru un om care, în afara faptului că a murit, s-a purtat cu mine mai frumos ca oricare altul pe lumea asta şi mi-a încurajat nu numai vocația, ci şi dorința mea de libertate, până la capăt, tu ştii mai bine ca oricine, Ma-uricio, eram o pasăre mai ciudată, cine altul m-ar fi luat de nevastă? În concluzie, mi-am ieşit din țâțâni, în fond asta şi urmărea, şi i-am scos pe nas tot felul de rufe murdare pe care mi le vânturase şi el pe la nas de sute de ori. Dar recunosc că a fost urât din partea mea să-mi vărs astfel furia. În schimb, ce să spun, povestea lui cu miss Scribner, să-ți pui funia de gât şi mai multe nu, urâtă poveste, nu numai că nu prea se iubeau şi că ea avea

[31] *Leandro Fernandez de Moratin (1760-1828), poet şi dramaturg spaniol, autor de comedii, printre care El viejo y la nina (Bătrânul şi fata tânără) (n.tr.).*

un uter infantil şi nu-i spusese, dar pe deasupra, timp de treizeci de ani, şi-au stricat viața unul altuia şi în tot timpul ăsta Eugenio s-a învinovățit în fața mea prin vorbe şi prin scris de propria lui laşitate, încercând să-şi repare greşeala, deşi nu-i cerea nimeni nimic. „M-am săturat, i-am spus eu, să-ți servesc drept coş de gunoi.” Aşa că până la urmă ne-am certat straşnic, ca de fiecare dată când căsătoriile noastre respective erau puse pe tapet. A fost ultima noastră ceartă.

în dimineața următoare, când ne-am luat rămas-bun, eram împăcați.

Era foarte devreme, pentru că el trebuia să ajungă la Madrid înainte de ora mesei, dar am ținut să mă scol şi eu şi să-i pregătesc micul dejun. De obicei nu fac asta, pentru că la ora aceea îmi place să dorm, ştii foarte bine, dar nu ştiu de ce în ziua aceea am avut chef să mă scol. în plus, m-am îmbrăcat cu mai multă grijă, în bucătărie, în timp ce ne luam micul dejun, mi-a spus pe neaşteptate: „Nu-mi vine să cred că sunt atât de prost, Sila, şi că încă n-am priceput, după atâția ani de când ne cunoaştem, că n-are nici un rost să încerc să mă amestec în treburile tale. Şi te rog să mă ierți că l-am comparat pe Jose Măria, fie-i țărâna uşoară, cu un soț dintr-o piesă de Moratin”, mi-a spus el în încheiere. „Ştii foarte bine că sunt gelos pe el tocmai fiindcă a ştiut să te facă fericită.” A fost cât pe ce să-i spun că eu n-aveam aceleaşi motive să fiu geloasă, dar mi s-a părut că ar fi o cruzime prea mare. „Cine poate să spună că e fericit, măi omule? Mai vrei cafea?”

După aceea, chiar când era în uşă, am intrat în casă să-mi iau o jachetă şi l-am rugat să mă ducă cu maşina până la far, deoarece, dacă tot mă sculasem devreme, voiam să profit şi să văd răsăritul soarelui de acolo. Când am ajuns la far, era încă aproape întuneric, s-a uitat la ceas şi s-a dat şi el jos din maşină spunând că are timp să urce o bucată de

drum cu mine. Am urcat dealul ținându-ne de mână, fără să scoatem o vorbă, şi era foarte frig, deşi eram în primăvară, primăvara trecută. Dar ce bine mirosea marea dis-de-dimineață. M-a lăsat acolo singură, pe faleză, cu valurile spăr-gându-se de insula pescăruşilor, în momentul când soarele era gata să răsară. De mult nu mai urcaserăm împreună în locul acela. „Aş rămâne aici cu tine pentru totdeauna, îți vorbeşte partea din mine care spune adevărul, presupun că ştii." Eu am dat din cap, afirmativ, şi ne-am sărutat. Mi-era frică să nu devină prea solemn, „îți mai aduci aminte, mă întrebă el, de ziua în care mi-ai propus chiar aici legământul nostru secret?" „Da, măi omule, îmi aduc aminte de toate, n-avea nici o grijă, dacă o să-mi scriu memoriile, o să pomenesc şi despre asta. Dar deocamdată n-am nici un chef să împăiez fluturi."

Atunci a început să-şi plimbe degetul arătător pe fruntea mea, cum făcusem şi eu cu o seară înainte, şi m-a întrebat dacă tot îmi mai zburau pe dinăuntru fluturii de altădată, dacă nu cumva vreunul dintre ei murise. Am dat din umeri. „Ai mare grijă de ei, mi-a spus el, ştii foarte bine că sunt fragili." S-a desprins de mine şi l-am urmărit cu ochii cum coboară cu pas uşor până la poalele colinei şi cum, înainte de a se urca în maşină, se întoarce ca să-mi facă cu mâna în semn de rămas-bun.

Timp de câteva momente, Mauricio nu ştie nici ce să facă, nici ce să spună. în cele din urmă se ridică în picioare şi străbate încet, cu paşi mici, distanța dintre fotoliu şi divan, oprindu-se foarte aproape de doamna care stă acum ghemuită. Aproape atinge cu genunchii pledul care-i acoperă picioarele. Dar ea nu pare să-şi dea seama. Şi-a acoperit fața cu mâinile şi, după ce a pronunțat cu glasul frânt cuvântul „rămas-bun", s-a oprit din vorbit cu trupul scuturat de un tremur neaşteptat, dând primele semne că nu se mai poate controla. Nu pare în stare nici să se

stăpânească, nici să se prefacă. Mauricio o cunoaşte foarte bine: înseamnă că se dă bătută. Şi totuşi nu izbucneşte în plâns, şi asta îi este cel mai greu. E ca un copac scuturat de un vânt puternic, nemilos şi uscat, implorând din toate crengile, care sunt gata să se frângă, câteva picături de ploaie.

Profitând că nu mai stă culcată, Mauricio se aşază în tăcere lângă ea, rămânând nemişcat în aşteptare, cu ochii ţintă pe jăraticul de lemne arse. Nu se hotărăşte să mai pună vreascuri pe foc. E foarte târziu şi pentru doamna lui, care a avut azi atâtea emoţii, cel mai bine ar fi să bea un ceai cald din flori de portocal şi să meargă la culcare. Dar nu e momentul să-i dea sfaturi de sănătate, n-ar face decât s-o enerveze, e mai bine să tacă din gură şi să facă tot posibilul ca lacrimile ţinute în frâu să răzbată prin zidul de cuvinte, asta i se pare prima măsură de urgenţă. O priveşte pe furiş, se apropie şi mai mult de ea şi, după o scurtă şovăială, îndrăzneşte în cele din urmă s-o apuce cu braţul de umeri.

— Săraca doamna mea, şopteşte el, sărăcuţa de ea! Hai, încearcă să plângi, după aceea o să te simţi mai bine. Nu vrei să plângi olecuţă?

Ca o reacţie aproape imediată, ea îşi sprijină capul de pieptul lui Mauricio, îl strânge în braţe şi izbucneşte într-o învălmăşeală de cuvinte înăbuşite de lacrimi.

— Credeam că am să pot face faţă, dar nu pot, Mauricio, nu pot... m-am băgat singură în gura lupului... tatăl lui avea dreptate, au murit prea mulţi fluturi... măsoară-ţi puterile... iar eu râdeam, ştiu foarte bine ce-mi fac cu mâna mea, ştiu, ştiu, ştiu... mizând întotdeauna pe cartea cea mai grea, sfidând vârtejul... Dar acum nu, Mauricio, acum nu mai... Ăsta e sfârşitul... La saltul ăsta nu mai scap cu viaţă...

Mauricio îi simte respiraţia întretăiată, agitată de hohotele de plâns, suflarea ei caldă pe piept pro-nunţând

cuvinte, aproape înăbuşite de cămaşa lui de coton cu carouri, că abia le aude.

— Opreşte-te puțin, doamnă, aşteaptă să te liniş-teşti. O să scapi cu viață, o să vezi cum o să scapi cu viață, îi spune el pe un ton răbdător, deşi nu pricepe prea bine despre ce salt e vorba. Ai o inimă care rezistă la toate, cu condiția să avem olecuță grijă de ea, ceea ce vom şi face... Vezi că te simți mai bine dacă ai plâns? Adevărul e că ai vorbit prea mult, asta-i tot, şi ai făcut o indigestie de cuvinte. Acum taci puțin din gură, te rog eu, până-ți trece. Vorbit cu plâns nu-i a bună, nu-i aşa? Unul ia locul celuilalt şi se neutralizează între ele, bineînțeles că ştii asta, doar ai spus-o chiar dumneata într-un poem, „E rândul lacrimilor", după cum vezi, încerc să te consolez cu propriile dumitale cuvinte, ți le-am furat. N-ai chef de un ceai de tei?

Ea refuză cu capul ascuns mai departe în cămaşa cu carouri şi se opreşte din plâns suspinând adânc. Mai rămâne un timp ghemuită în aceeaşi poziție, până ce tremuratul trupului se potoleşte, încet-încet, iar respirația îi redevine ritmică şi liniştită ca după o spaimă mare. Atunci îi sărută lui Mauricio una din mâinile ocrotitoare, se desprinde încetişor de el şi-şi lasă capul pe spătarul divanului şoptind „mulțumesc"; pare complet sleită de puteri. Din ochii închişi îi mai scapă câte o lacrimă întârziată. Apoi îi deschide, fără nici o pu-tere, căutând parcă ceva. Mauricio se scoală să-i aducă geanta, se uită unul la altul, iar ea încuviințează cu un zâmbet aproape imperceptibil, care anunță parcă reîntoarcerea la normal. El o priveşte cum deschide fermoarul genții şi-şi ia o batistă. Geanta e un cadou de Crăciun de la soțul ei, înainte de a muri, cu nouă ani în urmă, datele sunt şi ele ca nişte fluturi împăiați. Pendula bate ora trei.

Mauricio se aşază pe covor, cu fața spre şemineul aproape stins. Preferă să n-o privească. îşi face planul în

sinea lui cum să-i spună, fără să pară minciună, că el e acela care cade din picioare de oboseală şi că vrea să se ducă la culcare, încercând în felul acesta s-o convingă să facă acelaşi lucru, şiretlic pe care l-ar folosi cu o fetiţă fără somn şi speriată care nu reuşeşte să adoarmă de spaima de nepătruns a unui coşmar oarecare. A spus ceva despre un salt, „nu mai scap cu viaţă”, au fost vorbele ei, în coşmaruri întotdeauna e vorba despre salturi în gol ca o presimţire inexplicabilă a abisului. Vârtejul acela, acel „vertigo” pe care ea îl cunoaşte atât de bine. La ce s-o fi gândind acuma? Nu vrea s-o privească.

— Mi-a trebuit mult curaj să-i cer să vină, Mauricio, spune ea după ce-şi şterge lacrimile, într-adevăr mult curaj. Nici nu mai ştiu câte scrisori am început să-i scriu zilele astea, câte scrisori am recitit, de la tatăl şi de la bunica lui, care mi-ar putea servi ca să-i dovedesc ceea ce am de gând să-i povestesc, chiar dacă nu m-am hotărât încă dacă să-i spun sau nu, şi cu atât mai puţin cu ce să încep; cum spuneai şi tu adineauri, trebuie să mă duc în pod şi să mă întreb: „ce păstrez şi la ce renunţ?”, pentru că totul, de la un cap la altul, cum pretindea Eugenio, asta n-aş reuşi nici dacă aş fi Faulkner sau Cervantes sau nimeni pe lumea asta, orice romancier trebuie să hotărască la ce renunţă şi cu ce vrea să înceapă, chiar dacă, în funcţie de cum priveşti lucrurile, poţi alege un punct de plecare sau altul. E inutil, Mauricio, să încerci să povesteşti o istorie în întregime, pentru că nu va fi completă niciodată, nici măcar pentru cel care a trăit-o. Şi nici nu se sfârşeşte odată cu moartea. E o greşeală care se plăteşte scump să nu ţii cont de urma lăsată de cei morţi, să uiţi că tunelul acesta întunecos care începe să se sape sub picioarele celor care aparent mai suntem încă în viaţă e întotdeauna un nou început. Şi cum asta n-ar fi de ajuns, mai apare şi ce mi-a lăsat moştenire don Antonio, fotografia bunicului meu, care e străbunicul

lui, aşa că va trebui să-i spun „uite-ţi străbunicul, fă-i un pic de loc în podul tău de amintiri, te rog frumos”, alţi fluturi de împăiat. Şi nu mai pot, nu reuşesc decât să-i rănesc, îmi pare rău, vreau să le dau drumul, dar ei bat din aripi şi rămân lipiţi de pământ, fără să-şi mai poată lua zborul şi e foarte trist să-i vezi aşa, între două lumi, nici vii, nici morţi... Se stinge focul, Mauricio, de ce nu mai pui lemne?

— Gata cu lemnele. Focul te excită mai tare. Trebuie să te culci, să-ţi odihneşti mintea. La fel şi eu, că şi eu sunt obosit.

— Aşa e, şi tu eşti obosit. Urcă la tine, dacă vrei, eu mă simt mai bine, mult mai bine, pe cuvânt. Ştii să asculţi ca nimeni altul, câtă răbdare ai, MauricioINu ştiu ce avea focul din noaptea asta, ce i-ai pus? în curând vor fi nouă ani de la moartea soţului meu şi din ziua aceea n-am mai plâns niciodată ca în noaptea asta, şi tot cu tine eram, şi din aceleaşi motive am plâns. Deşi nu erau chiar aceleaşi, pe vremea aceea nici nu mă gândeam la toate aceste hârţoage, pereţii sufletului îmi erau tapisaţi de hârţoagele amintirilor, asta da, dar re-uşeam să mă orientez singură prin topografia aceasta interioară, ştiam locul fiecărui lucru, era suficient să fac o trecere în revistă şi gata, nu mă gândeam că va veni timpul când va trebui să dau socoteală cuiva de toate astea, să le. las cuiva moştenire. Abia acum îmi dau seama că hârtia se dezlipeşte de pe unii pereţi, că obiectele se clatină şi că nu mai am nici o plăcere să mă plimb prin grădina mea secretă; adevărul e că scopul meu în viaţă nu e să fac ordine printre lucruri sau să aerisesc încăperile, ca atunci când aştepţi vreo vizită importantă.

— Bineînţeles, spune Mauricio, mai ales că tocmai asta ţi se întâmplă, aştepţi o vizită importantă. Dar parcă nu te recunosc, nu te-am văzut niciodată atât de agitată, atât de scoasă din fire, iartă-mă că ţi-o spun, şi presupun că vrei

să-i faci o impresie bună. în primul rând, în afară de hârtiile pe care ai de gând să i le arăți şi de ce-o mai fi, cel mai important este să te descopere aşa cum eşti într-adevăr, nu în starea asta de enervare. Ştii ce ar trebui să faci? Să te porți ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, să-ți spui că ai visat şi că poate nici n-are de gând să vină.

Mauricio e tot pe covor, cu fața spre jăraticul stins din şemineu. îşi întinde picioarele ca să se aşeze mai comod. N-are de gând să se ducă la culcare înaintea ei şi, pe de altă parte, nu prea vede apropiidu-se sfârşitul acestei discuții. îi simte mâinile încleştate pe umeri, se întoarce spre ea şi-i vede fața speriată şi încordată.

— Ce-i cu dumneata? Iar te simți rău?

— De ce spui că n-are de gând să vină? Ți-a telefonat şi n-ai curajul să mă anunți? Spune drept!

— Vai de mine, doamnă, şi mai spui că mie îmi place să dramatizez lucrurile! Cum îți închipui că ți-aş ascunde asemenea veste? Am zis şi eu aşa, ca să spun ceva şi ca să te potoleşti, că nu ştiu ce-i cu dumneata în noaptea asta, parcă te-ai prostit. O veni când o veni şi cu asta basta. Dar, te rog frumos, încearcă să nu te mai porți de parcă nu ți-ai găsi locul.

— Aşa e, ai dreptate, nu-mi găsesc locul. Şi ştii de ce? Pentru că încep să mă gândesc la ce-o gândi el şi mi se întâmplă un lucru foarte ciudat, poate c-o să-ți vină să râzi: îl văd gândind. După discuția pe care am avut-o la telefon, nu mai scap de asta, îl văd gândind, îl cunosc, Mauricio, seamănă cu mine. Cred că întoarce pe toate fețele vorbele mele aşa cum aş face şi eu, şi, pe de o parte, e curios să mă cunoască, dar, pe de altă parte, ar vrea să mă surprindă, căci are el o bănuială, de asta sunt sigură; de-aia stau ca pe jăratic, cu sufletul la gură, pentru că simt că are el o bănuială. Iar atitudinea mea va depinde de bănuielile lui şi de ce cărți

vrea el să dea pe față. De aia își întârzie venirea, ca să mă deruteze; de data asta el e cel care mă provoacă, așa cum l-am provocat eu pe el, și nici unul dintre noi nu știe cum e mai bine să tatoneze terenul celuilalt, mă înțelegi?

Mauricio izbucnește în râs.

— Încerc să te înțeleg de ani de zile de când te cunosc, probabil că de-aia îmi plac și cuvintele încrucișate, cu cât mai grele, cu atât mai interesante, altă explicație nu văd; cine altul ar fi stat aici cu dumneata ore în șir în noaptea asta, doamnă^ să-ți suporte toată

harababura din cap?

Acum începe și ea să râdă un pic, slăbindu-și apăsarea mâinilor. înainte de a-i da drumul, mângâie cu tandrețe capul creț al lui Mauricio.

— Bineînțeles, spune ea, pentru că nu sunt obișnuită să stau ca pe jăratic. Așa mi-a spus și Eugenio de o mie de ori: „aș vrea să te văd ce-ai face dacă ai depinde de cineva și n-ai putea să dormi dacă el nu doarme și ai dori să-i poți privi la microscop creierul ca să știi ce

gândește; atâta timp cât nimeni n-o să te învețe asta, Sila, oricât de deșteaptă ai fi, mai ai multe de învățat"; probabil că trebuia să vină fiul lui ca să mă învețe acest lucru, după cum vezi, și mi-e atât de frică fie că mă va domina, fie că voi dori să mă domine și că nu voi ști cum să mă port. Cu alte cuvinte, nu mă mai simt liberă. Timp de treizeci de âni l-am chemat, ca și pe mama, pe calea mării, iar el uneori venea, alteori pleca din nou, iar eu pentru el am scris, la el am visat tot timpul. Știam că într-o bună zi îl voi vedea cu adevărat, căci nu era mort, ca mama, dar așteptam asta fără nici o grabă. Eram sigură că-mi poate primi mesajele cifrate, ascunse în sticlele aruncate în mare, fără dată și fără ordine precisă, pe orice plajă din lume. Era legătura

mea cu lumea imaginară, cu ceea ce încă n-a avut loc. Acum e altceva, acum într-adevăr va veni. Şi mi-e frică de el pentru că îl cunosc, pentru că e ca mine, şi poate să-şi facă apariţia când îl aştept mai puţin. Şi în plus, nu uita, Mauricio, trebuie să-i spun o poveste, o poveste lungă. Şi nu vreau să fac nici un pas greşit.

Mauricio se ridică, se apropie de şemineu şi scoate cu cleştele jăraticul stins pe care îl aşază cu grijă pe cenuşă. Apoi revine şi începe să strângă resturile de la masă.

— Uite ce e, doamnă, văd că eşti foarte preocupată de povestea pe care trebuie să i-o spui, de unde s-o începi, şi să-i pomeneşti de scrisorile bunicii lui sau ale tatălui, care explică unde şi cum s-a născut şi mai ştiu eu ce. Dar vreau să-ţi spun un lucru: n-o să ai nevoie de nici una din hârtiile astea. Aşa că poţi să dormi liniştită. Pricepi?

Ea îl priveşte surprinsă, încercând să descifreze zâmbetul enigmatic care flutură pe buzele prietenului său.

— Nu, nu pricep; nu pricep nimic şi nu ştiu de ce râzi.

— Foarte simplu. Nu-ţi mai bate capul cu începutul şi sfârşitul acestei poveşti. începutul e că o să vă vedeţi, nu-i aşa? în privinţa asta, nu cred că mai e vreo cale de întoarcere.

— Mă rog, aşa e, dacă vine, o să ne vedem. Şi ce-i cu asta?

— N-o să fie nevoie să-i povesteşti nimic. Poţi să mă crezi. O să fie de-ajuns să te vadă. Nu uita că eu îl cunosc.

Doamna s-a luminat la faţă zâmbind de mirare şi de încântare totodată.

— Nu mi-ai spus asta niciodată. Semănăm atât de mult?

înainte de a răspunde, Mauricio îi priveşte cu de-amănuntul trăsăturile feţei. Privirea lui expertă se opreşte cu tandreţe pe pometii proeminenţi, pe nasul drept şi subţire, pe gropiţa care-i îndulceşte bărbia energică, pe cuta melancolică din jurul gurii, pe forma uşor ascuţită a

rădăcinii părului, pe arcul sprâncenelor, pe ochii verzi şi misterioşi, arzând acum de curiozitate.

— Ca două picături de apă, doamnă, o asigură el.

Acestea fiind spuse, nu ştiu ce ai de gând să faci, dar eu unul mă urc la mine în cameră, pentru că e aproape ora patru şi pic de somn.

IV
Aşchia de ghea**ţă**

Leonardo Villalba se deşteptă tresărind, cu o oră înainte de sosirea trenului la destinație, şi se aşează pe marginea cuşetei, peste nişte ziare mototolite şi haine în dezordine. Aprinse lumina. în compartiment se făcuse prea cald.

Visase că era pe un compresor uriaş, cu aspect de portavion, care înainta cu mare viteză şi strivea în cale păduri şi case. Contempla, dintr-un soi de cabină de comandă înaltă, cu geamuri incasabile, prăpădul provocat de el însuşi, nefiind în stare nici să-l împiedice, nici să scape de acolo, deşi căuta cu disperare să dea peste o deschizătură sau o crăpătură în pereții aceia ermetici. în plus, îi era din ce în ce mai frig. Şi mai mare i-a fost spaima când a zărit în depărtare Vila Albă, cu donjonul ei hexagonal în vârf, şi şi-a dat seama că, pe măsură ce se apropia în mod vertiginos de el, formele acelea de neconfundat se micşorau, în loc să se mărească. Ce uşor şi inevitabil era să le strivească. Părea unul din acele castele fragile din carton, construit după multă trudă, cu foarfecă şi cu lipici, de mâna unui copil. Se trezi în momentul în care maşina aceea infernală, condusă de el însuşi, tocmai sosea în fața grilajului de la intrare, dar avu timp să zărească silueta unei femei, şi ea tot foarte mică, agitându-şi brațele în mijlocul grădinii. Trenul se oprise brusc.

Se ridică să-şi ia o sticlă de apă minerală din du-lăpiorul cu oglindă de deasupra lavaboului încastrat în perete şi o bău aproape până la fund. Apoi ridică perdeaua de pânză care acoperea fereastra. Nu erau în gară, ci la marginea unui lan de porumb; se zăreau şi câteva căsuțe risipite în depărtare. Coborî geamul şi scoase capul ca să poată respira adânc aerul dimineții. Soarele tocmai răsărise. Era destul de frig, dar nici un firicel de nor nu păta albastrul uniform şi palid al cerului, fenomen destul de neobişnuit prin părțile acelea. Deşi simțea tot timpul un nod în stomac când se gândea la sosirea acum iminentă, Leonardo consideră că e semn bun imaginea aceasta neaşteptată a unui cer senin. În zilele dinainte căzuseră ninsori puternice în tot nordul Spaniei, iar el îşi petrecuse mult timp studiind buletinele meteorologice şi încercând să se orienteze printre toate acele grafice şi cifre abs-tracte. Acum, trecând pe lângă acel câmp de porumb, cu ochii țintă la peisajul acela cât se poate de concret şi de convingător, toate începeau să i se pară ciudate. Oare înseamnă ceva că nu ninge? Toate informațiile care anunțau vreme proastă şi, cu câteva zile în urmă, îl făceau să ezite să pornească la drum nu erau altceva decât pretexte pe cât de abstracte, pe atât de false. Nu mă duc, pentru că ninge. În loc să recunoască adevărul: „Nu reuşesc să mă hotărăsc, pentru că mi-e frică." Frică de ce? Frica să scape de îndoieli, să poată respira altfel? Până când, într-o dimineață, miezul problemei a ieşit dintr-odată la iveală, ca de atâtea alte ori, datorită intervenției providențiale a literaturii. Şi-a amintit de Gerda şi parcă i s-a luat o pânză de pe ochi. Se poticnise ea în schimbările de temperatură ca să-şi continue lunga şi anevoioasa călătorie în urma căreia avea să-şi rezolve propriile sale şarade şi să-i redea lui Kay memoria? N-a fost toată aventura ei jalonată de porțiuni cu umbră şi soare, cu noapte şi zi, cu vânt şi cu zăpadă? A renunțat aşadar să mai cumpere ziarele şi să mai asculte

radioul. Şi-a comandat biletul de tren prin telefon şi a trimis o telegramă la Vila Albă: „Sosesc mâine cu expresul de noapte. Salutări cordiale. Leonardo Villalba.” Acum, privind cum se înalță primii zori peste peisajul acela trist, cu ecouri atât de familiare, se întreba ce legătură exista de fapt între povestea lui şi povestea Gerdei galopând pe spinarea unui ren. Desigur, o legătură trebuia să existe, dar parcă prefera să n-o ştie precis, să pună capăt tuturor căutărilor şi interpretărilor, „o să înnebuneşti, copile, tot căutând atâta în cărți piatra filozofală, mai bine ieşi pe afară să te plimbi puțin”. Avea dreptate bunica. Dar, pe de altă parte, ea era aceea care-i propunea fără încetare tot felul de ghicitori, chiar şi după moarte, ba poate şi mai şi după moarte. închise fereastra compartimentului zâmbind. încet-încet, trenul se urnea din loc. începu să se spele pe dinți.

Când, spălat şi îmbrăcat, ieşi din compartiment, culoarul vagonului era gol. Cu coatele pe fereastră, privea cum rămân în urmă copaci, case, drumuri, poduri, râuri şi stâlpi de telegraf, în timp ce lumina zilei se intensifica, scoțând din penumbră imaginile acelea proaspăt ivite în frageda dimineață de decembrie, ca un cadou pentru copilul melancolic, cufundat în gânduri şi care se hotărâse să-şi abandoneze cărțile şi să iasă afară, după sfatul bunicii, să se plimbe puțin. Dar, în mod inevitabil, cuvintele plăsmuite în cărți revin mereu; cu ele pavăm podul care ne conduce spre acel peisaj întrezărit de pe meterezele cetății. îi veniră în minte cuvintele poemului lui Kavafis, care-i folosiseră într-o seară la pregătirea unei lungi călătorii a altcuiva, iar în ultima vreme îl urmăreau cu insistență ca un refren ce-ți vine în minte pe neaşteptate şi de care nu reuşeşti să scapi. Monica, fata aceea cufundată în somn, îi revenea şi ea în’ minte din când în când, iar apariția ei întețea dorul lui Leonardo după ceva de neatins. O părăsise visând pe

peronul unei călătorii nedefinite; cum ar fi putut să se termine o asemenea aventură?

Când vei porni la drum înspre Ithaca doreşte-ţi să-ţi fie călătoria lungă. Menirea ta e să ajungi acolo. Totuşi nu trebuie să grăbeşti prea tare pasul.

După complicate dezbateri cu sine însuşi, chemarea Ithacăi precumpănise în faţa vrajei lucrului de neatins. Nu trebuia să-şi grăbească pasul, altfel începea iarăşi şi iarăşi să rumege oscilaţiile acelei schisme lăuntrice, să anticipeze la întâmplare unele atitudini improbabile, să nu se mai bucure de străfulgerarea clipei şi nici de privilegiul de a respira. într-un cuvânt, să se lase paralizat de spaimă în faţa ideii de miracol. Trebuia să uite conţinutul tuturor discuţiilor pe care le repetase şi corectase de unul singur, al tuturor întrebărilor imaginare, să-şi spună pur şi simplu că se află pe drum într-un tren confortabil şi nu la bordul unui compresor infernal, că a scăpat de locuri unde aerul începea să miroasă a moarte, că are treizeci de ani şi că se luminase de ziuă, iar pe cer nu era pic de nor.

Responsabilul de vagon de dormit apăru în fundul culoarului şi începu să bată la uşile diferitelor compartimente pentru a-i trezi pe călători. Leonardo îl întrebă dacă are timp să bea o cafea, iar el îi răspunse că da, că mai e o jumătate de oră.

Pe când era la bar, în timpul micului dejun, înţelese din frânturile unei discuţii între chelnerii aflaţi de partea cealaltă a tejghelei că în seara aceea era ajunul Crăciunului.

O văzu imediat, încă înainte de a pune piciorul pe peron, în momentul în care trenul se oprea, iar el, care aştepta pe platformă, gata pregătit, de zece minute, îşi apucă valiza privind din întâmplare de pe scara trenului în direcţia aceea. O văzu în ciuda faptului că era departe şi că nu se aştepta deloc s-o vadă. Nu privise în punctul acela căutând-o pe ea sau pe altcineva, deoarece textul telegramei nu subînţelegea

– cel puțin nu în mod intenționat – pretenția de a fi aşteptat la gară şi condus până la Vila Albă. Ce nevoie avea? îşi precizase data şi trenul cu care sosea de la Madrid doar fiindcă nu voia să pice pe nepusă masă într-o casă străină şi pentru a le acorda un răgaz să se pregătească, răgaz pe care şi-l acorda, totodată, şi sieşi. Bineînțeles, el trebuia să-şi pregătească sufletul, nu o cameră sau ceva de mâncare; dar cine ştie dacă amfitrioana nu era şi ea în aceeaşi stare, cine ştie cum trăia ea aceste momente de cumpănă aşteptând să-i vină în casă persoana care locuise acolo atâția ani şi care, culmea, era fiul iubitului ei din tinerețe. Evenimentul acesta o tulbura probabil, chiar dacă nu ştia că el îi citise scrisorile, şi cartea, şi schița de roman. Reflecțiile ei – mai ales acelea în legătură cu senzația de „vertigo" – nu lăsau să se înțeleagă că e vorba de cineva senin şi care n-a cunoscut nici o furtună.

Oricum, acest răgaz – cel puțin în ceea ce-l priveşte – era necesar. Putea sosi la ora mesei sau, poate şi mai bine, în mijlocul după-amiezii, putea lua un taxi sau un autobuz, putea face autostop, totul depindea de temperatura de afară, de starea şi de oboseala lui; dar în nici un caz n-avea nevoie de un ghid. De altfel, în timp ce-şi lua micul dejun la barul trenului, văzând că nu e nici un semn de nor pe cer, posibilitatea de a da o raită prin oraş, mâncând pe îndelete în prima cât-ciumioară care-i va fi ieşit în cale şi lăsând astfel pe după-amiază drumul până la Vila Albă, prinsese formă şi fusese adoptată. în schimb, refuza să se gândească în paralella perspectiva de a compune in mente sce-nariul unui posibil dialog telefonic prin care ar anunța această amânare stabilind chiar şi ora exactă pentru asta; o să vadă el, voia să lase lucrurile la întâmplare. Mai bine să evite de la bun început tot felul de neplăceri inutile, să audă, de pildă, din nou vocea Casildei fără s-o vadă la față; „n-are nici un rost, Leonardo, să te aventurezi pe un teren

periculos, după aia lucrurile pot ieşi pe dos decât te aştepţi, ce manie ai să pui carul înaintea boilor, aşa făceai de mic, tu stai liniştit, las-o pe ea să se nelinişteasc". Iar ideea de a stârni nelinişteа noii stăpâne a Vilei Albe cu întârzierea lui îl excita. Se baza pe ea. Ca şi pe faptul, pe care nu-l uita, că invitaţia pornise de la ea; el nu făcuse altceva decât să-i ceară o întâlnire, fără a preciza nici locul, nici data. E adevărat că scopul iniţial al acelei întâlniri – sugerată de notar – fusese cu desăvârşire uitat şi aparţinea acum unei lumi submarine. Motivul actual era complet diferit, de cu totul altă natură. Venea dezarmat, fără nici un scenariu dinainte pregătit, să sărbătorească Crăciunul cu o femeie necunoscută în propria ei casă. Nu voia decât să profite de această aventură, să se simtă bine. îi zâmbi chelnerului care îşi luă bacşişul urându-i Crăciun fericit, se duse după valiză şi, instalându-se pe platforma vagonului, se simţi împăcat cu sine însuşi şi dispus să accepte orice surpriză; dar nu şi pe aceea care îl aştepta la oprirea trenului.

Drumul în taxi până la Vila Albă (până la urmă optase pentru această soluţie renunţând la toate celelalte) era episodul cel mai agreabil al scenariului, iar Leonar-do n-avea nici o îndoială că rolul principal urma să-l joace el singur. Traseul acela, care când urma meandrele coastei, când se îndepărta de ea, era întipărit cu litere de foc în amintirea lui. Ideea de a-l străbate din nou, după atâţia ani şi după atâtea întâmplări sumbre şi încâlcite, îi apărea ca un repaus binefăcător înainte de a întrezări contururile Ithacăi, scopul călătoriei sale. „Menirea ta e să ajungi acolo", îşi repeta el printre dinţi în timp ce-şi lua micul dejun, cu ochii pierduţi pe un cer fără nori. „Totuşi nu trebuie să grăbeşti prea tare pasul." Exact asta avea să şi facă, urmând sfaturile lui Kavafis, îşi va savura călătoria fără să-şi grăbească pasul, fără să-şi scurteze drumul, lăsându-se furat de imaginile reale care, în cursul acestei etape finale,

se vor suprapune poate peste broderia neclară a unei poveşti irosite, încercând poate s-o repare cu ajutorul unei piste ascunse – de ce nu? – chiar în încreţiturile peisaju-lui, care nu e altceva de fapt decât un text purtător de şarade şi care trebuie descifrat. Poate că pe drum va reuşi să găsească soluţia, la faţa locului, va avea şaptezeci de kilometri la dispoziţia privirii lui agere, lipsite de orice prejudecată, neînlăturând nici o posibilitate, dornică să vadă cât mai multe. Va deschide fereastra taxiului lăsându-se în voia efluviilor saline, cel mai bun leac pentru a-şi descotorosi sufletul de fantome, şaptezeci de kilometri cu toţi porii deschişi spre energia vivi-fiantă a mării, căreia, chiar când îţi dispare din faţa ochilor, îi simţi în continuare mirosul, şi care, atunci când reapare, ţâşnind la cotitura următoare, îţi vorbeşte un alt limbaj, diferit. „Te rog frumos, va spune marea, mergi încet, nu te grăbi." Doar să nu dea peste un şofer vorbăreţ.

Dar iată că dintr-odată circumstanţele şi sensul acestei etape finale deveniră cu totul altele, dat fiind că nu avea să o parcurgă de unul singur. îşi dădu seama de asta de cum o văzu în spatele peronului, în picioare, alături de pancarta care indica „Ieşire", în stânga chioşcului de ziare. Acceptă imediat şi cât se poate de firesc ideea acestei schimbări, care-i năruia toate planurile, fiind evident că venise special să-l aştepte şi să-l conducă la proprietatea unde era invitat să-şi petreacă Crăciunul, ca şi cum el singur n-ar fi reuşit să ajungă acolo; ar fi putut măcar să-l trimită pe Mauricio, mai ales că se cunoşteau, ceea ce le facilita întâlnirea. Deoarece Leonardo-Villalba nu spunea în telegrama trimisă de la Madrid: „Sunt înalt, am ochii verzi şi voi fi probabil îmbrăcat cu un trenci negru", ci pur şi simplu: „Salutări cordiale".

Or, mai ciudat ca toate era ca femeia aceea şi el, deşi nu se văzuseră niciodată, să se recunoască totuşi fără să stea

prea mult pe gânduri. Sau, şi mai ciudat, să-şi dea seama de acest lucru fără să se mire. Cam la aşa ceva se gândea el – şi la multe altele care-i veneau în minte în jurul aceleiaşi teme –, pe măsură ce înainta în linie dreaptă spre femeia aceea, neîncrezător şi

totodată sigur pe el, ca atunci când bunica sau tatăl său i se arătau în vis, atras de o forţă misterioasă care nu ţinea propriu-zis de voinţă sau în orice caz nu de voinţa aceea care se manifestă şi se impune în timp de veghe. în sfârşit un vis (dacă asta era) din care, spre norocul lui, lipseau şi frica, şi anxietatea. Trecerea de la o percepţie la alta nu e ceva neobişnuit pentru cine a cunoscut drogurile, dar de data asta nu era vorba de vârtejurile acelea concentrice care se exclud şi se strangulează pe măsură ce se înglobează unul într-altul ca apele care se scurg pe o gură de canal. Nu, era o senzaţie complet opusă, nu era ca o scurgere printr-o pâlnie, ci ca o deschidere nesfârşită, o înşiruire armonioasă de gânduri care parcă se înţeleseseră între ele ca să dărâme pereţii şi să deschidă larg ferestrele, o halucinaţie în plină zi. „Bine-ar fi să dureze, îşi spunea Leonardo micşorând pasul, nu vreau să mă trezesc, vreau să dureze cât mai mult. S-ar putea ca în clipa când voi ajunge la capătul peronului, ea să se destrame şi izvorul de iluzii să sece. Aşa se întâmplă de multe ori în vis." Şi, ca în vis, mai pâlpâia şi bănuiala că persoana aceea nu era vizibilă decât ochilor lui. Altfel, de ce nu se oprea nimeni? De ce nu se uita nimeni la ea? Cum era cu putinţă să treci pe lângă ea, poate chiar să o atingi, şi să nu-i remarci prezenţa?

Din când în când o pierdea din ochi, fie pentru că îl împingeau din spate alţi călători mai grăbiţi, fie pentru că vederea îi era stânjenită de tot felul de capete care se interpuneau în faţă mişcându-se întruna, fie pentru că era obligat să se tragă de-o parte ca să lase să treacă vagonetele

încărcate cu bagaje. Şi când silueta aceea nemişcată, înfăşurată într-un pardesiu gri-deschis cu gulerul ridicat, reapărea la capătul peronului – ivin-du-se parcă printre faldurile unei perdele pe jumătate trase – respira uşurat şi-şi încetinea şi mai mult pasul, spunându-şi din când în când: „Fă, Doamne, ca femeia aceea pe care o zăresc, îmbrăcată în gri, să fie Casilda Iriarte", iar alteori: „Ea e, nu încape nici o îndoială, nu poate fi decât ea." Un „ea" care îi mergea drept la inimă, îi dădea buzna în suflet, sărind din piatră în piatră şi împroşcând în jur vechea drojdie lăsată de visurile adolescenţei, niciodată pe deplin împlinite în ciuda atâtor iubiri şi a atâtor călătorii. Era „ea", acel „ea" din romane; se desprinsese din cărţile pe care le ţinea bunica în dulapul de pe coridor, din gravurile romantice în care silueta i se contura pe fondul unei mări zbuciumate (uneori cu o corabie care se scufundă undeva în depărtare) sau din romanele-foileton inventate de el însuşi, de unul singur şi în secret. Visase ani întregi la ea, în donjon, pe faleze, în timpul chinuitoarelor prânzuri de familie, ascultând vocea lui Patsy Cline sau a Teresei de Noronha, în dimineţile petrecute cu tot felul de fete cu care n-avea nimic în comun, pe plaje exotice, într-o celulă de închisoare, mereu din aceeaşi cauză, ca să umple golul lipsei de iubire. Acum ieşea la iveală, luând fiinţă din acel S din cuvintele vis şi secret, S de la Sila şi din floarea de „lis", dintr-o serie de scrisori adresate tânărului Eugenio Villalba şi citite mai târziu de fiul acestuia, era ea, nepoata paznicului de far, personaj de roman întrupându-se sub ochii lui în carne şi oase ca toţi muritorii de rând.

Nu se clintea din loc, nu-i venea în întâmpinare şi totuşi, la jumătatea distanţei care-i despărţea, datorită locului gol dintre două persoane care până atunci se ţinuseră strâns îmbrăţişate, Leonardo reuşi nu numai să o vadă în întregime – de la pălărioara de fetru trasă până deasupra sprâncenelor

până la botinele cu toc –, dar şi să-şi dea seama că schițează un surâs fluturân-du-şi uşor mâna dreaptă ridicată în dreptul feței, ca şi cum ar fi încercat să şteargă un geam aburit; nu mai exista nici o îndoială: era un semn adresat lui. Totuşi nu îndrăzni să răspundă în acelaşi fel la acest ciudat salut, de teamă să nu se vadă izgonit fără menajamente din acel tulburător adăpost al îndoielii. Totodată îşi dădu seama că un val brusc de căldură i se urcă în obraji, aşa încât încercă să privească în altă parte, hotărât să nu se mai uite la Casilda Iriarte până când nu ajunge în dreptul ei şi să întârzie acest moment cât mai mult cu putință. Nu era învățat cu emoții atât de puternice.

Dar, spre surprinderea lui, când ajunse în sfârşit lângă chioşcul de ziare şi-şi ridică privirea, pe care o ținuse fixată pe picioarele care înaintau cu paşi de melc, Casilda Iriarte nu mai era acolo. Se opri nedu-merit, lăsă jos valiza, privind alarmat în jur şi pentru prima oară de atâția ani de zile simți o nelinişte de mult uitată. Nu era spaima de a se şti supravegheat sau urmărit, nici aceea de a se simți prins în cursă de hoarde de vampiri, era mai degrabă senzația că a pierdut ceva de preț şi de neînlocuit, care pe neaşteptate a dispărut fără urmă, aşa cum se întâmplase şi cu bunica, senzația că pierise un element esențial pentru ca să poată trăi mai departe. Ca şi cum i s-ar fi închis o uşă în nas. Rămase un moment nemişcat, refuzând să părăsească locul unde o văzuse sau crezuse că o vede pe femeia aceea, întorcând capul în toate părțile ca un copil pierdut, împins încoace şi încolo de mulțimea zgomotoasă şi agitată care căuta ieşirea, incapabil să

ia o hotărâre.

În cele din urmă, dându-şi seama că vânzătoarea de ziare îl privea cu curiozitate, se îndreptă spre ea.

— Iertați-mă, n-ați văzut cumva o doamnă în gri?

Era o femeie de vreo patruzeci de ani, trupeşă şi destul de dezgheţată. îl privea ironic.

— Cum adică în gri?

— Păi aşa, în gri, avea un pardesiu gri şi era destul de înaltă.

— Vai de mine, băiete, pentru numele lui Dumnezeu!

Griul e o culoare care se întâlneşte pe toate drumurile.

Alte semnalmente n-ai?

— Ba da, e înaltă, cum v-am mai spus, şi are o pălărie pe cap.

— Pălăria e tot gri?

— N-am băgat de seamă.

— Cum adică n-ai băgat de seamă? Ai văzut-o sau n-ai văzut-o?

Neştiind ce să răspundă, Leonardo dădu din umeri.

— Cred că da, murmură el, continuând să privească cu atenţie siluetele din jur.

Dar nici urmă de femeie în gri. Se făcu că priveşte cărţile expuse pe un suport din acelea care se pot roti, căci brusc îşi dădu seama de ridicelul situaţiei. Nu ştia ce să facă. Vânzătoarea, continuând să-şi servească clienţii, îl privea în continuare amuzată.

— Ascultă, îi spuse ea zâmbind în timp ce dădea restul unei persoane care cumpărase Hola, în caz că eşti străin pe meleagurile astea, şi cam aşa arăţi, ţin să te previn că pe aici mişună multe fantome.

O privi năucit, gata-gata să-i spună că nu se simţise niciodată mai străin ca în clipa aceea, izgonit din rai, având din plin senzaţia că se scufundă. Poate doar cu excepţia acelei dimineţi cu ninsoare când a citit scrisoarea pe care Trud, îmbrăcată în alb, i-a adus-o din partea bunicii şi în care el spera să găsească cheia tuturor şaradelor. Dar, bineînţeles, nu-i mai spuse nimic, în schimb, în toată înfăţişarea lui se vedea atât de bine cât e de neajutorat,

îilcât vânzătoarea de ziare, înduioşată, îi sugeră să se adreseze şefului de gară pentru ca persoana aceea să fie chemată prin megafon.

— Căci presupun că ştii cum o cheamă, spuse ea în încheiere. Sau nici măcar asta nu ştii?

— Ba da, dar o s-o găsesc eu. Mulțumesc. O caut afară. Dați-mi El Pais.

Nu era să rămână acolo toată dimineața. Trebuia să ia o hotărâre. Dar i se părea absurd s-o cheme pe Casilda Iriarte prin megafon. Cine-i garanta că într-adevăr venise la gară?

— Treaba ta, băiete. îți urez noroc. Uite aici, nu-ți uita restul!

Când ieşi din chioşcul de ziare, peronul se golise de lume. Pe măsură ce se îndrepta cu paşi şovăielnici spre ieşire, ținându-se după ultimele grupuri de călători, încerca să chibzuiască în sinea lui ce era de făcut pentru a scăpa de descurajarea aceea subită care-l cuprinsese ca prin farmec. La urma urmelor, ce i se întâmplase? Absolut nimic, o doamnă îmbrăcată în gri, care putea sau nu să fie Casilda Iriarte, dispăruse din mijlocul mulțimii, iar el o pierduse din vedere. De altfel, s-ar putea să nu fi plecat singură, ci cu persoana căreia îi era adresat acel straniu salut pe care Leonardo îl crezuse adresat lui. Avuseseră tot timpul să se întâlnească şi să dispară împreună, chiar prea mult, căci îi trebuise atât de mult ca să parcurgă ultima bucată până la ea! Iar persoana aceea probabil că o îmbrățişase şi îi spusese pe nume femeii în gri, un nume care n-avea de ce să fie acela de Casilda Iriarte, chiar dacă i se potrivea de minune, iar după aceea ieşiseră împreună sub soarele dimineții, ținându-se de mijloc. Deşi mai exista şi posibilitatea să fi fost vorba de o prietenă sau de o rudă îndepărtată, de ce trebuia neapărat să fie vorba de un iubit? Se simți cuprins de o curiozitate fără margini de a afla adevărul. Dacă se grăbea, putea da peste ei la cafeteria gării

sau în stația de taxi. Îşi reproşa prostia de a fi pierdut firul acelei istorii din pură laşitate, pentru că nu se simțise în stare să suporte o privire, pentru că rămăsese dinadins în urmă, aproape ascunzându-se, din clipa în care ea şi-a fluturat încetişor mâna. Sau poate că totul nu fusese decât o halucinație. Avea dreptate vânzătoarea de ziare, pe meleagurile acelea mişună fantomele.

În sfârşit, în fond şi mai la urma urmei nu se în-tâmplase nimic ireparabil. „Nu trebuie să forțezi lucrurile, Leonardo, trebuie să te adaptezi la schimbările neprevăzute, cu alte cuvinte să nu grăbeşti pasul, dar nici să nu te laşi atras de miraje sau de cântecul sirenelor", îşi

spunea el întruna fără nici o convingere. „Vremea e în continuare frumoasă, nu-i aşa?; deci, gata, întoarce-te la planurile făcute la barul trenului: te plimbi puțin prin oraş, mănânci ceva şi apoi, după-amiază, liniştit, mergi cu un taxi până la Vila Albă pe drumul de pe coastă." Dar toate planurile astea nu mai aveau nici un haz, repetându-şi-le în minte ca pe o lecție plicticoasă de matematică.

Se oprise în sala de aşteptare din gară, privind cu gândul aiurea afară, fără nici un chef. Dintr-odată văzu pe stânga un şir de cabine telefonice şi-şi dădu seama că alta era acum prioritatea deciziiler sale. Cel mai urgent era să telefoneze la Vila Albă să vadă dacă stăpâna casei era sau nu acasă. Era singurul demers rezonabil, cum de nu-i trecuse prin cap mai înainte? Vocea ei ar pune definitiv capăt stării aceleia de impas, căci ar fi de-ajuns ca vocea să spună, de pildă, „Leonardo, ai ajuns? Ai călătorit cu bine?" ca să-l scoată la liman din împotmolirea aceea mentală. Iar el, bineînțeles, n-ar mai lua-o pe ocolite şi nici nu s-ar mai sfii. „Sosesc imediat, dacă doreşti, i-ar spune el, nici nu ştii ce frică mi-ai făcut, nu-ți închipui cât de mult doresc să te văd, am visat că te pierd. Dacă nu te deranjează, îmbracă-te în gri." îi va spune, mai mult ca sigur, totul dintr-o suflare.

Tocmai băgase monedele în aparat şi începea să facă numărul pe care'îl ştia pe dinafară, când simţi că cineva îl bate pe umăr. Se întoarse tresărind şi era chiar ea, în persoană, doamna în gri. Zâmbea, iar în mână ţinea o valiză. O lăsă jos, îşi scoase mănuşa din mâna dreaptă şi o întinse în gol pentru că Leonardo se zăpăcise atât de tare văzând-o, că nu mai era în stare de nici o reacţie. în cele din urmă scăpă din mână telefonul care începu să se bălăngăne agăţat ca un pendul aproape de pământ şi strânse mâna pe care i-o întindea doamna în gri. O privea, fericit şi neîncrezător. De aproape era şi mai interesantă. Semăna foarte bine cu cineva, poate cu o actriţă din filmele de demult. Nu reuşea să-şi dea seama.

— Nu e bine să-ţi pierzi capul în viaţă, măi băiete, spuse ea, arătând spre valiza pe care o lăsase jos, o valiză de piele neagră. E valiza ta, nu-i aşa?

Leonardo încuviinţă, deşi puţin îi păsa de valiză, avea impresia că e un adaos prostesc în scenariu, o găselniţă care să abată atenţia spectatorului.

— Dacă nu eram eu, se pierdea fără urmă.

— Mai rău ar fi fost dacă dispăreai tu fără urmă, spuse Leonardo, dorind să ajungă cât mai repede la esenţial. Unde te-ai ascuns? Tocmai aveam de gând să-ţi telefonez.

I se părea foarte firesc să o tutuiască. Nici măcar nu-i trecea prin gând să-i dea sau să-i ceară explicaţii în legătură cu felul şi motivul pentru care se recunoscusem unul pe altul. Ar fi fost o altă excrescenţă a scenariului. De altfel nici pe ea nu părea să o preocupe clarificarea acestei chestiuni secundare. Nimeni nu caută nici o logică, de exemplu, în faptul că Gerda ajunge călare pe un ren, în episodul final al Crăiesei-Zăpezii, ce mai contează că e ren sau cal înaripat, important e că-l găseşte pe Kay şi îi dă un sărut. Se ţineau în con-tinuare de mână.

— Aveai de gând să-mi telefonezi la Vila Albă? întrebă ea. Mi se pare o idee complet absurdă. Doar n-am aripi.

— Eşti sigură? riscă el întrebarea.

Casilda Iriarte îşi retrase mâna şi-şi puse la loc mănuşa gri de şevro. Părea un pic stânjenită.

— Uneori cred că am, spuse ea cu voce joasă, fără

să-l privească; problema e că după aceea urmează de obicei căderea. Nu pui la loc telefonul în furcă? Ca să putem pleca, nu-i aşa?

Leonardo puse telefonul în furcă şi-şi luă valiza de pe jos. O porniră la drum. Ea mergea în faţă, cu paşi vioi. în uşa gării se opriră. Era frig, dar cu mult soare.

Leonardo începea să se teamă de tăcerea aceea care se instala între ei şi putea să devină din ce în ce mai densă; încă nu-i trecuse frica. Avea nevoie să se asigure că nu e un necunoscut pentru ea, s-o audă pronunţân-du-i numele, ceea ce nu făcuse încă. O apucă de braţ.

— Spune-mi, te rog, de ce te-ai ascuns? încă nu mi-ai răspuns la întrebarea asta.

Ea nu se uită la el.

— Mă rog, e greu să le explici pe toate. Nu ştiu de ce, aveam chef să te spionez.

Vorbise pe un ton care se voia anodin şi care suna cam artificial.

— Să mă spionezi? întrebă el, oarecum neliniştit.

— Da, un joc ca oricare altul, să te spionez un pic, nu-i aşa?, înainte de a vorbi cu tine. Pe tine nu te amuză să vezi cum se comportă oamenii şi ce fac atunci când cred că nu-i vede nimeni? M-am ascuns în spatele chioşcului de ziare şi-mi venea să râd că, deşi eram atât de aproape, nu mă vedeai şi păreai atât de dezorientat. După aceea, când am văzut că-ţi uiţi valiza, fără măcar să-ţi întorci capul, mi-am spus: „Băiatul ăsta îmi seamănă"; şi gata, m-am ţinut după tine.

Stai aşa, trebuie să traversăm. Maşina mea e acolo, vizavi, e aia neagră.

Îi lăsă braţul şi traversă cu vioiciune de cealaltă parte a piaţetei. Lui Leonardo îi tresări inima în piept. La început nu-şi dădu seama, dar înţelese imediat de ce. Îi reveni în minte fata cu părul roşu care venise să-l ia la ieşirea din puşcărie. „Maşina mea e acolo." Era în după-amiaza când aflase de moartea părinţilor, tocmai când era în maşina aceea, o maşină mică, un model destul de vechi. Calculă în minte timpul care trecuse între călătoria de atunci şi cea care începea acum alături de femeia în gri. Abia două luni. La gândul ăsta simţea o senzaţie de ameţeală, de „vertigo". Senzaţia de „vertigo" e de multe ori legată de trecerea timpului, în dimineaţa aceea totul era ciudat.

Casilda Iriarte deschisese portbagajul şi băgară înăuntru valiza cea neagră. Era destul de grea. De când îşi făcuse valiza, Leonardo uitase că îşi pusese în ea toate caietele şi abia acum îşi dădea seama că, pierzând-o, ar fi pierdut urma ultimelor luni din viaţă, precum şi a întregului răstimp care dormitează în lacul îngheţat al memoriei. Dar, în acelaşi timp, ar fi scăpat poate de o parte din lest.

— Ce e cu tine? Nu te urci?

La fel ca fata cealaltă, şi ea îi spusese ceva asemănător, o chema Ângela, mai târziu va afla că a pierdut sarcina, biata de ea, nu părea fericită, iar el nu prea înţelegea de ce suferă. Pricepuse doar că are de gând să-l ducă cu ea într-o casă unde-l mai aşteptau şi alţii, noroc că scăpase la timp. Clătină din cap, nu erau decât nişte mamuţi, când ţi-e lumea mai dragă te pomeneşti că ies din ascunzătoare, cum bine spunea chelnerul acela. Dar azi era azi, o zi deosebită, avea să scape de altă închisoare, iar Casilda Iriarte avea să-l ajute. Ce minunat era să se lase pe mâna ei! Nici un mamut nu avea voie să facă umbră soarelui de azi.

Era atât de cufundat în gândurile sale, încât nu băgase de seamă că erau în maşină de o bună bucată de vreme şi acum se aflau în afara oraşului. Nu-şi mai spuseseră nici un cuvânt. Maşina se opri la un stop. în fund, printre clădiri, se vedea marea.

— Presupun că vrei s-o luăm pe şoseaua de pe coastă, spuse ea, trebuie să ne hotărâm acum.

— Da, prefer să mergem pe coastă.

— Nu vrei să mănânci ceva înainte, sau mai ştiu eu...?

— Mulţumesc, mi-am luat micul dejun în tren.

— Atunci trebuie să-ţi pui centura de siguranţă. Te simţi bine?

— Da, foarte bine, tocmai mă gândeam ce timp ciudat e azi.

— Foarte ciudat. Nu ştiu când s-a mai pomenit o zi atât de frumoasă la sfârşitul lui decembrie. Tocmai vorbeam cu Mauricio azi-dimineaţă. Până acum două zile a nins întruna.

— Da, şi la Madrid a nins un pic. Dar eu vorbeam de timp în general, de trecerea timpului, că nu ştii niciodată dacă aleargă sau merge pe vârful picioarelor.

— Aha, înţeleg, spuse ea, aş putea să-ţi ţin un adevărat curs pe tema asta. Dar mai bine s-o lăsăm pentru după-amiază, dacă nu te deranjează. Când conduc maşina am nevoie să mă concentrez.

— Fii liniştită, şi eu, chiar dacăjiu conduc.

Ajunseseră pe şoseaua de pe coastă. Priveliştea era atât de frumoasă, încât n-aveai nevoie, şi nici chef, să spui ceva. Leonardo coborî un pic fereastra pe partea lui, respiră adânc lăsându-şi părul în voia aerului rece, în timp ce cu ochii întredeschişi privea cu desfătare sclipirile irizate care veneau dinspre mare. Iar doamna în gri, care până la urmă se dovedise a fi Casilda Iriarte, nu se evaporase, acum nu-i mai era frică, îi simţea prezenţa alături de el, deşi n-o privise decât cu coada ochiului ca să n-o distragă. Conducea încet,

fără să scoată nici o vorbă, atentă la curbele şoselei, fiecare dintre acestea descoperind o nouă minunăţie. Era exact aşa cum visase, nimeni nu grăbea pasul, pe cer nu se vedea nici un nor şi nu nimerise peste un şofer vorbăreţ. Dimpotrivă: era poate chiar prea indiferent. Se mulţumea doar, din când în când, fără să se întoarcă spre el, să ridice un deget ca să-i arate un promontoriu, o insulă undeva departe, o corabie, un pescăruş, gesturi lente de somnambul care păreau mai curând că exprimă lumea sa interioară şi de nepătruns decât dorinţa de a se adresa altcuiva.

După vreo jumătate de oră de drum, Leonardo începu să se simtă neliniştit şi, mai ales, intrigat. Oare ea la ce s-o fi gândind? O privea pe ascuns şi, sub profilul acela aparent nepăsător, i se părea că întrezăreşte

urme de melancolie. Sau poate chiar o anumită tensiune. Persoana cu care vorbise la telefon îl descumpănise prin dezinvoltura ei. Cea de lângă el părea diferită, mai vulnerabilă, mai tristă. Iar Leonardo simţea cum îl cuprinde şi pe el tristeţea aceea, chiar fără să-i cunoască motivele, ca atunci când te molipseşti de o boală mai ciudată. La gândul că virusul bolii avea vreo legătură cu el i se punea un nod în gât şi ar fi dat orice ca să-l poată analiza la microscop. Dar el nu era în stare să cotrobăie în sufletul nimănui, să întrebe „ce simptome ai? la ce te gândeşti?", ca să nu mai spunem că prea puţine persoane – de fapt poate nici una – treziseră în el o curiozitate atât de arzătoare. De obicei el trezea la alţii acest sentiment şi acum i se întâmpla exact contrariul. Şi-l scotea din fire gândul că s-ar putea ca altul să fie protagonistul visării care înfrumuseţa chipul acela trist şi îngândurat. Ce amintiri depăna? în legătură cu cine? Cine o făcea să sufere?

Pe măsură ce se apropiau de destinaţie, privelişti familiare începeau să se ivească în faţa ochilor lui Leonardo la fiecare cotitură a coastei; dar tăcerea care-i înconjura

începea să se încarce de scântei: o încărcătură electrică care nu se datora nici trecutului şi nici unor poveşti oarecare, ci tăcerii înseşi, pline de divergenţe, care se instalase între ei doi. Casildei i se accentuaseră cutele din jurul buzelor. Iar Leonardo îşi dădu seama că taina se afla acolo, în grimasa aceea, şi nu în cotiturile peisajului sau în imaginile din copilărie care îi reveneau în minte admirându-l. Aşa că îşi pierdu orice interes pentru ceea ce se petrecea în exterior. Colo, în maşină, şi în clipa aceea se întâmpla sau avea să se întâmple ceva extraordinar. îi era frică să spună ceva. Dar îi era frică şi să tacă. Ambele situaţii erau periculoase.

— Ce ciudat, izbucni el în cele din urmă, ultima oară când am mers cu maşina eram cu o fată şi nu-mi amintesc decât că-mi doream să tacă din gură.

Făcu o pauză. îşi dădea seama că e foarte nervos şi că riscă s-o ia razna. Dar ea nu-i sări în ajutor, ci rămase în expectativă.

— Aşa că i-am spus, continuă el, poate cam ne-politicos, că nu mă pot gândi la nimic din cauza ei, era genul de persoană care-şi termină toate frazele cu o întrebare. Iar eu aveam nevoie să fiu lăsat în pace. Ca şi acum, chiar dacă tu mă laşi n pace cu bună ştiinţă, dar chiar dacă ai vorbi, e cu totul altceva, fac această comparaţie numai pentru că nu m-am mai suit de mult în maşină cu o femeie, sau cu oricjne altcineva, când călătoresc cu cineva mă apucă claustrofobia, în sfârşit, de fapt de data aceea nu era vorba de o călătorie, ieşeam din puşcărie... pare de necrezut, sunt abia două luni de atunci... iar fata aceea, în fond, nu mă interesa câtuşi de puţin... nici nu ştiu de unde o cunoşteam.

— Explicaţiile tale sunt cam încâlcite, îl întrerupse ea, nu ţi se pare?

Oare o ameţea cu vorbele lui, aşa cum îl ameţise pe el, în după-amiaza aceea, fata cu părul roşu? Dar vocea ei nu

dădea semne nici de nerăbdare, nici de reproş, era plină de blândeţe. De parcă-i vorbea unui copil.

— Ba da, îmi dau seama. De fapt lucrurile sunt un pic încâlcite când vrei să le scoţi la iveală pentru altcineva, nu ţi se întâmplă şi ţie? Vrei să spui ceva şi totul devine tulbure, totul se schimbă, şi cu cât ai impresia că le înţelegi pe toate foarte bine de unul singur, cu cât ţi se pare că totul e clar şi luminos ca un flash în întuneric, cu atât e mai rău după aceea, căci cu atât

mai greu te înţeleg ceilalţi. Mie, ca să-ţi spun drept, puţin îmi pasă dacă ceilalţi mă înţeleg sau nu, trăiesc ca într-o cavernă, mai ales după moartea bunicii, şi mă lipsesc bucuros de părerea altora. De aceea tot ceea ce mi se întâmplă azi e pur şi simplu ciudat; mă refer la faptul că nu-mi mai ajunge ce gândesc eu în sinea mea.

într-un cuvânt, Casilda, încheie el după o scurtă pauză, vreau să spun că mă interesează să aflu ce gândeşti, am nevoie să aflu ce gândeşti.

Se simţi el însuşi surprins de îndrăzneala şi de fermitatea din glasul său. în cele din urmă, fusese el acela care mişcase primul o piesă.

Ea încetinise maşina, oprindu-se până la urmă în vârful unei coaste. Dar lui Leonardo puţin îi păsa de ce se opriseră şi unde se aflau. Absolut nimic altceva nu-l mai interesa în afară de reacţia ei. O privea rugător, pândindu-i expresia feţei. Dar Casilda n-avea nici un gând să-şi întoarcă ochii spre el. Respiraţia i se accelerase şi îşi ţinea capul plecat, prefăcându-se că e atentă la frâna maşinii.

— Vrei să ştii ce gândesc eu în legătură cu ce, Leonardo? întrebă ea cu o notă de amărăciune în glas. în legătură cu ce? Pentru că atâtea lucruri îmi tot umblă prin cap cât e ziua de lungă, atâtea şi atâtea... Nici nu-ţi poţi închipui. Şi mi se par şi mie mai clare dacă nu trebuie să le explic nimănui.

— Ei bine, bunăoară în legătură cu mine, cu venirea mea. Dintr-odată îmi dau seama că parcă ți-ar fi indiferent şi asta nu pot să suport, adevărul e că nu pricep de ce m-ai invitat, iartă-mă că ți-o spun. Dar te rog frumos, Casilda, uită-te la mine, de ce nu te uiți la mine?

înainte de a-i face pe plac, Casilda îi puse mâna pe genunchi. Nu-şi putuse stăpâni un oftat, iar nările nasului îi tremurau.

— Nu, Leonardo, spuse ea în cele din urmă, întorcându-se spre el, nu mi-e deloc indiferent că ai venit, de asta poți fi sigur. De altfel, eu am într-adevăr multe lucruri să-ți povestesc, cu duiumul, dar, ca să-ți spun drept, nici nu ştiu cu ce să încep. Mă rog, o să vină totul de la sine, încet-încet. Avem tot timpul. Dar dacă din prima zi eşti în asemenea hal şi începi să mă hărțuieşti cu întrebările, nu ajungem nicăieri, băiatul meu, tu trebuie să mă ajuți. Să-ți ții firea. Pricepi?

Vorbea cu o voce care izvora parcă din fundul unei fântâni adânci, gravă şi neputincioasă. Dar, mai ales, spunându-i toate acestea îl privea, pentru prima oară se priveau unul pe altul în față, iar Leonardo nu-şi putea crede ochilor. Căci îşi vedea propriul său chip. Nu era o halucinație, nici vorbă, ci o evidență: era ca şi cum s-ar fi privit în oglindă. De câtva timp tot încerca să-şi dea seama cu cine seamănă Casilda, să-i descopere misterul, şi iată că soluția ghicitorii se ascundea acolo unde nu s-ar fi aşteptat niciodată, în chiar trăsăturile chipului pe care-l văzuse zilnic de atâtea ori în timp ce se bărbierea, în privirea complice cu care îl privea ea la rândul ei, ca un reflex al propriei sale priviri. Un reflex verde-marin. I se tăiase glasul. Se mulțumi să acopere cu mâna lui mânuța mai mică care i se pusese pe genunchi. Până şi mâinile erau la fel. Şi încuviință fără să scoată o vorbă, năucit.

Casilda Iriarte îşi schimbă poziția, îşi desfăcu centura de siguranță şi deschise uşa maşinii. Dar nu se desprinsese de Leonardo în mod brusc, ci cu un zâmbet prietenos, deşi obosit, cerându-i parcă voie să-şi elibereze mâna.

— Bine, spuse ea, cred că ne-ar face bine amân-durora să ne dezmorțim şi să luăm un pic de aer înainte de a ne băga în casă. Nu ştiu dacă recunoşti locul unde suntem. Eu, una, îl ador. Veneam aici de obicei cu tatăl tău.

Leonardo îşi ridică ochii de pe propria sa mână, rămasă pe genunchi, şi zări, prin fereastra din față a maşinii, turnul alb al farului şi falezele din dreapta lui. Pe uşa maşinii, care rămăsese deschisă, intra mirosul puternic al mării nemărginite şi vuietul acela etern al valurilor care se ridică şi se sparg fără preget. Când ieşi din maşină, ea şi începuse să urce coasta, iar vântul îi flutura în jurul gâtului un fular lung pe care tocmai îl scosese din geanta cea mare purtată de-a curmezişul pieptului. O privi câteva momente din spate, cum înainta desprinsă de toate, apoi se luă încet după ea. N-avea nici o grabă s-o ajungă din urmă, dimpotrivă. Ritmul acela nepăsător al siluetei cenuşii din fața lui, mersul ei legănat era un alt element al şaradei şi-i plăcea să rămână la distanță pentru a-l putea examina şi admira pe îndelete. în cadrul acelui peisaj sălbatic, singură şi îngândurată, părea un personaj din tablourile lui Friedrich.

O ajunse din urmă aproape de vârful coastei care duce la far. Ea nu-şi întoarse capul când îi simți brațul pe umeri, dar se apropie uşor de trupul lui. Deşi era destul de înaltă, nu-i ajungea decât la bărbie. Leonardo îi simțea parfumul părului amestecându-se cu mirosul de mare. Niciodată nu se simțise atât de bine mergând alături de cineva, fără nici o grabă şi nici un efort, fără a se simți obligat să spună ceva. Dădură ocol farului şi se opriră în picioare, îmbrățişați, biciuiți de vânt, privind cum bat valurile țărmul insulei

pescăruşilor, spărgându-se în jeturi de spumă în lumina strălucitoare a dimineții.

— Pe una din stâncile acelea de jos, spuse Casilda, arătând spre faleze, am făcut odată un legământ cu tatăl tău. Ne-am promis unul altuia să avem întotdeauna un secret care să ne unească, chiar dacă viața va reuşi să ne despartă. Ideea a fost a mea. Eram foarte tânără, aproape o copilă, şi lumea din sat spunea că am daruri de ghicitoare. Jurământul acela îl înfricoşa pe tatăl tău, pentru că nu pricepea prea bine despre ce e vorba, iar lui îi plăcea să le priceapă pe toate, dar cel mai mult îi era frică să pecetluiască cu sânge un soi de alianță misterioasă; în fond îi era frică de maică-sa, spunea „o să ne pedepsească Dumnezeu", dar eu l-am făcut laş şi am scos briceagul. După mulți ani el a fost acela care a venit să-mi ceară să-mi țin făgăduiala. Mai bine zis, n-a venit aici, ci a pornit în căutarea mea pe alte meleaguri. Eu nu m-am întors aici decât acum şase ani, când ți-am cumpărat Vila Albă. Printr-un intermediar,

zâmbi ea, cum spuneai tu acum câteva zile. Un intermediar foarte important, ce părere ai?

Leonardo se depărta de ea ca s-o poată privi. îşi dădea seama că nodul din gât i se strângea din ce în ce mai tare. Recunoştea acest semnal de neconfundat, în ciuda faptului că trecuseră atâția ani, aşa cum recunoşti vocea unei persoane care altădată îți venea în casă şi acum se apropie şi te cheamă de afară. Dar încă nu-i deschisese uşa.

— Şi secretul? întrebă el în şoaptă.

Ea îşi desfăcu brațele într-un gest amplu, arătând imensitatea mării. Părea o pasăre gata să-şi ia zborul.

— S-a risipit pe aici pe undeva, nu ştiu, s-a ascuns în palatele din fundul mării, în furtunile care nu mai izbucnesc, în sticlele naufragiaților, cine ştie... poate chiar

într-o scrisoare a donei Ines Guitiân rătăcită pe undeva prin cotloanele din donjon.

— Bunica ştia? o întrerupse Leonardo foarte excitat. Ai cunoscut-o pe bunica...? Dar, iartă-mă, Casilda, ce-i cu tine? Nu te simţi bine?

Ea nu-i răspunse. Se dădu înapoi aproape clă-tinându-se şi se sprijini de peretele farului. Era foarte palidă şi ţinea ochii închişi.

— Nu-i nimic, spuse ea cu o voce atât de slabă, încât aproape nu se auzea, doar un fel de ameţeală, nu-i nimica.

Leonardo îşi scoase trenciul cel negru, îl împături şi-l întinse pe jos, apoi o ajută să se aşeze. Ea i se supunea docilă. îngenunche lângă ea simţindu-i respiraţia sacadată şi întretăiatăcare ajungea până la el, tulburându-l. Era ca o scădere de tensiune după ce ai fumat o ţigară de haşiş. în asemenea cazuri, şi asta ştia el foarte bine, cel mai important lucru e să nu intri în panică.

— Respiră adânc şi ţine-ţi capul sprijinit spre spate, îi zise el. Ţi se întâmplă des...? Lasă, mai bine nu spune nimic.

în loc de răspuns, ea întredeschise ochii şi arătă spre geanta care îi alunecase din mâini când se aşezase.

Leonardo o trase spre ea şi i-o deschise deasupra rochiei. Era plină de tot felul de obiecte prin care Casilda cotrobăi, pipăindu-le fără să le privească. Căuta un tub mic cu doctorii. îl deschise şi scoase o pastilă pe care şi-o puse sub limbă. Apoi închise ochii la loc. Dar părea să se simtă mai bine. îi dădu asta de înţeles printr-o mişcare domoală a mâinii, recomandându-i parcă să fie calm. Leonardo citi prospectul din tub. Apoi îi luă pulsul şi i se păru că, datorită bătăilor acelora aritmice care încet-încet deveneau normale, simţea şi el aceeaşi uşurare pe care se străduia să i-o comunice ei, ca un fluid de vase comunicante care îşi transmit unul altuia pasiune şi speranţă.

— Trece, spuse ea după un timp, deschizând ochii. De obicei durează ceva. îmi pare rău că te-am speriat.

— Vina e a mea că te-am hărțuit cu întrebările. Nu ştiam că suferi de inimă. Mă rog, de unde era să ştiu? Ai atâtea lucruri să-mi povesteşti, dar ia-o încet. în primul rând trebuie să te îngrijeşti. Nu trebuia să vii să mă aştepți la gară.

— Aşa spunea şi Mauricio. Ieri ne-am certat toată după-amiaza. Nu voia cu nici un chip să mă lase să vin; numai că eu sunt foarte încăpățânată.

Făcu o pauză şi zâmbi. Toată lumina mării părea că revenise în ochii ei verzi. Dar acum vorbea mult mai rar.

— ...Am avut prea multe emoții, aşa e, continuă ea. în ultima vreme dorm din ce în ce mai prost şi sunt foarte agitată; nu mai sunt în stare să fac salturi mortale.

Imediat după Crăciun, Mauricio o să meargă cu mine la doctor. Ne certăm de multe ori, dar nu ştiu ce s-ar fi ales de mine dacă n-ar fi fost Mauricio. Ne cunoaştem de douăzeci de ani, ca să ştii.

Privea în depărtare, serioasă şi preocupată. Dar chipul i se lumină când Leonardo, tot în genunchi lângă ea, îi apucă ambele mâini strângându-le cu putere.

— Acum mă ai pe mine, Casilda! Eu o să te duc la doctor şi oriunde în altă parte, îți voi fi şofer, secretar, barman, dactilograf, partener la dans, şi vom călători, şi ne vom juca, şi vom râde, nu mai plec de lângă tine decât dacă mă goneşti... Şi te rog frumos să nu mă goneşti, e mult de când nu mă iubeşte nimeni!...

De emoție cuvintele i se înăbuşeau şi ochii îi străluceau, ca marea când e gata să clocotească în spumă. Casilda îşi întinse picioarele şi-i făcu un loc în poală, în-demnându-l să-şi pună capul în cuibul acela improvizat.

— Nu-ți face griji, acum mă simt mult mai bine. Şi taci puțin din gură, gata, odihneşte-te şi tu. Ce melodramă am

mai scris şi noi în astea zece minute! Nu ştiu care din doi e mai nebun. Destinde-te! O să-ți facă bine.

Şi după aceea, mângâindu-i părul ciufulit şi simțind cum începe să tremure din tot trupul, îi spuse încetişor, ca o psalmodiere:

— Tremuri, băiatul meu, ia să vedem dacă reuşeşti şi să plângi. Ştiu că e greu, şi mie mi-e greu, dar face

bine, mai ales dacă există cineva să-ți adune lacrimile. Uşurează-ți sufletul îngreunat şi vei putea renaşte la o nouă viață, cum ai trece din foc în apă. Eu încă de mică, dacă simțeam că mă arde ceva pe dinăuntru, născoceam tot felul de poveşti care se terminau rău ca

să pot veni aici să plâng privind valurile. Să plângi înseamnă să dai drumuHa ape. Copiii plâng întotdeauna când se nasc... Preferi să rămâi singur?

Refuză energic, ridicându-şi capul din poală. Din nou în genunchi alături de ea, o privea cu ardoare, halucinat, ca pe o apariție miraculoasă.

— Iată că ai sosit în sfârşit, Gerda, ce mult timp ți-a trebuit. Sărută-mă, o rugă el cu vocea stinsă de emoție.

Casilda se ridică în picioare, îşi apropie trupul şi începu să-l sărute încet pe frunte, pe obraji, pe pleoape. Apoi, când îşi dădu seama că a venit momentul, îşi împreună mâinile punându-le sub bărbia lui Leonardo, ca un căuş, ca să adune lacrimile acelea care, debordând din ochii în care nu mai încăpeau, îi alunecau domol pe obraji.

Şi observă că, în prima lacrimă, strălucea un fel de ac de sticlă care, căzând, se înfipse în palma mâinii ei stângi. îl apucă cu degetele de la cealaltă mână şi-l privi în lumină. Era aşchia de gheață.